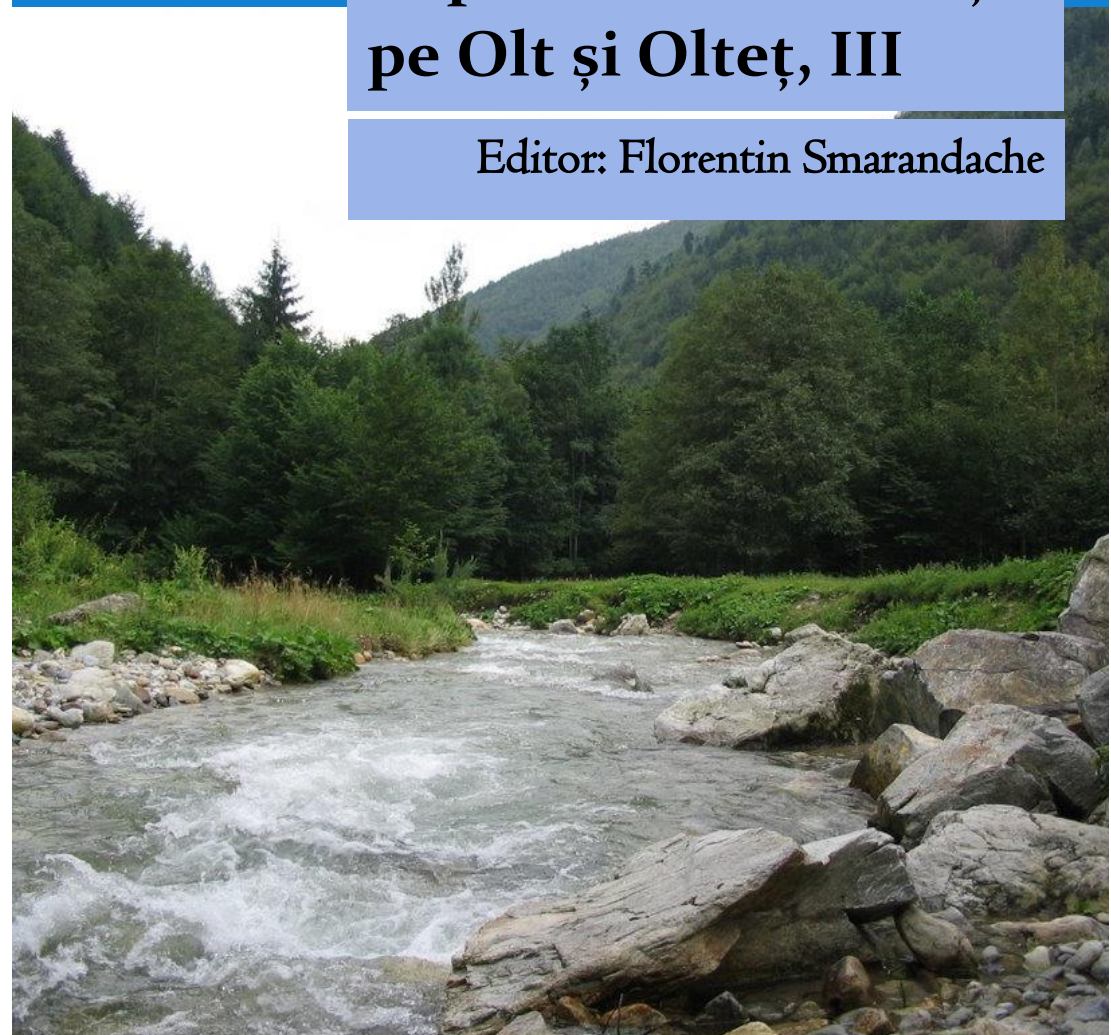

Popasuri scriitoricești pe Olt și Olteț, III

Editor: Florentin Smarandache

Editura Primus
Oradea, 2016

Popasuri scriitoricești pe Olt și Olteț, III
Editor: Florentin Smarandache

Dedic această carte părinților mei,
MARIA și GHEORGHE SMARANDACHE,
și fiilor mei,
MIHAI și SILVIU SMARANDACHE.

Coperta I: Apele Oltețului, spre izvoare
Coperta IV: Pod peste râul Olteț la Balș

Popasuri scriitoricești pe Olt și Olteț, III

Editor: Florentin Smarandache

**Editura Primus
Oradea, 2016**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SMARANDACHE FLORENTIN

Popasuri scriitoricești pe Olt și Olteț, 3 : volum antologic /
Florentin Smarandache. – Oradea : Primus, 2016-

vol.

ISBN 978-606-707-141-2

Vol. 3 – Oradea : Primus, 2016. – ISBN 978-606-707-082-8

82.09

Sumar

Cuvânt înainte	13
ION CODRU-DRĂGUȘANU	15
Peregrinul transilvan	16
ALEXANDRU MACEDONSKI	19
Porunci verlainiane	23
Buchetul	23
Rondelul orașului mic	24
Noapte de septembrie	25
Calul arabilui	27
DAMIAN STĂNOIU	29
Îndreptarea calendarului	30
PETRE PANDREA	41
Constantin Brâncuși și Pravila de la Craiova	44
EUGEN IONESCU	55
Rolul dramaturgului	60
ALICE BOTEZ	63
Jurnal	64
NICOLAE TEICĂ	71
Bâlciul din Balș	72
Cuptorul	73
NICOLAE PAUL MIHAIL	75
Brandy of Napoleon!	77

DINU SĂRARU	87
Clipa.....	88
COSTEA MARINOIU	91
Leca Morariu și Râmnicu Vâlcea.....	93
ION SOARE	95
Colocviile și solilocviile unui talent autentic	97
Visul metropolei	101
Testamentul cioplitorului.....	102
Din nou despre <i>Rohonczi Codex</i>	104
DORU MOȚOC	109
<i>Teatrul imaginativ. Manifestul</i>	112
Provocarea sau Zborul – ce fericire!.....	114
VIRGIL MAZILESCU	129
prima poveste pentru ștefana.....	130
sub stele reci.....	131
de pe corabie	131
legendă	132
a doua poveste pentru ștefana	133
cronică.....	133
ION CÂRSTOIU	135
Etimologia cuvântului Crăciun	136
DUMITRU MESIA-ONESCU	141
Prezent între trecut și viitor	142
Piatră veșnică?.....	143

NICOLAE VLĂDUȚ	145
La margine de pârâu	145
Primăvară	146
Lebăda fericită.....	146
Ninge	147
Amintiri din Câmpia Română	147
Muntele	147
MARIN MINCU	149
Patrimoniu cultural versus globalizare.....	151
GHEORGHE SPORIȘ	155
Fratele meu de Duminică... ..	158
ION MICUȚ	161
Atenționare	161
Stâna națională	162
Sensibilitate oltenească	162
Evaluare	162
Misterul gropilor de pe șosele.....	162
Noi moravuri	162
Vin de viață lungă	162
Antichități	163
Profitul românesc	163
Noua sesiune parlamentară.....	163
Invidioșii.....	163
Troieniții.....	163
Gerovitalul.....	164

Potecile veciei	164
Lacrima cu vitriol.....	164
Bucuroși de oaspeți.....	164
La mila divinității.....	164
Recunoștință	164
Mai sunt partide de onoare	165
Izbândă edilitară.....	165
Greșeala Demiurgului.....	165
Libertate	165
Aurul de la Mamaia	165
Sfinții părinți din UE	166
Adierea Siberiei.....	166
Postuniversitare	166
Văduva.....	166
Radiatorul.....	166
MIRCEA MONU	167
Profet în Țara Fizicii	169
O știre bombă: depășirea vitezei luminii!.....	169
Altă știre bombă: CERN confirmă ipoteza unui român!..	170
Idea vitezelor supraluminale i-a venit în... liceu!	172
Smarandache i-a dat „Șah!” lui Einstein!.....	174
„Nemateria” dintre „materie” și „antimaterie”!	175
CONSTANTIN ZĂRNESCU	177
Constantin Brâncuși	178

MIRCEA FLORIN ȘANDRU	187
De unde vii?	188
Am prieteni puțini	189
Cântec pentru Ana	190
Îngerul pe gheața subțire.....	191
Doar tu mă înțelegei.....	192
LAURA VEGA	193
Un glonț cu numele ei	194
Imn	196
Glorie limbii române	197
Dor de Bălcescu	198
Cuvinte de aducere aminte	199
Bob de rouă	199
Ecoul unui cântec popular	200
VIOREL PADINA	201
Mergem mai departe	202
NICOLAE D. TOȘU	207
Palavre	207
Varză creață.....	208
MARINELA BELU-CAPȘA	211
În satul cu bunici	212
Contemporană	219
Destin albastru.....	220
În iureșul valsului	221
Magie	222

Rugă în noapte	223
Păsările	224
VICTOR RĂDUCAN	225
Izmene pe călător	230
Moțatul	231
Pe Delnița	231
Epigrame	232
Unui amic nonconformist	232
Unui palavragiu	232
ANA ANDREESCU	233
Familia Bursuc	234
ION STRATAN	245
Pentameronul	246
AURELIAN TITU DUMITRESCU	255
Piatra	256
Nicăieri nu e mai curată lumina decât pe o piatră de râu ...	257
GEORGE ROGOJINARU	259
Teatru – Tragi-melo-comi-dramă în 3 acte	260
Bunicul meu, podgoreanu'	263
Arta	263
Polonius către Laert	264
ILIE FÎRTAT	265
Hestia	266
ELENA DICAN	271
Răspuns	272

Așteptare	277
CARMEN-MARIA SIMA	285
Pasiuni asimetrice	286
O <i>Șeherezadă</i> modernă.....	289
OVIDIU DINCĂ	295
Uimire.....	296
Camera cuvintelor	296
Cutia cu păpuși	297
Vântul.....	297
Fuga	298
Imagini compuse	298
Portret	299
Sărutul	300
CONSTANTIN I. GEANTĂ	301
Blaa, dimensiune a conștiinței românești	303
Dintotdeauna.....	305
RĂZVAN IONIȚESCU	307
Clipele vieții	308
Tomnatica iubire.....	310
Viața... fără verb	310
MĂDĂLINA BĂRBULESCU	311
Quo vadis, Domine?	312
Și moarte cum treci.....	314
MIHAIL ROGOJINARU	317
Fantasme	318

Serenity's touch.....	318
Photograph.....	318
Confusing regrets.....	318
Persistence	319
Sinful ignorance	319
Temptation's grasp	319
Bibliografie selectivă.....	321
Scriitori antologați.....	323

Cuvânt înainte

Popasuri scriitoricești este o serie antologică dedicată scriitorilor care s-au născut în spațiul geografic al Oltului, sunt sau au fost trăitori în acest areal ori au alte legături cu râurile Olt și Olteț, plaiuri natale ale antologatorului.

E un mai vechi gând al meu - de a reuni într-o carte scriitori din aceeași arie geografică (spațiul însemnând, poate, un nucleu de inspirație) -, gând devenit proiect de suflet, urmărind parcursul unor oameni conspațiali mie (chiar dacă nu toți și contemporani!), care-și agățară sau îți agață ispitele sufletești de vaierul vorbelor purtate pe aripi de timp.

Această a treia carte dedicată scriitorilor olteni vine după un prim volum de aproape 300 de pagini, cu peste 20 de autori antologați și biografiați, plus notițe succinte despre o serie de alți scriitori, apărut în 2013, și un al doilea volum care cuprinde biografii și texte ilustrative din 50 de scriitori. Criteriul de ordonare al scriitorilor în acest volum este cel cronologic (data de naștere).

Intenția mea a fost să-i aduc la lumină, la o mai bună cunoaștere, în primul rând pe cei necunoscuți, sau mai puțin cunoscuți, din zona

geografică a Oltului și Oltețului - fiindcă cei cunoscuți și foarte cunoscuți... aproape că nu mai au nevoie. Nu m-apuc acum, de exemplu, să-i dedic 50 de pagini lui Eugen Ionescu, cunoscut la nivel internațional, pentru a-l diferenția de un scriitor necunoscut.

Așadar, spațiul tipografic acordat unui autor nu se raportează în niciun fel la vreo apreciere valorică.

Mulțumesc tuturor celor care au răspuns invitației mele de a fi părtași la acest volum, ca și celor care mi-au făcut recomandări sau au sprijinit în orice alt chip conturarea cărții de față.

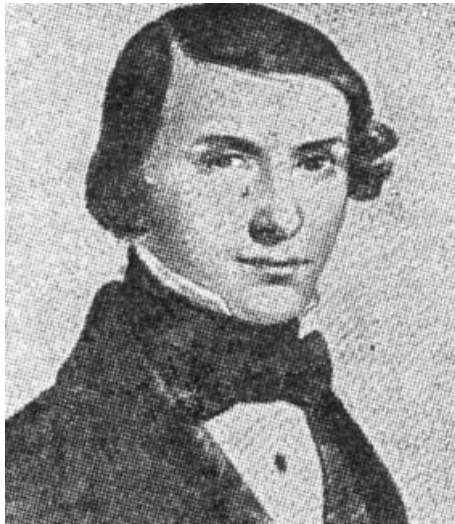
Invit scriitorii olteni neantologați în primele trei volume și care-și doresc participarea la acest proiect sentimental să mă contacteze. Invitația este deschisă oricărui iubitor al scrisului oltenesc, în general, de a-mi adresa comentarii sau sugestii în temă.

Vă aștept e-mailurile la adresa electronică: fsmarandache@gmail.com, *Subiect: Olt(et)*.

FLORENTIN SMARANDACHE

ION CODRU-DRĂGUȘANU

Născut pe 9 noiembrie 1818, în Drăgușul Făgărașului. Învățătura la Școala Grănicerească Germană din Viștea de Jos și la Colegiul „Sf. Sava” din București, fiind însă mai mult un autodidact. La 17 ani, sătul de bătăliile unui căpitan în cancelaria căruia lucra ca secretar, tânărul ardelean, fiu de țăran sărac, se crede croit pentru un destin înalt și fuge în Țara Românească, unde va urca în viteză treptele sociale și materiale.

Îl găsim institutor la Ploiești între 1846-1848, deputat de Hațeg în Dieta de la Sibiu (din 1863), vice-căpitan al districtului Făgăraș (1863-1880). A participat la revoluția de la 1848 din Țara Românească și a fost vicepreședinte al Despărțământului Făgăraș al Astreii.

Prima sa lucrare tipărită este “Cuvânt școlastic”, apărută în ziarul „Universul” (1848). A mai colaborat la

„Foaie pentru minte, inimă și literatură”, „Concordia”, „Albina”, „Telegraful român”, „Federațiunea”, „Gazeta Transilvaniei”, „Familia”, „Transilvania”.

Între 1838 și 1846, întreprinde mai multe călătorii în Europa, rezultatul fiind unul dintre cele mai interesante jurnale de călătorie ale literaturii române, „Peregrinul transilvan” (1865), prezentat în forma a 35 de scrisori către un prieten.

Alte lucrări: „Rudimentele gramaticii române. Estrase din Tentamen criticum, cu adaos de reguli simple și diverse anotațiuni pentru uzul școlărilor începători”, București, 1848; „Regulamente pentru vătășii și decurii proieptate a se introduce în comunitățile districtului Țării Făgărașului”, Sibiu, 1864; „Banditul fără voie”, Graz, f.a.

A decedat la 25 octombrie 1884, la Sibiu, după o boală de rinichi, și a fost înmormântat în cimitirul Bisericii din Groapă din Sibiu. În prezent, Liceul Teoretic din Victoria îi poartă numele, precum și străzi din Făgăraș și din Cluj-Napoca.

Peregrinul transilvan

Ți-aș mai scrie despre Germania, că multe-mi plac ale eastei țări, dară oamenii, cu câte calități bune au, se știu face și de râs și de ură.

Așa, spre exemplu, *die deutsche Ehrlichkeit* (probitatea germană, n.n.) pre care călăresc nemții, nu e virtutea de care m-aș fi putut convinge în viața practică, căci în Germania, ca și aiure, toți cu cari ai treabă se silesc a te beli cum pot mai bine, și ospitalitatea, acasă la toate popoarele barbare, să nu o cauți în eastă țară.

...

Anglia e mama libertății politice și ca să și-o păstreze posedă mai multe năi de rezbel ca Franția de comerț, apoi câte alte iperbolii chiar după debila mea judecată.

...

O singură ginte în lume cere și merită stima și grațitudinea noastră. Aceasta este națiunea franceză, care de o jumătate de seclu își varsă sîngele și-și deșeartă punga numai pentru umanitate; e ursită de la Providență a se sacrifica intereselor universale și e condusă de genii, cărora singuri se închină, dar însă și-i produce sau și-i adoptă. Franția și Parisul sunt și rămîn miezul lumii și lamura umanității.

...

Un june literat ungur, cunoscînd cu perfecțiune limbile: germană, francă, italiană, apoi binișor angla, neogreacă și rusă, den altele espert, caută post de secretar privat, maistru de limbe etc. *Mundus vult decipi, ergo decipiatur*. Dacă rătăceam a mărturisi că sunt român, rămîneam pe lîngă varză acră și cvas.

...

Dară iacă trec la cunoștințe mai delicate, feminine. Știi că de-acasă-s flăcău frumușel. Am între altele un costum semiorientale care face furoare cînd ieșim la promenadă campestră cu un ciopor de copile. Cînd mă acutrez cu fesul grecesc ornat cu ciucuri de fir pînă la umăr, nu numai oglindami face complimente, dară toate domnișoarele-și dispută prerogativa de a mă avea de cavalier.

...

După 11 luni de absență, iacă-mă, amice, iar în Pariși unde acum sunt ca acasă și am satisfacțiunea de a juca rolă de mentore pe lîngă Telemacul meu din Sciția, căci, după ce am fost petrecut doi ani aici, nu numai însemnătățile principale pariziane, dară și datenile și apucăturile locuitorilor mi-s cunoscute.

...

Aici se proclamă revoluția lumii moderne, aici se promulgară drepturile naturale ale omului și de aici ca din focul cel sacru, vor străluci raze de libertate, căci francul e națiunea cea mai aptă de a conserva și a dezvolta tezaurul libertății.

...

Să-ți dau, amice, idee despre viața ce duc în Pariși, iacă-ți descriu cele den urmă 36 de ore cât mai fidele. Ședem în cel mai frumos pătrar parizian, Chaussée d'Antin. Avem apartament în planul întâi, custător den cinci încăperi, sumtuos mobilate după gustul franceesc. Tavanul e zogrăfit a fresco cu zeități olimpice, păreții sunt îmbrăcați cu tapeturi de hîrtie velutată înflorită cu roșu și aur, parchetul pretotindenii așternut cu tapete elegante, verzicolore, tablamentele căminelor sunt de marmură carariană, mobilele de lemn de mahagon, îmbrăcate cu velut coloare pompadour. Paturile moi în alcoave provăzute ca și ferestrele cu corune aurate, draperii de catefea roșie și perdele de atlas verde susținute de ciucuri de fir, ca să nu atingă pămîntul. În acest rai maometric m-am fost culcat alaltăseară, la 11 ore și cetind reculegerile poetice ale domnului de Lamartine, de curînd ieșite la lumină, drept specific somnifer, așteptam pe Morfeu...

...

M-am reîntors, frate, la ale noastre, dară, în adevăr, pare că-s ale altora, nu-mi mai plac deloc. Am făcut un salt mortale. Mă voi adopera a-mi reculege suvenirile, ca den memorie să-ți mai scriu tot den depărtare, căci aici acum nu aflu nimica demn de report. Iacă-mă în cuget străpus pe malul Tibrului, de unde-ți adresai ultima epistolă, și voi venind să-ți adun cîte ceva din stațiunile intermediare. După ce destul ne mulțămirăm de a vedea nenumăratele memorabilități romane, lăsînd Roma în plină primăvară, pomii înfloriți, iar locuitorii ei ocupați cu cura sufletească, cum se cuvine în păsimesi, în miezul lui faur purcesem spre casă luînd den stațiune în stațiune cîte o escortă de siguranță de trei gendarmi călări, ca să ne apere de briganti. Tot așa făcusem și ducîndu-ne prin statul papale, căci aici mai mult ți-e asigurată viața de veci, nu cea mizeră, temporară, ce toți ți-o atacă, ca mai curînd să te bucuri de eternitate.

Din volumul „Peregrinul transilvan”, ediție îngrijită de Romul Munteanu, București, Editura de stat pentru literatură și artă, 1956.

ALEXANDRU MACEDONSKI

Născut la București pe 14 martie 1854.

Contradictoriu și controversat, răzvrătit și intolerant, turbulent și complexat, egocentrist și egoist, invidios și conflictual, pripit și tranșant, insolit și dificil, cu o operă în care platitudinile coexistă cu scrierile geniale, Alexandru Macedonski este — indiferent din ce parte și perspectivă ar fi abordat — o personalitate fascinantă.

Viața și-a petrecut-o prin marile orașe (școlit la Craiova, cu perioade de trai la Viena, Geneva, Pisa, Napoli și, mai ales, Paris, mort pe 24 noiembrie 1920, la București), iar legăturile lui cu plaiurile oltene se trag prin mamă (dintr-o familie de boieri olteni), copilărie (în special la Amaradia) și spirit (va înființa până și un ziar politic cu numele “Oltul”).

Va dedica și un ciclu de poeme inspirat de nostalgia copilăriei și a peisajelor de la Amaradia și Olt (“Cînd mergi spre munți dinspre Craiova, urcînd pe apa Amărezei, / De la Murgăș în Adîncata și la Vocnan Pometești / Junincele-așteptînd gonacii mugesc la gardurile-ogrăzei, / Și-n lunca dintre două dealuri, din Gura-Ploești în Goiesti”...).

Opera sa literară, fie că este vorba despre poezie, proză sau teatru, articolele sale de critică sau programatice, pamfletele și analizele sociale și politice etc. pun în relief un artist pentru care Arta Rațiunea supremă a existenței, cea care dă sens și culoare existenței, iar, în speță, poetul, îngerul care aduce divinitatea în lume, pe care o înfrumusețează și înnobilează, armonizînd-o.

Până a ajunge la această imagine, poetul “Noptilor”, al “Rondelurilor”, al “Cărții de Aur” etc. își construiește un arbore genealogic care să-i dea strălucire și prestanță. Într-adevăr, mama sa, Maria Macedonski, își avea originea “într-o veche și strălucită familie de peste Olt”, însă ascendența dinspre tată este totalmente fabulată: “Prin tată, neîntrecutul poet coboară dintr-o familie polonă care a domnit în Lituania și care își găsește originea din familia princiară din Biberstein, una dintre cele mai puternice de pe Rhin”.

În realitate, strămoșii poetului veniseră din sudul Dunării, pe la 1806. Bunicul poetului, Dimitrie, luase parte la mișcarea lui Tudor Vladimirescu și va fi, mai târziu, în 1841, condamnat în legătură cu conspirația lui Mitică Filipescu. Tatăl, Alexandru, ajuns general și ministru de război în Țara Românească, a fost, în 1859, favorabil lui Al. I. Cuza, cu care va intra în conflict la

scurt timp, pensionat de guvern (1863) și reintegrat (1869). Detaliile, în aceste cazuri, sunt relevante pentru unele trăsături de caracter ale poetului, pentru atitudinile sale războinice și turbulente.

La fel, cu o fantezie dezinvoltă și candoare, poetul va imagina un ciclu de studii nesuținut de nici un document: “Cam la 14 ani (...) părăsi clasa a V-a a liceului din Craiova și plecă în străinătate pentru a-și depune bacalaureatul la Geneva”, apoi “studie în Viena, în Geneva, la Universitatea din Pisa și Neapol...”.

În realitate, tânărul Macedonski absolvă, în 1869, patru clase de liceu, potrivit certificatului eliberat de directorul liceului din Craiova, G. M. Fontanin. Anul următor pleacă, într-adevăr, în străinătate, la Viena, și călătorește în Italia, prin orașele amintite mai sus, unde, probabil, va fi audiat ceva cursuri, dar nu există nicăieri vreo mențiune în acest sens. Cert este că, în 1871, se întoarce la Facultatea de Litere din București, dar nici în acest caz nu avem date că ar fi frecventat cursurile sau că ar fi susținut examenele.

Dacă, în ceea ce privește studiile, tânărul Macedonski rămâne în domeniul incertitudinii, deși fabulează frumos, atitudinea sa antidinastică se manifestă din plin. După satira “10 Mai”, atacurile sale asupra dinastiei nou instaurate se întetesc, mai ales, în ziarul politic “Oltul”, atât în poezie, cât și în publicistică. Din 1873, este urmărit de autorități, iar în 1875 este cercetat pentru câteva luni, ceea ce va produce o vie agitație în lumea politică și literară a vremii. Achitarea sa către tribunal este primită cu manifestații de simpatie.

Această revoltă și turbulență împotriva dinastiei și guvernanților, a politicienilor, mai limpede, îl va

urmări întreaga viață, fapt care îi va provoca mari probleme și dificultăți de toate felurile, deși, în 1880, este decorat cu medalia “Bene Merenti”, clasa I.

Acestora li se va adăuga și atitudinea sa literară. După debutul în ziarul “Telegraful român” din Sibiu (1870) și cu volumul “Prima Verba” (1872), poetul se vrea îndrumător de școală și înființează un obscur cenaclu “Junimea”, care, cu tot zgomotul pe care încearcă să-l facă, trece aproape neobservat. Doar revista “Luceafărul” (1880-1919) iese din “devălmășie”, de numele ei fiind legat primul val al simboliștilor.

Dar, mereu necugetat, de un egocentrism maladiv, după o lectură în cenaclul Junimii și relații protocolare cu Titu Maiorescu, Macedonski îl atacă vehement, ca și pe Alecsandri, de altfel, pentru că a acceptat premiul Academiei (1882). Însă, cea mai crudă nedreptate i se face iconoclastului poet după apariția epigramei împotriva lui Eminescu (1883), pe care — și înainte, și după — îl va cataloga “un oarecare Eminescu”, “desființându-i poezia” ori de câte ori va avea ocazia. Reacția publică a fost violentă. Până și colaboratorii și prietenii îl părăsesc, iar opera sa va fi trecută multe decenii într-un con de umbră nemeritat.

Trist e că talentatul poet nu se va opri aici, ci va continua cu atacuri și violențe verbale “campania” împotriva unor Caragiale, Coșbuc, Goga, Vlahuță, Șt. O. Iosif etc. Și, totuși, deși pus la zid într-un pamflet (“Zaherlina în continuare”), Ovid Densusianu îl propune membru al Academiei (1918).

Bătrân și bolnav, Macedonski rămâne, însă, același spirit agitat, acuzând în stânga și-n dreapta, disculpându-se uneori, dar, cel mai adesea, preamărindu-se și exagerându-și valoarea literară.

De altfel, mai ales după 1910, poetul încearcă intrarea în literatura europeană, plecând la Paris și scriind versuri, proză și teatru în limba franceză, cultivând, așadar, relații cu scriitori și reviste din Paris, traducându-i sau elogiindu-i fără discernământ, așa cum o făcea și cu sine și opera sa, în orice împrejurare.

Porunci verlainiane

Cu femeea fii bărbat,
Însă nu și-amorezat:
Cine inima-și păstrează
Nu oftează.

Cupa umpleți-o cu vin
Și îmbată-te deplin;
Numai cine aiurează
Nu oftează.

Facă lumea orice vrea,
Nu zvoni că este rea:
Cine gândul nu-și trădează
Nu oftează.

*Revista Școalei, 6 Aprilie 1892.
Din volumul "Excelsior", 1895.*

Buchetul

Era un cer umplut de soare
Când ți-am adus într-un buchet
Iubirea mea mistuitoare
Și-al inimei adânc secret.
Buchetu-a fost a mea junie,

Și dacă astăzi s-a uscat,
Tu poate nu l-ai sărutat,
Maria mea, Marie.

De veci ne-a despărțit destinul,
O știi și tu, o știi și eu,
Dar când iubirea e ca vinul,
Să te dezbeți e greu – e greu.
În orele de reverie,
Dacă ții minte-acel buchet,
Gândește-te și la poet,
Maria mea, Marie.

Literatorul, 1882.
Din volumul "Excelsior", 1895.

Rondelul orașului mic

Orașul mic te fură-ncet
Cu ale lui tăcute strade,
Cu oameni proști, dar cumsecade,
Ce nici nu știu că sunt poet.

Cu centrul intim și cochet,
Și fără case cu arcade;
Orașul mic te fură-ncet
Cu ale lui tăcute strade.

Prin umbra parcului discret,
Nu se strecoară mascarade
Și nu s-aud în el tirade
Despre-al politicei secret. -
Orașul mic te fură-ncet.

Universul literar, 12 iunie 1916.
Din volumul " Poema rondelurilor – Rondelurile pribege", 1927.

Noapte de septembrie

Atunci când după zile de lungă așteptare
Îmi apăruși deodată zâmbind, sufletul meu,
Crezui că ești un înger, de pace și scăpare,
Trimis să mă rentoarcă la bunul Dumnezeu.

Tu nu erai un înger, cerească nălucire,
Dar cugetu-mi atuncea la pace se-nvoi...
Ți-am dat a mea junie, mi-ai dat a ta iubire
Și scepticul îndată de cer nu se-ndoi!

Mi-ai zis: Poetul are o misiune sfântă...
El trebuie să creadă și n-am mai cercetat.
Poetul e o harpă: nu cugetă, ci cântă
Chiar el nu se-nțelege, dar este ascultat!

Prin lumile luminii se-ntraripă să zboare
Și-n urma sa deșiră frumoși mărgăritari,
Pământu-n depărtare îl lasă sub picioare
Și-mbrățișează totul cu aripile-i mari!

Și m-am suit atuncea în cerurile mute,
Și cerurile mute atuncea mi-au vorbit,
Eternul în tot locul vibra pe întrecute,
Iubită nălucire, de ce m-ai părăsit?

În sufletu-mi de tânăr era-ntuneric mare,
Eram ca și o barcă lipsită de cârmaci,
Veniși, făcuși lumină! Suflași, și c-o suflare
Făcuși să-ntindă pânze vâslașul nedibaci!

Prin funii, făcuși vântul să treacă-n armonie,
Și fiecare notă zbură pe câte-un val,
Priveam... și fermecată, cereasca Poezie
Îmi surâdea voioasă șezând pe-un verde mal!

În jurul bărcii mele, un stol de nereide
Venea ca să se joace cu părul râurând,
Aș fi putut chiar cerul atuncea a-l desfide,
Cu cerul eram însă, și cerul mi-era blând!

Zâmbeam la orice rază venea să mă mângâie,
Eram senin și vesel și Orient și-Apus,
Și sufletu-mi întocmai ca fumul de tămâie
Pe-o notă de-armonie se ridica în sus!

Furtuna de atuncea gemu trecând pe mare,
Catartele de trăsnet cu zgomot s-au zdrobit...
În voia soartei mele lovind cu nendurare,
Cerească nălucire, de ce m-ai părăsit?

M-a dus desigur vântul la maluri și pe mine,
Dar inima din pieptu-mi de stânci s-a sfâșiat,
Și nu mai cred acuma în rău, și nici în bine...
În portul disperării furtuna m-a băgat!

În lume de-am fost, însă, ursit de-o crudă soartă,
Să am sfârșitu-acesta, de-aș face orișice,
Mai bine-ar fi fost poate să-mi lași simțirea moartă...
Când poți vorbi cu vorba, cu inima de ce?

Ai dat tu oare viață la inima-mi copilă
Spre a putea mai bine să sufere-ntr-o zi,
La nimenea să n-afle nici crezământ, nici milă,
Și-n van de suferințe să-ncerc a o păzi?

I-ai dat tu oare viață, dintr-însa spre a face
Femeia cea de uliți ce n-are vrun secret,
Prostituata vilă, ce plânge pentru-a place,
Bacanta despletită l-al traiului banchet?

Și facla unor gânduri atâta de funebre,
Pe loc ce se aprinse de ce să n-o fi stins?

Căci lacrimile-aceste, de-ar rămânea celebre,
Și tot era mai bine în groapa rece-ntins!

Încai de-aveam pe lume vreo altfel de menire,
Încai de-aș putea zice și eu că am trăit!
Dar nu; n-am trăit încă, și-n scurta-mi viețuire,
Abia mi-e dat a zice, atâta: „Am iubit!”

O! Muză, vezi acuma cum viața mă doboară!
O! Muză, ai fost crudă favoarea ta să-mi dai!
Ai zâmbet de sirenă și sărutări ce-omoară,
Pe când, nici imortale de-ajuns, pentru morți n-ai.

Din volumul “Poezii”, 1882.

Calul arabului

Arabul căzuse în aspră robie,
Mușchioasele-i brațe legate era...
El n-o să-și mai vadă nici cort, nici soție,
Nici larga pustie
Ce-n veci treiera!

Și turcii-l vor duce cu dâșii-n cetate,
Și sclav ca să fie va fi destinat,
Și până ce-n pieptu-i un suflet va bate,
De-un dor ce abate
Va fi dominat!

Iar calul său falnic, ușoară nălucă,
Ce-n fugă se-ntrece cu paserea-n zbor,
Și ce, la săgeată, — nainte apucă, —
În dar o să-l ducă
Sultanului lor!

L-această gândire, de lacrimi pâraie
Revarsă-a lor undă pe negru-i obraz!...
Toți dorm; numai luna plutește bălaie,
    Scăldată-n văpaie
Pe-un nor de atlas!

Lumina-l ajută și calu-și zărește,
Dar trist, la o parte, ședea priponit,
Cu ochiul său negru părea că-i vorbește,
    Părea că-l jeleşte
În dor adâncit!

Arabul atuncea, pătruns de simțire,
Pe brânci se târăște s-ajungă la el;
Mișcat de-o înaltă și dulce gândire,
    Spre-a lui mântuire
Lucrează cu zel!

Cu dinții apucă priponul cel tare,
Îl mușcă, îl roade și-l rupe,-n sfârșit
Deschisă îi este pustia cea mare,
    Cu albă cărare,
    Cu sân împietrit!

Dar calul atuncea, de brânele-i late,
Cu gura-l ridică, mișcat de-al său dor,
Prin noapte, cu dânsul, fantastic străbate,
    Nimic nu-l abate
    Din falnicu-i zbor.

Și-n tropotul mare, trei zile gonește,
Când, iată că-n zare albește un cort,
Arabul e-n viață, și calul sosește,
    Dar vai, când s-oprește,
    S-abate jos mort!

DAMIAN STĂNOIU

Născut în Dobrotineț (Olt), în 1893. Pentru un timp, a fost călugăr. A cunoscut mizeria și sărăcia. La un moment dat, este vânzător de ziare la București. A publicat în „Gîndirea”, „Adevărul literar”, „Scrisul românesc”, „Universul”, „Viața românească”.

Nuvelele și romanele sale prezintă subiecte din viața monahală și lumea mănăstirească, cu un acut simț al umorului: „Călugări și ispite” (1928); „Necazurile părintelui Ghedeon”; „Duhovnicul maicilor”, (1929); „Alegere de stareță” (1932); „O zi din viața unui mitropolit” (1935).

Scriitorul oltean, cu remarcabilă savoare stilistică, creionează contraste între un tip de viața monahală,

lipsită de trăiri spirituale și supusă tentațiilor, și exigențele moralei religioase, parodiind nu de puține ori limbajul bisericesc și comportamentul fățarnic.

Pe lângă mediul acesta de inspirație, a scris și câteva romane citadine: „Fete și văduve” (1931); „Camere mobilate” (1933); „Parada norocului” (1934) ș.a., în care personajele sale sunt “biete ființe, cu slăbiciuni, care mai de care mai omenești, cu greșeli înghesuite una peste alta, în încercarea, stângace și vană, de a ascunde, sub preș, belșugul vanităților”.

A murit la București în 1956.

Îndreptarea calendarului

Un trai ca acesta, fără alte supărări decît cele pricinuite de neînțelegerea lelii Smaranda cu Costică și cu Nistor, adăugă încă o porție de grăsime la trupul cuviosului Ghedeon. Astfel că, pe la mijlocul lui septembrie, cam șapte luni de la venirea cuvioșiei-sale în Scaieți, purta pe picioare, fără puțin lucru, nouăzeci de kilograme.

Acuma nu-și mai ridica picioarele în lațuri, ci le urca pe capul patului, lăsîndu-le să atârne de la genunchi în jos, mirat că nu i-a venit mai de mult această idee. Ca să mai slăbească o țîră, începu iar cu plimbările, de astă-dată mai dese și mai lungi, dar luă seama că, cu cît umblă mai mult, cu atîta îi crește și pofta de mâncare și se hrănește și mai vîrtos.

Văzîndu-l că gîfie cînd se scoală de jos, lelea Smaranda îi zicea de la inimă:

— Părinte, eu cred că magaroanele alea te îngrașă, că prea mănînci fără socoteală. Doamne ferește să faci osînză la inimă, că te-ai dus pe copcă...

Cuviosul îi răspundea nepăsător:

— Mă rog, dacă e cu voia lui Dumnezeu să mă îngraș, de ce să mă împotrivesc eu, nevrednicul și păcătosul? Că o să vie ca

mîine vremea să mă întorc iar la ciorbă de cartofi necurățați și de ștevie bătrînă... și atunci să am de unde slăbi.

Dar baba sărea în sus.

— Te mai duci sfinția-ta la mînăstire?! Mă prinț că nici cu șase boi nu te mai scoate din Scaiieți!

— Cu șase boi n-o să mă scoată... dar c-o hîrtie de la mitropolie, pe fugă!

— Hei, că parcă mitropolitul se gîndește numai la Scaiieți și la popa Ghidion, că altă treabă n-o fi avînd.

Și cuviosul îi da înainte cu macaroane, cu ouă proaspete prăjite, cu pui fripți și tăvăliți prin usturoi și cu mîncări gătite numai în unt. Grija slăbirii o lăsa în seama Celui-de-sus, care, după cum l-a scăpat de uscăciunea cea mai dinainte, îl va ajuta și acuma sa nu treacă prea mult măsura potrivită. E drept că nu făcea rugăciuni pentru aceasta; dar avea încredere în judecățile Domnului.

Și nu s-a înșelat deloc părintele Ghedeon. Căci necazuri mari și neașteptate au venit să-i tulbure viața tihnită pe care o ducea în gospodărioara lui. Aceste necazuri nu i-au venit nici de la Dumnezeu, nici de la enoriași, nici de la baba Smaranda și nici de la lighioanele pe care le ținea la ușa casei, ci tocmai de la capii cei mari ai religiei. Aceștia, băgând ei de seamă, cam tîrziu sau cam devreme, bine nu se știe, că a rămas calendarul în urmă și deci e nevoie să-i mai facă puțin vînt de la spate, au dat poruncă strașnică și cu temei: după 30 septembrie nu vine 1 octombrie, ci 14 octombrie! Cuviosul Ghedeon a rămas nedumerit în fața unei astfel de porunci. Dacă e întîi, cum o să fie 14?, se întreba el. Baba Smaranda la fel. A citit cuviosul și a răscitit porunca mitropoliei de nenumărate ori, și în gînd și tare ca să audă și baba, dar nu-i intra în cap cu nici un chip; nici lui și nici babei. Scria acolo că se învîrtește pămîntul împrejurul soarelui, că din această învîrteală au mai scăpat niște minute și niște secunde nepuse la socoteală, din care pricină calendarul a rămas cu treisprezece zile în urmă. În fața acestor temeieri pe care se sprijinea porunca mitropoliei, Ghedeon venea, cu ale lui:

— Mai întîi și mai întîi, zicea sfinția-sa, învățatul acela care a ticluit călindarul, dacă știa că nu-i tocmai priceput la

socoteli, trebuia să fi lăsat pe altul cu mai multă știință să-l facă. Al doilea, ce-i dacă a rămas în urmă? Și dacă într-adevăr a rămas, pe ce se cunoaște? Iar unde nedumerirea creștea mai mult era acolo când își punea această întrebare: Dacă greșeala a fost descoperită mai demult, pentru ce n-au îndreptat-o atunci, și și-au găsit tocmai acum să turbure lumea?...

— Să știi de la mine, părinte, că nu e lucru curat la mijloc!... zicea lelea Smaranda, fiind și ea de aceeași părere.

Bănuiala ei încolțea o clipă și în sufletul călugărului; dar numai o clipă, căci n-ar fi fost el în stare să creadă zvonurile care spuneau că vlădicii țării au fost muiați de catolici... să schimbe religia. Totuși nu putea pricepe lămurit ce anume i-a făcut „să zăpăcească poporul pentru nimica toată!” Și lucrul ăsta îl chinuia așa de mult, încât simțea că a început să... slăbească.

Dar porunca mai spunea că preoții sunt datori să lămurească pe creștini pentru care pricină se dă calendarul înainte, și cum el nu știa în ce chip, căci însuși era în neștiință, s-a gândit, ca un om înțelept, că nu strică să mai întrebe și pe alții. Cel mai în măsură să știe îl socotea părintele Ghedeon pe preotul Victor de la Vadu Racilor. Dar când să plece spre el, îi sosi vestea că s-a împlinit proorocia lui moș Ghiță Fundulea, adică plecase ca să nu-l apuce ploile de toamnă. Cuviosul n-avu încotro și se duse la Cioceni, la popa Niță. Acesta tocmai venise de la un aldămaș și era foarte voios să stea de vorbă...

— Ce zici, cinstite părinte?

— Moșule, eu am credința că, chiar dacă e lucru curat ca basmaua, vreo încurcătura tot trebuie să fie la mijloc... Acuma să zicem ca ai mari, ai noștri, că se-nvrtește pământul... fiindcă de lucrul ăsta am auzit și eu și în școala primară și în siminar, că am p-ăl cu patru clase, dar, mă rog, ce-are a face învrteala pământului cu hîrtia aia pe care o lipești în perete?... Mă rog: pământul cu treaba lui, călindarul cu a lui!... Spun ei acolo cum devine amestecătura asta... dar eu nu înțeleg, să-mi tai gîtul! Am să iau într-o zi, poate chiar mîine, hîrtia de la mitropolie, și-am să mă duc cu ea la învățător, să vedem el cum o descurcă... Că eu toate le-oi mai înțelege, dar un lucru nu-mi intră în cap: cum să rămîie călindarul în urmă cu treisprezece zile? Pe ce să

cunoaște, mă rog?... S-au luat și arhierii noștri după astronomii ăia care citesc în stele... dar rău au făcut... că ăia sunt niște mincinoși și jumătate! Să crează ei că sunt în stare să știe în câtă vreme se învîrtește pămîntului... dacă s-o fi învîrtind! Că astfel de lucruri, după cum spune Evanghelia, sunt la oameni cu neputință, și numai la Dumnezeu cu puțință... Ș-apăi, auzi nerușinații! să mai puie la socoteală și minutele... ba încă și secunde! Și asta, să știi de la mine, c-o fac ei numai și numai ca să crează lumea că sunt tari în socotelă... și că țin lucrurile din scurt... Că altceva, mă rog ce i-ar face să turbure mii și milioane de oameni pentru minutele și pentru secunde lor? La urma urmei, eu judec lucrurile după mine... și le judec bine... că niciodată nu-mi bat capul cu mărunțișurile. Am să dau 19 lei și 50? Poftim, domnule, ori nene, ori frate, cum i-oi zice, hîrtia d-un pol ș-am isprăvit daravera! Am de primit 50 de bani peste un pol — ori peste doi? Dă-mi hîrtia și nu mai umbla cu fleacurile! Ce trebuie să-ți mai bați capul cu gologănașii? mai ales acuma, cînd n-au nici o valoare. Ascultă-mă, cuvioase: eu, să am o putere, aș prinde pe toți hoții ăia de astronomi și aș da poruncă să-i bage la răcoare. Și ca să venim la vorba noastră, nici nu s-a dat porunca bine! De, mă rog, cum și-or fi închipuit ăia mai mari ai noștri că am să fac eu pe Stan ori pe Bran să creadă că la 1 octombrie e 14, adică Cuvioasa Paraschiva, iar la 13 octombrie e 26, adică Sfîntui Dumitru?! Păi orbi or fi ei sa m-asculte? C-o să-mi arate cu deștiu pe calendar ș-or să zică: uite, părinte, aicea spune întîi, nu paișpe!... Da știi cum mi-am făcut eu planul ca să ies din încurcătură? Cînd m-or întreba enoriașii mei ce s-aude cu calendarul, am să le spui că pînă acum sunt numai vorbe... iar la 1 și la 14 ale lui octombrie, am să mă fac bolnav... ca să nu slujesc nici pe stilul vechi, nici p-ăl nou... făcă-mi sfînta Paraschiva ce-o vrea, că eu nu sunt cu nimic vinovat... Și numai după ce-or auzi și ei ce s-au făcut în alte părți și s-or mai da lucrurile pe brazdă, am să ies și eu în drum ș-am să le spui: „Așa e, tată!”

Cuviosul Ghedeon n-auzi de la popa Niță mai mult decît știa și el, iar planul acestuia nu-l găsea bun de urmat; așa că se duse la părintele Mitrache. Parohul din Vălureni îi spuse că a

citit porunca mitropoliei și a înțeles de acolo că s-a hotărât să se dea calendarul cu 13 zile înainte. Dacă e bine sau rău, de ce s-a făcut această schimbare acum și nu mai demult, el n-are să-și bată nici capul lui, nici p-al credincioșilor săi. Că pentru preoți și pentru poporul binecredincios, porunca mitropolitului sau a episcopului e mai sfântă decât ordinul generalului pentru armată. Ți-a spus că-i așa? Așa este! Ți-a poruncit să faci așa? Așa să faci! Cîrmeală în dreapta ori în stînga nu mai încape.

— Așa că eu, pe ziua de 1 octombrie, rup 13 foi din calendar și fac slujba cuvioasei Paraschiva. Dacă m-or întreba enoriașii ce treabă e asta, am să le spui că așa e porunca de sus. Cine m-o asculta, bine; cine nu, urle pînă s-o lua și ei după ceilalți, că altceva n-am ce face. Ca să te apuci să lămurești pe niște oameni simpli, cum spune porunca, mai rău încurci lucrurile...

— Așa am să fac și eu! zise Ghedeon mulțămînd părintelui Mitrache pentru bunăvoință.

Dar nu se depărtă mult de gospodăria acestuia și găsi că planul părintelui din Matița-Vălureni o fi bun pentru această parohie; pentru Scaieți însă, nu. Popa Mitrache slujea în același sat de treizeci și cinci de ani în șir, barba și părul îi încărunțiseră acolo unde era cinstit și ascultat de toți, astfel că-i dă mîna să zică: „așa e porunca, așa fac!” Dar el, ieromonahul Ghedeon, care n-avea decât șapte luni în Scaieți, necunoscut bine de enoriași, fiindcă n-avusese mare atingere cu ei, cum ar putea să facă la fel? Cine o să-l asculte? Enoriașii au să-i ceară lămuriri și el e dator să le dea.

Tot gîndind astfel, părintele Ghedeon ajunsese în Ghiocei și se duse de-a dreptul la popa Mișu. Întâmplător acesta era acasă și foarte bucuros să stea cu el de vorbă. Cuviosul îi povesti necazul ce-l poartă pe drum și părintele Mihai, om cu școli înalte, îi lămuri una cîte una toate pricinile pentru care sfîntul Sinod, în înțelegere cu capii altor biserici, a hotărât să dea calendarul cu 13 zile înainte. Ieromonahul se lăsă încredințat, și mulțumi preotului din Ghiocei din toată inima, iertîndu-i, în gîndul lui, toate faptele de care, pe drept sau pe nedrept, era

învinuit de lume. Apoi se întoarse la Scaieți cu mai mult curaj de cum plecase.

Cu ajutorul deslușirilor primite la Ghiocci cuviosul încercă mai întâi să schimbe părerea lelii Smarandei: dar baba se uită urît la el și-și făcu cruce. Încercă și cu dascălii, la fel; cu episcopii, tot atît. De ceilalți săteni se feri să aducă vorba, lăsîndu-i pentru ziua de 1 octombrie, cînd avea să le citească și porunca mitropoliei.

În această zi (1 octombrie stil vechi) nu făcură cinste cuvioasei Paraschiva decît el și cu dascălii. Tot satul se adunase în răscrucea de la domnul Nae băcanul și cîrtea, care mai de care, împotriva mitropolitului și a preotului că s-a găsit, tocmai el, călugăr, să le strice religia. După ce isprăvi slujba la biserică, ieromonahul își luă curajul și se duse în răscruce. Scaiețenii ascultară hîrtia Sfintei mitropolii, ascultară și lămuririle pe care preotul li le dădu, așa cum înțelese el de la popa Mișu, dar nu pricepură mai nimic. Unii din ei se închinău întruna, minunîndu-se ca de un lucru grozav de primejdios; iar alții strigau în gura mare că „popii au luat bani de la catolnici ca să ne strice religia”...

— Pot să fac jurămînt într-o mie de biserici că n-am pus mîna în viața mea pe vreun ban catolicesc! se apăară cuviosul, amărît peste fire.

— Sfinția-ta n-ai fi luat, dar s-au învîrtit alții mai cu putere, și ăia dau poruncă să faci cum zic ei, dar nu trebuie să te iei după porunca lor și să ne strici legea, că zici că ești călugăr de la sfînta mînăstire! săriră ei cu gura.

Ghedeon își aduse aminte de cuvintele popii Mitrache și vru să le mai spună că la preoți e ca și la militari: a primit poruncă, trebuie să i se supună, chiar dacă în judecata lui ar găsi că nu e bună; văzîndu-i însă atît de porniți, nu mai stăruî. Și nu mică-i fu mirarea, ba era cît p-aci să rîdă, cînd auzi oameni care nu-și mai fac cruce de creștin, spuînd în gura mare că la 14 octombrie, pe stilul vechi, au să se ducă la biserică... „și să poștească popa să nu facă slujbă, dacă-i dă mîna!” Dîndu-și seama de neputința lui de a-i face să înțeleagă măsura celor mari și să se potolească, monahul plecă mîhnit dintre ei,

pizmuind învățatura și darul de a vorbi al părintelui Mișu. Pe seară, însă, când primi vestea că acesta nu numai că n-a fost înțeles și ascultat de enoriașii lui, dar era cît pe-aci să fie bătut, dacă nu săreau jandarmii, judecata i se opri în loc și nu știu ce să mai creadă.

— A venit vremea d-apoi, lea Smarandă! zise el oftînd și mîngîind cotoșmanul.

— Asta era să ți-o spui eu din ziua cînd am auzit că se schimbă călindaru! oftă baba moțîind pe prispă.

Din ziua aceea cuviosul Ghedeon nu s-a mai arătat în răsîntii. Numai cînd îl vizita cineva și aducea vorba de calendar, încerca și el să-l lămurească. În zadar însă. Nimeni nu-i da crezare. În ziua de 13 octombrie, stil vechi, a slujit pentru Sfîntul Dumitru numai cu dascălii; iar în ziua următoare, fiind Cuvioasa Paraschiva, a ascultat de lea Smaranda și a trimis pe cîntăreți să deschidă biserica, să toace și chiar să citească utrenia singuri, fiindcă el se „îmbolnăvise” de boala părintelui Niță de la Cioceni. Faptă bine cugetată, căci a venit mulțime de scaiețeni și negreșit că ar fi făcut gălăgie, ba poate și mai mult, dacă găseau biserica încuiată.

Lucrurile au mers o vreme așa încurcate. Scaiețenii bîrfeau în răsîntie, iar preotul urma cu slujba după stilul cel nou. N-a încercat nimeni să-l împiedece, așa cum s-a întîmplat în alte sate, deși glasuri n-au lipsit nici aici să se ridice. L-a păscut însă nenorocul pe bietul ieromonah, căci a găsit cu cale să asculte tocmai acum în fierberea asta de îndemnurile călugărilor de la mitropolie, și să se tundă franțuzește, așa cum și ei se tunseseră din poruncă înaltă.

Cînd îl văzură scaiețenii cu părul scurtat, cu barba „potrivită” și cu pălăria tare pe cap, căci acum nu mai mergea potcapiul, la un gînd se găsiră cu toții: popa s-a dat cu catolicii! “Căci altfel — își ziceau ei — ce l-a făcut să se ferchezuiască așa și să-și puie gioben în cap?!” Și supărați peste măsură, se duseră grămadă la el acasă.

— Părinte Ghidioane, zise fostul episcop, una și cu una făc două: nouă popă catolic nu ne trebuie în satul nostru.

Ieromonahului îi veni amețea.

— Ce vorbă mai este și asta? Întrebă el, rezemîndu-se de peretele casei.

— Cum ce vorbă e?! Prea ne crezi proști, părinte Ghidioane! Ce-ți închipui sfinția-ta, că noi sîntem orbi și nu vedem ce faci? Ai venit aicea priot după legea veche adevărată... și-acuma te-ai tuns și ți-ai pus gioben, așa cum au catolnicii...

Părintele Ghedeon nu-și putu stăpîni rîsul, din care pricină îi și auziră urechile:

— Rîde hoțul... că-i vine...

— Păi bine, oameni buni, dumneavoastră n-ați mai văzut preoți d-ai noștri tunși și cu pălărie tare pe cap?

— Foarte bine, am văzut și nu unu, ori zece, sute am văzut! Dar ăia s-au tuns mai înainte; pe cîtă vreme sfinția-ta ai stat toată vara, cît a fost lipărul de zăduf, cu părul mare și cu potcap... ș-ai găsit să te tunzi și să-ți pui pălărie taman acuma cînd vine iarna, și în zorul ăsta cu stilul, în care fierbe lumea...

Dîndu-și seama cum stau lucrurile, părintele nici n-a mai rîs și nici n-a mai încercat să-i scoată din păreri, ci le-a răspuns resemnat :

— Bine, dacă credeți așa, așa să fie. Eu mi-oi strînge lucrurile și mîne la ziuă nu mă mai vedeți în Scaieți.

Atunci le-a mai venit judecată la cîțiva, și aceștia au încercat să împăciuiască lucrurile, dar n-a fost chip din pricina gălăgioșilor care n-aveau nici în mîneacă nici în clin cu biserica. Aceștia strigau fără oprire :

— Ducă-se la catolicii lui, că nouă nu ne mai trebuie!

Cînd rămase numai cu baba, Ghedeon oftă de la inimă și se așeză pe pat, cu mîna la falcă. Smaranda, de supărată ce era, nu-și mai găsea astîmpăr.

— Părințele, părințele, cin' te-a pus la cale, măiculiță, să te tunzi și să-ți cumperi gioben?! Că dacă ai fi stat așa ca pînă acuma, n-ar fi avut nebunii ce să zică... De, cum o să pleci sfinția-ta la mînăstire și să lași sătîșorul fără priot?... Că ne învățasem amîndoi, că tot eram și eu amărită p-astă lume... și trăgeam nădejde să mă îngropi și să-mi faci soroacele, că nepoții mei nu se gîndesc ei la mine cît mă tîrăsc pe picioare... dar după ce-oi muri?

— Lasă, lea Smarando, îi răspunse monahul cu milă, că rostul meu adevărat e la mînăstire, nu p-ai cea, la sat. Nu vezi dumneata că e vrerea lui Dumnezeu la mijloc ca eu să mă duc unde mi-a fost scris? Dumneata ai să stai așa cum ai stat și pînă a nu fi la mine, iar eu am să te pomenesc, și cît ai mai trăi și după ce-i muri.

— Da' ce ai să faci, măiculiță, la atîtea orătării? Cum o să le duci sfinția-ta?

— Am să le vînd pe toate, lea Smarando, chiar pînă în seară, că la mînăstire dacă le-oi duce, mi le înhață părintele stareț. O să iau cu mine numai pe Nistor și pe Costică.

Baba tresări.

— Ba să faci bine să iei numai javra, iar pa dracul de cotoi să-l lași aici... că nu e bine să treci peste apă cu pisica. Uite, îmi calc pe inimă și-l iau la mine, numai pentru bunătatea sfinției-tale... că dac-aș ține seamă de cît necaz mi-a făcut spurcăciunea Necuratului, mai bine l-aș strînge de gît să moară, decît să-l duc la casa mea.

Dar părintele Ghedeon se apucase să-și curețe cufărul, ca să așeze bagajul, și nu mai asculta ale babei. Aceasta privea la el cu ochii înlăcrimați, și cînd monahul se lăsă cu capul în jos și-i văzu ceafa rasă, nu se putu ține să nu-l întrebe:

— Cînd te-or vede la mînăstire așa chel, ce-or să zică părinții d-acolo?

Cuviosul își scoase capul din cufăr și făcu ochii cît ceapa. Apoi își dete o palmă peste frunte și se așeză oftînd pe scaun.

— Ai dreptate, lea Smarando, zise el dînd trist din cap. Cînd m-or vedea așa tuns, or să zică ș-ai din mînăstire tot ca' scaiețenii, că mi-am schimbat legea... Că de cîte ori nu i-am auzit făcîndu-i pe cei de la mitropolie eretici... fiindcă au ascultat de poruncă și s-au tuns. Afară de asta să-ți spun drept, că și mie îmi crapă obrazii de rușine numai cînd mă gîndesc cu ce ochi o să mă privească părintele stareț și cu duhovnicii. Parcă îi și aud: "Astfel de isprăvi ai făcut pe unde ai fost? Ți-ai bătut joc de haină, păcătosule!"... Și decît să-mi aud astfel de muștrări, mai bine rămîn în Scaiței, barim pînă mi-o crește părul să ajungă la guler. Că scaiețenii nici nu m-au adus, nici nu-mi

plătesc ei leafă și nici nu pot să mă gonească. M-a trimis aici mitropolia și tot cu porunca ei se cade să mă întorc la mînăstire. Nu judec eu bine, lea Smarando?

— Așa e, părinte! Lasă-i pe nebuni să-și verse fierea, că-și vin ei în minți... și tot lor o să le pnră rău de prostia pe care au făcut-o.

După ce s-au certat cu preotul și l-au pofțit să plece, scaiețenii s-au întors în răscruce, la domnul Nae băcanul, și s-au luat la sfadă. Cei care rămăseseră în drum învinuiau pe cei care se duseseră că au împins lucrurile pînă acolo încît să facă pe călugăr să părăsească satul. Și, ca să vorbim drept, lor nu le era de părintele Ghedeon, că rămîn fără el, ci le era că nu vor mai găsi unul la fel, care să le facă slujbele mai mult de pomană și să fie în toată vremea acasă, gata să sară la orice nevoie de creștin. Apoi mai intră în sufletul multora și îndoiala că l-or fi învinuit pe nedrept că s-a făcut catolic, și n-o fi chiar așa cum s-aude aici cu cei mai de sus ai bisericii. Astfel că s-ar putea să fie pedepsiți să stea multă vreme fără preot. Puși în fața unor astfel de temeri unii își deteră cu părerea că e bine să se ducă vreo cîțiva la preot înapoi să-l roage să rămână pe loc. Dar nimeni n-avu curajul. Atunci, Ionică delegatul, care, ca autoritate ce era nu se răzvrătise împotriva schimbării calendarului, găsi mijlocul cel mai bun pentru a împiedica pe Ghedeon să plece. Își aduse aminte că popa a luat porumbul și puii de găină pe un an; așa că era dator să stea pînă s-o împlini termenul, și pe urmă, „ducă-se!” Ca drept urmare și cu încuviințarea tuturor, nea Ionică rîndui oameni să stea de pază, toată noaptea, la ieșirile satului, și amenință cu bătaia și cu alte năpaste pe cel care ar îndrăzni să încarce bagajul popii.

Părintele Ghedeon află vestea din gura dascălilor, seara tîrziu, și-și făcu cruce la icoanele din perete, grăind din toată inima :

— Iartă-i, Doamne!

De cînd cu această întîmplare, ieromonahul s-a ferit să mai întîlnească grupuri de enoriași, și n-a mai încercat nimic ca să-i înduplece să primească schimbarea ce se orînduise de către sfîntul Sinod. Și nici sătenii n-au mai făcut nici o mișcare ca să-l

supere. Numai între ei, cînd se întîlneau, aduceau vorba despre calendar, mai bîrfeau, mai făceau planuri și se mai îndoiau că „poate n-o fi așa cum bănuiesc ei”.

Truda cuviosului se mărginea acuma în a încredința pe babă, pe dascăli... și mai ales pe el însuși, lucru ce nu l-a izbutit decît într-o foarte mică măsură. Căci dacă el era convins că un întreg sobor de arhieriei nu se poate înșela și nici nu ar cuteza să amăgească o nație întreagă, cîntăreții rămîneau mereu în dubiu :

— De, părințele, să zicem și noi că-i așa... o dată ce-au zis și ai mari.

Baba la fel :

— Cum o fi, cum n-o fi, că s-a zăpăcit biata lume, de nu mai știe rostul sărbătorilor și p-al postului...

Încercarea cea mare avea să fie însă cu prilejul sfințelor sărbători ale nașterii și botezului Mîntuitorului. Cuviosul Ghedeon le aștepta c-o teamă din ce în ce mai mare. Din care pricină începu rugăciunile... că metanii nu mai putea face.

În seara Ajunului, s-a sfătuit cu Stan Pițigoi, care urma să umble a doua zi cu icoana Nașterii, ce trebuie să vorbească atunci cînd s-o găsi vreunul mai colțat să-i ceară socoteală. Dimineața însă, după ce tăinui îndelung cu domnul Andronache, dascălul Stan își luă seama și spuse preotului că nu pleacă „mort tăiat” cu „Crăciunul” prin sat, căutînd pricină.

Părintele Ghedeon se supără foc:

— Trebuie să te duci, omule, că așa cîntă porunca!

— Poate să cînte cît o vrea, că eu nu mă duc. Ce, vrei să mă vezi cu coastele rupte? Ș-apăi, zi sfinția-ta: ce-o să le spui eu oamenilor, cînd m-or vedea că umblu cu icoana pe stilul nou?

— Dar nu ne-am înțeles, creștine, aseară, amîndoi?

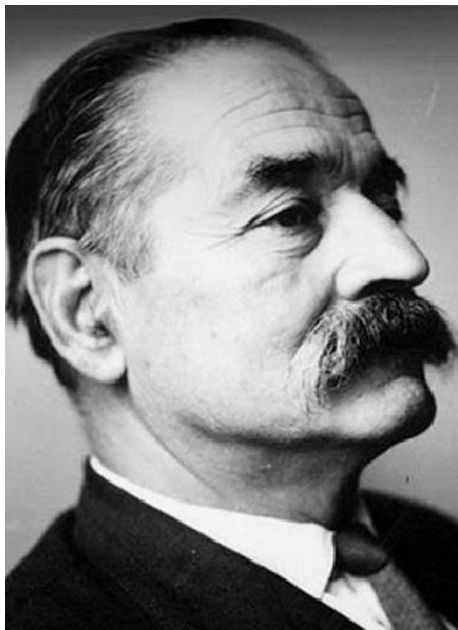
Însă gîndul dascălului era în altă parte.

(...)

Din volumul “Necazurile părintelui Ghedeon”, Cap. VIII, Biblioteca pentru toți, anul 1974, editura Minerva, București.

PETRE PANDREA

Om de mare atitudine, scriitor-conștiință, Petre Pandrea (pseudonimul literar al lui Petre Marcu, născut la 26 iunie 1904, la Balș) a fost tratat cu ingratură de contemporani.

Familia sa era una modestă, dar ambițioasă. Părinții și-au trimis toți cei 12 copii la școală, făcând eforturi foarte mari să-i întrețină. Între anii 1911-1915, a urmat școala primară din Balș, absolvind-o cu premiul I. Bursier la Liceul Militar "Nicolae Filipescu" de la Mănăstirea Dealu, de lângă Târgoviște, unde l-a avut ca director de studii și profesor de filosofie și limbă germană pe Nae Ionescu.

Și-a luat bacalaureatul cu *magna cum laude* la Colegiul Național "Carol I", din Craiova. Apoi, s-a înscris la șase facultăți din București, rămânând însă cu frecvența la: Drept, Litere, Filosofie, precum și la cursul de Istorie Antică și Arheologie ținut de Vasile Pârvan.

A debutat, la 19 ani, în revista "Gândirea", cu articolul "Literatura care ne lipsește". Va fi foarte activ în viața culturală a vremii. A colaborat la multe reviste, unele cu orientări nu numai diferite, dar chiar opuse. A editat el însuși revistele "Viitorul social", "Stânga" și "Cuvântul liber".

Petre Pandrea a fost avocat, specialist în Codul Penal, și publicist. A fost unul dintre autorii teribilului "Manifest al Crinului alb" (scris împreună cu Sorin Pavel și Ion Nistor), publicat în revista „Gândirea” (nr. 8-9, 1928). Manifestul conținea un rechizitoriu aspru făcut "bătrânilor" în numele "tinerei generații".

Ca avocat, a pledat adeseori gratuit, patetic și ofensiv în favoarea unor persoane sau organizații persecutate: „1933-1944, pentru PCR și israeliți; 1947-1948, pentru PNT; 1953-1958, pentru ordinele călugărești persecutate”.

A fost arestat de mai multe ori. În perioada comunistă, a petrecut 10 ani în închisoare, în 1948-1952 și 1958-1964.

A fost inclus în lotul Pătrășcanu pentru că fusese cumnatul lui Lucrețiu Pătrășcanu, fiind căsătorit cu Elisa, sora acestuia și condamnat la 20 de ani, din care a executat 7, în închisoarea de la Ocnele Mari. Între 1952-1958, deși i s-a interzis să mai publice, a scris mii de pagini de jurnal, pe care i le-a confiscat Securitatea. Pentru scrierile sale, a fost pedepsit la încă "15 ani de muncă silnică și 8 ani de degradare civică".

Petre Pandrea a publicat cărți de istorie, drept, publicistică și memorialistică: "Germania hitleristă" (1933), "Psihanaliza judiciară" (1934), "Beiträge zu Montesquieus deutschen Rechtsquellen" (1934), "Filosofia politico-juridică a lui Simion Bărnuțiu" (1935), "Procedura penală" (1939), "Criminologia dialectică" (1945), două volume de "Portrete și controverse" (vol. I, 1945, vol. II, 1946), "Pomul vieții. Jurnal intim" (1944, 1945).

A trecut prin închisorile din Aiud, Ocnele Mari, Uranus, Jilava, Malmaison, Pitești, dar a continuat să scrie pagini de jurnal, memorii, studii de istorie și politologie, eseuri. A fost eliberat în 1964, alături de alți deținuți politici.

În 1967, a publicat volumul „Brâncuși. Amintiri și exegeze”. Peste numai un an, însă, a murit, având sănătatea șubrezită de anii petrecuți în închisori.

După 1989, fiica sa, Nadia Marcu-Pandrea, a reușit să publice o parte dintre miile de pagini scrise de Petre Pandrea și confiscate de Securitate, împlinindu-se astfel profeția scriitorului din 1964: "Va veni și anul 2000. Abia atunci se vor scotoci arhivele ca să se reconstituie etapele, atmosfera, echipierii, eroii, dracii, sfinții, precursorii, moșii și strămoșii. În anul 2000 voi reînvia, efemer, ca scriitor de memoriale."

Dintre cărțile apărute post-mortem (după anul 2000), amintim câteva: „Memoriile mandarinului valah”, „Reeducarea de la Aiud”, „Garda de fier”, „Helvetizarea României”, „Brâncuși. Amintiri și exegeze”, „Brâncuși. Pravila de la Craiova. Etica lui Brâncuși”, „Memoriile mandarinului valah. Jurnal 1954-1956”, „Brâncuși. Amicii și inamicii. Sociologia lui Brâncuși”, „Călugărul alb” ș.a.

Constantin Brâncuși și Pravila de la Craiova

C. Brâncuși declara deseori, în momente de melancolie și dor de țară, în atelierul său parizian mobilat în pur stil rural de Hobița, că el ține de Pravila de la Craiova. În această Pravilă de pe Jii ar fi sursa inspirației sale tainice.

Pravila de la Craiova ar fi Muza adormită, acel *nisus formativus* și Oul primordial al creației plastice și al lumii cu forme brâncușiene (*Le commencement du monde, The Beginning of Life*).

Fiecare artist și gânditor are o viziune proprie și forme de exteriorizare specifice. Critica cuprinde aceste forme, le arată izvoarele, depistează influențele și le delimitează. Una dintre cele mai vechi și mai bune pravile valahe este Pravila lui Matei Basarab, voievod la Târgoviște (din anul 1652).

Pravila lui Vasile Lupu a apărut la Iași (pentru Moldova), cu șase ani mai înainte (1646). Primele pravile pe teritoriul României au fost contractele de negustori romani, explicate de arheologul Vasile Pârvan în lucrarea sa *Despre neguțătorii romani la gurile Dunării (Die römischen Kaufleuten am Donaumünden* - teză de doctorat la Breslau). Tema a fost tratată și de latinistul Popa-Lisseanu, profesor secundar emerit.

Pravila de la Craiova (ca denominațiune) am auzit-o pomenită, pentru prima oară, la Paris, din gura lui Constantin Brâncuși. Am rămas perplex. Știam despre foarte multe pravile române și străine, antice, medievale și mai moderne. Le studiasem la I. Peretz, dramaturg și universitar de Istoria Dreptului.

Tocmai sosisem, de la Berlin, în atelierul din Impasse Ronsin, "înfundătura dracului", cum îi spunea sculptorul în momente de mânie și de nostalgie după Hobița și după Craiova, după Hanul lui Spirtaru din Craiova, după bodega lui Zamfirescu, unde lepădase "șorțul verde", pentru a avea "bordeiul" și tejgheaua lui.

Audiasem, la Berlin, în 1927, din primele semestre la Istoria Dreptului, Oglinda saxonilor (*Sachsenspiegel*). Era un soi de pravilă din istoria dreptului german și se preda la Universitatea de pe Unter den Linden, unde îl aveam profesor la Știința pravilelor pe dr. Ernst Heymann. Pe acolo trecuseră puțini români. Fusese și Mihail Kogălniceanu. Non multa, sed multum. Fantoma lui mă obsedase la Alma Mater de pe Spreea, din 1927 până în 1933, cu spiritul lui de reforme, de inovație, de progres, cu bătaia pentru țărani dijmași, pentru robii țigani și pentru o literatură a băștinașilor, pentru Unire și progres. Bătălia lui și cea de la Podul Înalt mi se păreau tot atât de mari ca și bătaia de la Valmy și bătaia lui Humboldt, patronul nostru umanist și universitar.

Dascălul berlinez Heymann îmi vorbise la o oră a colocviilor individuale despre *Codex Sturdzanus*.

Heymann fusese prieten cu Dimitrie A. Sturdza, membru și secretarul Academiei Române, colecționarul de texte istorice și prim-ministru.

Istoricul meu de drept german și de drept comparat mondial purta o barbă albă și lungă, ca un Moș Crăciun de pe Spreea și de pe Jii. Profesorul neamț fusese prieten de tinerețe cu istoricul și academicianul bucureștean, pe vremea când D. A. Sturdza avea bărbuța albă. Un moment l-am considerat pe Herr Prof. dr. Ernst Heymann cam ramolit, puțintel zaharisit, fapt care se cam întâmplă și la aulicii universitari și academicieni berlinezi sau balcanici.

Am rămas în perplexitate la Berlin. Am rămas perplex și la Paris, la Brâncuși (cu barba argintiu înspicată), care-mi vorbea despre o Pravilă a Craiovei. Oare sculptorul vindea castraveți, grădinarului? Știa despre o pravilă, despre care eu nu auzisem, deși eram expert?

Lucrurile merg între cobilițarii olteni. Oltenii aceștia sunt destul de esopici între ei. Oltenii, ziși juveți, sunt îndeobște de o voioșie încântătoare și permanentizată, aș spune euforică, plus

politețea de moșneni, care a devenit prototip pentru toți (tradusă în acea joie brâncușiană). Unii juveți se consideră, făloși, "boieri de la facerea lumii", cum se zice într-adevăr în hrisoave sau cum spusese despre sine Brâncuși, moșnean din Hobița, că este un prince-paysan. Eram de față când o spusese unui străin indiscret de genealogia, de familia și de naționalitatea sa.

Era în ziua cu chestia Pravilei de la Craiova, discutată după plecarea "striinului". Pe maistrul Brâncuși l-am dezaprobat energic după plecarea străinului moftangiu, în "chestia" cu *prince-paysan*. Mi se părea o prejudecată inadmisibilă la un intelectual. I-am zis-o cu impetuozitatea tinerei generații (tocmai trimisese la București *Manifestul Crinului Alb*, împreună cu Sorin Pavel și arheologul Ion Nestor, asistentul lui Pârvan, astăzi academician).

- *À d'autres, Maître!* S-o spui altora, neică Costache! Dacă te-ar auzi Muica de la Gorj, s-ar supăra! Nu face frumos! Noi nu suntem ciocoi, ca să ne facem prinți, ca Nicolas Petresco-Comnène, diplomatul nostru de la Legația din Berlin, descendent halucinat din dinastia Comnenilor bizantini. El e, de fapt, Nae Petrescu și semnează N.P. Comnène. Și așa sunt prea mulți prinți români la Paris, la Nisa și pe continent. De ce să-i mai sporim și noi, cu moșnenii din Juveția? N.P. Comnen, luat în ansamblu, este, în fond, un om de treabă. Are o marotă princiară care strică totul. Are o față deșteaptă și un băiat, la fel. Copii cuminți, fără mofturi. Sunt prietenii mei. Moșnenii nu sunt principii-țărani, ci țărani-sadea, țărani mijlocași, selecționați prin muncă și bătălii duse contra boierilor veliți români și contra principilor plăcintari ai Fanarului.

La început, în economia naturală, pe care mulți sociologi și istorici serioși europeni o consideră economie "paradiziacă" (în special berlinezii mei și sociologul Ferdinand Tömmies de la Bonn), se afla pământ mult de arătură, pentru grădini și pentru pometuri, pentru islazuri și fâneată.

Prin selecția naturală darwiniană, cei harnici și cei mai sănătoși au ocupat pământ mult.

S-a început bătălia cu boierii veliți, adică boierii cei mari care "pofteau" (pofteau - zice cronicarul), pe lângă ce aveau ei, și "curelele" moșnenești. Au învins, uneori. Alteori, moșnenii și răzeșii au fost înfrânți și au ajuns iobagi. N-au învins, totdeauna, veliții, fiindcă voievozii aveau nevoie de ei, de cei mici. Moșneanul oltean și răzeșii moldoveni sunt țărani sadea, țărani mai viguroși, care și-au păstrat "curelele" și fișteicile de pământ, muncesc și astăzi la coarnele plugului, cu burta mai plină și dau vâstare mai puternice.

Conversația avea loc în anul 1928, în plină criză mondială.

În Oltenia, ca și pretutindeni în lume, dijmașii, pălmașii și robii țigani sunt mai piperniciți, mai chirciți, mai degenerați (ca să spunem cuvântul grav). Au trăit și trăiesc în bordeie puțin luminoase, fără hrană suculentă. În privința zisului "prince-paysan" sunt bâzdăcuri esopice și senioriale care nu sunt demne de un oltean adevărat de pe Jii și de pe Olteț, de la Hobița, de la Strehaia (unde a început Mihai Bravu ca mic dregător), de la Cerneți (unde a fost mic dregător Domnul Tudor Vladimirescu) sau de la Izlazul lui Radu Șapcă, popă iluminist. Cât despre Pravila de la Craiova n-am auzit. Știu de Codex Sturdzanus și de Sachsenspiegel, știu de o sută de pravile române și "striine".

I-am povestit anecdota cu Herr Prof. dr. Ernst Heymann care mă întreba în 1927, la Berlin, dacă mai trăiește Dimitrie A. Sturdza, valahul cu barbiche blanche (bărbuță albă), amicul suspus la București, pe la Academie (președinte), președinte al partidului liberal, prinț și cumnat cu P. P. Carp, prin neveste cantacuzinești.

Constantin Brâncuși își mângâie barba argintie și mă întrebă ironic și voios:

- Și ce ai răspuns belferului tău neamț, de la care văd că ai învățat tot soiul de drăcovenii și-mi ții prelegeri despre

moșneni, adică înveți pe taică-tău cum se fac copiii?! Vom vorbi și despre Pravila de la Craiova. Întâi să caut printre hârțoagele mele, ca să-ți arăt că un moșnean este un prinț. Pravila de la Craiova nu s-a scris. În loc să scrii despre *Sachsenspiegel* și despre *Izvoarele germano-engleze* ale lui Montesquieu (subiect de teză), mai bine ai face bine să scrii despre Pravila Craiovei.

C. Brâncuși a scotocit în hârțoagele și boarfele lui și a găsit un text în care scria, negru pe alb, despre moșneni: "boieri de la facerea lumii". Am rămas perplex. În orice avocat zace chițibușarul și proceduristul.

Făcusem practică în tribunalul Ilfov, purtând cu orgoliu geanta (ca al cincilea secretar) marelui avocat Anibal Teodorescu, profesor universitar, ajuns, pe meritele sale, membru al Academiei Române. Mă învățase rânduiala unui dosar, precizia termenelor și a concluziilor, în fapt și drept, nevoia austerității, și în viața particulară și în negoțul cu clienții (cam zănatici și aflați în criză).

Învățasem chițibușurile de la adversarul său, Istrati Micescu, adversar de bară și de metodă. Lucrurile rele se învață mai ușor decât cele bune și dacă vrei să captezi un om suspus, un dregător, te adresezi viciilor și defectelor lui, iar nu părților pozitive și excelente.

Primele lucruri care se învață de către secretari sunt chițibușurile și procedura. (Mai târziu, am redactat și publicat o *Procedură penală*, cu adnotări, jurisprudență și comentarii, lucrată la mare viteză de doi amici: Lucrețiu Bănărescu și V. Atanasiu).

Când am văzut textul cu "moșnenii, boieri de la facerea lumii" în Oltenia noastră rurală, am ridicat obiecții:

1. am contestat autenticitatea textului (de care habar n-aveam), deși făcusem istorie cu V. Pârvan și-l citeam pe Iorga, fără să-l termin vreodată;
2. nu se scrie cuvântul fatidic "prinț", ci "boieri de la facerea lumii";

3. boierii sunt de mai multe categorii. Am început să enumăr, pe dinafară, tot ceea ce învățasem (cu memorie fotografică) din Istoria dreptului românesc a lui I. Peretz.

Profesorul Peretz era un dramaturg istoric în orele sale libere și tatăl prea frumoasei Erastia Peretz, Miss România, azi Erastia Septimiu Sever, fiică mult mai reușită decât piesa sa dramatică *Bimbasa Sava*, jucată la Teatrul Național, într-o plictiseală solemnă, ca și piesele lui N. Iorga.

Brâncuși m-a întrerupt:

- Lasă prelegerile germano-române, de tip universitar, făloase și prea acidulate. Nu prind la Paris. Chițibușurile referitoare la sineturile, hârțoagele și pravilele mele nu prind pe Sena. Nu cred că mai prind nici pe valea Vlăiciei la Craiova sau în Boldul din Caracalul tău, unde s-a rupt carul cu proști. Știu că proștii au plecat și au rămas deșteptii, la voi, pe șesurile Romanațiului. Pe-acolo aveți numai robi, iobagi și slugoi. Ce-ai spus neamțului de la Berlin în chestia autorului lui *Codex Sturdzanus*?

- Ce să-i spun? Că a murit. Și a murit nebun. Se afla în funcția de prim-ministru. Când s-a deschis ședința cu solemnitate și s-a rostit rugăciunea Tatăl nostru (pe rând), după ce Dimitrie A. Sturdza a referit că a fost în audiență la Maiestatea sa Carol I de Hohenzollern, s-a așezat sub masă. Acolo, a început să cânte: Cucurigu! Cucurigu! Cucurigu!

Pe urmă, cocoșul-prinț a ieșit de sub masă și a vrut să înceapă ședința. Nu mai era cocoș, ci prim-ministru. Atunci, miniștrii săi servili, liberali, au priceput: Dimitrie A. Sturdza, marele șef al celui mai mare partid de guvernământ din "rotativa" celor două partide, înnebunise. Nu au mai ascultat comanda. L-au dus la Viena, la sanatoriu. Profesorul neamț de boli nervoase l-a primit la clinică și l-a chestionat îndelung pe pacient. Sturdza stăpânea perfect limba germană. Diagnosticul de nebunie a fost pus, la precizie, după o jumătate de oră de conversație.

Profesorul de neurologie de la Viena a întrebab suita strălucită de secretari și de ofițeri în fireturi:

- Ce demnitate are prințul Sturdza, pacientul meu, în România?

- Este prim-ministru.

- Fericită țară! Acest om este nebun de cel puțin doi ani. N-ați observat?

Am mai vorbit despre alt neamț din România, de la care s-a scornit blazonul de "țară a lui Hübsch", o țară hilară. (Expresia a fost prelucrată de Tudor Arghezi în *Țara de Kutty*).

Am luat la refec, prin contrast, bănia Craiovei lui Mihai Bravu și a Basarabilor, pe voievodul oltean moșnean, marele Constantin Brâncoveanu, pe Domnul Tudor și pe lancu Jianu.

Olteni serioși și pamfletari esopici, purtători de sabie, de peniță, de penel, de verb înaripat sau daltă, n-au iubit, nu au îngăduit și nu s-au scăldat în apele murdare ale "țării lui Hübsch", și nici nu s-au plimbat, fericiți și trivial-joviali, în Țara de Kutty. Ei posedă voioșia, optimismul, euforia, omenia, dar nu jovialitatea râncedă și sentimentalitatea neghioabă. Nu acceptă status quo ca o băltoacă stagnantă și nici relele așezări care contravin progresului, inovației creatoare, naturalității fertile, silogismului atenian heladic (care este altceva decât sofisma pezeventlăcului fanariot, invadat din Levant pe filiera Fanarului, a Sublimei Porți și a arguțiilor ecleziastice ale marilor prelați).

Popa Șapcă era serios. Popa Radu Șapcă este zeul nostru, zeu și patriarh. Episcopii și mitropoliții sunt niște "porci cu mitra în cap", după formula ex-ierodiconului T. Arghezi, de la Cărbunești-Gorj (în foile matricole, Neica Ioniță Teodorescu Arghezi). Poetul fusese prietenul de tinerețe al sculptorului.

Am bârfit copios, împreună, la Paris, pe Dr. Miron Cristea, Patriarh al bisericii autocefale române, care nu semăna la purtare cu stareții de la Tismana. Dr. Cristea era considerat un hândrălău. În această atmosferă olteană, la Paris, și-apoi la București, într-o atmosferă de voioșie și de Tischreden (rosturi

de masă à la Luther, cu Melanchton, fiul său spiritual și ginere), s-a încherbat această Pravilă de la Craiova.

Pravila de la Craiova n-a mai fost scrisă vreodată.

N-am scris-o Eu, puținătatea mea, eu, omul de pe Olteț, cu învățătură la Craiova pe Jii, pe Dâmbovița, pe Sena, pe Neckar, pe Isar sau pe malurile Tibrului, în contemplația Columnei lui Traian la Roma și a Columnei Infinitului la Târgu Jiu, un învățăcel-vagabond, în căutarea înțelepciunii și a disciplinelor duhului. Căutarea în asemenea domenii este mai prețioasă, uneori, decât țelul, îndeobște intangibil, și în devenire (das Werden). Avem unele fixități în matematizări (galaxiile, cosmosul, Terra). Avem și unele principii, aș zice, nemuritoare, în umanismul antic, medieval sau modern.

Valorificarea moștenirii culturale a clasicilor, din marea categorie a celor sănătoși și rodnici, este marea realitate și necesitate a maselor de proletari, de țărani și a intelectualilor cumiți, dornici de rânduială. Pravila de la Craiova conține fragmente și documente din toate acestea.

Eu cred că am descoperit la Constantin Brâncuși latura esopică și sâmburele eticei stoicismului antic. Gândind mai atent la operă și în conversații cu statuarul, am constatat că țăranul oltean cel bun și cuminte este, în etica și filosofia lui, un stoic. Brâncuși n-a fost o excepție, ci o sintetizare. N-a fost o personalitate lăbărată, ca N. Iorga, ci un exponent al poporului său. Stoicismul se opune hedonismului și epicureismului. Țăranul oltean nu este epicureu, iar hedonicii sunt alungați din cetatea Craiovei, fugăriți pe ulițele satelor și ale cătunelor. Acolo se trăiește în restrângere, în austeritate culinară, în zgârcenie de bunuri și bani, în rânduială, în voieșie, în preceptele sănătății și ale cumișteniei pământului milenar. Brâncuși își păstrase Pravila de la Hobița și de la Craiova. A ajuns în cetatea babilonică a Parisului, a Orașului-Lumină, la vârsta de 28 de ani, adică un bărbat format, un artist și un meșteșugar avertizat, care dăduse probele de foc prin Vitellius,

la Școala de Arte și Meserii din Craiova, pe care o absolvise. A făcut și armata. Prin Ecorșeul și alte statui, își dăduse măsura talentului la Academia de Belle Arte din București, unde stătuse tot printre cobilițarii din Obor (care l-au ajutat, dintru început, cu aur și credit).

T. Arghezi și alți intelectuali din mica provincie, căutători de artă, de adevăruri, de tehnică, de esență și de aur (care era motorul civilizației capitaliste), îi erau prieteni. Căutările oltene le-a încheiat la București, pe Dâmbovița, cu insatisfacție, la vârsta de 26 de ani. Vârstele au rolul lor, după cum o au și anii. Sunt ani decisivi și ani sterpi, după cum sunt ani lungi și ani scurți. Timpul este de gumilastic. În biografia unui scriitor și a unui statuar există ani decisivi ai personalității artistului.

Experiențele infantile (după cum au arătat psihologii abisali), adolescența și tinerețea până la 25 de ani cristalizează personalitatea, devenită ireversibilă. Tot ceea ce se adaugă, alteori, sunt creșteri de ani, cercuri concentrice, ca la stejar, la brad, care pot fi numărate, ca vârstă, după inele. Sămânța, creșterea vlăstarului, a pomului și a omului tânăr definesc substanța, profilul și coama rotată într-un ansamblu organic. James Joyce, prietenul lui Brâncuși, definea pe artist ca pe omul rămas pururea tânăr. Artistul nu știe să facă altceva la maturitate, decât să-și continue jocul infantil și adolescentin, cu o forță sporită. Nu cunoaște bătrânețea. Artistul, cu adevărat autentic și creator, a sorbit și soarbe din Fântâna Juețeii. Este Fons Juventis, este La Fontaine de la Jouvence.

La Craiova și la Brâncuși s-ar chema, pentru artiști și bătrânii trăiți după pravilă, pur și simplu, fântâna Juețeii în loc de Fons Juventis. Longevitatea senină și robustă nu este prea rară în Jueția și în Balcani. Între Jueția și Balcani sunt întrepătrunderi de oameni, de stiluri de viață, de artă populară, de jocuri, de folclor, de alimentație, de datini, de eroi și de legende.

Pandurul n-a răsărit la București (oraș obedient) și nici în Moldova. În Balcani, haiducul s-a numit comitagiu. Prototipul românesc al haiducului este Iancu Jianu, boiernaș de Caracal, cu moșnenia pe Olteț, în cătunul Racovița, azi, satul Mărgăritești. Situația geografică și circumstanțele istorice au facilitat alte cristalizări în Moldova (provincia aflată în "capul răutăților", cum spune cronicarul).

Avalanșa Levantului în cozile cailor turcești, la Târgoviște și București, sub formă de negustori de provianturi, de plăcintari, de dragomani (tâlmaci și terzimani, ajunși, prin slugărnice și pungi cu aur, voievozi și prinți), au dat alt profil Valahiei-Mari și în capitalele succesive.

Stilurile de viață se formează de sus în jos. Idealul șomerului britanic este de a fi un gentleman sau măcar gentlemanlike. Un văxuitor american vrea să ajungă miliardar, iar un italian, il cortegiano. Idealul golanilor din marea Valahie a fost de prinț fanariot. Idealul micilor valahi a fost Mihai Bravu și Bicireștii săi. Diplomatul-martir pentru o cauză sublimă, Brâncoveanu Constantin, este alt ideal. Domnul Tudor, Popa Radu Șapcă și Iancu Jianu formează panoplia cu idealuri de eroi, de martiri, de purtători de sabie, pentru o cauză dreaptă.

Spiritul popular s-a zămislit mereu și s-a dezvoltat în cinci sute de ani de bătălie, cu opresiunea Imperiului Otoman.

Geneza pandurului se află în opresiune și rezistență. Nu este o taină mare, ci o taină lesne descifrabilă. La acest fapt se mai adaugă situația geografică: îndepărtarea de București, unde se primeau primele trăsnete și primele lovituri. Șocurile se mai amortizau până la Craiova.

Oltenia a mai stat și sub austrieci, ca provincie cucerită și încorporată în Imperiul Habsburgic, cedată de turci. De timpuriu s-au stabilit, între Oltenia și Viena, schimburi comerciale avantajoase de export, de vite mari și mici, de lână și de miere. Economia paradizică patriarhală și închisă, care producea în limitele consumului, s-a dizolvat, în condiții

favorabile de export alimentar, pentru Budapesta, Viena, Praga, Cluj, Sibiu și Timișoara.

Oltenia s-a aflat în situația Danemarcei față de Hamburg, Londra și Berlin, trei metropole care achiziționau produse alimentare. Țăranii s-au trezit din letargia paradiziacă a unei economii de consum închise și au devenit harnici, activi, întreprinzători și au ținut ritmul nou al progresului. Țăranii moșneni și-au păstrat curelele de pământ. Au intensificat agricultura și producția pentru export de vite, care aducea aur. Așa se explică și cultul salbelor de aur, răspândit în Oltenia. Cu aur și cu copiii numeroși ai moșnenilor, s-au expatriat și au ajuns negustori pe întinsul țărilor românești, cot la cot și în concurență cu armenii, evreii, grecii, nemții și cuțovlahii.

Negustorul oltean nu e o raritate în secolele XVIII, XIX și XX, începând de la cobilițari, de la comerțul cu mărunțeaua la cel cu ridicata, în materie alimentară (monopol), apoi, în petrol (Barbaciuru și Osiceanu), pentru a da pe regele aurului român (I.P. Gigurtu, nepotul lui N. Bălcescu).

În calitate de emigranți pecuniari, au ajuns la averi mari sau mijlocii.

În calitate de emigranți politici, au dat o liotă de miniștri și de jandarmi ai burghezo-moșierimii, unelte excelente și de primă vioară.

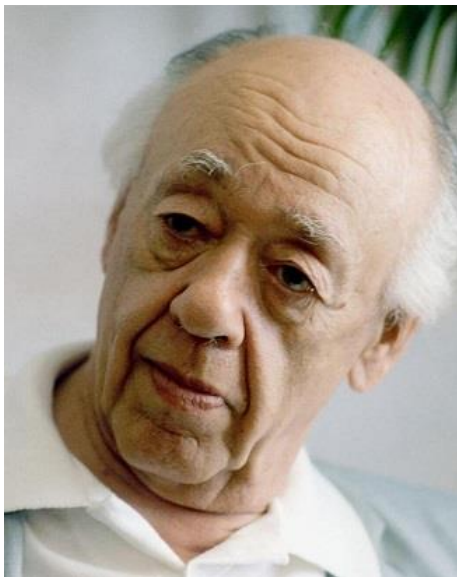
În calitate de emigranți voluntari, în branșa militară, între 1877 și 1947, au ocupat 80% din rangurile de generali ai armatei române.

În calitate de exilați voluntari artistici, s-au numit Brâncuși, Arghezi, Sadoveanu, Cezar Petrescu, Ana de Noailles, Bibeștii, Motru *et ejusdem farinae*.

Din volumul "Brâncuși. Pravila de la Craiova", 2010.

EUGEN IONESCU

Născut pe 26 noiembrie 1909, la Slatina (decedat pe 28 martie 1994, la Paris), considerat unul dintre cei mai mai originali și profunzi dramaturgi ai lumii (teatrul absurdului), membru al Academiei Franceze.

Mama lui, Marie-Thérèse (Ipcar), era fiica unui inginer francez, iar tatăl, tot Eugen, era avocat, dobândind mai multe funcții publice (în 1909, îl găsim subprefect al județului Olt). În 1911, familia se mută la Paris. În 1916, tatăl se reîntoarce la București și se înrolează în armată, lăsându-i pe Marie-Thérèse, micul Eugen și sora acestuia, Marilina, să se descurce singuri la Paris. Constrânsă de greutate, mama viitorului dramaturg își trimite copiii să locuiască la rude în

Mayenne. Au fost doi ani pe care Eugen Ionescu îi va considera „paradisul copilăriei sale”, cum avea să-și amintească din amintirile tatălui său Marie-France Ionesco, fiica scriitorului: „Pentru tatăl meu, cei doi ani petrecuți în La Chapelle-Anthenaise. au fost cei mai frumoși din copilăria sa. La un moment dat, mi-a povestit ce simțea când stătea singur și privea lumea din jurul lui: «În Chapelle-Anthenaise timpul nu exista! Trăiam doar prezentul. Trăiam cu har, cu bucurie»”.

După sfârșitul războiului, Eugen și sora lui revin la Paris și vor locui alături de mama lor până la reparația tatălui, care revine în viața lor pentru a divorța, câștigând și custodia celor doi copii.

Eugen și Marilina sunt nevoiți să se întoarcă la București, unde vor locui cu tatăl lor și cu cea de-adoua soție a acestuia, Lola. Învăță limba română, pe care nu o vorbea deloc, și este înscris la Liceul „Sfântul Sava” din București, unde obține media 6 la purtare, ceea ce dovedește că tânărul era de pe atunci imposibil de strunit.

În 1926, după o ceartă violentă cu tatăl, fiul pleacă de acasă și se duce să locuiască cu mama lui, restabilită la București, ca funcționar la o bancă. În „Prezent trecut, trecut prezent” (1968), Ionescu avea să povestească ultima discuție cu tatăl său: „Tatăl meu n-a fost un oportunist conștient, el credea în autoritate. Respecta statul. Credea în stat, oricare ar fi fost el. Pentru el, de îndată ce un partid lua puterea, avea dreptate. A fost legionar, democrat, francmason, naționalist, stalinist. Pentru el, orice opoziție se înșela. Pentru mine, opoziția avea dreptate. (Astăzi, 1967, nu mi mai place nici opoziția, pentru că știu că ea este statul în germene, adică tirania). Pe scurt, la sfârșitul

mesei, ne-am certat: altădată mă făcuse bolșevic; apoi mă făcuse jidovit. Jidovit mă făcuse și la sfârșitul aceluia prânz. Îmi amintesc de ultima frază pe care i-am spus: «E mai bine să fii jidovit decât tâmpit. Domnule, am onoarea să vă salut!». M-a privit cu un surâs îndurerat și mi-a spus: «Bine, bine», și nu l-am mai văzut niciodată”.

Conflictul de la școală se agravează, iar în 1928 este retras de la „Sfântul Sava” și va susține Bacalaureatul la Craiova. Într-un interviu din „Le Figaro Littéraire”, scriitorul avea să rememoreze aceste episoade: „Mi-a făcut bine, dorind să mă distrugă, cea de-a doua soție a tatălui meu, care m-a dat afară din casă. Mi-au făcut bine profesorii de la Liceul «Sfântul Sava» care m-au gonit din liceu, ceea ce m-a determinat să-mi iau Bacalaureatul într-un liceu de provincie, ocrotit de sora soției mele, Angela, care ținea o pensiune pentru liceeni.”

Probabil toată această atmosferă tumultuoasă din tinerețea sa l-a făcut să definească românul, în general, astfel (într-un articol din ziarul „Vremea”, 1934): „...este leneș în viața de toate zilele, liric în poezie și tembela în politică”.

Debutul literar se produce în 1928, prin publicarea unor poezii în revista „Bilete de papagal” a lui Tudor Arghezi (cu care va colabora constant până în 1931).

Se înscrie la Facultatea de Litere, secția Franceză, a Universității din București, unde în 1933 își ia licența.

În 1934 publică volumul de eseuri critice „Nu!”, premiat de un juriu prezidat de Tudor Vianu.

În 1936, se căsătorește cu Rodica Burileanu, cea care avea să fie, pe viață, un stâlp pentru scriitor. Într-

un jurnal, Eugen Ionescu notează despre femeia care i-a fost soție timp de 58 de ani: „Când mă gândesc că și Rodica îmbătrânește, odată cu mine, că timpul fuge și pentru ea, tristețea mea se însutește. Sunt grav răspunzător de timpul, de viața pe care o pierde și ea, alături de mine. Își dă toată viața pentru a mă apăra, pentru a mă organiza, pe mine cel ce cade, pe mine care sunt haos”.

O vreme, va fi profesor de franceză la Cernavodă și Curtea de Argeș, iar apoi va lucra la Relații internaționale, în cadrul Ministerului Educației. În 1938 obține o bursă la Paris pentru teza de doctorat („Tema morții și a păcatului în poezia franceză”). Începerea celui de-Al Doilea Război Mondial îl obligă să se întoarcă la București, unde va fi angajat profesor – ce ironie! – tocmai la Liceul „Sfântul Sava”.

În 1942, părăsește definitiv România, plecând ca angajat în Ministerul de Externe pe un post de atașat cultural al Guvernului României pe lângă regimul de la Vichy.

În 1944, după eliberarea Parisului de sub stăpânirea hitleristă, își pierde postul, dar nu semai întoarce în țară, stabilindu-se la Paris, unde va trăi până la moartea sa (la 85 de ani).

Relația dintre Ionescu și România ajunsese la paroxism când, în 1946, scriitorul este condamnat la detenție pentru un text publicat în revista „Viața Românească”, în care criticase tare ale instituțiilor românești din perioada... interbelică. Condamnarea este relatată în „Glasul Armatei”, oficiosul Ministerului de Război: „Un oarecare Eugen Ionescu, poet ratat și dezechilibrat, este condamnat în contumăcie de Curtea Marțială la 5 ani închisoare corecțională pentru ofensa

armatei, 6 ani de închisoare corecțională pentru ofensa națiunii, 5 ani interdicție corecțională”. În 1963, autoritățile comuniste reiau procesul, constatând că Eugen Ionescu nu săvârșise faptele imputate, clasând cazul prin anularea deciziei Curții Marțiale din 1946.

La 11 mai 1950, “La Cantatrice Chauve” (Cîntăreața cheală), a fost reprezentată la Theatre de la Huchette, în regia lui N. Bataille, dar a fost primită cu răceală. Sălile de teatru care îi montau piesele au rămas goale pentru încă o decadă, timp în care își construiește răbduriu cariera spectaculoasă. Piesele sale („Lecția”, „Rinocerii”, „Regele moare”, „Scaunele” ș.a.m.d.) vor fi montate apoi pe marile scene ale lumii, făcând din Eugen Ionescu un reper peren al dramaturgiei mondiale

Cele mai cunoscute piese: „Cântăreața cheală” (1950), „Lecția” (1951), „Scaunele” (1952), „Victimele datoriei” (1953), „Amadeu” (1954), „Jacques sau supunerea” (1955), „Ucișă fără simbric” (1957), „Rinocerii” (1959), „Regele moare” (1962), „Pietonul văzduhului” (1963), „Setea și foamea” (1966), „Delir în doi” (1967), „Jocul de-a măcelul” (1970), „Macbett” (1972), „Ce formidabilă harababură” (1973), „Omul cu valize” (1975), „Călătorie în lumea morților” (1980).

A publicat mai multe volume de eseuri și proză literară, între care: „La Photo du Colonel” (1962), „Note despre teatrul de avangardă” (1962), „Note și contranote” (1966), „Jurnal în fărâme” (1967), „Prezent trecut, trecut prezent” (1968), „Descoperiri” (1969), „Solitarul” (1973), „Situatii și perspective” (1980), „Căutarea intermitentă” (1988).

Rolul dramaturgului

Am fost, firește, onorat de articolul pe care d. Tynan l-a consacrat celor două piese ale mele, *Scaunele* și *Lecția*, în ciuda rezervelor pe care le cuprindea și pe care un critic are tot dreptul să le exprime. Totuși, deoarece unele dintre obiecțiile sale mi se par întemeiate pe premise nu numai false, ci și străine teatrului, mă cred îndreptățit să fac anumite comentarii.

D. Tynan raportează că aș fi fost desemnat, cu aprobarea mea, drept un soi de „Mesia” al teatrului. E un lucru de două ori inexact, căci n-am nici o înclinație pentru mesii, pe de o parte, iar pe de altă parte nu cred că vocația artistului și a dramaturgului e orientată spre mesianism. Am clara impresie că d. Tynan e cel aflat în căutarea de mesii. Aducerea unui mesaj pentru oameni, voința de a dirija cursul lumii sau de a o salva e treaba întemeietorilor de religii, a moraliștilor sau a oamenilor politici, care, fie zis între paranteze, o scot mai degrabă rău la capăt, cum știm din propriile noastre pățanii. Un dramaturg se mărginește să scrie piese, în care nu poate oferi decât o mărturie, nu un mesaj didactic, o mărturie personală, afectivă, despre neliniștea sa și despre neliniștea altora, ori, ceea ce se întâmplă rar, despre fericirea lui; sau își exprimă în ele sentimentele, tragice ori comice, despre viață. O operă de artă nu are nimic de-a face cu doctrinele. Am și scris altundeva că o operă de artă care n-ar fi decât ideologică și nimic altceva ar fi inutilă, tautologică, inferioară doctrinei de la care s-ar reclama și care și-ar fi aflat o mai bună expresie în limbajul demonstrației și al discursului. O piesă ideologică nu-i nimic altceva decât popularizarea unei ideologii. După părerea mea, o operă de artă are un sistem de exprimare care îi este propriu; ea posedă propriile sale mijloace de surprindere a realului. D. Tynan pare să mă acuze că sînt în mod deliberat explicit antirealist; că am declarat că cuvintele nu au sens și că întreg limbajul este incomunicabil. Ceea ce nu-i decât în parte adevărat, căci faptul de a scrie și de a prezenta piese de teatru este incompatibil cu o atare concepție. Eu pretind doar că e greu să te faci înțeles, și nu absolut imposibil, iar piesa mea, *Scaunele*, este o pledoarie,

poate patetică, în favoarea înțelegerii mutuale. Cît despre noțiunea de realitate, d. Tynan îmi pare că nu recunoaște decît un singur mod al realității (așa cum a spus-o limpede într-un interviu publicat în „Encounter”): modul zis „social”, cel mai exterior, după cum văd eu lucrurile, și, ca să spun tot, cel mai puțin obiectiv, întrucît e supus de fapt interpretărilor pasionale. Tocmai de aceea gîndesc că niște scriitori precum Sartre (autor de melodrame politice), Osborne, Miller etc, sînt noii „autori de bulevard”, reprezentînd un conformism de stînga, care e tot atît de jalnic ca și cel de dreapta. (...)

Cred că ceea ce ne desparte pe unii de alții este această „politică”, ce ridică bariere între oameni și este o sumă constantă de neînțelegeri. Dacă mă pot exprima paradoxal, aș zice că societatea veritabilă, comunitatea umană autentică, este extra-socială, este o societate mai vastă și mai profundă, cea care se dezvăluie prin niște neliniști comune, dorințe, nostalgii secrete care-i privesc pe toți. Istoria lumii e guvernată de aceste nostalgii și aceste neliniști pe care activitatea politică nu face decît să le oglindească și pe care le interpretează foarte imperfect. Nici o societate n-a putut desființa tristețea omenească, nici un sistem politic nu ne poate elibera de durerea de a trăi, de teama de a muri, de setea noastră de absolut. Condiția umană e cea care guvernează condiția socială, nu invers.

„Realitatea” îmi pare a fi mult mai vastă și mai complexă decît dimensiunea la care d. Tynan și mulți alții împreună cu el vor s-o limiteze. Problema este să mergem la izvorul bolii noastre. (...)

Ca să descopăr problema fundamentală comună tuturor oamenilor, trebuie să mă întreb care e problema mea fundamentală, care e frica mea cea mai greu de dezrădăcinat. Atunci voi descoperi care sînt temerile și problemele fiecăruia. Iată adevăratul mare drum, cei care se scufundă în propriul meu întuneric, în întunericul nostru pe care aș vrea să-l aduc la lumina zilei. Ar fi amuzant de făcut o experiență pentru care n-am loc aici, dar pe care trag nădejde s-o realizez într-o zi. Aș putea lua aproape orice operă de artă, orice piesă, și pariez că i-

aș putea da pe rînd fiecareia dintre ele o interpretare marxistă, budistă, creștină, existențialistă, psihanalitică; aș putea să dovedesc rînd pe rînd că opera supusă tuturor acestor interpretări este o ilustrare desăvîrșită și exhaustivă a fiecareia dintre aceste credințe și că ea confirmă în egală măsură o ideologie sau alta în mod exclusiv. Mie, asta îmi dovedește altceva: că fiecare operă de artă (dacă nu cumva e o operă pseudo-intelectualistă, dacă nu cumva e deja în totalitate conținută într-un sistem ideologic oarecare, pe care nu face decît să-l popularizeze, cum este cazul cu atîtea piese de teză) se află în afara ideologiei, că nu poate fi redusă la o ideologie. Ideologia o înconjoară doar, fără s-o pătrundă. Absența ideologiei din operă nu înseamnă absența ideilor; dimpotrivă, operele de artă sînt cele care le fertilizează. Cu alte cuvinte, nu Sofocle a fost inspirat de Freud, ci tocmai Freud a fost inspirat de Sofocle și de neliniștile despre a căror existență depun mărturie operele de artă și dezvăluirile pe care ele le pot determina. Ideologia nu e izvorul artei. Opera de artă este izvorul și punctul de plecare al ideologiilor sau filozofilor viitoare (căci arta este adevărul, iar ideologia nu e decît învățătura fabulei, morala ei).

Ce trebuie deci să facă criticul? Unde trebuie să-și caute criteriile? În opera însăși, în universul și mitologia ei. El trebuie s-o privească, s-o asculte și să spună doar dacă ea este sau nu este logică cu sine însăși, coerentă în sine. Cea mai bună judecată va fi o descriere atentă a operei înseși. Pentru aceasta, opera trebuie lăsată să vorbească de la sine, făcînd să tacă ideile preconcepute, prejudecățile ideologice și judecățile prefabricate. Problema de a ști dacă opera este sau nu pe drumul cel mare, confirmă sau nu cu ceea ce ai dori să fie, ține de o judecată prestabilită, exterioară, nesemnificativă și falsă. O operă de artă este expresia unei realități incomunicabile pe care încerci s-o comunici, și care, uneori, poate fi comunicată. Acesta e paradoxul și adevărul ei.

Fragment din volumul "Note și contranote" (Gallimard, 1962;
Humanitas, 1992).

ALICE BOTEZ

Născută la 22 august 1914 la Slatina. La scurt timp, familia sa se mută de la Slatina la București. Constantin Botez, tatăl scriitoarei, moare înainte ca aceasta să împlinească vârsta de un an. Școala primară o va face la Școala nr. 3 de fete din București. Urmează Liceului „Regina Maria”. În 1932, susține examenul de bacalaureat și, în același an, se înscrie la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București.

A făcut studii de logică și psihologie la Facultatea de Litere și Filozofie a Universității din București (1933-1938). Debutul publicistic, în 1937. Între 1940 și 1942, susține cronică literară a cotidianului "Vremea". A frecventat cercul scriitorilor criterioniști (Eliade, Cioran, Ionescu, Țuțea, Vulcănescu, Pandrea, frații Acterian).

Deși a avut o viață grea, plină de privațiuni (datorate și unei stări de sănătate precare) continuă să lucreze. În 1944, a publicat în reviste o povestire fantastică și a lucrat la viitorul roman "Iarna fimbul", care a apărut abia peste un sfert de veac.

A publicat volumele: „Iarna fimbul” (1968); „Pădurea și trei zile” (1970, roman poetic); „Dioptrele sau Dialog la zidul caucazian” (1975, poem dramatic); „Emisfera de dor” (1979, roman istoric); „Eclipsa” (1979, parabolă); „Insula albă” (1984, povestiri). Postum, „Cartea realităților fantastice” (2001, jurnal).

Moare pe 26 octombrie 1985, la 71 de ani, și este înmormântată la Cimitirul Bellu.

Jurnal

Duminică, 7 februarie 1937 - (...) Am fugit cât am putut în ploaie, în noroi, în nori, în mizerie, dincolo de mine și de paradisele mele albe.

De ce am fugit? De spaimă.

De covârșitoarea și marea spaimă pe care ți-o dau misterele închise în lucrurile obișnuite ale zilei și ale nopții. Lucrurile zilei și nopții sunt lucrurile care stau treze, lucrurile care stau de veghe, lucide, și lucrurile care dorm, care adorm și visează lucruri care sunt sau lucruri care se transfigurează.

Am fugit dincolo de universul sensurilor și am căutat pe cel al semnelor. Am fugit de spaima adevărului care stă ascuns în lucruri, în lucrurile care stau sub preajma mea. Mi se pare că este un moment absolut, sub semnul căruia trăiesc, în care lucrurile, nu lucrurile, sensurile mă urmăresc. Istoria mea se reduce, se poate reduce (suferința mea stă dincolo, aici nu, aici e o incintă sacră, un tărâm ciudat) la goana asta a sensurilor. Sau, mai corect, este un sens care mă caută. Când stau singură cu lucrurile se întâmplă ceva foarte curios, lucrurile se despoaie.

Am fugit azi toată ziua de despuierea lucrurilor, de marea spovedanie a lucrurilor din jurul meu.

Mi-e frică, o frică panică telurică, care țâșnește din străfunduri, o spaimă care mă cutremură, mă alungă în lumea palidelor umbre, că voi afla secretul. Spaima mea a devenit un abil regizor al piesei care este viața mea. Ce sens am eu în toate lucrurile astea pe care le face cineva care se cheamă eu.

Dincolo de toate astea m-așteaptă ceva. Afară plouă și ninge și ziua este zi și noaptea, noapte și lucrurile lumii se arată așa cum s-au arătat întotdeauna. Ei da, și oamenii suferă, se chinuiesc, mănâncă, se-nmulțesc. Toate, toate sunt la locul lor, toate astea nu înseamnă nimic. Lucrurile au să-mi facă o spovedanie.

Azi am văzut un pom. Stranie viziune. Un pom cu crăci goale, întinse în ploaie. Vântul căuta printre crăci și crăcile dansau în ritm de muzică.

Muzica era a vântului, și a ploii, și a cerului, și a norilor. În muzica aceea se topea toată substanța lumii și pomul încerca demiurgic să creeze dansul.

Încerca să-și creeze dansul din substanța aceea pură a lucrurilor.

Pomul în eșarfe negre care se desfășurau pe un ecran material de alburiu și cenușiu încerca un act de eliberare din mediul acela în care se scâldea.

Actul său era o violentare a ceasului acela amorf al lumii, era o violentare a unui moment de neant. Dar din neantul acela de lumină cenușie se leagă armonii din vânt și din ploaie, se încheagă muzica și numai la sensul muzicii pomul s-arată și crăcile sale se-agită și începe curioasă mișcarea lor. Stranie viziune, dansul crăcilor de pom în ritmul muzicii ce s-a încheagat din neantul cenușiu al vântului și al ploii. Azi am văzut cum căuta vântul și norii și cum dansau crăcile de pom. De ce lucrurile se joacă în fața mea cu destinul lor? De ce lucrurile se transfigurează. De ce în fața mea lucrurile sunt posedate de fantastic? Lucrurile comit păcate împinse de misterele și capriciile lor. Ele magic dizolvă preajma și se proiectează ele pe ele însele în mod ciudat peste tot restul lumilor.

Devin brusc posedate de frenezii, de spectacular și de grandios. Ele magic transformă mediul în care se scaldă ca ziua care începe să iasă din miez de noapte. Dezlănțuie lumi, și umbre, și armonii.

De ce lucrurile mi se arată posedate de fantastic?

Azi am văzut ce frumos e noroiul noaptea. Ploaia și noroiul, și lumina, și întunericul desfășurau pe caldarâm un film în alb și negru. Călcam cu sfială marginile care veneau de niciunde.

Nu erau, veneau aduse de prezența mea. Se desfășurau pe caldarâm imagini lipsite de contur și de precizie, vagi, difuze, negre și strălucitoare sau luminate. Aveai impresia că sunt forme în mișcare, lucruri cu care se întâmplă un permanent miracol. Aici era un călăreț – asemenea Arhanghelului Mihail sau Sfântului Gheorghe în lupta cu balaurul, apoi imaginea se schimba aproape instantaneu de către nu știu ce iscusit vrăjitor.

În locul călărețului se arăta un cazan din care țâșneau vâlvătăi de foc și aburi negri amestecă o mână osoasă cu degetele răsfirate a posesie.

Lent sau instantaneu imaginea se ștergea și lăsa loc alteia care arăta doi ochi sticloși, negri și lucioși ca smoala care fierbe în cranii ale căror forme goale erau acoperite cu pământ.

Imagini infernale, negre, înlocuiau imagini pure, paradisiace, sau invers. Nicio lumină între cele două, așa că trăiau un film înțesat de vrăji. Toate imaginile care se alergau una pe alta pe caldarâm chemau, adunau în jurul meu forțe telurice, negre, de magie neagră. Dacă ridicam ochii după ecranul ciudatului film, lucrurile din jur mi-apăreau desuete, posedate de puteri necunoscute pe care le bănuiam asemănătoare puterilor care operau desfășurarea filmului pe caldarâm. Chiar dacă regăseam lucrurile la locul lor, aici trebuie să fie cutare sau cutare clădire, știam că în ele, sau dincolo de ele, este altceva, ceva asemănător imaginilor negre și strălucitoare de pe caldarâm.

Că este în lucruri agonia neagră a imaginilor de pe caldarâm, o știam.

Bănuiam că toate fac parte din același infern.

Tot ce vedeam era posedat de fantastic. Priveam uimită lucrurile din jurul meu. Toate erau apucate de frenezie. Erau aceleași, dar nu le mai recunoșteam. Se scăldau în fantastic, în ireal și ciudat. Toată luciditatea de care sunt capabilă s concentră pentru a mă lămuri de ce nu recunosc lucrurile. Este ceasul 8 – m-am uitat la ceas, mi-am adus aminte ziua, luna, anul. Îmi dau seama, conștiința face funcția obișnuită. Îmi dau seama de tot și de toate, de permanență, de continuitatea mea din lumea banală și cotidiană în acest miracol.

Dar lucrurile din fața mea s-au schimbat, nu le regălesc. Au ceva ciudat. Se scaldă în fantastic. Stăm sub sfera de influență a unor stranii puteri, întocmai ca lucrurile care se găsesc sub sfera de influență a forțelor concentrate în cazane cu substanțe atotputernice. Toate lucrurile, deși sunt sub carapacea lor obișnuită, cu haina pe care o poartă mereu, arată ca și cum în orice moment ar putea actualiza minuni. Ea arată ca și cum ar putea trece direct, fără nicio vamă, fără nicio tranziție într-o lume încărcată de fantastic. Realitatea lor este realitatea a două lumi, de aici și de dincolo.

Lucrurile arată acum ca și cum miracolele se pot întâmpla oricând, în orice clipă. Ele stau sub semnul minunii.

...

Joi, 4 martie 1937 – Când pe porți de uitare intra lumea fantastică în locurile vieții de toate zilele. Era o grădină mare, cu pomi bătrâni. Urla vântul a furtuna și cădeau frunze pe pământurile acelu colț pierdut de lume. Stăteam și priveam fără să înțeleg ceea ce se petrecea sau ceea ce nu se petrecea în jurul meu. Era un moment pe care nu-l înțelegeam și care nu semăna cu nimic din ceea ce știam și pe care habar n-aveam unde să-l situez. Cerul mi-era straniu, pământul tremura și pomii mă pândeau, vântul își bătea joc. N-aveam niciun sens în acest cadru și acest moment nu continua viața mea anterioară. Căutam să-mi amintesc ultimul moment care precedase pe acesta dar nu găseam nimic.

Mă regăseam acolo de când lumea, că o statuie împietrită, decor inutil în această grădină părăsită. Aveam senzația stranie că murisem fără să-mi fi dat seama.

O imensă indiferență vegetală mă pătrundea. Eram fără puncte de contact cu lucrurile din jur, fără interferențe cu mediul, fără schimburi, izolată, fără viață și fără pasiuni. Murisem poate într-o lume depărtată de acest loc ciudat și nimic nu-mi aduceam aminte din ceea ce fusesem. Dar numai o clipă infinit de scurtă a durat senzația acestei morți ciudate. A urmat apoi impresia unui vis fabulos care-mi arata inexplicabile scene care precedau prezența mea în acea grădină.

Se făcea că m-aflam în temnițele unui imens palat așezat în sălbatiche regiuni, la țărm de furtunoasă mare. Și era în ungher negru și nevăzut un bărbat puternic, cavalier din alte vremi, somptuos îmbrăcat în haine princiare. Mâna sa dreaptă, încadrată de giuvaeruri scumpe, se sprijinea pe pumnalul ce atârna de cingătoarea roșie. Purta un inel cu un rubin enorm din care porneau patru raze – patru cărări roșietice, patru drumuri de foc ce duceau în cele patru colțuri ale încăperii patru bolți de întuneric.

Omul acela îmi făcu semn să urmez una din cele patru cărări de foc. Alesai una din ele și ieșii. Erau trepte albe, întortocheate, erau trepte reci de marmură. Era cărarea roșie de foc care-mi arata drumul. Și făcea zigzaguri roșii pe treptele albe ale palatului de piatră. Am scoborât treptele strâmte, spațiu întunecat și îngust, am pătruns într-o sală enormă pe a cărei podea se jucase un iscusit caricaturist. Erau caricaturi, desene colorate, măști grotești de carnaval. Pașii risipeau desenele podelei dar dacă te întorceai le regăseai la locul lor de mai înainte. Cărarea roșie – raza de foc – dispăruse. Asta mă încredința că omul cu inelul se întorsese la locul său. Într-adevăr, ajunsesem la o ușă enormă, părea a fi croită din stâncă. Deschisei ușa, era grădină în care mă aflam.

O sumedenie de scene, fapte, împrejurări îmi năvăleau în minte, toate se țeseau în jurul aceluia palat. Aveam o viață care se lega de aceea a palatului și a grădinii. Trăiam această viață cu intensități și perspective de vis. Iar toate visele se terminau exact în momentul în care mă aflam. În toate visele ajungeam, într-un fel sau altul, în chip misterios în grădina aceea. Între aceste vise doream să controlez realitatea, mă întorceam,

credeam că în spatele meu se afla palatul cu poarta aceea. În spatele meu nu era nimic, era tot grădină și mai departe cerul și văzduhurile acelea mohorâte, crepusculare, de amurg de iarnă, fără zăpadă, fără case și fără oameni, depărtate, pustii tărâmurii în care n-au viețuit decât legenda și neantul și care au murit și ele de mult.

Mi-am dat seama că toate aceste vise le trăiam din pricina atmosferei aceleia, din pricina aspectelor și a vieții ciudate și pustii din grădină. Era totul vast, dezolant, pustiu, dar totuși transfigurat. Era ceva din altă lume. Era o transfigurare spirituală, materia lucrurilor nu participase la transfigurare. De aici venea dezolarea și tristețea lucrurilor. De aceea pălise claritatea zilei și nu îndrăznise noaptea cu luna să scalde lucrurile. De aceea se încesase ziua în noapte și se căinau pomii. Transfigurarea era în spiritul lucrurilor. De aceea nu reușeam să situez această experiență a mea, acest fel de a găsi grădina cu lucrurile până atunci știute.

Sunt locuri în lumea asta în care nu se schimbă nimic în carnea lucrurilor și totuși aceste lucruri se izolează de restul lumii acesteia. În prezența lor te invadează visul, și frenezia, și libertatea fantasticului tărâm. Sunt locuri care ies din istoria și viața lumii acesteia, în care nu mai regăsești nimic din ființa lucrurilor obișnuite. Sunt locuri în care moare inutilitatea și banalitatea vieții noastre de toate zilele, sunt locuri în care invadează legenda, și mitul, și visul. Sunt locuri în care plutește ceva inefabil, fantastic, liber, prezent, ciudat în care nu mai recunoaștem nimic. În aceste locuri năvălesc misterele unei alte lumi. Contururile, lucrurile precise care, deși seamănă exterior cu lucrurile lumii acesteia, cu lucrurile umbrelor din această lume, erau ca și cum nu erau. Nu aveau sensul acela brutal și necesitatea aceea oarbă și fără sens din lumea obișnuită. Când am văzut toate astea îmi apărea grădina aceea, un tablou, o pictură cu contururi aburite, o imagine în care contururile erau efecte de lumină abil speculate de un maestru. Se estompau și se ștergea claritatea lucrurilor din jurul meu, rămânea numai substanța inefabila a lucrurilor din care împărtaşeam beatitudini.

Se depanau mereu vise stranii, vise – basme înșesate de fantastic. A trecut timp lung până am ieșit din lumea aceea. Eram în grădina arhicunoscută, pe lângă care trecusem fără s-o bag în seamă de atâtea ori.

...

Duminică dimineața, 6 martie 1937 –(...) S-a fărâmat realitatea lucrurilor din jurul meu, s-a fărâmat realitatea imediată a tuturor acestor lucruri precise și atât de inutile. S-a spulberat sensul acela fără sens al tuturor acestor lucruri din jurul meu. Le recunosc a fi aceleași lucruri pământești și ale mele dar a pierit existența lor, a murit viața lor pentru mine. Și mă năpădesc visele și fantomele unor locuri de demult, și a unor lucruri față de care stăteam cândva tot așa cum stăteam față de lucrurile de aici, care au pierit. Și poate și acele lucruri de demult pieriseră, se înecaseră în clipa aceea. Și acele lucruri de demult muriseră ca și astea de azi.

De ce contactul material, clipa brutal trăită și imediata ascund inefabilul din lucruri? De ce clipa prezenta îneacă lumea în banalitate și oferă darnică măști tuturor lucrurilor? E îngrozitor să vezi că viața ta, că toate aceste fapte care se deapănă și în care ești târât e un sinistru bal mascat. Masca fără voie, iei contact cu lucruri mascate și oameni mascați. Am o poftă nebună să sfâșii măștile lucrurilor, măștile astea de hârtie lucioasă sub care se ascund lucrurile. Să sfărâm în mii și mii de bucățele măștile astea colorate și închise, provocatoare și docile, precise și inutile pe care le poartă lucrurile. Și sunt în lumea asta măști de tragedie și măști de comedie, măști sinistre și măști grotești, măști de înmormântare și măști de carnaval. Viața sta închircita și zac misterele dincolo, sub toate aceste măști.

De aici falsitatea și chinul și durerile și suferințele în care zace înaripat sufletul nostru.

Din volumul "Cartea realităților fantastice", 2001.

NICOLAE TEICĂ

Născut la 2 noiembrie 1921, în Corbenii Balșului. După studiile primare făcute acasă, a urmat cursurile Liceului „Aurel Vlaicu” din București și apoi Facultatea de Litere și Filozofie a Universității din București, pe care o absolvă în anul 1949.

Din 1935, redactor la Editura „Cartea Rusă”, apoi la „Editura de Stat pentru Literatură și Artă”, la Editura „Minerva”, în redacția „Biblioteca pentru toți”, pe care a condus-o până la pensionare.

A debutat cu poezii în revista “Tânărul scriitor”. În 1961, îi apare romanul „Căprioara de smalt”. Acțiunea romanului se petrece în locurile natale, în Corbeni, un cartier al Balșului, căutând să redea transformările sociale (personajul principal este un olar care trece de la cuptorul clasic la cuptorul modern, cu ajutorul căruia realizează[artefacte din ceramică, între care și «căprioara de smalt»]).

Are o prodigioasă activitate de traducător: M.I. Fetisov, Djambul Djabaev (1846-1945), București, 1955, Majtenyi Erik, “Versuri alese”, București, 1955, I.S. Nikitin, „Versuri”, București, 1957, M. Stelmah, „Prețul sângelui”, București, 1959, Jaroslava Blazkova, „Insula căpitanului Hașașar”, București, 1965, Estela Canto, „Noaptea și noroiul”, București, 1965, „Vitejii din Sasun. Epopee populară armeană”, București, 1965, Terențiu, Seneca, „Teatru”, București, 1966, Plaut, „Teatru”, I-V, 1968-1974, Terențiu, „Teatru”, I-II, București, 1975-1976, Emile Zola, „Pot-Bouille”, I-II, București, 1977, Plaut, Terențiu, „Teatru. Comedia latină”, București, 1978, Frederic Mistral, „Mireio”, poem provensal, București,

1979, "Calendau", București, Minerva, 1983, „Poemul Ronului. Regina Jano”, București, 1988, Chiril Covalgi, "După-Amiaza", București, 1985 etc.

Pe seama lui Nicolae Teică – editorul circulă și o serie de anecdote. A rămas celebră afirmația lui, cum că un redactor de carte bun poți scoate numai dintr-un om care a citit cel puțin 3000 de cărți. Asta, cu toate că reușise, în perioada stalinismului, să facă un redactor de carte bun dintr-un tractorist trimis să „ridice nivelul de conștiință proletară al burghezilor ascunși în edituri”.

Bâlciul din Balș

Cine n-a văzut bâlciul din Balș de la Sfânta Maria Mică a pierdut nespus. N-o să-l mai vadă niciodată cum a fost. De dimineață, începea să se adune ciopor de lume, cu toate că toiul lui era pe seară.

Veneau săteni de pe toată Valea Oltețului, de sus de la Bălcești, până jos la Pârșcoveni, din Popânzălești și Leu, Piatra-Olt și mai departe. Pâlcuri, pâlcuri de oameni, gătiți în ce aveau mai arătos, se revărsa din toate părțile în orașel, de te miri cum îi încăpea pe toți. Unii, cei mai bătrâni, și copiii, veneau claipe peste grămadă în carele cu boi, încărcate cu lucruri de vânzare, sau gătite, numai ca să-i aducă pe ei.

Huruiau străzile de ghiociuri și briști, parcă bubuia cerul o ploaie. De pe podul Gemărtăluului o luam la fugă, până la târg nu mă opream. Îmi cumpăram fes din hârtie, trompetă, sabie și porneam colindul prin bâlci.

De ici o gogoasă, de dincolo un sugiuc, o bogace, le amestecam pe toate în burtă și bune mai erau, pline de pulberea bâlciului, care se ridica până în slava cerului de nu zăreai soarele.

Cuptorul

Tata a fost olar, bunicul a fost olar, tatăl și bunicul bunicului tot olari, și așa din moși-strămoși, pînă adînc în inima vremurilor, poate chiar de la facerea lumii, în neamul nostru tot olari au fost. De aceea ne-o fi chemînd Olaru, și n-am auzit să ni se fi spus în alt fel, cum se întîmplă la unii de nu se mai potrivesc la nume bunic cu nepot și frate cu frate.

Printre ai noștri meșteșugul a rămas cea mai de preț moștenire. în afară de cîteva brazde, la cîmp, un petec de vie pe dealul Chiliei și uneltele de olărie, nici o altă strînsură n-a trecut de la tată la fiu. Nu vorbesc de casă, pentru că nu bănuiam, pe vremea aceea, să fi fost oltean pe fața pămîntului care să-și pună zările pereți și cerul tavan. Ne-am făcut noi stelele opaițe, înjurătura avocat, soarele și cocoșul ceas, bîta judecător, ulcica doctor și porcul cititor în stele, dar un locșor unde să lăsăm capul pe căpătîi l-am avut. Asta însă e altă vorbă.

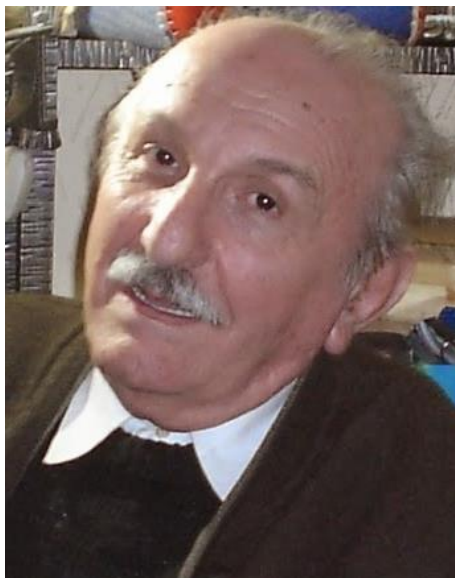
Meșteșugul l-am prins, după datină, tînărul de la bătrîn, ne-am legat de el, ca beleaua de român, pînă ce ne-am împrietenit și am dus traiul împreună, ca omul cu nevasta, cu dihonii dar fără divorțuri. De plugărit ne-am ținut și nu, pentru că nu-i aveam rostul cum se cade, nici nu ne venea la socoteală. Și-apoi, dacă toți ar fi umblat cu plugul și rarița, cine ar fi ars oale și străchini ca să mănînce săracul!

Valea Oltului

NICOLAE PAUL MIHAIL

Născut pe 3 iulie 1923, la Caracal (decedat la Sinaia, în 2013), în familia lui Mihail M. Mihail, funcționar, și a Anei (Kakassy). Prozator, epigramist, dar cunoscut mai ales ca scenaristul care, împreună cu Eugen Barbu, a creat celebrul personaj „Mărgelatu”, interpretat de Florin Piersic.

Urmează cursurile primare în localitatea natală, după care între 1934 și 1938 este bursier al Colegiului „Sfântul Sava” din București. Continuă liceul la Caracal. Bacalaureatul, la Râmnicu Vâlcea. Talentul pentru scris și-l descoperă la liceu, când a scris câteva povestiri: „Când eram copil, am făcut niște reviste împreună cu sora mea, dar mi-am dat seama de talentul pe care-l

dețin abia în ultimii ani de liceu, când am scris niște povești. Urma să facem chiar și o revistă, dar până să o finalizăm a venit războiul, am plecat în armată și s-a dus povestea. În armată am stat mai mult de 11 ani, am fost ofițer de jandarmi, dar nu am avut timp să scriu nimic. Nu se putea. În schimb, am citit și m-am pregătit mult”, își va aminti scriitorul.

Din 1942, elev al Școlii Militare de Ofițeri și student la Facultatea de Drept, Universitatea din București, absolvită în 1946. Încadrat ofițer la garnizoanele din Corabia, Piatra Olt și Craiova, până în 1953, când se pensionează pe caz de invaliditate.

După aceea, caracaleanul se dedică scrisului producând cărți și nenumărate scenarii.

A debutat în 1945, în revista “Humorul”, cu schița umoristică „Diferendul”. Între anii 1964-1967, a publicat nuvelele: „Când veni Oltul mare”, „Dispariția profesorului”. Debut editorial cu „Femeia cibernetică” (1969). Au urmat „Demascarea lui Turnesol” (1971), „Potirul Sfântului Pancrațiu” (1971), „Damen-Vals” (1975), „Sub aripa vântului de noapte” (1979).

A creat 30 de scenarii de film (majoritatea în colaborare cu Eugen Barbu), începând cu „Haiducii” și serialul „Urmărirea” (șapte episoade), continuând cu serialul „Un august în flăcări” (13 episoade) și încununând cu mai multe lungmetraje - „Drumul oaselor” (1980), „Trandafirul galben” (1982), „Misterele Bucureștilor” (1984), „Masca de Argint” (1984), „Colierul de Turcuoaze” (1985), „Totul se plătește” (1986) - având ca personaj principal pe justițiarul Mărgelatu, cel mereu ascuns sub borul pălăriei, nebărbierit, cu pistolul lui cu șapte țevi, mestecând semințe și aruncând lasoul cu o precizie de cowboy.

Brandy of Napoleon!

Ideea de a așterne pe hârtie tot ce mi s-a întâmplat nu este a mea; Raminagrobis mi-a băgat-o în cap.

— Ce tot spui tu acolo? mă certase el. Nu ești în stare să povestești ce-ai văzut? Asta e culmea! Eu cum am scris șapte romane a căror acțiune se petrece în Malaezia, deși nici acum nu sunt sigur că această țară există? Hai, dă-i bătaie! O să iasă bani frumușei!

Iată un argument suprem pentru mine și pentru mulți alții! Deși acuma, după ce îl moștenisem pe Giuseppe, mă simțeam mai în apele mele teritoriale ca oricând, vorba asta magică: bani! mă făcea totuși să tresar ca atunci când auzi numele primei fete pe care ai iubit-o. Te pomenești că sunt un romantic și până acum nu mi-am dat seama de acest lucru!

M-am apucat, deci, să notez toate aventurile mele la îndemnul prietenului meu Raminagrobis, care mă cunoaște prea bine ca să știe cu ce să mă momească. Treaba nu e deloc ușoară. Mai întâi fiindcă cele ce s-au întâmplat sunt supărător de adevărate; n-am inventat absolut nimic. Apoi totul este foarte recent. Mai mult ca sigur că majoritatea celor implicați se vor recunoaște în unele personaje, mă refer, bineînțeles, la cei care sunt în viață. Altă dificultate: toată povestea asta e ultra-secretă! Inspectorul mi-a atras atenția în modul cel mai serios asupra acestui lucru, dar Raminagrobis pretinde că a vrut doar să mă sperie. Să-i dau drumul cum oi ști, m-a povățuit el, și ce-o mai fi pe urmă, om vedea. Mare șiret Raminagrobis; știe sigur că dacă mă pune la ambiție, sunt gata de cele mai mari negliobii, ca să demonstrez cât de viteaz sunt. Din motive asemănătoare am intrat, nu de mult, în niște încurcături serioase: Raminagrobis se preface că le-a uitat dar îl prind deseori cum râde de unul singur, în barbă.

Cândva îi promiseseam Mirandolinei să nu mă mai las influențat, el fiind, chipurile, geniul meu rău. Trebuie să recunosc însă că prietenul meu are uneori niște idei atât de trăsnete încât ți-e aproape imposibil să rămâi inactiv. Cum a fost

cialmaua cu cei patruzeci de surdo-muți pe care n-o mai repet, că sunt convins că acum o știe tot Bucureștiul.

Cum spuneam, după mine cel mai mare inconvenient al acestor însemnări constă în faptul că toate personajele există sau au existat. Cei rămași în viață abia săptămâna trecută au scăpat de formalitățile birocratice, declarații, confruntări, procese verbale. Mirandolina a fost nevoită chiar să meargă la morgă pentru a recunoaște cadavrul meu, și, bineînțeles, s-a dus de pomană fiindcă pe mort nu-l văzuse în viața ei, iar subsemnatul, deși bătut măr, eram mai viu ca oricând. Arhibald, altă figură, are un picior sau o mână în gips, un fleac, e vorba de o luxație iar el își dă atâta importanță de parcă și-ar fi făcut un transplant de inimă la Groote Schur. Și eu am fost în pericol să-mi rup oasele, și nu o dată ci de șase ori în ultimele două săptămâni, și nu mai fac atâta gălăgie. Raminagrobis e singurul, cred, care n-are nici o zgârietură deși a dat și el cât a putut. În afară de publicitatea care în mod fatal s-ar produce în jurul numelui lor, dacă aceste note ar deveni publice, mă mai tem că persoanele în cauză or să aibă toate motivele să se formalizeze, văzându-se pictate cu atât realism, cu toate că, precizez, le-am dat alte nume, iar pe vreo două femei le-am transformat în bărbați. Cea mai indignată va fi desigur Mirandolina, atât de intransigentă când e vorba de persoana ei sacrosanctă. De-aia nu mai pot eu! N-are decât să se ia de gât cu Arhibald al ei și să plece amândoi în lumea largă! Și Arhibald e un nume fals, destul de nefericit ales, poate și din cauză că individul m-a plictisit întotdeauna și nu merită ceva mai bun.

Pe urmă: Inspectorul, Rândunica, domnul Adalbert Măcelaru, Vicepreședintele, Decebal Marinescu, sunt desigur oameni în carne și oase numai că îi cheamă altfel. Sunt sigur că Vicepreședintele, de exemplu, o să se recunoască, cu tot pseudonimul pe care i l-am găsit, și o să iasă scandal și chiar bătaie, după cum îi stă în caracter. Nu acceptă el să fie prezentat drept un încornorat și un pilangiu de forță sau ca un tip care se descurcă cam greu cu damele. Asta o să-l înfurie precis și voi avea plăcerea să-l mai cotonogesc o dată, fiindcă sunt mai tare ca dânsul și nu mă sperii de centura lui portocalie

de judokan. Calculând câte animozități se vor naște în urma acestor pagini ale mele, Raminagrobis a surâs fericit. Îi place când se răscolesc ambiții și când se calcă în picioare și se șifonează ireductibile orgolii. A jurat că se va bate pe viață și pe moarte pentru ca aceste memorii să devină publice, pe cât posibil într-un tiraj de masă, și sunt convins că o să se țină de cuvânt, dacă n-o uita. În ceea ce privește portretul unora dintre personaje, a ținut să-mi dea și sfaturi, ca mai vechi în meserie, sugerându-mi, de exemplu, ca atunci când vorbesc de personajul Raminagrobis, să-l asociez cu epitete ornante, de mare succes la public: marele, genialul, extraordinarul, ș.a.m.d.

Pe Arhibald aș fi putut să-l numesc așa cum îl strigă la catalog, fiindcă nu mai am nici un respect pentru persoana lui, îl detest și vom rămâne dușmani până la sfârșitul vieții sale, pe care i-l doresc cât mai apropiat. A fost un mare ticălos și regret că ne-am luat adio pentru totdeauna, fiindcă astfel n-o să mai am ocazia să-i cârlesc cele două perechi de palme promise. După mine, este inadmisibil ca un savant, cum se pretinde dumnealui, să umble cu intrigi și cu afaceri murdare. Pe urmă, n-am să-i iert niciodată că a sedus-o pe Mirandolina, deși aici vina este a amândurora. Și, peste toate astea, imbecilul a mai și răspândit zvonul că aș fi confundat niște sedimente lagunare din jurasic cu o „cloaca maxima” a unei cetăți grecești de pe malul Mării Negre!

Pe Mirandolina o compățimesc! Dacă aș întinde mâna ar veni la mine ca un mieluşel, spășită și mieroasă. Aroganța ei înnăscută s-a topit peste noapte. „Da, Pepsi, ai dreptate, Pepsi! acestea sunt vorbele care-i ies din gură după ce am obligat-o să vadă că între mine și neisprăvitul de Arhibald nu poate avea loc nici o comparație. Acum se uită la mine ca la o icoană și nu mai bagă de seamă că am un început de chelie și că atunci când mă înfurii încep să mă bălbâi. N-am ce-i face, va intra în posteritate cu un zâmbet neghiob și rușinat pe buze, ca o pisică hoată, în loc să strălucească precum Minerva, zeița deșteptăciunii feminine, așa cum își închipuie probabil că este, în cele mai dragi visuri ale sale. Ai scăpat ocazia, scumpo, să fii sănătoasă!

Dar nu despara; poate îți scrie iubitul tău Arhibald un volum de versuri! Mai știi de unde sare iepurele?!

Raminagrobis mă face atent la telefon că mi-a stabilit o normă de zece pagini pe zi și că mă va controla în fiecare seară, știind, zice el, că am obiceiul să mă las pe tânjală tocmai atunci când e vorba de o activitate serioasă. (Pentru el, scrisul acestor pagini e o activitate serioasă!) Ca să fiu sincer, lucrul începe să mă amuze și pe mine și parcă văd că o să pierd toată noaptea mâzgăind hârtia.

Povestea mea se va numi: POTIRUL SFÂNTULUI PANCRĂȚIU, cu toate că, în realitate, vasul nu era chiar potir iar pe sfântul Pancrațiu îl chema altfel, deși tot sfânt era. Ah, să nu uit să mulțumesc pe această cale Comisiei Monumentelor Istorice, care nu s-a amestecat spre a nu complica și mai mult lucrurile, precum și organelor locale din Malu-Mare, care s-au amestecat, contribuind, în mod hotărâtor, la urmărirea și prinderea adevăraților criminali. Îmi scot părăria cu emoție, evocând amintirea bravului Inspector mereu prezent la datorie și mă cutremur de groază când, pe dinaintea ochilor, îmi reînvie scena în care autobuzul, cu cei douăzeci și șase de gangsteri la bord, s-a prăbușit în prăpastie.

*

În noaptea când puneam pentru prima dată piciorul în vila lui Leopold, nu știam nici un sfert din lucrurile pe care le știi acum, dar nu-mi făceam griji. Numele Mirandolinei, scris pe calendar împreună cu numărul ei de telefon, mă intrigaseră, desigur, dar încă nu intrasem în panică. Mirandolina era și ea tot arheolog și fusese în repetate rânduri la Malu-Mare în interes de serviciu, ca să vadă cum merg lucrurile pe șantierul de-acolo. Părea foarte plauzibil ca în vreuna din aceste deplasări să-l fi întâlnit și pe nefericitul Leopold. Cunoscându-l pe răposat, mă linișteam și mai mult; Mirandolina era prea snoabă ca să încurajeze un individ care poartă câte un diamant pe fiecare deget. În afară de aceasta, știam precis că, pentru dânsa, eu eram bărbatul ideal, adică un tip distins, matur, inteligent, ponderat, cu o bogată experiență a vieții și cu o oarecare notorietate în profesie. Sunt chiar cuvintele ei, mi le-a spus în

nenumărate rânduri, eu nu inventez nimic, nu fac decât să le repet ca un papagal. Convins că voi lămuri curând acest amănunt lipsit de importanță, în zilele următoare cât mai rămăsei în Malu-Mare, nici nu mă mai gândii la el, ocupat fiind cu treburi mult mai serioase:

În primul rând, știam sigur că „familia Brown” mă va băga în seamă în cel mai scurt timp și, pe această temă, avusei o lungă convorbire confidențială cu domnul Adalbert Măcelaru. După sfatul lui, Mangusta fu transportată în curtea vilei, ziua nămiaza mare, în văzul întregii lumi. Noaptea, pe furiș, îmi veniră întăriri: nea Stromboli, fostul acrobat la bară fixă, în prezent prim-trompetist, și cele patru pantere negre, dresate de el personal. Erau niște animale foarte cuminiți, au stat liniștite tot timpul drumului de la Constanța la Malu-Mare, deși au venit cam înghesuite, toate patru în cele două locuri din spate ale Trabantului. Am cazat întreaga trupă în holul de la etaj și am rămas în așteptare, poruncind familiei Iordan să nu scoată un cuvânt în oraș despre acești oaspeți neobișnuiți ai vilei.

A doua zi am participat, cu tot orașelul, la funeraliile lui Leopold. Cei șase sacerdoți și-au dat toată osteneala, echipa de gură-cască a tămâiat, cu frenezie, tot timpul, iar corul antic, format din babe, a vegheat ca tradițiile să fie respectate. În prezent, Leopold se odihnește în cimitirul din Malu-Mare, în dreapta, la clasa întâi, și, la căpătâiul său, o placă de marmură arată trecătorilor adevăratul lui nume: GIUSEPPE SPAGHETTI (1929-1972) – se odihnește în pace! Au urmat praznicul, invitați fiind, în afară de localnici, și artiștii cercului Alessandro, într-un cuvânt, toți cei care l-au cunoscut și apreciat. Meniul a fost, desigur, cel discutat cu răposatul, numai cu sifoanele era s-o încurcăm; tocmai atunci li se stricase fabrica și am fost nevoit să mă reped la Constanța cu Trabantul, în ultimul moment, să cumpăr patruzeci de autosifoane cu încărcăturile respective. Rândunica a fost viu impresionată de cadoul lui Giuseppe. „Vai, ce drăguț” – spunea dânsa – „abia am schimbat două-trei vorbe!... Ce sentimental!...” Apoi, ceva mai târziu, mi-a mărturisit că ar fi nostim să viziteze și ea într-o seară vila. Leopold chiar o invitase odată, voind să-i arate colecția de

stampe japoneze și sera de plante tropicale. Din păcate, i-am spus, patruzeci de zile deacum încolo vizitarea vilei era oprită de buna-cuviință; mă făceam forte, însă, să-i scriu imediat ce va trece termenul.

Spre seară lumea s-a împuținat. Am rămas în Vila REDUTA doar eu și Stromboli. Pe coana Veta și pe nea Dumitru i-am trimis la culcare, dându-le ordin să nu iasă din plapumă, indiferent ce se va întâmpla. Panterele ațipiseră în hol, cocoțate pe mobilă. Le auzeam pufăitul lor ușor ca foșnetul unor draperii de catifea și mă întrebam dacă nu cumva calculasem greșit și „familia Brown” n-avea de gând să mă viziteze chiar în noaptea aceasta. Pe la ora două însă, nea Stromboli care privea pe fereastră printr-un binoclu, se întoarse spre mine:

— Trei indivizi au sărit gardul în partea de nord a grădinii. Ce poruncești?

— Lasă-i mai aproape!

Trecurăm în holul întunecat unde licăreau patru perechi de mici lanterne fosforescente. Stromboli plescăi din buze într-un anumit fel și prin încăpere începură să mișune patru bucăți moi de întuneric. Coborârăm scara interioară și ieșirăm în curte prin ușa de serviciu, cu panterele după noi. Întunericul zidurilor ne ocrotea dar nici atacatorii nu se vedeau; ședeau pitiți printre ronduri, pe după tufele de săpunele și de trandafiri sălbatici. Nu aveam timp de pierdut; voiam să mai și dorm nițel până la ziuă. Îi făcui, așadar, semn lui Stromboli și fostul saltimbanc plescăi din nou din buze și dădu drumul la fiare. Așteptarăm câteva secunde cu atenția încordată apoi un răcnet fioros izbucni din mijlocul grădinii. Imediat alte două urlete străbătură liniștea nopții și, după asta, asistarăm la o goană nebună prin curte și la un joc crud de-a șoarecele și pisica, între pantere și oameni. Mă întorsei îngrijorat spre Stromboli...

— Fii liniștit că nu-i omoară, mă asigură bătrânul. Dar să le dăm și lor voie să se distreze puțin.

În sfârșit plescăi din nou și animalele, deși erau destul de departe, se opriră ca la o comandă. Atacatorii ședeau spate în spate și plângeau în hohote. Cu gesturi delicate, panterele îi împinseră cu boturile în spre gard, apoi începură să mârâie la

dânșii, arătându-le colții. La un campionat mondial de sărit gardurile în timpul nopții, indivizii aceia ar fi ocupat, cu siguranță, primele trei locuri. După această ispravă, fiarele se înapoiară cumiști și Stromboli le dădu fiecareia câte o bucăciță de carne. Mai ascultarăm câteva clipe până auzirăm uruind pe șosea un motor foarte puternic de automobil. Era un Fiat 1800, atâta lucru cred că sunt și eu în stare să recunosc la orice oră din zi și din noapte!

*

Abia a treia zi izbutii să plec spre București și asta numai din cauza muzeografilor. În Malu-Mare, spre deosebire de alte orașe, existau, cum am mai spus, două muzee. Era, într-adevăr, o zonă de intense săpături arheologice, zilnic se scoteau la lumină diverse obiecte din epoca helenistică și chiar dintr-o perioadă mai veche, încă neidentificată cu precizie, probabil din neoliticul mijlociu, în orice caz foarte asemănătoare culturii de la Hamangia. Totuși, un singur muzeu, cum era la Mangalia sau la Constanța, ar fi fost suficient. În cele câteva zile petrecute la Malu-Mare, reușisem să mă lămuresc și asupra acestei probleme. Inițial fusese, desigur, numai un muzeu, dar directorul Decebal Marinescu se certase din cauza dactilografei principale, domnișoara Țoancă-mică, cu muzeograful șef, tovarășul Petrescu-Villanova. Acesta din urmă, având rude la Ierusalim, ce-a făcut, ce-a dres, că muzeul a fost împărțit în două secții: Muzeul propriu-zis și Casa vestigială, ultima, desigur, sub conducerea lui Villanova. Conflictul ar fi putut să se liniștească, însă, din nefericire, Țoancă-mică rămăsese dincolo, conform schemei, așa că înfruntarea dintre cei doi directori continuase, mai aprig. Orașul fusese împărțit în zone de influență, au fost precis delimitate sectoarele de activitate ale fiecărui muzeu, lucru destul de ușor deoarece prin mijlocul orașului trecea un pârâiaș care a fost luat ca graniță. Întâmplarea făcuse ca în urma unor săpături efectuate chiar în albia pârâiașului, să se găsească la o adâncime de 8-10 metri, vreo trezeci de pietre ovale de mărimea unui ou de curcă. Cineva, nu se știe cine, lansase ipoteza că ar putea fi ouăle unor reptile preistorice, poate chiar ale unor brontozauri! Cazul nu ar

fi fost fără precedent; se amintea de celebrele ouă împietrite, de dinozaur, găsite în Tibet. Fără a fi încurajați de nimeni, cei doi muzeografi luaseră în serios acea ipoteză și revendicaseră pietroaiele, fiecare pentru muzeul lui. Până la venirea mea, cetățenii din Malu-Mare trăiseră un mic război civil pe chestia asta. Eu reușisem să-i potolesc întrucâtva dând pietrele în custodia Casei vestigiale, după câteva trageri la sorți foarte dramatice și foarte contestate, și înaintând un raport la centru prin care ceream pedepsirea ambilor împricinați.

Din acest motiv, atât Decebal Marinescu cât și Villanova se uitau la mine ca la dracu, dar nu găsisem altă soluție și nici nu doream să mă fac părtaș la prostiile lor. O cunoscusem cu această ocazie și pe domnișoara Țoancă-mică, dactilografa principală, „o dulce copilă cu părul răvășit”, cum scria Raminagrobis în ultimul său roman polițist: „O dramă malaeză”. Aveam convingerea că de dânsa și numai de dânsa depindea liniștea orașului și nu am pregetat să-i comunic acest lucru între patru ochi, explicându-i că și războiul troian avusese loc tot cam din aceleași motive. La sfârșitul campaniei mele am plecat cu Trabantul, lăsând-o să se minuneze cât de deștepți sunt domnii de la București și să vadă singură ce mai are de făcut.

Întârziasem puținel însă aveam convingerea că făcusem o treabă excepțională. Mirandolina o să se bucure negreșit aflând că avem o vilă numai a noastră, deși nu chiar în mijlocul plajei de la Mamaia cum probabil ar fi dorit dânsa. Eram sigur că REDUTA îi va plăcea și, la plecare, dădusem ordin familiei Iordan să umple odăile cu flori, îndată ce ne vom anunța sosirea. Rulam spre București cu viteză maximă, șazeci de kilometri la oră și, la un moment dat, mândru de mine, mă apucau să fluier cântecul meu preferat: „Trecea fanfara militară”. După ce scăpai de Vadul-Oii, continuai să mă gândesc la mine și la Mirandolina și, pe neașteptate, îmi veni ideea s-o cer de nevastă, chiar în seara aceea! De ce nu, în definitiv? În fond, eram o pereche destul de potrivită.

Mă privii zâmbind în oglinda retrovizoare și, din rama îngustă, Johnson Nix, zis Arcașul Verde, zis Racheta Vie, fiul marelui Johnson Nix, campionul Sumatrei, surâse la rândul său,

cunoscutului arheolog Ionescu Nicolae, autorul a trei studii arheologice de răsunet mondial. N-avea de ce să-mi fie rușine de mine la ora aceea. Mă consideram un tânăr de viitor, încă nu împlinisem patruzeci de ani, plin de energie, sportiv, capabil de fapte mari. Acel început de chelie nu mă dezavantaja deloc, ținând seama că astăzi, în condițiile civilizației noastre trepidante, bărbații își pierd, la o vârstă destul de fragedă, podoaba capilară. Ba aș putea spune că-mi ședea chiar bine! O sprânceană cu trei fire albe și o urmă de box în arcada zigomatică îmi dădeau un aer romantic, așa cel puțin pretindea Mirandolina; eu mă consider, mai curând un tip practic, un pământean sută la sută, nicidecum un mandolinist visător, cum i-ar place poate dumneai să fiu. Nu mi-e rușine să recunosc că sunt fiul unor artiști de circ și că eu însumi am trăit și am lucrat într-un circ până la vârsta de douăzeci de ani, când am intrat în facultate. Dacă nu ar fi fost mama cu voința ei de fier, și astăzi aș fi zburat la trapez pe sub cupola putrezită a bătrânului circ Alessandro. Tot dânsa hotărâse că e cinstit să-mi câștig existența chiar în cercul unde viețuiam cu toții ca într-o familie mai mare, și, ca urmare, în decursul celor douăzeci de ani am trecut prin aproape toate numerele din program, de la acrobație și contursiuni când eram mai mic, până la călărie, prestidigitație, trapez sau dresură de animale. În afară de asta am învățat să cânt la toate instrumentele și, jur, că nu există profesori de muzică mai conștiincioși și mai exigenți decât artiștii de circ. E, de altfel, un lucru foarte explicabil: ca să cânți bine cu capul în jos, atârnat de o frânghie la cincisprezece metri înălțime, trebuie să cânți foarte bine la sol, în condiții normale; altfel nu faci nici o scofală și publicul te fluieră. Cu școala a mers mai greu fiindcă cercul a colindat prin toată lumea în acești douăzeci de ani. A trebuit să mă lupt din greu cu examenele de diferență și cine vede certificatele mele de studii se ia cu mâinile de cap! Din cauza asta am și terminat liceul cu vreo doi ani mai târziu de cum era normal, dar, în schimb, vorbesc și scriu la perfecție opt limbi și mă descurc binișor în alte cinci sau șase. Am rămas prieten cu oamenii cercului și uneori mă pomenesc cu câte o ilustrată din cine știe ce colț al lumii. Totdeauna tanti Adelaida,

femeia cu barbă, e cea care semnează, în numele tuturor, dar știu că și ceilalți mă iubesc, atâta doar că nu sunt obișnuiți să scrie scrisori, lucru pe care eu îl înțeleg foarte bine. După ce mi-am luat bacalaureatul, în Noua Zeelandă, mama a decis că e cazul să-mi aleg o meserie mai puțin primejdioasă și tatăl meu, marele Johnson Nix, campionul Sumatrei, a fost, ca de obicei, de aceeași părere. Ne-am dat demisia, toți trei, și ne-am stabilit în București unde am urmat arheologia. Până alaltăieri nu mai primisem cam de multă vreme vești de la prietenii noștri, circarii, și chiar ne întrebam ce o mai fi cu dânșii. Îmi imaginam de pe acum cum or să se bucure ai mei când le voi spune că am întâlnit cercul și eram aproape sigur că se vor duce amândoi la Constanța, ca să-i revadă și ei pe „vechii martori ai tinereții noastre îndepărtate”, cum scria Raminagrobis în altă carte: „Setea de timp”, un volum de versuri care s-a epuizat complet în mai puțin de trei ani cât a stat în librării. Nici unul dintre noi nu ne pricopsisem, dar, în cerc se spune că adevăratul artist moare sărac și, cu asta, toată lumea e mulțumită.

Din romanul satiric de aventuri “Potirul Sfântului Pancrațiu”, Editura Eminescu, București, 1971

DINU SĂRARU

Născut la Râmnicu Vâlcea, pe 30 ianuarie 1932. Fiul învățătorului Costică Săraru și al Corneliei Săraru (casnică). Își petrece copilăria în satul Olari, unde face primele clase, avându-l drept învățător chiar pe tatăl său. Liceul Alexandru Lahovary din Râmnicu-Vâlcea și Liceul Matei Basarab din București.

Reporter la Radiodifuziunea Română în 1950. În 1960 este secretar general de redacție la revista „Secolul 20”. În 1964, intră în redacția revistei “Luceafărul”, condusă de Eugen Barbu. Între anii 1973-1978 urmează Facultatea de Ziaristică din cadrul Academiei Ștefan Gheorghiu. Conduce publicațiile Radioteleviziunii și reorganizează Teatrul TV și Teatrul Radio. După 1989, conduce diverse publicații. Director general al Teatrului Național I.L. Caragiale, din 2001 până în 2004.

Primul volum, de cronici și articole, „Teatrul românesc și interpreți contemporani”, în 1966. În 1974, îi apare în revista „Flacăra”, primul capitol din romanul „Niște țărani”, care va fi tipărit mai bine de jumătate în foileton săptămânal. Romanul va fi distins cu Premiul Ion Creangă al Academiei Române. În 1976, romanul „Clipa”, distins cu Premiul Cântarea României pentru Literatură. În 1981, romanul „Dragostea și revoluția”. *Trilogia țărănească*, dedicată universului țărănesc, scrisă pe parcursul a două decenii, începută cu „Niște țărani”, se continuă după 1989 cu „Iarba vântului” (1993) și „Crimă pentru pământ” (1994). În 2004 apar „Ciocoii noi cu bodyguard”. Urmează „Ultimul bal la Șarpele Roșu” și „Carnavalul cătușelor (roman-pamflet)”, care încheie *Trilogia Ciocoilor*. În 2013, publică „Ultimul țăran din Slătioara”.

Clipa

— Domnilor! Am pierdut clipa! Am ratat clipa! Am ratat clipa în favoarea eternității, iar eternitatea nu ne aparține!

Secretarul ambasadei traducea grăbit și gâfâit, dar se vedea că știa bine englezește.

Era un individ plicticos și pisălog, care se simțea mereu obligat să explice și să intervină pentru a justifica, parcă, o slujbă în care nimerise din întâmplare. Enervant era însă faptul că din tot ce spunea, altfel considerații cu totul elementare, memorate după un curs seral, se putea deduce că diplomatul nu avea prea mare încredere în puterea de discernământ a celor doi tovarăși.

Tudor Cernat îi făcu semn să nu se mai obosească. Imensele uși fuseseră împinse în ascunzătorile lor din pereții imitând piatra cenușiu-umedă a peșterilor, și cineva, pornind din capătul mesei, începu să aprindă lumânările albe înfipse în

sfeșnice de argint, fiecare cu câte șase brațe, ca niște spade medievale retezate la jumătate.

— Domnilor, se auzi iar vocea aceea cu o rezonanță metalică și spartă, dezacordată, ca și când ar fi venit din pâlnia unui gramofon.

Lumina alb-gălbuie tremura pe fețele invitațiilor și e farfuriile sedefii de Meissen. Se auzea cum picură pe zidurile de peșteră, și Tudor Cernat avu chiar impresia ă apa se prelingea de pe stalactitele care atârnau deasupra mesei amenințător. Vorbitorul rămăsese cu mână ridicată în aer, după acel „domnilor” patetic și tremurat nu mai urmă nimic, câteva secunde părură pentru toți un veac, băiatul din spatele scaunului ca un cărucior, apăsă precipitat pe o pedală și îl înălță pe orator deasupra mesei cu încă doi, trei centimetri.

— Yes, șuieră acesta părând să-și reamintească ce vrea să spună. Noi, toți, am ratat clipa!

Băiatul din spatele scaunului, îmbrăcat într-un frac alb, nu putea să aibă mai mult de șaisprezece ai, era plâpând și subțire, fața lui, transparentă, încadrată de bucle aurii, iar pe mâinile care împingeau căruciorul, fără mănuși, străluceau pietrele rubinii ale unor inele filigranate. Privea ceremonia absent, cu ochii lui albaștri obosiți și încercănați, iar degetele cu inele păreau inerte ca și brațele, sprijinite pe spătarul căruciorului.

— Noi, toți, am ratat clipa. Am ratat clipa!

Masa era enormă, între perechile invitațiilor spații largi, astfel încât în lumina scăzută și palidă acestea se topeau în întuneric și făceau și mai vibrante albul porțelanurilor de Meissen și imacularea feței de damasc. Din coșuri argint se revărsau jerbele unor flori ca o erupție violacee, o lavă devoratoare rostogolea bulgări dintr-un liliac inform și grotesc. Oratorul își regăsise ideea și deși discursul creștea pătimaș, pe chipul lui nu se schița nici o grimasă din care s-ar fi putut deduce participarea. Avea un cap mic și o față de copil deshidratat, pielea se mula pergamentoasă pe umerii obrazului, sub praful pudrei se ghicea culoarea vineție a oaselor fragile, un nas ascuțit ca un cioc vânat se arcuia deasupra gurii tivite

mărunt, cu buzele uscate și de o culoare incertă, negru-sângerie, ochii apoși, poate albaștri odată, acum ascunși sub pleoape sângerii și sub gene gălbui, ca și părul rar și cu fire lungi, bine întinse, parcă lipite pe țeasta perfect rotundă.

Tudor Cernat trecu repede cu privirea peste chipurile celorlalți invitați și rămase surprins de asemănarea aproape perfectă dintre ei și de culoarea aceea vineție care plutea peste fețele lor pudrate transparent. Cu excepția oratorului, oratorului, toți erau însoțiți de doamne, o altă ipostază a unei bătrânețe care se agăța cu desperare de fiecare din puținele picături de sânge care mai pulsau prin vinele lor subțiri și prin arterele sclerozate de mult, cu niște tuburi de ruj sleit și decorat. Inele diafane, cu briliante, alunecau mereu de pe degetele lor descărcate, ca și brățările grele care cădeau peste încheieturile anchilozate, și în vreme ce bărbații ascultau reculeși discursul, rezemați e spătarele înalte ale scaunelor sculptate, cu brațele odihnindu-se pe genunchi, femeile agitau în răstimpuri mâinile cu brățări și inele, pentru ca acestea să revină din alunecarea și căderea lor de pe încheieturile osificate și de pe degetele înecate de pudră ca să ascundă vinele șerpuitoare și goale.

— Am ratat clipa, hârâia vocea de gramofon, am ratat clipa, în favoarea eternității, iar eternitatea...

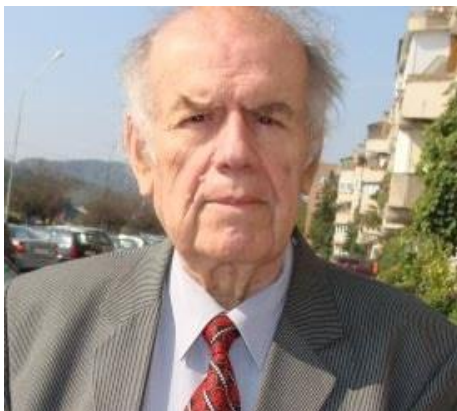
— Să mergem, zise Dumitru Dumitru ajungând lângă Tudor Cernat. Ce faci aici?

Aceste îi făcu semn din cap să privească prin ușile care aprinsese lumânările se retrăsese.

În holul hotelului din care Cernat privise scena un minut sau două, atât cât durase intrarea făclierului, o evidentă greșeală de protocol, ar fi trebuit ca luminile să fi fost aprinse cu mult înainte, se odihneau osteniți pe covoarele moi, păziți fiecare de câte un fel de majordom, doisprezece câini imenși, albi cu pete mari negre, toți la fel și toți bătrâni și vlăguți ca și stăpânii lor. Căscau leneș și resemnați, întindeau pe covor boturile lungi cu buzele negre, umede de salivă, și cu colții scăpați afară, ca și limbare care le atârna stins, roșietică.

COSTEA MARINOIU

Născut pe 16 iulie 1937, la Valea Răii, Ocnele Mari (Vâlcea), într-o familie de țărani săraci. Studii: Facultatea de Filologie „Al Ioan Cuza”, Iași, promoția 1963. A publicat peste 800 de articole, studii, reportaje, recenzii și 23 de cărți, fiind pasionat de marea cultură. A fost cel mai longeviv director de librării din țară.

În timpul facultății a făcut parte din subredacția „Viața Studențească” - Iași, unde i-a avut colegi pe Marin Sorescu și Mircea Radu Iacoban. Repartizat ca profesor la Școala Generală din Racovița – Vâlcea (februarie 1969 – septembrie 1975), apoi director al Centrului Județean de Librării Vâlcea (ulterior S.C.Ex Libris SA) în perioada 1975 – 2005.

Debutul său ca scriitor a avut loc în anul 1957, în ziarul regional de Argeș „Secera și Ciocanul”.

A publicat cărțile: „Tipografi și tipografii la Râmnicu-Vâlcea”, Râmnicu-Vâlcea, 1972 (în colab.); „Folclor din Țara Loviștei (Racovița)”, Râmnicu-Vâlcea,

1974; „Vâlcea. Ghid turistic”; București, Editura Sport-Turism, 1976 (în colaborare); „Istoria cărții vâlcene, sec. XVII-XVIII”, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1981; „Drumuri pe Olt”, Editura Eminescu, București, 1983; „Inscripții în cărbune”, Editura Eminescu, București, 1985; „Itinerare vâlcene”, Editura Sport-Turism, București, 1987; „Oameni și locuri vâlcene”, Editura Eminescu, București, 1989; „Liceul „Alexandru Lahovari” la Centenar”, Râmnicu-Vâlcea, 1991 (în colaborare); „Istorie și continuitate”, Editura Conphys, Rm. Vâlcea, 2000 (în colaborare); „Catalogul preliminar al colecțiilor de carte din județul Vâlcea”, Editura Almarom, Rm. Vâlcea, 2001 (în colaborare); „Toponimia Țării Loviștei”, Editura Vestala, București, 2001; „File din cronica Berevoieștiului”, Editura Conphys, Rm. Vâlcea, 2002 (în colaborare); „Mihai Tican Rumano”, Editura Conphys, Râmnicu-Vâlcea, 2003; „Eminescu și cultura veche românească”, Editura Floarea Darurilor, București, 2003; „Liturghierul (1508). Prima carte tipărită în spațiul românesc - ipoteza vâlceană”, Editura Almarom, Râmnicu-Vâlcea, 2004; „Cernișoara. Vatră de istorie și cultură românească”, Editura Offsetcolor, Rm. Vâlcea, 2005; „La aniversare - 80 ani”, Editura Conphys, Rm. Vâlcea, 2006 (coautor); „Pesceana - file de cronică”, Editura Offsetcolor, Rm. Vâlcea, 2006; „Civilizația sării. Copăcel la 510 ani”, Editura Offsetcolor, Râmnicu-Vâlcea, 2006; „Istoria cărții vâlcene. Școala de la Râmnic. 1705-1830”, Editura Offsetcolor, Râmnicu-Vâlcea, 2008; „Cozia. Istorie și continuitate”, Editura Offsetcolor, Râmnicu-Vâlcea, 2008 (în colaborare); „Patriarhul Justinian - iubitor de credință și glie străbună”, Editura Silviana, Râmnicu-Vâlcea, 2011 (în colaborare); „Bartolomeu Anania -

evocări”, Editura Petrescu, Râmnicu-Vâlcea, 2011 (în colaborare).

A murit în decembrie 2011. Școala gimnazială din localitatea de naștere îi poartă numele.

Leca Morariu și Râmnicu Vâlcea

Locuitorii Râmnicului de pe Olt au fost gazdă bună, primitoare pentru frații lor din Basarabia și Bucovina, în vremurile grele, de restriște, pricinuite de cel de-al doilea Război Mondial. În deceniul patru (sec. XX-lea) așezarea de pe Olt a devenit o adevărată „enclavă moldovenească”.

Printre cei ce au poposit aici în 1944 sunt și familiile iluștrilor profesori bucovinieni Leca Morariu și Traian Cantemir.

Leca Morariu „va fi obligat în 1944 să ia calea refugiului la Râmnicu Vâlcea, pentru că îndrăznise să promoveze cauza românilor de pretutindeni și de oricând, universul cernăuțean, a fost silit să renunțe la cariera didactică și să-și câștige existența cântând la vioară la restaurante din orașul oltenesc” (Nicolae Ciurea - Genuneni. Un portret în filigram de suflet, Editura Almarom, 2011, p. 285).

Leca Morariu aducea cu el aici Facultatea de Teologie din Cernăuți, unde fusese profesor și un fond bogat de documente, mărturii literare, cărți, la care se adaugă un număr mare de colaboratori ai revistelor ce le condusesese în Bucovina. Profesorul univ. dr. Leca Morariu, s-a așezat într-o locuință primitoare de sub dealul Capela, pe strada Staicovici, nr. 7. În noile condiții date a început munca, o muncă prestigioasă în folosul culturii românești. Sunt reluate edițiile principalelor gazete pe care profesorul le conducea la Cernăuți „Fond și formă” (nr. 2), „Buletinul Mihai Eminescu” (nr. 21 și 22), „Făt Frumos” (nr. 2-6), Erau prezenți în paginile revistelor râmnicene vechi colaboratori și prieteni ai lui Leca Morariu: G. T. Kirileanu, Tiberiu Crudu, Alex Vasiliu, Ion Buzdugan, George Drumur, Traian Cantemir.

Între Leca Morariu și vechiul său asistent universitar Traian Cantemir erau relații deosebite. Traian Cantemir este trimis de acesta la Academia di Romania -Roma „cu scopul de a se pregăti pentru cercetarea românilor din Istria.” Tot sub îndrumarea lui Leca Morariu își susține în 1936 teza de doctorat cu tema „istro-românii”, la Universitatea din Cernăuți. Ultima publicație editată la Râmnic este Anuarul Societății „Armonia”.

La Râmnicu Vâlcea, marele profesor lucrează în condiții vitrege. Cu toate acestea reușește să ne lase câteva opere nemuritoare: Monografia dedicată lui Ciprian Porumbescu – la care a muncit cu multă pasiune (din cele 1300 p., se publică la Suceava în 1978, capitolul „Opereta Crai Nou”) și „Un român în uniformă” (o carte autobiografică despre primul Război Mondial).

Împreună cu soția sa, distinsa pianistă Octavia Lupu Morariu se dedică muzicii. Ori de câte ori Leca Morariu lua în mână violoncelul său, interpreta primele acorduri din cunoscuta „Baladă.” Cu orchestra semisimfonică a Școlii de Muzică din Râmnic participa la concerte, concursuri muzicale, manifestări culturale.

Și în muzică profesorul Leca Morariu s-a dovedit un mare dascăl. Sub bagheta sa au învățat muzică numeroși râmniceni. Sub bagheta sa au deslușit tainele muzicii frații Petre și Modest Cichirdan - ultimul devenind un mare dirijor al orchestrelor simfonice Botoșani, Craiova etc.

După o viață grea, creatorul Leca Morariu, a decedat pe pământ străin, în frumoasa Oltenia, la 15 decembrie 1963, în urma unui grav accident petrecut pe o stradă din Râmnic. A fost înmormântat după cum glăsuiesc documentele vremii „cu mare pompă.” (...)

Despre Vâlcea a scris de nenumărate ori cuvinte calde, emoționante, reliefându-i frumusețile naturale, istoria, cultura (Mănăstirea Cozia, Mănăstirea Turnu, Schitul Troianu, Shitul Cetățuia, Parcul Zăvoi, bătrânul Alutus, Ocnele Mari). (...)

Din revista „Povestea vorbeii”, Anul V (XI) - nr. 3 (44) - septembrie 2011

ION SOARE

Născut pe 26 octombrie 1941, satul Bârsești din fosta comună Bercioiu, azi Budești – județul Vâlcea. Facultatea de limbi slave (secția Limba și literatura rusă - principal, Limba și literatura română – secundar) a Institutului de Limbi Străine din cadrul Universității București. Pseudonime: J. Suno, I. Taleș ș.a. Critic și istoric literar, prozator (nuvelist, romancier, dramaturg), slavist și romanist, cercetător istoric și arhivistic, esperantist, enigmist, publicist, editor, animator cultural.

Profesor titular (din 1966 până în 1971; din 1968, și director adjunct) la Școala Generală Boișoara, din Țara Loviștei, unde predă – succesiv sau în paralel – limba rusă, limba română, limba franceză, muzica, desenul, educația fizică etc.

Între 1971 – 1980, educator la Penitenciarul Râmnicu-Vâlcea (la deținuții de drept comun).

Din 1980 până în 2002, arhivist principal (post ocupat prin concurs) la Direcția Județeană Vâlcea a Arhivelor Naționale (fostă Filiala Râmnicu-Vâlcea a Arhivelor Statului), iar între 2002 – 30 iunie 2004, consilier superior la aceeași instituție.

Între 1993-1995 conduce, în calitate de redactor-șef, mai multe reviste de integrale și enigmistică, la care a reușit să-l coopteze, în calitate de director onorific și colaborator, și pe N. Popescu-Rebus, vâlcean de origine, întemeietorul și promotorul rebusismului în România

A fost invitat de către conducerea Facultății de Litere a Universității din Pitești – Filiala Vâlcea, ca să predea, ca lector asociat, cursuri de paleografie chirilică și limba slavă veche, iar mai târziu (după scoaterea acesteia din programa universitară) – de istoria vocabularului românesc (2003-2007).

În 2004, Doctor în filologie (Magna cum laude) al Universității din București, cu teza *Documente slavo-române păstrate în arhivele din Oltenia. Ediție de texte, studiu paleografic și lingvistic* (publicată în anul 2005, două ediții).

Autor al volumelor de critică și istorie literară: *Un scriitor al paradoxurilor - Florentin Smarandache* (1994), *Paradoxism și postmodernism* (2001), *Conf. univ. dr. gen.-mr. (rtg) Ilie Gorjan între scut și liră* (2015); coautor la volumele: *Lumina cărții la Râmnic* (2001), *Un faber în cultura română: Ioan St. Lazăr* (2013) și *Doru Moțoc sau chipurile iubirii de teatru* (2014). În 1999, a semnat volumul de interviuri *Gheorghe Deaconu – Vocație și devenire*; în 2015, a apărut vol. II

al lucrării, sub titlul *Ion Soare în dialog cu Gheorghe Diaconu – Vocație și devenire*. Autor al romanelor *Evadatul fără umbră* (1993; ed. a II-a revăzută - 2012) și *Rezervația de oameni* (1996).

Coautor la mai multe volume de arhivistică și de istorie. Coordonator și coautor al *Enciclopediei județului Vâlcea* (vol. I - 2010, vol. II - 2012); în pregătire: vol. III - *Așezările rurale*, planificat să apară în anul 2017. Inițiator și îngrijitor (2002-2005) al colecțiilor bibliofile „Tezaur literar românesc” și „Tezaur literar universal” (Shakespeare, I, 2006); a îngrijit peste 200 de cărți - ale unor clasici reeditați și ale unor scriitori contemporani, în special vâlceni.

Întemeietor al revistelor de cultură „Almarom” (1994), „Povestea vorbei” (1999-2005) „Forum-V” (din 2006), al cărei director coordonator este și în prezent. Cetățean de onoare al municipiului Râmnicu-Vâlcea (din 2011). Membru fondator (3 mai 2001) al Forumului Cultural al Râmnicului; din 2006, vicepreședinte al acestuia. Membru alUSR (din 2003).

Colocviile și solilocviile unui talent autentic

Dacă ar fi publicat înainte de 1989, Adina Dumitrescu ar fi fost, astăzi, cel puțin un nume cunoscut în literatura română. După acel an „istoric”, însă, o democrație „originală” și o libertate „lăbărțată” au avut drept consecință, printre alte epifenomene, o inflație a producției literare care, la rândul ei, a făcut dificilă, dacă nu imposibilă, depistarea tuturor valorilor artistice și stabilirea unor ierarhii axiologice complete și corecte - situație aflată în plină desfășurare!

Polivalența acestei autoare înzestrate și discrete este impresionantă: versuri, povestiri, memorialistică, eseuri, recenzii,

dar mai ales... romane. Indiferent de genuri literare și de specii abordate, ea scrie cu dezinvoltură și talent egale. Nu o dată (trăsătură specifică a postmodernismului!), Domnia Sa practică, în mod deliberat, un amestec al genurilor și speciilor (cu avantajele și riscurile inerente!): *Caruselul intențiilor*, de pildă, era numit de către scriitoare – „roman scurt sau eseu lung”; destule eseuri par a se transforma, sub ochii cititorului, în autentice poeme în proză, iar în versurile sale pot fi detectate cu ușurință unele inserții eseistice. Dovedind o bună cunoaștere a literaturii, a lumii înconjurătoare (formația sa de biolog o favorizează în acest sens!) și a vieții, precum și o remarcabilă mobilitate a spiritului, ea abordează cu lejeritate mai toate temele mari ale creației literare - iubirea, extincția, Divinitatea, finalitatea existenței, dar și... situația actuală din țară și din lume. O ajută la aceasta un acut simț de observație și stăpânirea – aproape... filologică! – a limbii literare, precum și a celei vorbite.

Plăcerea evidentă cu care scrie, ca și „joaca” elevată cu frazele și cuvintele (amintind, în eseistică, de confratele Mihai Sporiș), sunt doar două dintre atuurile succesului său de public. Concizia este o altă trăsătură care o particularizează (mai puțin în poeme!); și mai există un motiv, poate cel mai important din toate, care ar trebui să ne facă să ne aplecăm cu mai mult interes asupra operei acestei cultivate, talentate și sensibile scriitoare. *Al cincilea motiv*, probând o conștiință scriitoricească superioară, ar putea fi rezumat prin cuvintele criticului și esteticianului austriac Ernst Fischer (pe care, nu întâmplător, prozatoarea le-a așezat drept motto la tableta cu titlul semnificativ „Du-mi numele odată cu timpul”): „Arta trebuie să arate că lumea se schimbă și să ajute la schimbare”. Această concepție artistică este aplicată - firesc și nedidacticist - în toată opera sa, căreia i s-ar putea aplica, fără teamă de exagerare, calificativul de „închegată”.

În ceea ce privește modelele literare urmate de scriitoare, în proza sa pot fi depistate ecouri din Turghenev și Sadoveanu, în special la inspiratele descrieri din natura țării și în scenele de vânătoare și de pescuit.

O desparte de cei doi clasici, propensiunea pentru subiectele mai deosebite, greu accesibile, fantastice și chiar magice, care o apropie mai mult de un alt clasic al literaturii noastre – de Vasile Voiculescu. Face trimitere la acesta îndeosebi acel sentiment tulburător în complexitatea și frumusețea lui, de comuniune cu natura, de cunoaștere în profunzime a ei, de înțelegere și dragoste pentru acele ființe „din lumea celor care nu cuvântă”, fie acestea animale sau plante; în plan stilistic, pe cei doi scriitori îi leagă o anumită „poetizare” a frazei, obținută prin inspirate metafore care, distribuite cu simț al măsurii și echilibrului, conferă discursului epic expresivitate și originalitate. Și o deosebește de toți cei trei monștri sacri menționați ai literaturii, accentuatele tușe satirico-umoristice pe care Domnia Sa le aplică situațiilor și personajelor deopotrivă

Prin volumul de față, autoarea aproape că își deconspiră afinitățile sale cu autorul Iubirii magice: la circa o jumătate de secol de la „marea trecere” a „doctorului fără de arginți” - Adina Dumitrescu, în cele cinci „subcapitole” ale *Elegiei* (...), intră în colocoliu... intertextual cu Vasile Voiculescu. Cititorul află, cu această ocazie, mai multe aspecte ale influențelor voiculesciene asupra autoarei: motive (printre care cel al luminii) și idei veșnicite de către celebrul ei confrate, sentimente înalte și nobile atingând sublimul, care l-au nemurit pe el însuși, religiozitatea superioară care l-a însoțit întotdeauna pe polivalentul scriitor și pe care a exprimat-o artistic în „rugăciuni” poetice memorabile. În alte secvențe, autoarea acestei originale *Elegii* (...) - care a dat și titlul volumului - preia subiecte din opera modelului său, pe care le continuă literar (o intertextualitate încă mai accentuată!), închipuindu-și, cu o reală inteligență artistică, o presupusă „viață după moarte” a personajului abordat, așa cum procedează în Omul morun, în care autoarea dezvoltă destinul „postum” al Pescarului Amin.

Din punct de vedere al gradării mesajului, „subcapitolul” V (și ultimul) În vraja iubirii, necernut nisipul de aur – Sakuntala (parafrază după distihul voiculescian inserat ca un laitmotiv în cunoscuta povestire a acestuia: „se pleacă și culege/

din nisipul vremii, aurul etern”) este apoteotic: deplângând cele două iubiri neîmpărtașite – a cărturăresei Kiva (pentru Dionis) și a boierului Dionis (pentru țiganca Rada/ „Sakuntala” - , poeta elogiază gestul de-a dreptul sacrificial al personajului, de a-i uni pe cei doi îndrăgostiți – Rada și samsarul Leonte, căpătând astfel noblețe și măreție de-a dreptul zeești; personajul este asimilat - pe drept - cu Voiculescu însuși, cel care a dat viață acestei frumoase plăsmuiri artistice: „Nemuritor bard! (. . .) nemuritor peste file să fii, doctor fără arginți,/ gânditor fără simbrie în viață, ci-n veșnicie!”

Ce omagiu poate fi mai frumos, decât o elegie transformată într-un imn de preamărire a unuia dintre marii clasici ai literaturii noastre?!

Poemele din partea a doua a plachetei reprezintă, ca la orice poet liric, „solilocvii” ale autoarei pe diferite teme, dintre cele specificate mai sus, dar și altele – nemenționate: relația dintre arta poetică și talent (*Amnarul*), cunoașterea și devenirea (*Căutare*), generozitatea și solidaritatea umană (*Ferestre*), iubirea (*Solștițiul de vară*), prietenia (*Odă prieteniei*), starea lumii în perspectivă istorică (*Pacea lumii, pacea cunoașterii*) și chiar... criteriile și eficiența Nobelurilor (*Nobeluri*). *Caut o creangă* constituie o adevărată pledoarie pentru rolul purificator și protecția naturii; etc. etc.

Modernă în stil, uneori cu ecouri postmoderniste, cu o concretețe și o robustețe evidente ale expresiei, poeta impresionează prin diversitatea și complexitatea trăirilor poetice, prin puternica ancorare în timpul istoric pe care îl trăiește. *Sub semnul destinului, Apocalipsa tăcută, Noaptea florilor, Cadril* ș.a. dovedesc marile disponibilități ale poetei pentru poemul amplu (epico-liric), de largă respirație; ca și cel care a dat titlul cărții de față!

Prefață la volumul de poeme *Elegie doctorului fără de arginți*, Iași,
Editura ROTIPO, 2016

Visul metropolei

Ceasul din centru abia bătuse ora patru, când marele oraș de la poalele muntelui fu cuprins de întuneric. Ferestrele se făcură dintr-odată negre ca niște gropi adânci și Bucur N., care nu dormea de decenii întregi, lungi ca veșnicia, crezu că și-a pierdut vederea. Găsi pe dibuite cremenea și amnarul, scăpără și văzu scânteile sărind ca de obicei. Își luă blana, ieși din cameră și începu să coboare încet scările, pipăind treptele cu piciorul. Când ajunse afară, strânse involuntar pleoapele, căci apăruse luna, biruitoare pentru prima oară în lupta, deja seculară, cu lumina artificială produsă de urmașii bătrânului. Și se arăta acum în toată splendoarea ei, ca o mireasă în noaptea nunții: poleise pereții albi cu pulbere de argint, turnase bronz topit pe zidurile vechi și desenase copaci de cărbune pe drumul luminos. Prin pânza ei de raze, vechea sarică a bătrânului părea o hlamidă princiară. În tăcerea deplină ce cuprinsese vechea cetate, îi ajunse la urechi un cântec de fată; nu era o melodie propriu-zisă; aducea cu o poveste spusă târăgănat, cu pauze neașteptate, cu ridicări și coborâri bruște de ton, ceva ca o vrajă sau un descântec. Vorbea despre o gură frumoasă de rai, unde curge o apă vie între maluri, limpede ca o lumină de mai; puteri înzecite îți dă când o bei, în gură dușmană se face iască, aruncă-n năvod peștișori aurii și face poienile flori să nască ...

Bucur N. se retrase în umbra stâlpului din apropiere, fiindcă recunoscuse glasul gingaș al celei mai mici dintre stră...strănepoate. Iat-o, apare: pletele i le știa negre, dar acum, muiate în lună, parcă au luat foc. Se apropie și trece nu departe de el, privind drept înainte: ... Noaptea pe-aici se-aud ielele, zmeii mai fură Ilene-flori, caii în zbor calcă stelele, ard lângă trunchiuri comori; în zarea-naltă brazii se iscălesc pe cer, pe brațele ramurilor leagănă aștri, tainice case printre ei privesc cu ochii lor mari – negri, verzi sau albaștri ... Un mic ropot, ușor ca sărutul frunzișului cu pământul, îl făcu să-și mute privirile înapoia fetei. La câțiva pași de ea foșnesc oi albe cu lână de aur, oi negre aureolate de lună, înconjurate de alți ciobani și băcițe,

care îngână același cântec sau descântec: departe vezi mioare lipite de stâncă (păstorii au sosit cu turmele), dragostea muntelui le ține să nu cadă, toamna steiul le caută urmele ...

Turma trecu încet și omul cu zeghea rămase privind în urma ei; sau, poate, înainte ... Deodată, becurile ce filmau spațiosul bulevard se aprinseră în același timp, ca la o comandă. Din lună, rămase doar o pată albă, un desen abia conturat pe o imensă coală neagră. Și din toate părțile năvăliră în toate direcțiile troleibuze și tramvaie, care înghițiră într-o clipită ciobani și mioare laolaltă. Apăru un pieton, doi, apoi numărul lor crescă din ce în ce. În graba lor matinală, abia dacă mai aveau timp să arunce câte o privire fugară spre statuia legendarului păstor, așezată sub portalul meșteșugit de lemn, în centrul orașului.

Testamentul cioplitorului

...Printre copacii exotici, vila în stil baroc aruncă reflexe de piatră scumpă. În mijlocul parcului, vede o fântână rotitoare sub formă de harfă. În micul ei zbor spre înălțimi, apa susură un cântec nesfârșit și liniștitor. Într-una din camere îi desfătă ochii și auzul o gingașă oază de verdeață, cu iarbă, brăduți și păsări guralive, ținute în colivii bine mascate. În caz de intemperii, imensul glasvand glisant acoperă totul...

Gândurile optimiste și privirile cenușii ale pictorului se smulseră cu greu din lumea închipuirii, ațintindu-se pe plicul deschis; cu un gest grăbit, scoase o hârtie pe care recunoscă imediat scrisul mare al cioplitorului: „Dragă Leonard...” (Numele îi fusese ales de bunic, ca o urare!). Trecu peste introducerea obișnuită, nerăbdător să ajungă mai repede la ceea ce îl interesa. Îți las tot ce am mai scump, cu nădejdea că...”. „Bineînțeles! Și eu aș fi făcut la fel. Poți sta liniștit acolo unde te afli!”. Și aruncă o privire pe fereastra deschisă, într-un moment ce se voia de reculegere. „Ce idee! Să-și pună casa chiar lângă memento mori!”. „Să cauți în cămară...” („Așa, dom'le!) O să

găsești un bust. E al tău, când erai în ultimul an de liceu. Atunci, știi... când cu boala. Credeam că... gata! Și ți-am plăsmuit chipul. Dup-aia mi-a fost rușine să-ți spui. Și l-am ascuns... Ai grijă de el, e tot ce-ți las mai bun. Casa, știi, nu e...". Restul nu-l mai interesă. Aruncă hârtia pliantă și se precipită spre cămară. Cu toată dezordinea de aici, găsi repede ceea ce căuta: bustul mai mult se ghicea, sub o pânză decolorată ce fusese cândva roșie. Când smulse vâlul spălăcit de apa timpului, nu-și putu opri o exclamație de surpriză și de admirație: "Pfi-i-u-u-u!". Dincolo de perfecțiunea execuției, era în expresia adolescentului imortalizat ceva care te țintuia locului, obligându-te să-l privești și aveai strania senzație că imediat va începe să-ți vorbească. Pe lângă tinerețe și forță, acel chip cioplit emana bunătate, noblețe și încă ceva greu de înțeles și de definit pentru Leonard: părea ca și cum ar fi întâmpinat pe cineva cu o dragoste nețărmită, dar și cu bucuria așteptării de a fi primit la fel...

Tot uitându-se ca hipnotizat la bust, privirile îi căzură alături, unde, pe aceeași poliță, zări două monezi strălucitoare. Le înhăță într-o clipită și le cercetă repede pe ambele fețe. Semnele de pe reversul lor îl duseră cu gândul la o scriere arabă. "Mahmudele!" - îi trecu prin gând. „Bune și astea!". Și le vârî cu dexteritate în buzunar. Când își îndreptă din nou atenția spre bust, se miră de impresia inițială: „În fond, sunt atâtea sculpturi celebre care...! Totuși, de ce spunea că e tot ce-mi lasă mai bun?" Apucă bustul și începu să-l studieze concentrat. „Dacă înăuntru o fi ascuns...?". Inima îi zvâcni în piept. Suci obiectul pe toate părțile, încercă să deșurubeze capul, îl trase de nas, de urechi, apăsă pe ochi... nimic! Îl ciocăni cu o linguriță metalică ruginită ce se afla alături. Suna ciudat, a lemn și nu tocmai. Apăsă cu unchia, ca să se convingă, însă nu rămase nici cea mai mică urmă de zgârietură. Dacă n-ar fi fost atât de ușor, ar fi crezut că-i din metal, de aceea excluse și marmora ca posibil material. "Ghips?... Spumă de mare?... La dracu! Amestecături de-ale bătrânului! Mare figură...!"

Îi trecu prin minte ideea că, totuși, plăsmuirea aceea nu semăna cu el decât vag. Dârzenia bărbiei și a privirilor amintea mai mult de cioplitor. „Mai bine i-l duc lui..." - își spuse pictorul,

cu gândul la soclul simplu pe care i-l comandase de departe bunicului său. Luă sculptura sub braț și ieși din casă, fără prea mare tragere de inimă, fiindcă nutrise dintotdeauna o teamă superstițioasă pentru cimitire - locurile acelea ca niște păduri ciudate, cu trunchiuri din lemn cioplit, marmură și beton și având rădăcini omenești. ... Când îl așeză pe postamentul de ciment, avu impresia că bustul i se smulse din mână și se lipi de soclu, atras de o forță nevăzută. Și în clipa următoare iradia o lumină neobișnuită, ca o aureolă. Un gând bucuros scânteie în mintea pictorului: „Aur! E de aur!” Cum de nu-i trecuse prin gând??!

Apucă bustul de bărbie și de gât, dar îi fu imposibil să-l ridice. Nu se mai miră. Puse mâna pe un pietroi și-l izbi în ureche cu toată forța. Lobul se desprinse și căzu pe soclu. Își apropie ochii de locul rupturii și încremeni de uimire: un lichid roșu se strângea repede, într-o picătură mare de sânge, gata să cadă. Mai mult instinctiv, luă fragmentul căzut și-l lipi de urechea ciuntită, care îl primi ca un magnet. Palid la față și cu o fizionomie speriată, pictorul o rupse la fugă spre poartă, fără să se mai uite înapoi.

Din nou despre *Rohonczi Codex*

După eforturi prelungite, cercetătoarea Viorica Enăchiuc susține - prilej de mari satisfacții printre tracologi - că a descifrat scrierea primilor noștri strămoși. „Blakii (vlahii) - consideră autoarea - au continuat să se folosească de semnele proprii în scrierea diferitelor documente redactate în limba latină vulgară (...) cu elemente de scriere dacă, transmisă prin evoluție locală”¹. Afirmările Domniei Sale sunt susținute masiv prin recenta lucrare de proporții, care a bulversat deja o parte din lumea științifică a țării, suscitând numeroase dezbateri și controverse - în presa scrisă și televizate - pe această temă. Este vorba despre volumul *Rohonczi Codex*. Descifrare, transcriere și traducere - Déchiffrement, transcription et traduction (Editura

ALCOR Edimpex SRL, București, 2000), apărut în condiții grafice excelente. Din punct de vedere al structurării, au fost respectate toate „canoanele” științifice ale unei astfel de lucrări. Atrage atenția, în primul rând, facsimilul faimosului manuscris (păstrat, este drept, într-o copie din secolul al XV-lea!) în arhivele maghiare². Operația cheie - descifrarea / transcrierea, este tratată de autoare cu toată seriozitatea: cele 448 pagini ale codexului sunt transcrise (incluzându-se și miniaturile conținute) - de regulă, câte două - pe paginile din stânga ale volumului, pe cele din dreapta dându-se traducerea (neliteraturizată) în limba română; versiunea în limba franceză favorizează accesul la lucrare al unor eventuali cercetători străini.

Pe lângă Prefață și Cuvânt înainte, aparatul științific al cărții mai cuprinde: o Postfață cuprinzând referințe ale unor oameni de știință români, un Vocabular comparat, latina vulgară-latina clasică, Bibliografia selectivă etc. Considerăm că un indice general ar fi fost, de asemenea, binevenit; eventual, mai mulți, pe domenii. O „piesă” importantă din carte, o constituie Planșa nr. 116 cuprinzând Similitudini între semnele Codexului Rohonczy și semnele scrierilor din epoca bronzului³ (asupra căreia vom reveni mai jos).

Se știe, din viața științifică anterioară, că strădaniile Vioricăi Enăchiuc privind luminarea unor aspecte cețoase ale istoriei noastre vechi au avut parte, de-a lungul anilor, de receptări contradictorii, vehemente negații categorice alternând cu aprobări fără rezervă relativ la concluziile ei. Considerăm că ambele direcții sunt nerecomandabile, dacă nu greșite. În orice caz, ținuta lor științifică este discutabilă, fiind favorizată și de insuficiențele - la acea vreme - argumente aduse de autoare în sprijinul ipotezelor sale. Fără a avea pretenția că - în cazul de față - am deține monopolul adevărului, considerăm că acesta trebuie căutat undeva, pe „la mijloc”.

Data fiind „miza” mare a cărții, nu vom zăbovi asupra unor aspecte mărunte privitoare la erorile bibliografice (de pildă, *Gesta hungarorum* nu a fost alcătuită de Simon de Keza,³

ci de Anonymus – notarul regelui maghiar Bela al III-lea) sau de redactare („lingvistica limbii maghiare”), întrucât lucrarea conține câteva aspecte majore a căror subliniere este indispensabilă. În primul rând, existența manuscrisului în discuție ține de domeniul evidenței, ca și faptul că nimeni – până la autoare – nu a reușit să-l descifreze. Din puținele rânduri pe care – ca paleograf – le-am „descifrat”, pe urmele cercetătoarei, adică utilizând corespondențele grafice latinești din textul stabilit de domnia sa, sunt înclinat să cred că Viorica Enăchiuc a avut metodă și sistem în această dificilă activitate: aceleași semne din codex sunt transcrise cu aceleași caractere latine (în câteva cazuri, însă, am avut și neclarități împotriva acestei corespondențe!). O părere definitivă se poate forma numai în urma redescifrării întregului text sau măcar a unei părți semnificative din el. În acest sens, ar fi fost de dorit ca autoarea să fi publicat mai întâi (sau în același timp cu transcrierea propriu-zisă) metoda de descifrare, pentru ca lectorii interesați de domeniu să-și fi făcut de la început propria părere, inclusiv despre validitatea descifrării obținute de cercetătoare și, implicit, a concluziilor ei.

Un punct incitant al cărții îl constituie Planșa nr. 116 amintită mai sus, din care se constată asemănarea evidentă dintre alfabetul utilizat în Codexul Rohoncz și semnele descoperite la Gârla Mare⁴, dar și cele din sistemele grafice ale altor limbi. Nu poate fi vorba, în nici un caz, de simple coincidențe! Concluziile cercetătoarei – existența unui stat dac centralizat în a doua jumătate a secolului al XI-lea, pe un teritoriu corespunzând aproximativ celui pe care îl va avea, peste aproape un mileniu, România interbelică, luptele cu pecenegii, uzii și cumanii, dezvoltarea creștinismului, încheierea unor alianțe cu bizantinii pentru lupta împotriva unor dușmani comuni etc. – pot avea, în general, unele puncte de sprijin în documentele care s-au păstrat din acele timpuri învolburate. În argumentația Vioricăi Enăchiuc există, însă, câteva contradicții și neconcordanțe care nu pot fi trecute cu vederea. Le vom enumera și analiza pe scurt, în continuare:

Autoarea explică toate cuvintele din codex prin latina vulgară care, la rândul ei, este explicată prin latina clasică. Între timp, însă, peste daco-români trecuseră numeroase populații migratoare, unele dintre acestea conviețuind cu băștinașii și fiind asimilate de aceștia, dar lăsînd urme în limba română: goții, slavii, pecenegii, uzii, ungurii, cumanii... Oare, chiar să nu fi influențat aceste seminții, în nici un fel, limba daco-românilor (vlahilor), în care – susține autoarea – ar fi scris Codexul? Dar influențele bizantine (grecești)?⁵ Să fi fost scriitorul codexului atîta de pornit împotriva acelor neamuri, încât să fi epurat manuscrisul de orice cuvinte străine, obținînd un text redactat într-o latină vulgară ... pură? Dar în ceea ce privește morfologia? Se constată, oare, vreo asemănare cât de mică între paradigmele conjugărilor și ale declinărilor părților de vorbire flexibile, cu cele existente în latina clasică sau în primele texte românești de mai târziu?

În ceea ce privește religia vlahilor și existența a 3⁶ (?) mitropoliți în regatul aceluia Vlad (singurul cuvînt din codex, cu sonoritate slavă!), este greu de crezut că în niciunul dintre textele timpului – eventual, cele din arhiva aparținînd patriarhiei constantinopolitane – , să nu se fi păstrat vreo mențiune referitoare la instituția mitropoliei (sau – mai normal – a unei episcopii), pe teritoriu românesc, din acea perioadă, dacă ținem cont de realitatea că românii au rămas în grupul de popoare ținînd de confesiunea ortodoxă, aflată sub jurisdicția scaunului patriarhal din capitala Imperiului bizantin, atît înainte, cît și după anul 1054, cînd s-a produs cunoscuta ruptură dintre Biserica de Apus și cea de Răsărit. Dar despre încheierea unor tratate și înțelegeri încheiate între regele Vlad și bizantini, este posibil să nu se fi păstrat niciun fel de mențiune în izvoarele bizantine? Nedumeririle, întrebările și îndoielile ar putea continua. Poate cercetările și lucrările viitoare ale Vioricăi Enăchiuc vor da răspunsuri argumentate și convingătoare la aceste întrebări. Poate nu întîmplător autoarea făcea afirmația că aceasta “este prima descifrare a Codexului Rohonczii”!

Vor urma, oare, și alte descifrări?

Note

1 Viorica Enăchiuc, *Rohonczi Codex*, București, Editura Alcor Edimpex SRL, 2002, pag. XI-XII.

2 Arhivele Academiei de Științe a Republicii Ungaria, Ms. A 1.173/2. Apud Viorica Enăchiuc, Op. cit., pag. VII.

3 Op. cit., pag. 4

4 Vezi Vladimir Dumitrescu, *Necropola de incinerare din epoca bronzului de la Cârna*, București, 1961.

5 Vezi, despre formarea limbii române, de pildă: G. Ivănescu, *Istoria limbii române*, Iași, Ed. Junimea, 1980, pag. 175-285.

6 IPS Dr. Antonie Plămădeală, *Biserica Ortodoxă Română*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1987, pag. 14.

7 Viorica Enăchiuc, op. cit., pag. XV.

DORU MOȚOC

Născut la 12 iunie 1939 în Sibiu; tatăl, originar din Căineni, era descendent din mitropolitul Varlaam. Scriitor polivalent (poet, prozator, eseist, dramaturg, publicist), om de teatru, complet (dramaturg, actor, regizor, critic de teatru).

Doctor (*cum laude*) în filologie al Universității din București, profesor de istorie a teatrului universal și românesc), mentor al multor generații de tineri scriitori. Membru al USR din România (din 1979).

În 1965 obține Premiul I pe țară, Medalia de aur și titlul de Laureat al celei de-a V-a Bienale de teatru, pentru rolul Robert din piesa *Dincolo de zare*, de O'Neill (regia: D. D. Neleanu).

Profesor de regie, actorie și istoria teatrului, la Școala Populară de Artă din Rm.-Vâlcea (1970-1972).

În 1975 scrie comedia *Doaga* (premiera: 26 martie 1979, Teatrul Radiofonic; jucată de Teatrul „Breve” din Pitești și prezentată la Radio Berlin). Scrie *Undeva, o lumină...* (premiera: 11 iunie 1977, Teatrul „Bulandra”, București; jucată și de Teatrul „Al. Davilla” din Pitești, precum și de formații teatrale din Buzău, Sinaia, Băile Govora ș.a.

În 1978, Societatea „Prietenii Muzeului Bălcescu” îi publică piesa *Dialog nocturn despre o piesă nescrisă*; pe 21 noiembrie, la Teatrul Popular Râmnicu-Vâlcea, are loc premiera piesei; mai târziu, va urma și un spectacol de teatru radiofonic – *Bălcescu în amurg* – la Radio Craiova, cu trupa Teatrului Național din localitate; pe 29 noiembrie, piesa este prezentată într-un spectacol – lectură, de către Teatrul Național București. Devine unul dintre cei mai cunoscuți, mai jucați și citați dramaturgi din țară.

Între 1991 - 1993 este consilier șef al Inspectoratului de Cultură al Județului Vâlcea.

Spectacolul *Zborul – ce fericire!* primește premiul UNITER, pentru cel mai bun spectacol de teatru radiofonic al anului (28 octombrie 2001).

Tot în 2001, printr-un manifest publicat în revista „Transilvania”, lansează „Teatrul imaginativ” („o propunere pentru secolul XXI”).

Pe 21 ianuarie 2007, Teatrul Național Radiofonic prezintă în premieră absolută fantezia dramatică în două părți, *Cam târziu, domnule Godot!*, în regia lui Mihai Lungeanu și în interpretarea excepțională a doi mari actori ai scenei românești – Radu Beligan și Dan Puric.

În 2008 i se acordă titlul de „Cetățean de onoare al municipiului Râmnicu-Vâlcea”.

În același an, Teatrul „Al Davila” din Pitești prezintă în premieră absolută monodrama *Ultimul cartuș ți-l aduce iubirea*. În luna mai, spectacolul obține Premiul de originalitate și Mențiunea specială a juriului pentru promovarea noii dramaturgii la festivalul Internațional al Spectacolelor de Monodramă BGMOT de la Gabrovo, Bulgaria. În același an, are loc lansarea volumului *Foca albastră*.

Cu ocazia împlinirii a 70 ani ai scriitorului, Teatrul „Al Davila” din Pitești îi acordă o „Diplomă de excelență”, pentru întreaga activitate depusă în slujba teatrului românesc (15 iunie 2009).

Volume publicate: poezie - *Ce-a mai rămas, Zece poeme de dragoste* (Premiul Uniunii Scriitorilor – Filiala Sibiu), *Distihuri paradoxiste* etc.; proză – *Din jurnalul unui provincial*; teatru: *Înainte de revărsatul zorilor, Undeva – o lumină, Dialog nocturn despre o piesă nescrisă, Capcana, Provocare sau Zborul – ce fericire!, Textul - înainte de toate, Foca albastră* etc. Volume de teatru publicate în ultimii ani: *Textul înainte de toate* (2004), *Blues pentru saxofon alto. Blues for alto sax* (2008).

Premiat de televiziunea Română pentru piesa *La Colorado, aproape de stele* (1974), de revista „Argeș” pentru întreaga operă dramatică (1989) , de Uniunea Scriitorilor în 2000 – pentru poezie (*Zece poeme de dragoste*); în 2006 – pentru teatru (manifestul „Teatrul imaginativ”) și, în 2007, pentru *Foca albastră*, declarată piesa anului; premiul Filialei Sibiu a Uniunii Scriitorilor din România, pentru întreaga activitate (2009) etc.

Piese jucate pe scenele din țară (Teatrul „Lucia Sturza Bulandra” din București, Teatrul „Al. Davila” din Pitești, Teatrul „Toni Bulandra” din Târgoviște, Teatrul „Ariel” din Râmnicu-Vâlcea, Teatrul de Stat „Anton Pann”) și din străinătate (Belgia, Italia, Rusia, Bulgaria, Albania etc.).

Teatrul imaginativ. Manifestul

La începutul celui de-al treilea mileniu, teatrul se află din nou la răscruce. A câta? Nimeni nu știe. Voci îngrijorate clamează o presupusă criză. Cert este însă că, ori de câte ori i s-a pus sub semnul întrebării vitalitatea și forța expresivă, el a găsit soluții de resuscitare, umilindu-i pe defetiști, pe toți cei care nu mai credeau în viitorul lui.

Vechi dispute, reluate periodic - primatul textului, sau al regiei? reliefaarea "poveștii", sau preponderența vizualului? teatru de sală, sau teatru în spații neconvenționale? - sunt pe cale să blocheze înseși mecanismele acestei arte de o extraordinară complexitate. De orice parte te-ai situa, riști să devii partizanul unui exclusivism sterilizant. Soluția, credem noi, nu poate veni decât din acceptarea ideii că între textul dramatic, ca "proiect", și regie, ca realizatoare a "construcției" spectacologice, trebuie să intervină un proces de reconciliere. Lucrul acesta îl poate realiza numai *teatrul imaginativ*.

Opera de artă, observa cu îndreptățire Meyerhold, nu-și poate exercita influența decât prin intermediul imaginației. Iată de ce ea trebuie să tindă încontinuu să o activeze. Trezirea imaginației este condiția acțiunii estetice și, în același timp, legea fundamentală a artei. Iată de ce arta nu trebuie să dea totul, ci doar atât cât să plaseze imaginația în mișcare, lăsându-i ultimul cuvânt".

Tocmai o atare sarcină își asumă *teatrul imaginativ*. El încearcă să ofere proiecte literare incitante, structurate riguros, dar neconstrângătoare pentru cei care le materializează și le

conferă substanță scenică. Iată de ce acest gen de teatru poate constitui, după credința noastră, o soluție plauzibilă de revigorare a artelor spectacolului.

Teatrul imaginativ pornește de la adevărul că la început a fost cuvântul. Această premiză n-are în ea nimic exclusivist. Este, doar, o ipoteză de lucru, între altele, așa cum, în geometrie, contează în ce fel de spațiu te situezi : euclidian sau neeuclidian. Concedem, așadar, că pot exista și alte modalități de teatru, care să proclame : "la început a fost imaginea". Sau "incantația magică". Sau orice altceva. Pentru noi însă cuvântul este cel care conține "în nuce" toți germeii din care se pot dezvolta "povestea", "acțiunea", "caracterele" și în funcție de care se interrelaționează personajele.

Desigur, important este cum vor arăta "partiturile dramatice" destinate *teatrului imaginativ*. Sigur este că ele vor avea o însemnată doză de ambiguitate provocatoare și că vor cunoaște o mare diversitate.

Specia definitorie a *teatrului imaginativ* este piesa fără didascalii, ilustrată de noi prin piesa *Provocare*, lansată în premieră mondială. Personajele unor astfel de piese nu au identitate, nici biografie certă. Locurile de desfășurare a acțiunii nu sunt numite, nici descrise. Costumele, recuzita, acțiunile fizice ale personajelor, sugerate uneori de text, sunt lăsate la inspirația și imaginația regizorilor. În felul acesta, întruchipările concrete ale "proiectului dramatic" pot fi extrem de diverse, îngăduind, practic, o infinitate de abordări. Acestea pot duce, la rândul lor, la o diversitate de spectacole complet diferite, generate de același text, oricare dintre acestea fiind la fel de plauzibil în plan ideatic și artistic.

O altă specie a *teatrului imaginativ* ar putea, dimpotrivă, să ofere un tip de libret ce conține doar o descriere extrem de amănunțită a locului și/sau personajelor, precum și a câtorva situații/momente cu valoare de "piloni" ai acțiunii sugerate, urmând ca dialogurile să fie imaginate de regizori și/sau interpreți. Preponderența cuvântului vizează, în acest caz, nu dialogul, ci descrierea amintită. Oferim, spre exemplificare, piesa *Marchiza*.

Ne putem gândi, de asemenea, la monodrame în care cuvântul, singur, să sugereze substanța conflictului dramatic (sau, la limită, absența acestuia), locul și timpul acțiunii, ca și identitatea eventualilor parteneri imaginari cu care poate intra în relație unicul actant. Decorul, costumele, recuzita, coloana sonoră, luminile și toate celelalte elemente ale construcției spectacologice sugerate de text vor fi aleatorii.

Și, desigur, lista speciilor congruente cu *teatrul imaginativ* nu se oprește aici, orice dramaturg care aderă la estetica genului având posibilitatea să propună alte și alte formule.

Mai facem precizarea că, în *teatrul imaginativ*, este loc pentru toate tipurile de limbaj - verbal, nonverbal, explicativ ori sugerat - și că, în configurarea imaginii scenice, un loc important îl au, pe lângă elementele amintite mai sus, și altele, venind din alte zone ale artelor: proiecția cinematografică, imaginile captate pe ecrane TV cu circuit închis, dansul, pantomima, acrobația, prestidigitația, iluzionismul, etc.

Teatrul imaginativ este un *teatru al creativității și al libertății nețârmurite*. Tocmai de aceea, refuzând orice constrângere ideatică ori formală, el deschide larg porțile către teatrul total al viitorului.

Provocarea sau Zborul – ce fericire!

Notă preliminară

Această fantezie dramatică, inaugurând o nouă specie, aparținând *Teatrului imaginativ* (pe care l-am lansat, recent, în premieră mondială, printr-un manifest) - piesa fără didascalii - s-a născut dintr-o frustrare. Ca mulți alți dramaturgi, am fost deseori afectat de faptul că regizorii care mi-au montat piesele nu mi-au respectat și didascaliile. Unii le-au ignorat doar parțial, alții nici nu le-au luat în considerație. Ca să fiu sincer până la capăt, nu m-am mirat, totuși, foarte tare. Ei făceau același lucru și cu piesele unor autori celebri, cu care eu nici nu îndrăznesc

să mă compar. M-am întrebat, însă, de ce nu și-or fi scriind domnii regizori propriile piese, în care libertatea pe care și-o luau față de textele mele să se poată manifesta în voie.

Mai târziu am înțeles că regizorii nu prea se pricep la vorbe. Ei vor să facă ceva cu vorbele scrise de alții. Și atunci mi-a venit ideea piesei de față, în care libertatea regizorală de care vorbeam, imaginația, ca și fantezia aferentă - dacă există - să-și găsească un teren ideal de manifestare. Să vedem ce-o ieși.

Așadar: piesa nu spune "o poveste". Nu are personaje cu identitate precisă, nici cu biografie certă. Ele sunt desemnate convențional, doar prin două simboluri matematice. Nu știm cum arată. Nu le știm vârsta, nici sexul. Nu știm ce fac. Nu știm de ce se ceartă sau de ce se iubesc. Nu știm ce le mână pe ele în luptă. De fapt, naiba știe ce se întâmplă cu personajele. Habar n-avem unde se află și ce caută ele acolo. Pot fi pe o scenă sau într-o închisoare. La circ sau într-un bar. Într-un parc, sau într-un lagăr. Într-o sală de așteptare, sau într-un ospiciu. La New-York, la Paris, la Reikjavik, sau la Maputo. Sau pe o insulă pustie. Se pot afla chiar și pe o grămadă de cenușă, după ce planeta a sărit în aer. Dar unde nu se pot afla!

Domnii regizori, dacă sunt în stare, n-au decât să-și pună imaginația la lucru, să le ia, să le confere identitate, biografie, să le îmbrace (sau, mă rog, să le dezbrace - că se poartă!), să le așeze într-un decor, să le doteze cu diverse obiecte de recuzită și, mai ales, să le determine să și facă ceva. Dar nu orice. Doar acele lucruri menite să pună în lumină povestea, care transpare, totuși, chiar dacă nu e livrată explicit.

Și mai grozav ar fi, dacă piesa ar da prilejul unui spectacol-coupe. Prima parte - dramă. A doua parte - comedie. Pe același text! Asta ar fi... "provocarea"!

Oricum, un lucru e cert: personajele vorbesc. Atenție la ce spun!

A: Nu!

B: Ba da!

A: Ba nu!

B: Ba da!

A: Ba nu!

B: Ba da!

A: Ba nu!

B: Hai sictir!

A: Vorbește frumos, jigodie!

B: Tu vorbești frumos?

A: Vezi bine.

B: Văd, cum să nu văd: "jigodie"!

A: Auzi, să nu mă faci pe mine...

B: Nu te fac. Te-am citat, doar...

A: Daaa? Mă rog... Asta e altceva!

B: Și acum, de ce mama dracului taci? Te-ai bosumflat?

A: Eu? Nu mă cunoști...

B: Asta cam așa e... Nu te cunosc. Și, la drept vorbind, nici n-am chef...

A: Hă! Asta-i bună! Păi ce, e după cheful tău? I-auzi, dom'le! N-are chef să mă cunoască!

B: Nu. Voiam doar să te-ajut...

A: Să mă ajuți? Tu pe mine?

B: Da. Voiam să te ajut. Să-ți explic că...

A: Să-mi explici? De ce?

B: Devreme ce soarta ne-a hărăzit să străbatem împreună o bucată de drum...

A: Ce drum?! Se poate numi drum ceva la capătul căruia nu-ți rânjește decât moartea?

B: Ce prostie! Moartea, dacă vrei să știi, nici nu există!

A: Cum să nu existe?! Am trecut amândoi de atâtea ori pe lângă ea...

B: Și s-a părut... Am citit eu într-o carte: moartea nu există!

A: Ai citit? Tu? Tu citești cărți?

B: Eh! Mi se mai întâmplă...

A: Și ce zici c-ai citit?

B: Am citit o chestie deșteaptă. Mă urmărești? Până nu se produce efectiv, moartea nu există. E doar o potențialitate. Cu asta ești de acord?

A: Mmmm... Să zicem...

B: Bun. Dar după ce se produce, iar nu mai există. Fiindcă nu mai are cine să ia act de ea.

A: Cum, adică?

B: Bine. Nu pricepi?

A: Nu.

B: Omul se teme de ceva care, de fapt, nu există.

A: Cum dracu' să nu existe?! Am văzut, amândoi, atâția morți. Și te asigur că în curând și noi... Pfui!

B: Ei, și?

A: Cum "ei, și"? E o realitate!

B: Perfect. Realitate. Dar spune-mi, tu, acum, simți moartea?

A: Nu.

B: Și după ce mori o să o simți?

A: Nu știu...Nu cred...

B: Păi vezi?!

A: Mai bine mi-ai spune cum dracu am putea să ne cărăm de-aici. Ai vreo idee?

B: Nu știu... Nu cred că se poate...

A: Poate numai dacă am zbura...

B: La urma urmei, de ce nu? Am putea încerca...

A: Încetează! Încetează cu idioțeniile astea!

B: Nu sunt idioțenii.

A: Ba da.

B: Ba nu.

A: Ba da.

B: Iar începi?!

A: Idioțenii! Nu se poate ieși de aici. Am experiență.

B: Te cred! Dar tu nu știi ce știu eu...

A: Ce știi?

B: Asta-ncercam adineauri să-ți explic...

A: M-am săturat!

B: Ascultă-mă...

A: Taci dracului din gură!

B: Am putea încerca...

A: Cine să te scoată de aici? Poate numai îngerii!

B: La nevoie putem apela și la ei.

A: La îngerî?

B: La îngerî.

(...)

B: Auzi? Nu te apucă uneori și pe tine o greață, acolo, măcar una...una...metafizică?

A: Nu. De asta m-a ferit Dumnezeu.

B: Crezi în Dumnezeu?

A: Știu eu ce-ai vrea să-ți răspund.

B: Adică n-ai încredere-n mine.

A: N-am. Asta e...

B: Rău faci.

A: Se poate.

B: Faci foarte rău.

A: Am mai auzit.

B: Comiți o eroare uriașă.

A: Toată viața mi-am dorit să fac ceva... uriaș! Fie și o eroare.

B: Și n-ai reușit?

A: Nu.

B: Minți! Minți cu nerușinare!

A: Nu mint.

B: Cine te poate crede? Cum: n-ai comis nici o eroare?

A: Uriașă? Nu. Nu cred...

B: Dar asta ce e?

A: Care?

B: Faptul că te afli aici, cu mine. În locul ăsta nenorocit.

A: Mai întâi, că nu e nenorocit. Pe urmă, de ce ar fi o eroare faptul că mă aflu aici, cu tine?

B: Pentru că eu...

A: Continuă...

B: Pentru că tu...

A: Așa. Zi-i!

B: Pentru că noi...

A: Văd că progresăm. Am trecut de la singular la plural. Zi-i!

B: Ce să zic?

A: Dracu' știe ce voiai să zici?

B: Voiam să zic că...

A: Ai uitat!

B: N-am uitat! Voiam să zic că noi, oricare dintre noi, eu sau tu, n-are importanță...

A: Cum să n-aibă importanță?

B: N-are importanță. Eu sau tu...

A: Vrei să te conving că are importanță? Ascultă-mă: "Eu sunt eu și tu ești tu. Dintre noi doi care e mai prost?"

B: Tu!

A: Exact. Asta e și părerea mea. Pentru că tu ești "tu".

B: Doar nu voiai să-ți răspund că "eu"?

A: Nu. Ar fi fost o recunoaștere prea brutală.

B: Știi ce? Slăbește-mă cu chestiile astea în doi peri...

A: De acord. Treceam la chestii în doi meri. Sau doi caiși.

B: Ce-au a face caișii cu ce voiam să spun eu?

A: Nu știi. Probabil că nimic. Spune!

B: Voiam să spun că oricare dintre noi a comis o eroare uriașă, devreme ce a ajuns aici, în locul ăsta, alături de celălalt.

(...)

B: Ce ți-a venit? De ce dai în mine? Chiar ți-ai pierdut mințile?

A: Vezi? Vezi că violența e uneori necesară? Ea te poate aduce la realitate. De la verdictul "Ai luat-o razna!", ai trecut la dubitativul "Chiar ți-ai pierdut mințile?". E un progres. Iată o învățătură adâncă, pe care o putem sintetiza într-o formulă laconică: "Prin violență, la progres!" Nu. "Prin violență, la inteligență!".

B: Violența nu duce niciodată la progres. Nici la inteligență.

A: Iar sentințe? Nu e mai corect să te-ntrebi, ca orice trestie gânditoare, "Oare violența duce la progres sau la inteligență?" Îți spun eu că duce. Nu întotdeauna, dar duce. În cazul tău, mai mult ca sigur...Deși, depinde. Inteligența e greu măsurabilă.

B: ...

A: Hai, lasă prostiile, că dacă mă enervezi o-ncurci.

B: Câtă ticăloșie!

- A: În lume? Ai dreptate.
B: Nu. Nu în lume.
A: Dar unde?
B: În comportarea ta. În atitudinea ta față de mine.
A: Asta ai înțeles tu din tot ce ți-am spus?
B: Nu. Nu din ce mi-ai spus. Din ce mi-ai făcut si-mi faci!
A: Ce ți-am făcut? Ce-ți fac?
B: Mă distrugi. Asta-mi faci.
A: Eu? Eu te distrug pe tine?
B: Da. Mă distrugi. Toate lucrurile pe care le spun, în care cred, tu le-ntorci pe dos.
A: Pentru asta aș merita recunoștință. Până la moarte.
B: Recunoștință? Uite, recunoștință!
A: Dacă mai aveam vreun dubiu, mi l-ai spulberat definitiv. De-asta am ajuns unde am ajuns.
B: Noi doi?
A: Nu. Nu noi doi.
B: Dar cine?
A: Omenirea. Lumea.
B: Unde am ajuns?
A: Aici. Unde vezi.
B: Și ce? Nu e bine aici? Ia te uită câte lucruri frumoase și plăcute în jur. O nebunie!
A: O nebunie. Ai dreptate...
B: E prima dată când ești de acord cu mine.
A: Asta e situația... Oamenii nu sunt de acord decât în nebunie.
B: Vreau să-ți spun ceva foarte serios.
A: N-ai renunțat? Chiar vrei să mă faci să vărs?
B: Da. Vreau să văd ce fel de ființă ești.
A: Și cum o să-ți dai seama?
B: Aveam un măr. Un singur măr.
A: Și ce-i cu asta?
B: Cred că tu mi l-ai furat și l-ai mâncat.
A: Eu? Măr? Ce prostie!
B: Recunoaște! Numai tu puteai s-o faci.
A: Ai febră.

B: Am și febră. Dar asta nu mă-mpiedică să-mi păstrez mintea limpede. Tu mi-ai furat mărul.

A: Ascultă...Vezi că...

B: Că ce? Stai! Ai înnebunit? Am glumit! Lasă-mă! Dă-mi drumul! Vrei să mă omori?

A: Dacă m-ar lăsa inima, aș face-o!

B: Bine că nu te lasă. Dă-mi drumul!

A: Ai noroc că nu mai e nimeni pe-aici. Dacă aș rămâne singur, aș muri de plictiseală. Du-te dracului!

B: O destinație mai apropiată n-ai?

A: N-am. E singura destinație către care ne îndreptăm cu toții.

B: Am priceput! Te-ai dat de gol! Acum am înțeles ce se află la baza tuturor actelor tale: satanismul! De-ai n-ai vrut să-mi răspunzi când te-am întrebat dacă crezi în Dumnezeu.

A: Ce tâmpenie!

B: Nu e tâmpenie! Te-ai trădat!

A: Du-te dracului!

B: Vezi?

A: Du-te dracului!

B: Ha!Ha!Ha!

A: Văd că te bucuri. Du-te...

B: Uite că am plecat!

A: Călătorie sprâncenată!

B: Mulțumesc! Am să-i spun că tu m-ai trimis.

A: Să nu uiți! Spune-i că recomandările vin pe urmă...

B: Am să-i spun. Am să-i spun că vin trimis de frate-său.

Fiindcă asta ești: un diavol!

A: Tot ce se poate. Apropo ce-o fi diavolul? Bărbat sau femeie?

B: Tu ce crezi?

A: Eu cred că e femeie. Așa că...

B: N-ai nimerit-o!

A: Noroc cu tine.

B: Păi să știi...

A: Auzi? Lasă echilibristica asta...Scamatorie ieftină!
Termină!

- B: Nu pot. L-am avut profesor pe marele Nion.
A: Nyon? Țsta-i un oraș elvețian.
B: Știu. Dar eu l-am avut profesor pe Nion cu "I" nu cu "Y".
A: Ei și? Ce diferență e între I și Y?
B: Habar n-ai! Una uriașă.
A: Care?
B: I are doar un punct deasupra, ca o căciula ridicată. A salut.
A: Și Y? Ce mai are?
B: Are ce n-ai tu: două brațe ridicate spre cer.
A: I-auzi, dom'le! Și tu ce ai?
B: Eu n-am decât căciula mea. Căciulița mea. Roșie.
A: Și brațe? N-ai brațe?
B: Vezi bine că am.
A: Și nu le ridici spre cer?
B: Uneori. Dar numai în gând. ți-am spus: am fost elevul lui Nion. Cu I. "Jos pălăria, sus căciula!", zicea marele Nion.
A: Și ce-ai învățat de la el?
B: Multe. Ia te uită! Immm? Sau asta...Immm? Ce zici?
A: Mda...Nu e rău...Era jongler, iluzionist sau acrobat?
B: Era de toate. Un maestru adevărat. Odată la Glasgow...
A: Unde?
B: La Glasgow. Nu ții minte? "La-la-la-la! Glasgow!"
A: A, da. Îmi amintesc. Și?
B: Era ultimul spectacol, de adio. Și Nion era într-o formă de zile mari. Făcea...așa...și așa...și așa. Era nemaipomenit!
A: Nici tu nu ești de lepădat...
B: Crezi?
A: Îhî! N-a fost rău deloc...
B: Bine că aud și de la tine o vorbă bună.
A: Nu te alinta! ți-am spus destule vorbe bune.
B: Mi-ai spus. Dar e tare mult de-atunci.
A: Nu e vina mea.
B: Nici a mea.
A: Ba da.
B: Ba nu.

A: Ba da.

B: Ba nu.

A: Ba da.

B: Aba-daba-daaa!

A: Vezi? Nu ți-e gândul decât la prostii.

B: Ai dreptate. Nion spunea că e imposibil să crezi ceva - ceva durabil, adică - dacă ți-e frică să nu faci vreo prostie. Dacă eziți. Dacă stai în banca ta, cuminte. Dacă nu ești în stare de nici o nebunie.

A: El era?

B: Cine?

A: Nion al tău...

B: Nu e al meu. Vreau să spun, nu e numai al meu. E al întregii omeniri. E și al tău, dacă vrei.

A: Mulțumesc, nu servesc. La prostii mă descurc și fără ajutor.

B: Dar habar n-ai despre ce fel de prostii e vorba. E tocmai ce visezi tu: să faci ceva uriaș. Fie și o eroare. La asta se gândea Nion, când vorbea de prostii. Ce faci? ți-e rău? Îți vine să verși?

A: Normal...dacă spui...chestii atât de serioase...

B: Iartă-mă! Hai, liniștește-te. Vrei puțină apă?

A: Ce e aia?

B: Un lichid. Incolor. Insipid. Și inodor.

A: Chiar vrei să mor?

B: Doamne ferește! Atunci bea din bidonașul ăsta. E de argint.

A: Și ce e-n el?

B: Un medicament. Fabulos. Elixirul tinereții. Gustă!

A: Immm. Foarte bun! Cum se numește?

B: Johnny Walker. Bandă neagră. Nu, nu! În doze prea mari e contraindicat. Dă-l încoace! Văd că ți-a trecut.

A: Țsta te scoală și din morți!

B: Cred și eu.

A: Nion tot cu ăsta se trata?

B: Tot. Păi atunci, la Glasgow...

A: Ce-a făcut?

B: A fost magnific! Mai întâi a avut o "întrevedere" lungă cu...

A: ...Johnny Walker?

B: Exact! Pe urmă și-a făcut numărul. ți-am arătat cum cum. Ei, și, deodată vedem că dezleagă trapezul, apucă frânghia și se cațără ca o maimuță, tocmai sus, sus, sub cupolă. Se suie în picioare pe trapez și începe să se dea huța. Lumea râdea de se prăpădea. Credea că e un număr comic. Nion s-a ncruntat la spectatori, a ncerat să-i liniștească. "Tăceți!" a strigat de acolo, de sus. ăia râdeau și mai tare. "Tăceți, boiler!", a țipat cu ultimele puteri. Și s-a făcut liniște. "Voiam să vă arăt ceva, zice, ce n-ați mai văzut". Prin public a trecut ceva, ca o briză de energie, ca un fior... S-a auzit un fel de oftat, ca un tunet venind de departe. Și atunci Nion a spus: "Vreau să vă arăt cum se poate zbura..." Directorul, înnebunit, a alergat să monteze plasa. "Nu!, a strigat Nion. Fără plasă!". A întins brațele, ca un vultur uriaș și și-a dat drumul...

(...)

A: Se vede că nu prea ții la viața ta...

B: Ce te face să crezi asta?

A: Păi dacă mi-ai povestit mie toată tărășenia...

B: Cu tine e altceva...

A: Mulțumesc.

B: Așa că poate acum înțelegi...

A: Încerc.

B: De-asta ți-am povestit. Ca să ai forța de a năzui în continuare la ceva uriaș. Chiar și la o tâmpenie. Că să știi că există și prostii uriașe!

A: Mie-mi spui? Numai că pentru o prostie uriașă trebuie să ai talent. Asta e situația!

B: Și tu n-ai?

A: De unde să știi? Eu nu m-am ocupat ca tine de chestii d-astea, care...

B: Dar cu ce te-ai ocupat?

A: Parcă n-ai știi...

B: Știu. Dar vreau s-o aud de la tine.

- A: Ei bine, pune-ți pofta-n cui!
B: Cum, adică?! Nu vrei să-mi spui?
A: Nu.
B: N-ai încredere-n mine?
A: Nu e vorba de-ncredere...
B: Dar de ce?
A: De o chestie mult mai subtilă.
B: Mersi. La subtilități, cine te-ntrece!
A: Chiar nu-n-țelegi?
B: Ce să-nțeleg?
A: În cazul meu lucrurile sunt mult mai încurcate.
B: Ce-ncurcate?! Te-ai ocupat cu...
A: Nu numai cu asta...
B: Nu?
A: Nu!
B: Dar cu ce te-ai mai ocupat?
A: Cu multe alte chestii...Între altele și cu...
B: Stai! Ce vrei să faci? Lasă pistolul jos! Nu glumi cu chestii de-astea!
A: Nu glumesc.
B: Dar ce ai cu mine?
A: Cu tine? N-am nimic. Simt doar că a venit momentul.
Mă simt în stare de o prostie uriașă. Mâinile sus!
B: Hai, lasă cheștiile astea!
A: ți-am spus: nu glumesc. Mâinile sus!
B: Ai să regreți.
A: Tot ce se poate. Mâinile sus! Așa...Ușurel...Sus...Mai sus...Ha-ha-ha!
B: De ce râzi? ți-ai pierdut mințile?
A: Nu-ți face iluzii. Sunt cât se poate de lucid. Mă gândeam că acum semeni cu un Y. Lasă puțin mâinile în lateral. Palmele cu fața-n jos. Așa...Acum zboară! Nu te uita la mine ca o curcă plouată. Zboară! Zboară! Număr până la trei. Dacă nu zbori, îți zbor eu creierii. Uunuu...
B: Nu pot! Nu pot!
A: Ce nu poți?
B: Nu pot să zbor!

A: Cum să nu poți?! O să poți imediat!

B: Ascultă-mă. Nu e cum crezi tu. Nu se poate zbura la comandă.

A: O să vezi că se poate. Doooi...

B: Stai! Ca să poți zbura trebuie să crezi că poți.

(...)

B: Apropo, tu te gândești, în fiecare zi, măcar cinci minute, la tine?

A: Încerc. Dar nu reușesc întotdeauna.

B: De ce?

A: Nu știu. Îmi zboară gândul...

B: Zboară gândul?

A: Da.

B: Zboară, ai spus?

A: Da.

B: Atunci înseamnă că și tu zbori! Gândul n-ar putea să zboare fără tine.

A: Crezi?

B: Sunt sigur. Eu am încercat... Asta vroiam să-ți spun mai devreme...

A: Stai puțin! Deci, când zboară gândul, zbor și eu cu el?

B: Bine-nțeles! Numai că e, cum să-ți explic, un fel de zbor pe dinăuntru. Dar tot zbor e...

A: Nemaipomenit! Deci eu zbor!

B: Zbori.

A: Și tu zbori?

B: În felul ăsta, da. Zbor și eu, câteodată...

A: Și ce simți atunci?

B: Când?

A: Cum când? Când zbori?

B: Ce să simt? Ce zicea sculptorul ăla: o fericire!

A: Deci, în clipele alea, tu...

B: Bine-nțeles. Tu nu?

A: Nu întotdeauna. Ascultă, tu cum faci?

B: Las gândul să zboare spre ce mi-ar plăcea mai mult.

(...)

B: Dar cu tine ce se întâmplă? Gândul tău unde zboară?

A: Gândul meu zboară întotdeauna înapoi...

B: Unde?

A: Păi mai întâi în grădina noastră de lângă casa unde-am copilărit. În fundul grădinii, care urca în pantă ușoară, era un zid vechi, de piatră... Ei, și la baza zidului creșteau napi. Știi ce sunt napii?

B: Sigur. Am și eu în grădină. Napii sunt ca niște morcovi albi. Un fel de rădăcini lunguiețe, cu miez dulce și răcoros...

A: Îți dai seama ce nefericiți sunt copiii de azi? N-au mâncat niciodată napi. În schimb clefăie la chewing-gum...

B: Asta e...Și?

A: Și ce?

B: Pe unde mai zbori?

A: Păi...de cele mai multe ori mă opresc acolo și mănânc napi. Acolo mă simt...nu știu cum să-ți descriu. Nu e nici țipenie în jur. E o după-amiază caldă, de vară. Un cintezoii ciripește, numai el știe ce, într-un prun din apropiere. Cerul e albastru și depărtat. Adierea blândă a unui zefir înfioară iarba, care vâlurește ca apele unui ocean. Iar eu, între cer, pământ și ape, simt un fel de plinătate a sufletului. Care poate că e chiar fericirea...

B: N-aș fi crezut...

A: Ce n-ai fi crezut?

B: Că tu zbori într-acolo.

A: Dar de ce n-ai fi crezut?

B: Pentru că toate câte ți s-au întâmplat, s-au petrecut la oraș. Străzi aglomerate, bănci, cafenele, bordeluri, baruri, cazinouri...Asta a fost lumea ta. De unde să fi bănuit?

A: Ai dreptate...Numai că eu, în alea cinci minute, în care mă mai gândesc, din când în când, și la mine, nu mă-ntorc niciodată la oraș. De-aia îți spuneam că-mi zboară gândul...

B: Adică tu zbori odată cu el.

A: S-ar putea spune și așa.

B: Nu "s-ar putea spune"... Chiar așa se întâmplă.

A: Așa...

B: Vasăzică, recunoști!

A: Ce să recunosc?

B: Că poți să zbori! Că știi să zbori!

A: Da. În felul ăsta, pot să zbor...

B: Păi ăsta e lucrul cel mai important! Dacă ai înțeles lucrul ăsta, chiar vei putea să zbori. De-adevăratele!

A: De-adevăratele? Crezi?

B: Încearcă...

A: Râzi de mine?

B: Nici nu-mi trece prin cap. Încearcă! Așa! Ridică brațele!

A: Cred că aş avea nevoie de ajutor...

B: Te vor ajuta îngerii. Ei se pricep cel mai bine la zbor.

Uite, că au și venit.

A: Îngerii!

B: Îngerii. Iată-i! Ajutați-l! Vă rog, ajutați-l să zboare! Așa! Cu grijă! Încet! Încet! Bravo! Ai reușit! Stai că vin și eu! Doamne, ce fericire! Încercați și voi! Încercați! Puteți! Încercați, nenorociților! Ce păcat! Ce păcat...

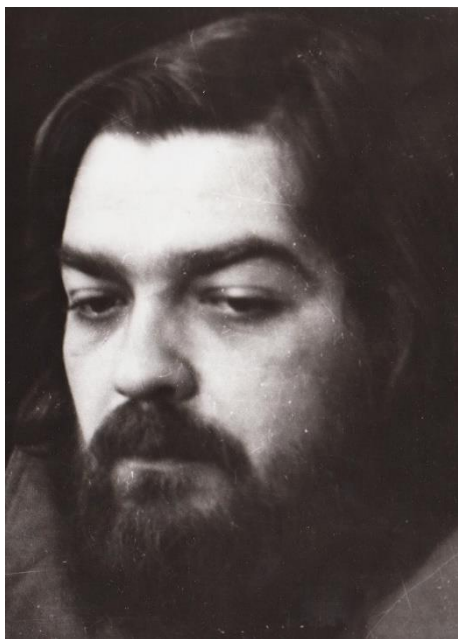
CORTINA

Notă finală

În spiritul esteticii *teatrului imaginativ*, ilustrat de piesă, totul este posibil. Așadar, dacă vreți, îngerii pot veni, cu adevărat, ajutându-i pe cei doi să zboare. Sau pot fi doi brancardieri. Sau doi gardieni. Sau doi polițiști. Sau doi luptători anti-tero, în camuflaj de iarnă. Sau doi indieni băștinași, dintr-un fel de Macondo. Sau doi extraterestri. Sau pot avea și alte identități, în funcție de soluția aleasă de regizor. Protagonistii pot fi ajutați de îngeri să zboare. Pot fi secerăți de gloanțe. Pot fi uciși în alt mod. Dar și atunci, tot vor zbura. Dacă posibilitățile tehnice o permit, ei se pot roti lin, pe deasupra spectatorilor, cărora le va adresa B ultimele cuvinte.

VIRGIL MAZILESCU

Născut pe 11 aprilie 1942, în Corabia (Olt). A urmat școala primară și gimnazială în comuna Cușmir (între 1948 -1950), apoi câte un an la Turnu Severin și Târgu Jiu, continuând la Drăgășani între 1952 - 1957. Urmează Liceul „Spiru Haret” din București, apoi Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității din București (1959 - 1964).

Profesor la Școala Generală din comuna Greaca (Ilfov); bibliotecar la Biblioteca Municipală din Ploiești; secretar al cenaclului Uniunii Scriitorilor. Din 1970 până la moarte (10 august 1984), redactor la „România

literară”. Debutază în 1966 cu versuri în „Ramuri”-le craiovene.

I-au apărut în timpul vieții volumele: „Versuri” (București, Editura pentru Literatură, 1968); „Fragmente din regiunea de odinioară” (București, Editura Cartea Românească, 1970); „Va fi liniște, va fi seară” (București, Editura Cartea Românească, 1979); „Guillaume poetul și administratorul” (București, Editura Cartea Românească, 1983).

Postum, s-au publicat volume de versuri inedite, dar și ediții de opere: „Întoarcerea lui Immanuel” (București, Editura Albatros, 1991); „Poezii” (București, Editura Vitruviu, 1996); „Opere complete” (ediție îngrijită de Alexandru Condeescu, București, Editura Muzeul Literaturii Române, 2003); „Opera poetică” (ediție îngrijită de Gabriel Nedelea, Craiova, Editura AIUS, 2013); “O precizie cu adevărat înspăimântătoare” (ediție îngrijită de Teodor Dună, București, Editura Tracus Arte, 2013);

A fost și traducător (din franceză), traducând autori ca Jean Amila, Jack Schaefer, Fernand Fournier-Aubry și Willa Cather.

prima poveste pentru ștefana

pisica va deschide iar fereastra
pisica verde și proaspătă ca iarba
și în odaia pustie se va strecura
și la picioarele stăpînului se va încolăci

dormi dormi somnul te duce de pe lume
te spală și te piaptăna și te împarte
copiilor săraci te-am și uitat

și ploaia va deschide iar fereastra
ploaia verde și proaspătă ca iarba
și în odaia pustie se va strecura
și la picioarele stăpînului se va încolăci

dormi dormi somnul te duce de pe lume
te spală și te piaptănă și te împarte
copiilor săraci te-am și uitat

și moartea a deschis încet fereastra
moartea verde și proaspătă ca iarba
și în odaia pustie s-a strecurat
și la picioarele stăpînului s-a încolăcit

sub stele reci

ar fi putut găsi un loc și drumul
pînă la el: mici așezări de țară
sub stele reci - și despre felul cum
ah despre felul cum se-ncheagă sîngele
pe buze la un semn tăcut al morții
ar fi găsit exemple în istorie

de pe corabie

vine o vreme a cireșelor putrede
vine un timp al augustei antoniniana
timp nesfîrșit indecent
de pe corabie fă-mi semn pentru ultima oară

noi avem dinți falși ei au numai și numai
dinți adevărați - ei au întotdeauna dreptate
și ne vor roade oasele ca și cum ar mirosi pe îndelete
patru cinci petale de trandafir în aprilie

dacă aş putea să-ţi spun cât de mult te iubesc
nu ştiu nimic despre tine „aliorul şi mătrăguna
îmi sînt mai aproape” un timp nesfîrşit indecent
de pe corabie fă-mi semn pentru ultima oară

legendă

urme foarte adînci pe zăpadă
mulţumirea aşchia asta în carne
lumina tulbure a lunii februarie
nici vorbă nici vorbă nici vorbă

ne întorceam dintr-o călătorie obişnuită
mai aveam cîteva ceasuri de mers
prin zăpada şi prin lumina tulbure
a lunii februarie nici vorbă

şi cînd am ajuns la marginea pădurii
şi cînd am aprins focul din nou
le-am simţit răsuflarea în ceafă
doi călăreţi falnici şi lîngă ei umbra

celui de-al treilea (pirpiriul) atîrnînd
ca o blană rece de cîine ca un stindard
urme cât se poate de vizibile pe zăpadă
şi lumina tulbure a lunii februarie

ne-am uitat cu subînţeles unii la alţii
am deschis repede cartea cum ai deschide
fereastra dinspre grădină în zorii zilei
cîştiguri şi pierderi scria acolo negru pe alb

dar într-o limbă de care nu ne mai aminteam
cîştiguri şi pierderi scria - într-un timp
care de mult timp nu mai era al nostru

a doua poveste pentru ștefana

iese de după magazie un înger și se înclină
se uită la stînga - nimeni acolo
se uită la dreapta - absolut nimeni

totuși e grea viața pe pământ murmură el

de cînd au încetat să mai creadă în îngeri
muritorii visează cu toții să-și arboreze
cîte o pană de-a noastră la butonieră la panglica pălăriei

ne prind în somn au cîini de vînătoare și procedee
aproape savante și o foarte subtilă tehnică
fără doar și poate
dealtfel noi nu existăm decît în timpul somnului

iese de după magazie un copil și se înclină
se uită la stînga - îngerul adormit în fotoliu
se uită la dreapta - îngerul adormit în fotoliu

șmecheri s-au mai făcut și îngerii ăștia murmură copilul
scoate pe ascuns foarfeca și haț haț cele două capete
apoi aleargă să vadă care este îngerul și care este fantoma

cronică

pe unde plutiră cetății vîslește și lacrima
ochiului nostru care este al doisprezecelea
iar dincolo (tînără tînără) o pisică a norilor

pipăie ghiozdanul penarul și călimara
din ghiozdan - pe drumul spre școală
drum de frunză veche noapte bună

noapte bună aici șezum și plînsam
și dacă unei patrii imaculate
pasărea i-a spus din cînd în cînd la revedere

de ce trebuie să ne oprim tocmai noi
și brusc să ne înălțăm la cer

cu oboseală multă cu jumătate din cenușa
acelei industrii dintre cuvinte

pe unde plutiră cetății ar mai fi oare posibilă
întoarcerea absenței în ambalaje (inimă ochi) de aur

Din volumul "Va fi liniște, va fi seară" (București, Editura Cartea
Românească, 1979)

ION CÂRSTOIU

Născut pe 13 ianuarie 1943 în Jiblea-Veche (Călimănești). Debutază în 1970, în culegerea „Trepte” a liceului din Bălcești, cu lucrarea „Considerații etimologice asupra unor termeni din județul Vâlcea”. Profesor la liceul din Bălcești.

Lingvist, în special interesat de etimologii, propunând teze originale, dar foarte incomode pentru academismul *mainstream*, ceea ce îl ține într-o nedreaptă izolare.

Publică volume ca „Teze și ipoteze lingvistice”, „Pași în universul cunoașterii”, „Dicționar etimologic”, „Originea limbajului”.

În mediul online, susține un blog asociazat publicației „Confluente literare” (<http://confluente.ro>).

Etimologia cuvântului Crăciun

În decembrie 2011 am publicat un articol despre originea termenului Crăciun. Aminteam principalele ipoteze formulate și anume: derivarea din *calatio* “convocarea poporului” (Papahagi, V. Pârvan, S. Pușcariu); *creatio* “creare” propusă de Aron și Ovid Densușianu, dezvoltată acad. Al. Rosetti și Al. Graur; etimonul *crastinum* al marelui B.P. Hasdeu, *Christi Jejuniu* etc. Au mai fost aduse în discuție sl. *korociun* ce desemna solstițiul de iarnă și se referea la perioada 12 nov. – 24 dec. și un alt cuvânt slav *kraciati*, “a păși”.

Autohtoniștii au propus origine dacică prin comparație cu alb. *kerciu* “lemn, ciot, buturugă”. Astăzi este acceptată ca fiind cea mai plauzibilă ipoteza ce pleacă de la *creatio*, însă respinsă chiar de oamenii bisericii pentru motive teologice. În 2001 am adus în discuție termenul scit *khursun* “soare” reluată în lucrările următoare și în articolul din 2011. Nu am scris niciodată că vorba dacică ar fi din limba sciților ci numai făceam comparație. Sciții vorbeau un idiom iranice. Rude ale lui *khursun* sunt: pers. *khor*, *khur*, *khores*, sl. *hor* toate cu semnificația astru diurn. Un element ajutător în explicarea rom. *Crăciun* este pluralul crăci al lui cracă fără a ne referi în mod special la crăcile de vâsc. În concepția oamenilor de acum mii de ani soarele murea în jur de 21 – 22 decembrie și trebuia ca oamenii să facă focuri cu crăci pentru a-l ajuta să renască. Și în ziua de azi oamenii din satele românești respectă obiceiul rostogolirii pe dealuri a unor roți de foc, pregătirea colacilor ce amintesc de forma rotundă a astrului zilei, de asemenea arderea buturugii.

În tradiția creștină, Crăciunul desemnează nașterea Mântuitorului Iisus la 25 decembrie. Însă istoricii religiilor arată că mai multe divinități dinainte de Hristos s-au născut la acea dată: Mithra, zeul persan al soarelui, Horus la egipteni, Dionisos la greci, Tamuz, Osiris etc. Romanii aveau și ei Sol invictus, soarele nebiruit. Toți aveau ziua de naștere 25 decembrie. De altfel se știe că nașterea lui Iisus nu s-a sărbătorit în primele

secole ci abia în veacul al IV-lea și nu la data amintită, ci în ianuarie. La perși, siriaci, egipteni “credincioșii se retrăgeau în sanctuare secrete, de unde ieșeau la miezul nopții strigând din toate puterile Fecioara a născut! Lumina crește!” și asta se întâmpla pe 25 decembrie. Tradiția aceasta era așa de răspândită la păgâni încât biserica a fost nevoită să respecte aceste obiceiuri prin încreștinarea lor. Astfel J. G. Frazer vorbește despre sărbătoarea noastră de Crăciun ca fiind împrumutată direct de la rivala ei păgână.

Crăciun era sărbătoarea nașterii soarelui la daci. În afară de comparația cu scitic *khursun* și crăci mai adăugăm gr. *kratos* “forță, putere” cu derivatul *pankration* “atotputernic” care iarăși trebuie să se derive dintr-un nume de soare cum ar fi actualul Akerta în limba yupik din Ciukotka și Alaska (Extremul Orient rus, respectiv SUA), strămoșii populației yupik și ai indo-europenilor trăind împreună ori în contact acum multe mii de ani. Termenul grecesc e derivat din i-e **kret*, de unde și skr. *kratu*, putere, avest *xratu*, v. engl. *hard* etc. Așadar putem presupune un i.-e. **kret/krat* cu sensul soare de unde *kartos*, *kretos* în dialectele grecești ionic, respectiv eolic. Aminteam mai sus de *pankration*, atotputernic care a dat numele unei lupte foarte dure, intrat și la romani *pancratium*. Din acest *pankration* s-a putut decupa *kration* care seamănă destul de bine cu rom. crăciun știut fiind că *ciu* în românește provine din *tiu*, *tio*: fecior < fetiolus, tăciune.

Pentru numele soarelui *krat* la proto-daci în afară de gr. *kratos* “putere, forță” (care vine de la soare) adăugăm: sl. *krat* “oară, dată”, *kart* “oraș” la semiți, *kurt* “lup” în turcă, *kart* “bătrân” tot în turcă, *kurt* “surd” în letonă etc. Toate aceste cuvinte oară, oraș, lup, bătrân, surd provin de la diferite denumiri ale astrului zilei (surd seamănă cu sur “soare” în v. ind., “bătrân” la Goga și alți poeți: la noi, bătrânul soare). Comparați și *chukchi*, tot în Ciukotka, *terki* “soare” inversat iese *ikret* ce seamănă cu Akerta amintit tot acolo în yupik, și cele discutate la explicația gr. *kratos*. Ca atare rom. crăciun se încadrează în următoarele coordonate: scitic iranian *khursun-gr. kration*, crăci, cerc, “rotund”. Facem precizarea că ungerii

au vorba *karacsony* de la români, pe care o explică ori prin rom. *crăciun* ori prin sl. *korociun*.

Dar cum se numește sărbătoarea nașterii Domnului în alte limbi? Englezii îi zic Christmas ori Yule, aceasta din urmă cu etim. nec., Grimm se gândea la *hjul* (discul solar), alții la *jehwla*, incert. Noi propunem comparația cu *jale*, soare în nganasan, (Pen. Taimyr, Rusia) ce ar explica și engl. Yule și scand. *jol*, *jul*, *joulu* la finezi. Dacă vorba Crăciun e în relație cu cracă, crăci care ard, aici se compară cu *jel* “brad” în rusă, ucr. *jel*, *jal* “brad”. Cf. și yukaghir *jeloze* “soare”. Bradul de Crăciun! Și cuvântul german pentru brad e *Tanne* și îl compar cu *Tane*, zeul soarelui în Polinezia. Să adăugăm Soci orașul Olimpiadei, ce înseamnă brad în georgiană cf. *sak* “soare” în jicaque, Honduras. Francezii numesc Crăciunul Noel, care ar veni din *nael* iar acesta din *natalis*, “naștere” cu *t* dispărut, dar în vital se conservă, deci alta trebuie să fie explicația. Corespondentul vegetative al lui cracă, brad e aici *nai*, *nae* “ramură, cracă” în sardă plus el, suf. dim. > *nael*. Soarele potrivit fonetic e ori *nai* dintr-o limbă din Asia ori *naaj* din idiomul wolof, Senegal cu semnificația astru diurn. Să se observe că soarele e diminutiv în fr. *soleil*, rusă *solnțe*, la fel și în noel, *nael*. Cel mai mult deconspiră secretul etimologic limbile malay și indoneziană. Aici Crăciun e Hari Natal, unde natal înseamnă naștere dar hari ce semnificație are? Mata Hari în indon. e soarele, ca și *hare* în orokolo, Papua Noua Guinee, dar *hari* înseamnă în skr. “de culoarea soarelui”, sens 5 “soare”. În neneba, limbă papuașă, *hari* are sensul “soare”. Ca atare Hari Natal înseamnă nașterea soarelui. Bulgarii numesc Crăciunul *koleda*.

În Italia sărbătoarea nașterii Domnului se numește natale adică nașterea. Unii spun că se cheamă și *ceppo*, dar acesta e un cadru de lemn de forma unei piramide ori a unui brad, după mine amintește de cep și de ainianul *chup* “soare”. Germanii numesc Crăciunul Weihnachten, adică nopti sfinte, dar sfânt e soarele și *Wei* e soare în limba macushi din Brazilia. La fel cehul Vanoce ar fi din germană dar wa înseamnă astrul zilei în agni, limbă niger-congo. Rușii au Rojdestvo “naștere”, Nașterea Domnului dar a naște e *roj-* iar acelasi cuvânt înseamnă soare în

kurdă. Verbul a naște e în legătură cu astrul diurn. Cf. i-e *gnasko, de unde gr. *genesis* se compară cu soarele actual turcesc *güneş*, *szul* la unguri cu *sol* latin, tc. *dogmak* cu *daga*, soare în cercheză. Lat. *nasco* a pierdut pe g inițial. Să se observe că termenul cracă fundamental în Crăciun e în legătură cu soarele, cercul, roata, cârci, cârcel, disc cum am arătat. Cracă, băț, ramură, creangă, buștean, ard, ele sunt în relație cu soarele fiindcă cresc și pentru că sunt rotunde în circumferință, orice cracă, buștean retezat are cercuri concentrice după care se numără anii. În toate limbile cuvintele pentru cracă, ramură derivă de la "soare". Căutați pe Google *branch*, Wiktionary la traduceri. Iată numai câteva exemple: *surcea*, *surcel* cf. *sur* "soare" (surus "par, țaruș"), *pola* "ramură" în galiciană cf. Apolo, sanga în tagalog: *sngi* "soare" în khasi, India; *gally* în ungurește cf. *ghali* soare în klatskanie, Oregon; *sal* în monguoră: "sal" soare în gari, India; *dal* în turcă și indiană față de *hadali* soare în arawak, America de Sud; *branca* latină de unde *branch* înseamna labă, în românește *brâncă* "mână" are etim. nec., după mine e comparabilă cu maced. *granka* cu g/b ca în *gau* bou în indiană, dacă, greacă, latină, *gren* e în limbi scandinave cf. *grian* "soare" în celtice. Și așa exemple cu zecile. Să mai amintim numai rus. *palka* "băț" pe care îl comparăm cu Palk, zeul soarelui în mitologia coreeană.

Chiar numele lui Hristos însemna unsul, traducere a lui Mashiah, unsul lui Yahu, de unde Mesia, pe grecește *kriein* "a unge" e în relație cu pers. *khor*, *kor* "soare", în lat. *ungere* trebuie să fie legat de Punga, soare în limba ayapathu a băștinașilor din Australia, în sl. *mazati* se compară cu *mze* "soare" georgian. Dar oare de ce Moș Crăciun e îmbrăcat în roșu? Pentru că acest adj. în rusă *krasn* provine din scitic *khursun* "soare" cum am arătat în *Originea limbajului și etimologia?*

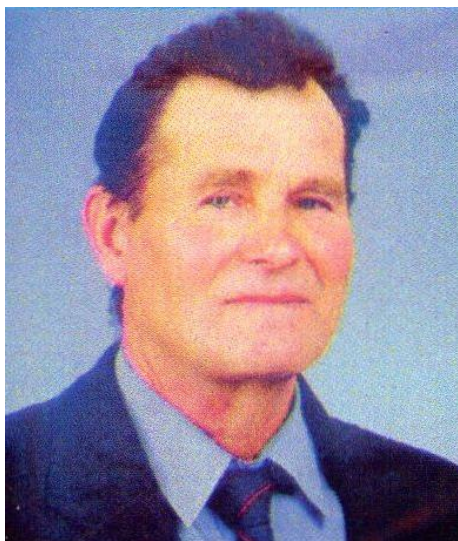
Așadar Crăciun e sărbătoarea nașterii soarelui la daci și alte popoare peste care s-a suprapus sărbătoarea nașterii Domnului, soarele dreptății. Că e așa iată ultimele argumente. N. Iorga în traducerea în franceză a *Ist. Românilor* scrie despre Crăciun că e un zeu bătrân. Sf. Ciprian cartaginezul sec. III spunea că ziua în care soarele s-a născut... Hristos și el se naște.

În 596 papa Grigore cel Mare cerea respectarea tradițiilor popoarelor și de a găsi cele mai bune părți din ritualurile specifice ale sărbătorilor solstițiului de iarnă în folosul aceleia a nașterii Domnului. Acest papă nu nega că trebuie cinstit zeul Soare ci doar că nu trebuie cinstit mai mult decât Hristos. (*Sermo*, XXII).

Articol publicat în “Confluente Literare”, nr. 1257, anul IV, 10 iunie 2014

DUMITRU MESIA-ONESCU

Născut la 2 februarie 1943 în satul Șerbănești, comuna Sălătrucel, județul Vâlcea, un sat aflat la poalele muntelui Cozia, într-o familie de țărani cu opt copii. Școala elementară în satul natal, apoi a continuat la Școala de 7 ani din Călimănești. În 1957, a fost înfiat de sora mamei, schimbându-și numele de Mesia în Onescu. Școala profesională, liceul, școala tehnică de maiștri le urmează la Râmnicu Vâlcea.

A lucrat ca maistru silvic. A continuat studiile superioare economice la București. A fost primar în comuna Sălătrucel, comuna Muierasca și Racovița, înainte și după anul 1989. Economist, inspector la Direcția de Finanțe Vâlcea, de unde s-a pensionat, revenind la agricultură și literatură.

A publicat în „România Literară”, „Jurnalul de Vâlcea” și mai ales în “Memoria Slovelor”, editată de Liga Scriitorilor Români, Filiala Vâlcea, a cărei membru este încă de la înființare. Două volume de poezii apărute: „Clopot fără glas” (2004) și “Se mișcă universul” (2012), având în lucru un al treilea, dar și un roman SF, un jurnal și o monografie a satului natal.

Prezent între trecut și viitor

Când omul albastru tot calcă vreo limbă
Cel galben, cel negru în zale se schimbă.
Se revarsă aprig val de răzbunare,
Atacând dușmanul din ascunzătoare.

Când omul haotic, dușman cu natura
Zvârle-n aer fumul și-n apă cianura,
Pământ hrănitor umflat cu otravă,
Se-nfruptă incurabil din propria lui tavă.

Când omul războinic iese din hotare,
Distruge cu știință, omoară sau moare,
De față cu lumea, sfidător, să-l vadă,
Urmărindu-și țelul, pradă la grămadă.

Când omul avar întinde năvodul
Și-ntoarce săracul să ii sugă rodul,
Mulțimea-ndărjită saltă-n jurământ
Îi sparge avutul și-l lasă de mormânt.

Când credulul crede-n nevăzuții zei,
Adepții lui habotnici se luptă într ei
Și nesătui și-arogă binecuvântarea
Ca lacomi s-apuce mila cea mai mare.

Când omul lovit atacă din umbră,
Vrea cu îndărijire răzbunare sumbră,
Până la sacrificiu luptă neînfricat
Să-și redobândească cuibul invadat.

Atunci cel albastru se vede mai negru
Războinicul atomic și mai dezintegru,
Avaru-și dă avutul pe un banal sicriu
Credulul n-are milă din cerul purpuriu.

Lovitul asaltează reductă cu reductă
Zdrobește răii lumii și ia partea pierdută
Umilii aruncă ura pe cei mai vinovați
Și-i caută în spuză pe cei mai căutați.

Iar lumea ocolește răspunsul potrivit:
Se-ndreapt, bate pasul sau merge la sfârșit?
Ce turmă rătăcită! Ce paște nu cunoaște
Și moartea ce-o grăbește, din viață se va naște!

Piatră veșnică?

Piatră mică, piatră mare
Ca nisipul de sub mare
Sau cât muntele din zare,
Veșnicia nu te doare!

Piatră vie, piatră moartă,
Se macină fără soartă,
Chipuri fără viață poartă,
Veșnicia-i ca o portă?

Piatră albă, colorată,
Cum luceafărul s-arată,

Sau de curcubeu pictată,
Veșnicia nu-i pătată?

Piatră gri sau prețioasă,
Ca zidirea de sub casă
Sau ca steaua luminoasă
Veșnicia-i dureroasă?

Piatră arsă sau nearsă,
Timpul negru se revarsă,
Lumea e pe cale-ntoarsă
Viașa veșnică-i o farsă?

Piatră moartă, piatră vie
Nemurișeși-aș da ție,
Tu te-nduri să mi dai și mie,
Un prisos de veșnicie?

Piatră rece sau fierbinte
Ca războiul de cuvinte
Sau averea cu morminte
Omenia nu te minte?

Piatra lumii cât pământul
Omul lui, doar cât cuvântul
Ce nu-și ține legământul
Viața ține doar de sfântul?

NICOLAE VLĂDUȚ

Născut pe 19 ianuarie 1944 (mort în 1982). A fost profesor de limba și literatura română la Olănești.

Debut cu versuri în Antologia “Cântec de om”, editată de U.G.S.R. Vâlcea (1968). În 1969 este inclus în Antologia „Împlinire”, editată de Cenaclul literar „Cezar Petrescu” din Craiova, iar în 1979, în Antologia “Vorbiri și convorbiri” a Cenaclului „Anton Pann” din Rm. Vâlcea. Tot în 1979, a ocupat locul doi în cadrul concursului de creație “Vâlcea Artistică”. A mai publicat versuri în „Ramuri”, „Amfiteatru”, „Gazeta”, „Orizont” ș.a.

La margine de pârâu

Din cei ce nu mai sunt
izvorăște pârâu.
El curge peste pietre și iarbă
șopotind neînțeleș.

Din cei ce numai sunt
fire pentru cuiș
adună privighetoarea
și freamătă pârâu.

Din cei ce nu mai sunt
din lumini
ne-am ivit și noi.
Natura își primenește
neconținut firea.

Primăvară

Sfioase pădăii
se ivesc cântând
în lumina dintâi.
Reavăn pământul
e plin de amintiri
și picură o lacrimă
cerul.

Nimic nu s-a pierdut
și orice conștiință
e pururea trează.
Din vechime
din legende și vis
toate câte au fost
iată-le iar
în adâncul ființei noastre

Patrie primăvărată
mă dărui ție
cu tot ce am mai bun.

Lebăda fericită

Lebăda fericită
plutește
pe apa sfânt cumpătată
ca și cum ar fi din cer străveziu.

Uimit îi admir seninătatea
și simt cum în mine
tresare ceva uitat, fără nume.
Lebăda albă ca zăpada
plutește pe ape.

Ninge

Ninge. În sufletul meu
se așterne zăpadă.

Mai chem uneori
imaginea ta sfioasă.

Ninge și sufletul meu
e din ce în ce
mai alb.

Amintiri din Câmpia Română

Am străbătut adesea câmpia română.
Îi știu și oamenii, îi știu și miresele.
De câte ori
n-am întins spre ea brațele
cu iubire!

Mi-aduc aminte
cum se învolburau lanurile
sub vântul serii
și sub lumina pură a dimineții.

O pace nesfârșită mă cuprinde.

Muntele

Acolo sus unde abia poți ajunge
el e ca și marea în furtună.
Atâta doar că valurile lui
sunt pe veci încremenite.

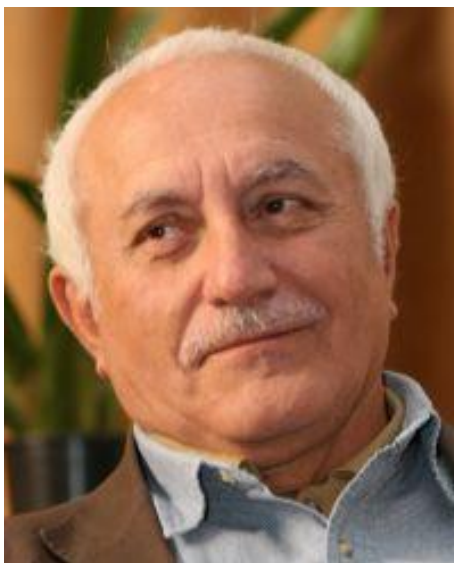
Cucernic nu este însă muntele.

În zilele cu cer senin
e mai degrabă mânios
(și cum să nu fie? Mânia cerului
mai întâi asupra lui se revarsă).

Maiestuos e însă muntele
în zilele cu cer senin,
cutremurătoare năzuința lui.

MARIN MINCU

Născut pe 28 august 1944, la Slatina. Absolvent al Liceului "Radu Greceanu" din orașul natal (1962) și al Facultății de filologie din București (1967). Carieră universitară începută la Constanța (1968). Doctoratul la Universitatea bucureșteană (1971). A fost profesor de literatura română la universitățile din Torino, Milano și Florența între 1974 și 1994. Fondator al Universității Ovidius la Constanța și decan al Facultății de Litere al acesteia.

A publicat peste 40 de volume în România și 20 de volume în Italia. Preocupări de semiotică, avangardă și experimentalism, promotor al curentului textualist.

A debutat editorial cu o culegere de poeme, „Cumpănă” (1968), urmată de prima carte de critică, intitulată „Critice” (1969). Alte volume de poezie („Calea robilor”, 1970, „Eterica noapte”, 1972, „Văile vegherii”, 1974, „Discurs împotriva morții”, 1977, „Pradă realului”, 1980, „Proba de gimnastică”, 1982, „Despre fragilitatea vieții”, 1987) și de critică literară (“Critice II”, 1971, „Poezie și generație”, 1975, „Ion Barbu comentat”, 1975, „Repere”, 1977, „Ion Barbu - eseu despre textualizarea poetică”, 1981, „La semiotica letteraria italiana”, 1982; „Lucian Blaga comentat”, 1983, „Avangarda literară românească”, 1983 ș.a.). Scrie și proză: “Intermezzo” (vol. I în 1984, vol. II în 1989, iar vol. IV, „Jurnalul florentin”, în 1996). Publică în Italia două romane originale, „Il diario di Dracula” (1992) și „Il diario di Ovidiu” (1997, pref. de Umberto Eco; Prix Union Latine). A realizat și o serie de traduceri din și în italiană, printre care “Poesia romena d' avanguardia”, 1980 (în colab. cu Marco Cugno); „Poeți italieni din secolul XX. De la Giovanni Pascoli la Mario Magrelli”, 1988.

Laureat al Premiului "Herder" (Viena, 1996). A fost distins, de asemenea, cu Premiul International Eugenio Montale (Roma, 1989), Premiul literar Carlo Betocchi (Citta di Piombino, 1992) și Premiul National pentru Roman (Bergamo, 1998).

Moare pe 4 decembrie 2009, la București.

Patrimoniul cultural versus globalizare

Ne aflăm deja - ca țară postcomunistă - pe pragul iminent al integrării juridico-administrative în UE începând cu ianuarie 2007, ceea ce a născut - după cum se poate constata în mass-media - un talmeș-balmeș de reacții foarte diverse, cu totul bizare, făcând să se agite in-telectualii, culturologii, sociologii și liderii de opinie specializați sau de serviciu. Ca de obicei, inventarea și agitarea unor slogane ideologice noi în legătură cu definirea fondului identitar și cu fixarea ma-tricii culturale căreia îi aparținem se transformă într-o mobilizare mediatică de carnaval, a cărei finalitate deocamdată rămâne obscură.

Se pare că, deși nu ne-am trezit definitiv dintr-o hibernare bogomilică seculară, am devenit peste noapte ultraexperți în anihilarea și abandonarea propriei noastre culturi. E curios că, după ce ne-am comportat atât de straniu, făcându-ne un autoboicot istoric permanent, dintr-o dată avem pretenția că suntem foarte importanți și că noii parteneri ai noștri vor fi nevoiți, în curând, să ne situeze necondiționat pe locul ce ni se cuvine, ca participanți reali la istoria și cultura Europei. Ca întotdeauna se creează - și de această dată - falsa impresie că toate acestea se vor petrece de la sine, ca și cum circulația și omologarea valorilor culturale europene s-ar face în mod automat, fără intervenția unor structuri instituționale competente.

După o catastrofală tranziție socio-politică, care nu s-a încheiat încă, ne alarmăm brusc în legătură cu patrimoniul nostru moral și simbolic, reconsiderându-l negativ cu o agresivitate flagrantă, nemaîntâlnită în alte părți. Timp de 17 ani - când n-am făcut altceva decât să ne dez-avuăm istoria și cultura - am adoptat cu masochism o atitudine defetistă și acum ni se pare că totul se va rezolva cât ai bate din palme prin mimarea publică, de paradă, a unor proiecte fantasmagorice de recunoaștere culturală care îmi este teamă că, până la urmă, nu se vor dovedi a fi decât niște simple surrogate propagandistice,

fără să se îngrijoreze cineva realmente de resituarea noastră culturală în Europa și în lume.

După așa-zisa revoluție decembristă, s-a observat că o parte a criticii curente a devenit indiferentă la ideea de valoare națională, aplatizându-și criteriile și demitizând cu mult zel tot ceea ce fusese canonizat în diacronia culturală parcursă cu dificultate până în prezent. Nu există nici o explicație sociologică plauzibilă pentru faptul grav că aproape toată critica postdecembristă și-a abandonat total implicarea activă în integrarea firească a culturii române în contextul european. Absența integrării e un complex obsesiv de la Maiorescu încoace, cu care, din păcate, ne-am obișnuit și nu se înțelege de ce, cu excepția lui Dimitrie Cantemir, nimeni nu s-a preocupat eficient de omologarea și integrarea noastră efectivă în patrimoniul cultural european.

Faptul că integrarea europeană ne găsește acum complet nepregătiți din punct de vedere cultural, anonimi și orali, fără să fi fost recunoscuți nici măcar prin acordarea unui Premiu Nobel pentru literatură (după mai bine de o sută de ani de la înființarea acestuia!) explică, probabil, atitudinea de auto-dezavuare permanentă a valorilor constitutive ale patrimoniului nostru, întreținută de așa-zisele "elite" autohtone care s-au autoproclamat astfel imediat după '89, manifestându-se oportunist față de sloganele americane ale globalizării, exact cum alte "elite", la fel de improvizate și acelea, se manifestaseră cu aceeași nesăbuintă după ocupația sovietică din 1944.

Inițiativa recentă a lui Mircea Martin (vezi revista Cuvântul din august 2006) de a aborda tranșant aceste probleme extrem de acute, deși întârziată, este binevenită fiindcă ne dă ocazia să discutăm cât mai deschis oportunitatea unor propuneri radicale de modificare a opțiunilor canonice în concordanță cu noul orizont de așteptare, impus de schimbările geopolitice ce-au avut loc la sfârșitul mileniului al doilea. Important este să discernem cum anume trebuie să reacționăm în fața importantului eveniment istoric.

Ceea ce mi se pare de bun simț este faptul că nu trebuie să ne dezavuem singuri patrimoniul cultural, ce reprezintă un

"dat metafizic" (în termeni blagieni) prin care, în mod necesar, ne diferențiem (ontologic și stilistic) de alții în concertul universalității, alergând după nu știu ce himere ale unui "viitor" globalizant incert, în care am fi "aruncați" de istorie. În nici un caz nu trebuie să ne negăm fondul identitar prim datorită căruia cultura noastră are o fundamentare semiotică precisă, numai pentru a-i linguși, lipsiți de orgoliul creației originale, pe cei care ne-au primit în UE. Dacă nu vom avea determinarea de a ne afirma deschis specificul nostru creator, cum au făcut, de altfel, toți ceilalți componenți ai UE - printre care ungurii, cehii și polonezii -, vom fi șterși definitiv din fondul cultural universal, căci *ex nihilo nihil*. În felul acesta, vom confirma teza lui Cioran despre "neantul valah" incapabil să creeze istorie.

Imperativul globalizării este castrator (teză susținută de mari sociologi contemporani) și nu vizează, din păcate, decât culturile mici, neomologate până acum. De aceea, nu pot să numi manifest nedumerirea față de unele păreri nivelatoare (prea obediente față de ideologiile globalizante) ale criticului Mircea Martin.

Eu nu cred, de exemplu, că "românii par să întâmpine provocările integrării europene și riscurile globalizării fără un patrimoniu moral și simbolic de care să fie conștienți și pe care intelectualii lor să și-l asume, oricât de parțial și diferențiat". Dimpotrivă, aș spune că aceștia demonstrează resurse spirituale suficiente pentru a-și impune specificitatea în spațiile noi în care trăiesc ei acum (mă refer la Spania, Italia, SUA), unde au început să se afirme, lingvistic și creativ, în tiparele culturale proprii.

În altă ordine, "conștientizarea" și "asumarea" nu se constată doar la nivel exterior-declarativ, ci devin efectul unei stări interioare coercitive, implicite coabitării socio-culturale diacronice. Dacă se poate vorbi de o absență a "conștientizării" acestui "patrimoniu moral și simbolic", cred că aceasta aparține chiar "inteligenței" românești. Aici, iar am impresia că există mari incongruențe teoretice în definirea de către critic a conceptului de "patrimoniu moral și simbolic" sau pur și simplu se eludează intenționat substanța multidiscplinară a acestuia.

"Moștenirea de îndemnuri" (în formularea lui Blaga, citată de critic) nu înseamnă deloc doar "un depozit de umanitate pe care-l reținem din istoria mai îndepărtată sau mai recentă", ci chiar tiparele plasmatice primare ale conștiinței colective/individuale, tipare ce devin determinante din punct de vedere semiotic, ontologic și implicit cultural. De asemenea, mi se pare că criticul Mircea Martin polemizează prea excesiv cu influența fundamentală a unor modelizatori de conștiințe precum Nicolae Iorga și Vasile Pârvan care, "cu suflul lor patetic, au prelungit această exaltare a trecutului dincolo de spiritul epocii lor și dincolo de caracterul științific real al propriilor contribuții". Importanța operei celor doi mari istorici nu poate fi contestată de nimeni și nu ne îndoim de faptul că contribuția lor "științifică" poate fi sporită de apariția altor personalități de anvergură similară. Fiecare națiune europeană a avut acele spirite tutelare, "exaltatoare" a tradițiilor eroice și culturale, ce au orientat-o în momentele dificile ale istoriei pe care nu le-a scos niciodată din panteonul național.

Nu sunt convins că diminuându-i pe Pârvan, Iorga, Călinescu, Eliade și Cioran și propunându-i în locul lor (în baza unor criterii aproape exclusiv politice, cum procedează Mircea Martin) pe eseistul Mircea Vulcănescu (care a murit în închisorile comuniste), pe pictorul Liviu Babeș (care și-a dat foc pe pârtia de la Brașov în 1987) și pe actorul Călin Nemeș (revoluționar din Cluj-Napoca, ce s-a sinucis), vom avea o altă situație culturală, mai favorabilă, în UE. Aceste modele etice se pot adăuga modelelor fondatoare existente fără să recurgem la criteriul autoanihilant al excluderii. Nu se înțelege de ce orice "teoretizare" în legătură cu patrimoniul spiritual autohton trebuie să pornească de la niște exacerbări ideologice maniheiste. În prezent, problema cea mai acută a culturii noastre este aceea a omologării exacte și a recunoașterii transnaționale. Acest proces necesar ar fi fost de dorit să se petreacă înaintea globalizării.

Din volumul "Polemos. Duel cu/în idei", Editura Compania, 2011, Ediție îngrijită, prefață, note și comentarii de Bogdan Crețu

GHEORGHE SPORIȘ

Născut pe 7 aprilie 1945, în satul Robești, com. Căineni (Vâlcea). Este căsătorit cu Ana-Adriana și au o fiică, Adriana-Laura. Locuiește în Drăgănești-Brezoi, jud. Vâlcea. Părinții autorului au fost Nicolae și Ioana și au avut ocupația tradițională a oamenilor de la munte. A urmat cursurile Liceul Industrial de Construcții din Râmnicu Vâlcea. Apoi, Școala Tehnică de Maiștri, Construcții Structuri din București.

Locuri de muncă: în perioada 1965-1971, IPROFIL „Butoiul” din București; Întreprinderea Minieră din Câmpulung Muscel; Uzina nr. 2 – Brașov; Teatrul Muzical – Brașov; I.C.M.M. – Moldova Nouă. În perioada 1971-1985 și-a desfășurat activitatea la T.C.Ind. Pitești – Grup de Șantiere Râmnicu Vâlcea. Din 1985 până la pensionare (2005) a coordonat activitatea sectorului tehnic al stațiunii balneoclimaterice Voineasa.

A absolvit Universitatea Populară de Artă din Râmnicu Vâlcea. A urmat un curs de specializare privind „Protecția ecologică a tufărișurilor din România”, Ploiești. A absolvit un curs de arbitri pentru turismul sportiv montan, organizat de „Veteranmont”, România. A participat la cursurile de ghizi montani și de arbitri pentru turismul sportiv montan, organizat de Federația Română de Turism Sportiv și Alpinism din România. Este coordonator de curs pentru formare instructori pentru turism de masă, organizat de Federația Română „Sportul pentru toți”, în stațiunea montană Vidra (2002).

Este membru și fondator al unor asociații, societăți și cluburi cu caracter cultural, sportiv și turistic. Este membru fondator și președinte al Clubului de Turism Ecologic Montan „Lotru”, Voineasa, din 1985. Este membru fondator al Asociației Turistice Montane „Carpatina” România, cu sediul în Brașov. Membru fondator și organizator al primei ediții a Festivalului de Muzică Ușoară Românească „Zilele Toamnei la Voineasa” (director - Ionel Tudor, prezentator - Ioan Luchian Mihalea, noiembrie, 1992). În colaborare cu Centrul Județean al Creației Populare Vâlcea organizează prima ediție a Festivalului de Muzică Populară Românească „Filofteia Lăcătușu”, în iunie 1993. Alături de Vali Conea, Dan Jinaru, Gigi Cioclei, Victor Vladimir Dimitriu ș.a. este membru fondator al „Salvamont” Vâlcea. Întâlnirea de înființare a avut loc la cabana silvică din muntele Cozia în iulie, 1995. Este membru fondator al Clubului „România Turistică”, reporter și redactor șef al revistei „România Turistică”. Fondator și editor, în colaborare cu ziaristul Iuri Duță, al revistei de promovare „Turismul

Românesc”, publicație de nivel național; membru fondator al Cercului de la Râmnic „România - Grădina Maicii Domnului” (noiembrie, 2001); membru fondator al Asociației Culturale și de Dezvoltare Rurală „Pons Vetus” - Câineni, jud. Vâlcea; membru al Consiliului Consultativ de elaborare al Planului Local de Acțiune pentru Mediu – PLAM, pentru jud. Vâlcea (2001-2002); membru al Academiei Olimpice și Sportive Române, filiala Vâlcea; membru fondator și director al Clubului Olimpic „Țara Loviștei”, cu sediul la Brezoi (2007).

De-a lungul timpului a fost coorganizator al mai multor tabere ecologice și de creație.

Lucrări proprii: Ghid Turistic cu hartă „Ținutul dintre Olt și Jiu la nord de paralela 45°” (2000); harta turistică „Munții din bazinul Lotrului”, 2000; harta turistică, „Ținutul de nord al vâlcii”, cu pliant de prezentare (ed. I, 2005; ed. a II-a, 2008), Artit Media, Râmnicu Vâlcea; „Almanah turistic 2007” (prima lucrare de acest gen apărută după 1990, în România), Editura Artit Media, Râmnicu Vâlcea; „Ghid turistic - Voineasa”, cu hartă de prezentare; „Bazinul Superior al Lotrului – 24 trasee turistice”, Artit Media, Râmnicu Vâlcea, 2008; cartea „Călător prin spațiul românesc – chemarea munților”, vol. I, Editura Petrescu, Râmnicu Vâlcea, 2010; noua hartă turistică “Ținutul de nord al Vâlcii”, apărută la Ed. Conphis, Râmnicu Vâlcea, 2015;

În curs de apariție: “Valea superioară a Lotrului” (hartă și pliant turistic); “Călător în spațiul românesc”, vol. 2.

După ieșirea la pensie, a activat permanent la Societatea Culturală „Anton Pann” și Forumul Cultural al Râmnicului, publicând în revistele „Povestea Vorbii 21” și „Cultura Vâlceană”, editate de Intol Press.

Fratele meu de Duminică...

S-a ivit printre noi într-un început de vară și într-o zi de mare sărbătoare... Era Duminica – ziua de Sânzâiene și a Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul când mama noastră era în durerile facerii. La cei șase ani ai mei pricepeam mai puțin ce se întâmplă. În jurul mamei, care se plimba din baracă în casă și din casă în baracă, era Mama Sandrina – mama mamei, și Lelea Tia – sora Mamei Sandrina, care mai toată ziua se afla la noi în curte, și pe care, atât eu cât și frații mei mai mari sau mai mici, am considerat-o ca făcând parte integrantă din familia noastră. Nu cred că exista zi lăsată de la Dumnezeu ca Lelea Tia – sora mai mică a mamei mele, să nu fie la noi în bățatură, însoțită de un „pâci” cu coarne mari și răsucite, să ne ia pe lângă ea și să ne spună vreo snoavă. Era o femeie foarte comică, care, mai tot timpul, pe noi copiii, ne făcea să râdem. Parcă, o și văd acum, când a pătruns, pe sub poarta mare cu boltă, cu un „crac” de fag târâș și cu celebrul ei țap, care o împugea în spate, întrebându-ne pe noi copiii, care ne jucam în bățatură – unde e Ioana? ... Măta!... M-am uitat la ea și-am umflat din umeri, răspunzând... Nu știu!... Vezi și tale... În casă ori în baracă... Cred că, o doare burta!... Am văzut-o că se ținea de ia și se văita. -Dar soru-mea, Sandrina, unde e? Mama Sandrina!... A ieșit. Cred că s-a dus la lea Linca Vârtopencii s-o cheme...

Lea Linca Vârtopeanu, care stătea cu o casă mai sus, peste uliță, făcea aproape parte integrantă din familia mamei Sandrina. Fiind născută Petcu, era cumnata și sora mai mică a lui moșu Ioniță – soțul mamei Sandrina și cuscra leli Tii... Avea casa aproape lipită – sub jgheburile Gruifului Bradului. Când, noi copiii încercam să pătrundem tainele alpinismului, cățărându-ne pe jgheburile din spatele casei leli Lincii, ea apărea cu o nuia: „vă dați voi jos, dracilor!”... ”Fir-ați voi ai cornii!”

Gruiful Bradului, era o muchie despădurită, la vremea aceea, ce cobora din Șesul ăl Mare, care, datorită ei, casa noastră nu vedea razele soarelui din decembrie până-n februarie. Într-o seară de iarnă geroasă cu multă zăpadă și lună

ca ziua, pe când Mișu nu mersese, încă, în clasa I-a, ne aflam la săniuş pe ulița noastră de pe Vale. Urcam ulița înghețată și lustruită de bușteni, până la nea Gheorghe a lu-Pătru Popii – Mau și de acolo ne dădeam cu săniile până în dreptul școlii la șosea. Îl urcam pe Mișu, fiind mai mic, în față și pe soră-mea Ionela în spate, cuplam săniile la trenuleț și „di calul!”. Această competiție între micile convoaie de sănii dura de obicei, în nopțile cu lună, până târziu spre miezul acestora. Când se întetea bine gerul vedeai săniile cum dispar, una câte una, în spatele porților, care erau închise cu mare grijă să nu scârțâie! Se intra într-un fel pe furiș ca nu cumva să audă cei din casă... Cei care ne dădeam cu săniile aici pe uliță eram noi vălenii și cei de peste șosea, adică cei de „dincoace de pod” cu casele așezate în vatra satului, pe dreapta văii. Fiecare parte a satului avea locurile lor de săniuş și de joacă... Cei de peste vale – „pestevălenii” se dădeau cu săniile „La Greci”, unde aveau pante pentru săniuş mai bune ca ale noastre ... dar ei nu aveau o uliță ca a noastră. Aveam și noi o pantă, mai mare ca a lor dar era în Gura Largă și era plină de pruni. Nu ne lăsa mama Sandrina să ne dăm acolo! ...Odată, cu Mișu pe sanie, el în față, eu în spate, am intrat într-un prun. Ne-am lovit amândoi la cap, dar el ... fiind lovit mai tare, a leșinat. ...La frecționat mama Sandrina cu oțet și și-a revenit. De atunci – de la acea întâmplare nefericită, toți aveam grijă de el „ca de un ou”!

Reluând filmul copilăriei mi-a venit în minte un eveniment petrecut într-una dintre acele nopți geroase și luminate ca ziua, când, după terminarea „partidei” de săniuş, doar ce intrasem în curte, auzim în spatele nostru, sus pe Gruiful Bradului, tot felul de urlete ca de câini legați în lanț, care mai de care, pe diferite voci și tonuri... Unii schelăncăiau, alți cu-n urlat prelung parcă se văitau... ni se făcuse pielea găinii de frică! Lăsând săniile în mijlocul curții am urcat repede în „foișor”, pentru a ne pune la adăpost și numai după ce-am ajuns acolo și-am închis porțița în urma noastră, ca la comandă, ne-am îndreptat privirea spre zona de unde veneau acele urlete. Ce-am văzut, nu semăna cu o nuntă de câini. Aceștia nu urlă când sunt în călduri. Mama Ioana, care, auzindu-i, fiind în camera din față,

ne-a spus că sunt lupii... Așa fac ei când este ger și le este foame, coboară în sat după animale... I-am privit cum se zbenguiau, pe zăpada scânteindă în razele lunii și chiar i-am putut număra, erau vreo cinci-șase, până când vecinii, care-i auzise, au „dat gură” și aceștia au dispărut. (...)

Lea Linca Vârtopeanca – moașa familiei, după care mersese mama Sandrina s-o cheme ca să o vadă pe mama, mai avea un frate, pe nenea Dode – instructorul meu în știința căprăritului și în arta răsucirii primei țigări... Era puțin adus de spate, care tot timpul îl avea acoperit cu o raniță din lână țesută-n război – zicea c-o poartă în loc de „țol”. Câteva șuvițe, de păr, mai mult albe, ce ieșeau de sub căciula mițoasă, îi acopereau ceafa și gulerul „dulmanului” negru din lână „piuită”, protejându-l. Îmi zicea că „bogatul lui păr” ce-i înconjura chelia îl apără să nu-i se prelingă ploaia pe ceafă! Îi vedeam „podoaba capilară”, care era împodobită de-o lungă chelie, doar atunci când se așeza să se „hodine” și își scotea căciula! Era un adevărat ritual, care se repeta de câteva ori pe zi, să-l vezi cum umblă la „chimir” și, mai totdeauna căuta ceva. (...) Scotea tabacherea nemțescă – găsită după război, foarte frumos gravată cu însemnele unui blazon, probabil al unei familii germane, scotea foița de țigara și își punea tutun în ea cât apuca între trei degete, o răsucea și-n final îi trăgea o limbă ca s-o lipească. După aceea, scotea iasca și cremenea, tot din tabachere, căuta amnarul în chimir, și din două-trei scăpărături lua foc iasca, care, în final îl ajuta la aprinderea țigării. (...)

Mișu – viitor al optelea dintre frații noștri, urma să vină pe lume în aceeași zi de mare sărbătoare. Era ziua de Sânzâiene. Fiind și Duminică tata era în munte ... pentru că se scoteau oile din brânză. Toți „cloțovașii”, care aveau „mânzările” în Mândra, urcau la munte pentru măsuratul laptelui. Oile mânzări, care aveau lapte mai puțin decât celelalte sau deloc, erau scoase din brânză. Fără „nenea” – așa cum i se adresau frații lui mai mici, și-n special nenea Mitică și lelea Nisea, nu urca nimeni la munte. În sat la noi, tata era considerat cel mai mare specialist în problemele ciobănitului și implicit în ale oilor. Nu se tocmea baci la stâna din Mândra fără ca tata să fie consultat. (...)

ION MICUȚ

Născut pe 14 februarie 1947 în comuna Mihăești (Vâlcea). Este absolvent al Facultății de Drept din Cluj Napoca, de profesie magistrat, domiciliat în Rm.Vâlcea. A publicat trei volume de epigrame și a participat la multiple concursuri umoristice din țară, unde a fost premiat.

A fost inclus în mai multe antologii de epigrame și i s-au tipărit lucrări epigramatice în reviste de profil. Este membru al Uniunii Epigramiștilor din România, Societății Culturale Anton Pann, Clubului Umoriștilor Vâlceni, Forumului Cultural al Râmnicului.

Atenționare

Când la Bruxelles cu aroganță,
Vor scoate micii-n mod brutal,
Noi să le spunem cu prestanță,
Că micu-i brand național.

Stâna națională

Oile n-au randament,
C-au rămas doar cu măgarul,
C-a urcat de-un an ciurdarul,
Deputat în parlament.

Sensibilitate oltenească

Oltenii sunt ca niște stânci,
Suportă criza, foamea, boala,
Dar cad definitiv pe brânci,
Atunci când soațele-i înșeală.

Evaluare

Au filtrat toți candidații
Ș-au numit de azi ministru,
Că-i expert în licitații,
Și-n evaziuni, ilustru.

Misterul gropilor de pe șosele

Citind pe tabla cea albastră
C-aici sunt banii dumneavoastră,
Câțiva din stirpea țigănească,
Au spart asfaltul să-i găsească.

Noi moravuri

Pe vremea mea în căsnicie:
Amorul după cununie;
Dar azi modernele neveste,
Îi pun pe soți întâi la teste.

Vin de viață lungă

Când apă-n vin turna de zor,
Un cârciumar fu prins în poză;

Ș-a spus că ține la popor
Și îl ferește de ciroză.

Antichități

Cu secera și cu ciocanul,
A prosperat poporul meu;
Dar astăzi, și-au pierdut folosul
Și le vedem doar la muzeu.

Profitul românesc

Afacerea canadiană,
Deschisă-n Roșia Montana,
Dislocă sate, munți, păduri
Și la schimb ne dau cianuri.

Noua sesiune parlamentară

Ca turist în țări străine,
Are-o vară fără tihnă,
Da-n senat la toamnă vine
Și se pune, la odihnă.

Invidioșii

Nu mă surprinde că oltenii,
Au fost loviți cu epigrame,
Așa se-ntâmplă de milenii,
Să dai în pomii plini cu poame.

Troieniții

Sub zăpadă sinistrații,
Au cerut cu disperare,
Să le facă azi soldații,
Către cârciumă cărare.

Gerovitalul

Mai mulți bătrâni au huiduit,
Și-au dat cu pietre în prefectură,
Nu vor mâncare și căldură,
Dar cer viagra gratuit.

Potecile veciei

Prietenii ce mi-au murit,
În rai sau iad au nimerit,
Când, fii-va vremea să mă duc,
Nu știu încotro s-o apuc!

Lacrima cu vitriol

Femeia este nimb și grații,
Suavă, blândă, plângăcioasă,
Dar în războiul cu bărbații,
Ea a ieșit victorioasă.

Bucuroși de oaspeți

Venind din vest capitaliștii,
Mai dormeau prin vreo parcare,
Dar noi amabili cu turiștii,
Îi vizitam pe înserare.

La mila divinității

Trăind în criză și nevoi,
Mântuitorul e cu noi,
Că pe morți îi înviază,
La patru ani când se votează.

Recunoștință

Nu-mi este jenă să o spun,
Eu o aștept ca deseori,

Pe soacra mea de sărbători,
S-aducă porcul la Crăciun.

Mai sunt partide de onoare

La început a fost cuvântul,
Cu care ne-a ademenit,
Că vor restitui pământul;
Ș-au dat doi metri gratuit.

Izbândă edilitară

Primarul nostru competent,
Cu o idee genială,
Făcu o cârciumă în școală,
C-a fost acolo repetent.

Greșeala Demiurgului

Trăiau în liniște și pace,
Adam și multe dobitoace;
Când Domnul a făcut femeia
A declanșat în rai scânteia.

Libertate

Când puteam fi condamnați,
Înjuram, dar mai cu teamă...
Azi de-njuri pe guvernanți,
Nimeni nu te ia în seamă.

Aurul de la Mamaia

În plin sezon, această fată,
A stat la plajă dezbrăcată;
Dar cu hăinuțe-au fost atenți,
Mai mulți investitori potenți.

Sfinții părinți din UE

Azi, prin păduri un bocet trece
Și urcă-n infinit stelar,
Când cade codrul secular,
Sub drujbele austriece.

Adierea Siberiei

Eu nu voi scrie niciodată,
Vreo epigramă despre ruși,
Că ei dau ordin la armată
Și vin la noi, acuși, acuși!

Postuniversitare

La piesa Scorpia, la gală,
Sunt sute de femei în sală,
Ce n-au venit la întâmplare,
Ci la un curs de reciclare.

Văduva

Pe soț i l-a răpit tutunul
Iar ea se vaită și oftează;
Dar seara vine câte unul
Cu milă și o consolează.

Radiatorul

Iarnă grea și frig în casă,
Soț febril, temperatură,
Însă ea e bucuroasă,
Că emană el căldură.

MIRCEA MONU

Născut în data de 31 iulie 1948, în Topraisar, județul Constanța, fiul lui Ion Monu și al Victoriei Monu (născută Căciuloiu). Ziarist, fizician, specializat în spectroscopie. A absolvit Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" din Iași în 1971.

După terminarea studiilor își începe activitatea ca fizician la Institutul de Metale Neferoase și Rare din București (1971-1979). În perioada 1979-1989, lucrează la Institutul de Cercetări Chimice (INCERCHIM) din Râmnicu-Vâlcea, ca fizician, când, în 1984, face un masterat în Spectroscopie, la Universitatea din București. În următorii doi ani este analist la Oficiul de Calcul Electronic din Uniunea Județeană a Cooperativelor Meșteșugărești Vâlcea. Între anii 1992-1993 este redactor la ziarul "Curierul de Vâlcea", apoi, pe

rând este redactor-șef adjunct, redactor-șef, iar în perioada 1995-1996 este șeful Departamentului “Politica” al acestui cotidian și directorul suplimentului cultural-umoristic lunar “Calea lui Traian 127”. În perioada 1997-2001 este inspector de specialitate în cadrul Direcției Programe și Strategii Guvernamentale și Teritoriale din Prefectura Județului Vâlcea. Între anii 2001-2006, revine în presa scrisă locală vâlceană, ca redactor-șef al cotidianului “Monitorul de Vâlcea”, apoi ca redactor la Departamentul “Politica” și redactor-responsabil al Departamentului “Cultura”, editând pagina “Literatura” a cotidianului și suplimentul lunar “Monitorul cultural” (8 pagini, din care 4 color, în perioada 2003-2006, când conduce Clubul “Cafeneaua culturală” – grup de dezbateri cultural-literare lunare al societății civile din Râmnicu Vâlcea, patronat de către acest ziar). În perioada 2006-2015 este funcționar public care monitorizează activitatea instituțiilor culturale județene – consilier în cadrul Biroului “Servicii Publice Județene, Monitorizare Instituții de Învățământ, Cultură și Sănătate” din Consiliul Județean Vâlcea, de unde s-a pensionat în anul 2015.

S-a implicat în activitatea mai multor organizații neguvernamentale profesionale sau culturale, dintre care menționăm Societatea Culturală “Anton Pann” Râmnicu Vâlcea, la care a fost membru fondator, vicepreședinte și editor-delegat al revistei trimestriale de cultură “Povestea vorbei”, editată de către acest ONG.

A alcătuit mici antologii (format A5 și A6) din poezii Alexandru Mircescu (“Moșia mea de vise”, “Dăltuind lumină” și “Topit în rădăcină”) și Dragoș Vrânceanu (“Scame de nimburi”). A îngrijit câteva

ediții din Florentin Smarandache – cărți apărute la edituri vâlcene. A publicat o culegere de articole: “Nemateria, Ipoteza Smarandache și Fuziunea Informației” (Editura “Duran’s” Oradea, 2013).

Pasionat de numismatică, filatelie și călătorii.

Profet în Țara Fizicii

Recent, grupul fizicienilor din 13 țări (Belgia, Bulgaria, Coreea de Sud, Croația, Elveția, Franța, Germania, Israel, Italia, Japonia, Rusia, Tunisia și Turcia) care lucrează la un experiment asupra particulelor elementare neutrino în celebrul laborator din Geneva al Organizației Europene pentru Cercetare Nucleară a publicat un articol senzațional, dar a trecut sub tăcere faptul că rezultatul acestor cercetări confirmă ipoteza unui om de știință român!

O știre bombă: depășirea vitezei luminii!

În 23 septembrie 2011, echipa de cercetători a „Experimentului OPERA”, care se ocupă cu studierea particulelor neutrino la CERN (Laboratorul European pentru Fizica Particulelor Elementare), a publicat la secțiunea de fizică experimentală a site-ului [http:// arxiv.org/](http://arxiv.org/) un articol în care se anunța o descoperire științifică de senzație: au fost detectate particule neutrino care se deplasează cu o viteză mai mare decât viteza luminii, ceea ce contrazice Teoria Relativității Restrânse, lansată de Albert Einstein în anul 1905, conform căreia viteza luminii este viteza limită în Univers. Deși e o știre de mare impact, articolul este prudent, nu face interpretări ale acestei constatări experimentale, ci afirmă doar că importanta semnificație a acestui rezultat determină echipa să-și continue studiile pentru a detecta eventuale efecte sistematice care ar putea explica această anomalie a depășirii vitezei luminii.

Experimentul a constatat în măsurarea timpului în care un fascicul de neutrini (particule elementare fără sarcină electrică, cu masă mică, fără interacțiune cu materia, pe care o străbat ca și cum ar trece prin vid) a parcurs prin scoarța terestră o traiectorie liniară de 731.278 m (cu o eroare de 0,20 m) dintre laboratoarele subterane CERN din Geneva (Elveția) și Laboratorul Național Gran Sasso (Italia). În anii 2009, 2010 și 2011 s-au făcut numeroase experimente cu fascicule de neutrini de diverse energii, în care detectorul OPERA din Gran Sasso a înregistrat 16.111 neutrini care fuseseră emiși de sursa din Geneva.

În baza timpului de parcurgere a traiectoriei, măsurat cu un sistem de cronometrare foarte complicat, a rezultat din calculele efectuate că neutrinii s-au deplasat mai repede decât lumina care ar fi parcurs aceeași distanță în vid: timpul de parcurgere a traseului de către neutrini a fost mai mic cu circa 60 de nanosecunde (nano-secunda este a miliarde parte dintr-o secundă). Cum viteza luminii în vid este de 299.792.450 m, înseamnă că neutrinii s-au deplasat cu o viteză mai mare cu decât cea a luminii.

Cercetătorii ne asigură de marea precizie a acestor determinări (erorile de măsurare sunt foarte, foarte mici), dar cum diferența atât de mică dintre viteza neutrinelor și cea a luminii, de numai circa 6.000 m/s (așa cum s-a anunțat în presă), poate naște îndoieli, au promis că vor relua cercetările.

Altă știre bombă: CERN confirmă ipoteza unui român!

În lumea selectă a fizicienilor era însă cunoscută, dar și combătută, ceea ce se numește în literatura de specialitate „Ipoteza Smarandache”, conform căreia nu există viteză limită în Univers. Ipoteza a fost publicată în revista „Bulletin of Pure and Applied Sciences”, Delhi, India, Vol. 17D (Physics), No. 1, p. 61, 1998, a fost inclusă în „The Encyclopedia of Physics” (Enciclopedia de fizică, în format electronic), de Eric W.

Weisstein, de pe site-ul american <http://scienceworld.wolfram.com/physics>, dar este criticată ca fiind contrară teoriei și experienței.

Autorul acestei ipoteze este profesorul universitar doctor la Facultatea de Matematică și Științe a Universității „New Mexico” din orașul Gallup, statul federal New Mexico, SUA – Florentin Smarandache, născut la 10 decembrie 1954, în Bălcești, Vâlcea.

După apariția articolului „Măsurarea vitezei neutrinilor cu detectorul OPERA în fascicolul de neutrini cu traseul liniar Geneva-Gran Sasso”, un colaborator craiovean al lui Florentin Smarandache, prof. Ion Pătrașcu, de la Colegiul Național „Frații Buzești” Craiova, a publicat la 26 septembrie 2011, în varianta electronică a revistei săptămânale americane „Science News”, articolul „Un cercetător român a dedus existența particulelor cu viteze supraluminale descoperite recent la CERN”, în care a interpretat rezultatele acestui experiment ca o confirmare a „Ipotezei Smarandache”.

Pentru opinia publică, acest articol a fost chiar mai de senzație decât cel al cercetătorilor de la CERN, care, în mod deliberat s-au ferit de această interpretare (deși „Ipoteza Smarandache” fusese postată de autor chiar pe site-ul CERN), așa că această nouă știre (confirmarea „Ipotezei Smarandache”) s-a răspândit în Lume cu viteza luminii, în presa electronică și în rețelele electronice de socializare, fiind susținută sau combătută cu ardoare (mai ales în Occident).

Consolidată de cei 106 ani de existență în conștiința științifică mondială, teoria lui Einstein a vitezei limită din Univers este greu de depășit, deoarece a devenit pentru unii savanți o „barieră de gândire”, dacă facem un joc de cuvinte, pornind de la conceptul „barieră de viteză”.

Mulțor fizicieni li se pare că Smarandache fiind matematician de profesie, este un „fizician amator” cu pretenții prea mari în rescrierea legilor fizicii, încălcând ceea am putea numi

„physics correctness” (corectitudine în fizică, o expresie pe care am creat-o acum, prin pastișarea sintagmei „political correctness”, corectitudinea politică, foarte în vogă în Occident).

Pentru că Florentin Smarandache este un vechi colaborator al ziarului nostru, l-am contactat electronic după această primă confirmare a „Ipotezei Smarandache”.

În 23 septembrie, la apariția articolului cercetătorilor de la CERN el ne-a declarat laconic: „Ipoteza mea asupra existenței unei viteze mai mari decât cea a luminii s-ar putea să fie adevărată.”

După apariția articolului lui Ion Pătrașcu și a largului ecou mondial al celor două articole, Florentin Smarandache, asaltat electronic de felicitări și de contestări din întreaga Lume, a depășit prudența și ne-a scris euforizat: „Se confirmă niște rezultate experimentale recente de la CERN, anunțate și de mass-media românească, pe care le-am dedus teoretic din 1993”.

Reamintim cititorilor noștri că anul trecut, Academia „Telesio-Galilei” (organizație internațională, cu sediul în Anglia și cu o filială la Universitatea din Pécs, Ungaria, care promovează progresul științelor) i-a acordat lui Florentin Smarandache „Medalia de Aur pentru Știință” pentru „Ipoteza Smarandache” și pentru crearea „Neutrosofiei” – o generalizare a Dialecticii, prin introducerea „neutraliilor” alături de „contrarii”, neutrosafia având aplicații în diverse științe.

Totuși, în 28 septembrie, el a revenit la prudența științifică și ne-a scris: „Să vedem ce-o să iasă, ce-o să fie recunoscut, fiindcă unii și-au dedicat viața scrierii de articole și de cărți despre Teoria Relativității, și acum ar însemna să piardă totul!”.

Ideea vitezelor supraluminale i-a venit în... liceu!

Referitor la originea „Ipotezei Smarandache”, dânsul ne-a scris următoarele: „Ideea vitezelor supraluminale mi-a venit în anul 1972, când m-am transferat de la Craiova la Râmnicu Vâlcea, la Liceul Pedagogic, unde profesoara de fizică, doamna

Elena Dumitrașcu ne predă Relativitatea – era o profesoară foarte exigentă și cultă. A avut mulți elevi care au obținut rezultate bune la olimpiadele de fizică. Eu aș fi acum încă un elev performant al său și cred că profesoara mea se va bucura când va afla despre rezultatul experimentului de la CERN. Ideea din anul 1972 mi-a venit fiindcă îmi plăcea să contrazic ori să văd dacă se poate contrazice orice – deh, se nășteau în mine germeii „Paradoxismului”! (n. n. – „Paradoxismul” este mișcare literară de avangardă cu aplicații și în științe, creată de Florentin Smarandache în anii '80, bazată pe utilizarea în mod programat a contradicțiilor, antitezelor, oximoroanelor.) De fapt, nu mi-am contrazis profesoara de fizică, ci am întrebat-o ce s-ar întâmpla dacă ar exista viteze supraluminale.”

Doamna profesoară Elena Dumitrașcu, care a lucrat apoi la Colegiul Național „Mircea cel Bătrân”, unde a fost și director, este acum pensionară. Am căutat-o pentru a o întreba dacă își mai amintește de un elev „obraznic” care „a contrazis-o” la ora de fizică. Ne-a declarat următoarele: „Sigur că îmi amintesc de fostul meu elev Florentin Smarandache, de la Liceul Pedagogic Râmnicu Vâlcea, unde se transferase de la Craiova, în anul al patrulea (n. n. – la liceul pedagogic studiile aveau durata de cinci ani). Era un băiat de condiție socială modestă, de la țară (n. n. – pe atunci, Bălcești era comună), dar care, prin calitățile sale a ajuns în elita științifică mondială!... Știu că este nu doar matematician, ci și scriitor, am citit unele cărți ale sale, l-am revăzut când a venit în Râmnic, cu câțiva ani în urmă. Dar el are preocupări multiple, are contribuții științifice în mai multe domenii, cum este fizica, unde a propus «Ipoteza Smarandache», prin care susține că nu există barieră de viteză în Univers... Nu-mi amintesc de scena din anul 1972, despre care v-a povestit, aceea că m-a contrazis la ora de fizică. Dar, eu spun că nu pe mine m-a contrazis, ci pe Einstein... Am citit despre experimentul de la CERN, m-am bucurat pentru Smarandache și mă bucur că Einstein are un competitor român! Sper însă că

Smarandache va rămâne român, chiar dacă acum are și cetățenie americană și lucrează într-o universitate din SUA, că nu va proceda ca mulți români de valoare care nu se mai întorc în țară!... Cred însă că și țara noastră ar trebui să facă mai mult pentru asemenea oameni. De exemplu, referindu-mă la Smarandache, orașul Bălcești, județul Vâlcea și chiar România ar trebui să îl aprecieze așa cum se cuvine. Ar trebui, de exemplu, să i se facă mai multă publicitate, să i se acorde Titlul de Cetățean de Onoare, o stradă, o instituție științifică să primească numele său, în orașul Bălcești ar trebui realizat un Muzeu Smarandache, să fie admis ca membru al unor prestigioase foruri științifice din țara noastră.”.

Smarandache i-a dat „Șah!” lui Einstein!

Așadar, un prim experiment, intitulat OPERA, după numele detectorului de neutrini, a confirmat o curajoasă ipoteză științifică a unui român. Mănușa a fost aruncată fizicienilor mapamondului chiar de către cel mai prestigios și cel mai mare laborator de cercetare științifică de acest gen din Lume și, metaforic, putem spune că Smarandache i-a dat „șah” lui Einstein. Urmează să vedem dacă viitoare cercetări ale CERN vor confirma acest rezultat și, mai cu seamă, dacă rezultatul va fi confirmat și de cercetări ale altor laboratoare, independente de acesta, unul dintre ele existând chiar în SUA.

Vor profita americanii de laboratorul lor performant pentru a demonstra că „americanul” Smarandache l-a făcut „mat” pe Einstein sau partizanii teoriei acestuia vor fi mai puternici și vor impune alocarea resurselor laboratorului în alte scopuri?...

Credem că va fi importantă poziția pe care o va adopta în această privință Societatea Americană de Fizică, organizație neguvernamentală creată în anul 1899, care are 48.000 de membri și dispune de multe reviste științifice influente, dar și mai importantă va fi poziția Institutului American de Fizică,

organizație neguvernamentală înființată în anul 1931, compusă din mai multe societăți (inclusiv Societatea Americană de Fizică), cu 135.000 de membri și cu mai multe reviste științifice prestigioase.

„Nemateria” dintre „materie” și „antimaterie”!

Reamintim cititorilor noștri că Florentin Smarandache, utilizând Neutrosofia, a introdus în anul 2004 un alt concept revoluționar în fizică, pe care l-a numit „nemateria” (ca un „neutru” între „materie” și „antimaterie”), care ar fi formată dintr-un amestec de particule și antiparticule (electroni, protoni, neutroni, antielectroni, antiprotoni și antineutroni).

Acest concept a fost confirmat atât teoretic, în anul 2007, prin utilizarea de către cercetători a aparatului matematic din Teoria Cuantică a Câmpului, care a condus la concluzia existenței unor particule neconforme modelului standard al particulelor, excepțiile fiind numite de ei „neparticule”, cât și experimental, în perioada 1970-1975, prin experiențe la Brookhaven National Laboratory (SUA) și CERN (Elveția), în care s-a constatat existența unor atomi care conțineau în nucleul lor protoni și antiprotoni, iar alți atomi conțineau antiprotoni și neutroni (cercetările au fost abandonate, din lipsa unei baze teoretice!).

La sesiunea anuală de comunicări științifice din anul 2010 a Filialei California-Nevada a Societății Americane de Fizică, Florentin Smarandache a prezentat lucrarea intitulată „Legătura dintre «neparticulă» și «nematerie»”, scrisă împreună cu Ervin Goldfain, evreu din Iași, emigrat în anul 1985 în SUA, fizician la Welch Allyn Inc., Centrul de Excelență în Fotonică, din Skaneateles Falls, statul federal New York.

Dacă, în acest mod, Societatea Americană de Fizică a acceptat, în mod implicit, conceptul de „nematerie”, va accepta ea, în baza „Experimentului OPERA”, în mod explicit, „Ipoteza Smaradache”?...

Un proverb românesc spune că „Nimeni nu-i profet în țara sa!”, iar cum SUA sunt doar țara sa de adopție, nu cea de origine, am putea afirma, bazați pe înțelepciunea noastră populară milenară, că nu va fi un paradox dacă Smarandache va fi „profet” (în ale Fizicii!) în America!

Din volumul *Nemateria, Ipoteza Smarandache și Fuziunea Informației*, Editura Duran's, Oradea, 2013

CONSTANTIN ZĂRNESCU

Născut pe 24 martie 1949, în Lăpușata (Vâlcea). Studiile liceale la Horezu (Vâlcea), cele universitare la Facultatea de Filologie din Cluj. Debutează literar în 1971 în “Tribuna” (Cluj), iar din anul următor începe să lucreze la această revistă. Membru al Uniunii Scriitorilor din România. Cetățean de onoare al municipiului Râmnicu Vâlcea.

Primul său roman primește Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor din România (1974). Urmează romanul „Meda” (1979); „Aforismele și textele lui Brâncuși” (1980); drama „Regina Iocasta” (1981, tradusă în engleză, franceză, germană, rusă); romanul “Teii înfloresc pentru Irina” (1992); nuvela „Să nu te lași scris” (1993); “Țara lui Urmuz” (2004) ș.a.

Brâncușiolog, publică cărți dedicate sculptorului (“Aforismele și textele lui Brâncuși”, mai multe ediții; „Brâncuși, cioplitorul în duh”, o antologie de texte pentru elevi și adolescenți); “Brâncuși și Transilvania”; „Brâncuși și civilizația imaginii” ș.a.)

Constantin Brâncuși

Constantin Brâncuși și-a amintit, toată viața, trei călătorii ale sale, devenite mitice: una la Târgu Jiu, la 10 ani, lucrând într-un atelier de boiangerie (până ce l-a găsit mama sa și l-a readus în cămin); alta la Craiova (unde, ca băiat de restaurant, la „Casa Zamfirescu”, confecționează o vioară dintr-un ambalaj de portocale și, sprijinit de clientela bogată și uimită a acesteia), este înscris la „Școala de arte și meserii”, între 1879-1899, învățând sculptura în lemn, tâmplăria, rotăria, turnătoria; iar a treia călătorie, cu totul fabuloasă și fascinantă, pe jos, glob trotter, timp de șase luni, intrând în „Capitala Luminilor”, de ziua Franței, în 14 iulie 1904.

La bătrânețe, în culmea gloriei, avea să-și amintească, într-un aforism: „... la Craiova, m-am născut pentru a doua oară!...”. Și, iată, numeroși istorici de artă trec ușor peste această aserțiune a nașterii din nou, poate și din lipsa unor alte documente mai importante: esențial rămâne faptul că, în Craiova, trăia o mică comunitate de austrieci și chiar de sași și șvabi, din Transilvania, care lucrau în construcții, unii, iar alții erau profesori și maiștri (operativi) la „Școala de arte și meserii”. Nu erau noi, în Craiova, ci din tată în fiu, și aveau chiar și o biserică, de rit catolic, pe str. Ion Maiorescu nr. 1, înălțată în mijlocul sec. al XIX-lea.

Pe acești minunați constructori i-am putea include, astăzi, în tradiția operativă. Dintre ei, prof. Sicherls și Zefred l-au punctat cu note maxime (primul pe școală, timp de cinci ani!)

și s-au apropiat mai mult de elevul Brâncuși; iar în 1897., în penultimul său an de studii, l-au sfătuit să călătorească pe Dunăre, de la Turnu Severin, la Viena, ca să lucreze, toată vacanța de vară, acolo, în capitala imperială. Brâncuși a muncit, în adevăr, într-o secție de sculptură decorativă la fabricile de mobilă „THONET”, o concurentă a „BIEDERMEYER”-ului, primind, la sfârșit, în septembrie, un certificat de capacitate, atestând activitatea și calitatea elevului.

Cercetările din ultimul timp au dovedit, însă, că a existat, în Craiova, o societate secretă, cuprinzând persoane de calitate, din diverse profesii și meserii, numită „Frăția de la Craiova”. Ucenicii erau trimiși, spre perfecționare, prin toată Europa, fiind găzduii pe la alți meseriași, prin ateliere de mănăstiri, sau bresle de constructori de clădiri – publice, ori edificii religioase. „Gazdele” îi numeau pe acești elevi-ucenici, trecând dintr-o țară în alta și dintr-o regiune în alta: „păsări călătoare”.

*

Prima sculptură legată, la Constantin Brâncuși, de ideea de drum al vieții, de cale este Măiastra (1910), marmură și bronz, care, iată, în această primăvară va avea centenarul său – o sută de ani, așadar, de când a fost concepută și și-a început călătoria în lume. „Măiastra aparține unui basm românesc, pe care toată lumea îl cunoaște, în România”, i-a spus Brâncuși directorului muzeului „Guggenheim”, din New York, James Johanson Sweeney: „este clasica istorisire a unui îndrăgostit, călăuzit de o pasăre măiastră, întru a-și afla iubita, pe care o și regăsește, în cele din urmă, chiar pe tărâmul acela, în care ea fusese reținută, prizonieră. Pasărea, călăuzitoare, măiastră, nu cântă, ci glăsuiește, inițiindu-l pe acel tânăr prinț, fecior de împărat, de-a lungul vieții sale”. Sculptura revoluționară a lui Constantin Brâncuși adastă depărtările, zărilor, cerurile, purtându-l pe acel erou și iubita sa, din întunericul lumii de jos spre universul înalt al luminii celeste. Varianta în bronz, de la Londra, îi va avea ciopliți pe eroi, sub pasărea ocrotitoare, în soclu de piatră.

Măiastra, numele românesc va deveni universul, iar această capodoperă în serie va ajunge obsedant, vreme de peste 40 de ani, la peste 30 de versiuni și variații, în marmură albă, neagră, sau în bronz auriu, polizat. Măiastra, provenind din limba latină, înseamnă călăuza, învățătoarea, conducătoarea, stăpâna, inițiatoarea – și, după operele sale Sărutul, Cumințenia pământului și Rugăciunea, este prima viziune tranșantă a lui Brâncuși, privind călătoria omului, prin cele nesfârșite, ale vieții, istoriei și firii, inițiat, călăuzit, neconținut de... Cineva – bunul Dumnezeu, Marele Arhitect al Universului. Și a rămas o teribilă, neîntreruptă relație între Pasărea măiastră și Pajura de pe blazoane istorice: Voievodală, regală și, iată, azi, a ... Republicii postrevoluționare. Sublim simbolică vietate ne leagă și de părintele ei: Phoenix-ul tranzițiilor grecești și romane.

PASĂREA MĂIASTRĂ are trei grade ale concepției și elaborării sale lucrative și simbolice. În cel dintâi e o pasăre corpolentă și încă figurativă, odihnind pe un soclu, nicidecum zburând, însă adăstând depărtările, drumurile, zărilor de lumină. Aceasta este cea mai reprezentativă, pentru Pajura carpathică, de pe blazoanele, înscrisurile, sigiliile și drapelele României, privind, până azi, ca o nostalgie a majestuozității, înspre dreapta. Și pe măsură ce Măiastra se subțiază, asemenea unui fus, se efilează, căutându-și zborul, ea țâșnește-n lumină, numindu-se Pasărea de aur (1917-1927). Când ajunge, însă, asemeni unei săgeți de foc și va fi numită Pasăre a văzduhului –, ea este, deja, departe, de cel ce o contemplă! Neexistând cuvântul „văzduh” în limbile occidentale, i s-a spus: Pasărea în spațiu. Părându-le multora abstractă, fără gheare, cioc, gușă, pene etc., întrebându-l unde se-ndreaptă în arta sa, Brâncuși le răspundea, scurt: „Caut drumul spre Dumnezeu!...”. Toate aceste Păsări măiastre, ajungând cu socluri cu tot, la 3,8 m înălțime, plutind pe muche de cuțit, între figurativ și abstract, creau o stranie atmosferă, extatică și mistică, transformându-le aproape în obiecte de cult, sau în obiecte... cosmice.

Șlefuind, polizând, până la apariția luminii, țâșnind din materialitatea sculpturii, Brâncuși îi desființa masa, creând o fantastică aureolă, în jurul ei, și inspirând venerație.

Pasărea văzduhului a fost sculptura în bronz, denumită „corp delict” în Procesul „Brâncuși vs USA”, petrecut între 1926-1928, pe care artistul l-a câștigat (avându-i martori pe artiștii Sir Jacob Epstein, Edmund Steichen, Marcel Duchamp, H. McBride etc.), guvernul SAU văzându-se obligat să desființeze vechi și îngrăditoare paragrafe și alineate, inițiind altele, în favoarea Artelor înnoitoare. (Iar proprietarul Păsării maistre, Edward Steichen, avea să rețină, pentru arhiva întregului conflict, că: „Brâncuși a primit scrisori de felicitare chiar și de la artiști plastici, iubitori ai modernității, din China!...”)

Ca un simbol-elogiu al reprezentării inițierii și călăuzirii umanității spre noi lumini și spații, în 1976, la Centenarul Brâncuși, NASA a instituit turnarea unei Păsări Măiastre – plachete, în bronz, spre a-i onora pe cosmonauți, dar și pe alți eroi ai Institutului de Astro-Aeronautică spațială ai Statelor Unite, purtând-o pe piept!...

*

Mitul inițiat al călătoriei bărbatului și femeii, prin viață și istorie, a fost intuit, în chip fascinant de Constantin Brâncuși, încă de la sculptura în lemn Primul pas (1915), apoi Copilul și părintele său, în lume (tot lemn, 1917), amândouă în colecția SUA; și în care nu apare numai ideea plastică de cale a vieții, ci și ideea revoluționară, fără precedent, de ansamblu sculptural-arhitectural, culminând cu cel epopeic, de la Târgu Jiu, unind pe Via Sacra (drumul sfânt): Coloana fără sfârșit, Biserica Sfinții Apostoli, Arcul Sărutului, Aleea scaunelor și Masa tăcerii. Epopee monumentală, reprezentând plastic tragicul senin la Poporul Român.

Brâncuși a inițiat revoluția sa plastică, modernă, odată cu Sărutul, din 1907, iar când au apărut mișcările și curentele de Avangardă (1916-1924), el trecuse demult de 40 de ani; și astfel,

se face că invită dadaștii români, francezi și americani, în Atelierul său (pe Tzara, Marcel Iancu, Marcel Duchamp, Picadin etc.; pe constructuriști, precum Legèr); iar unele idei plastice ale lor vor coincide cu ale lui Brâncuși (mai ales cu sculpturile în lemn). André Bréton îi va scrie unui discipol, în epoca aceasta, în care Dadaismul se mută, de la Zürich, la Paris: „... este limpede că nu găsec curajul să vizitez Atelierul lui Constantin Brâncuși!...” Este o epocă nebuloasă, după cataclismul războiului, cu toate confuziile și entuziasmele ei, când pe eviscerația Dadaismului se înfiripă și înflorește Suprerealismul; (iar în locul întemeietorului, poetul român Tristan Tzara ajunge pe diverse căi „pontif” André Bréton, care se gândea, încă din 1919, la varianta ca Suprerealismul să evolueze, aproape ca o „... societate secretă!...”).

Brâncuși devenise atât de sigur pe geniul său, încât la 15 iunie 1924, la Teatrul Colombiers, Paris, a participat la Festivalul „dadaist-suprerealist”: „Bal Olympiques” – „Apollo, Dieu de l’Olympie”; „Olympiade” – unde câțiva artiști îndrăzneți au prezentat opere originale, sau au creat (improvizat) scenografia sălii, precum: Picasso, Brâncuși, Chagall, Djagilev, Delauney, surorile Codreanu etc.; iar Tzara însuși, dramaturg, a jucat, precum actor principal, fiind și regizor, în propria sa piesă de teatru: „Comedie del Cinearte – un spectacole sur l’echellé”. Brâncuși a creat, atunci, din cartoane, pânze și hârtii – „Cercles et spirales des lumiers/ Colones sculptées” (variante ale viitoarelor coloane ale Porții sărutului și Templului de Indore din India). Aceste concepții, la granița cu Suprerealismul, ale lui Brâncuși, nu ni s-au păstrat nici măcar în fotografii. S-a păstrat, însă, costumația dansatoarei Lizica Condreanu.

Aceasta e decada 1914-1926, când Constantin Brâncuși influențează tânăra sculptură, de peste Ocean, și vinde opere, în marile centre americane, devenind un întemeietor, prin prezența sculpturilor sale în Muzeul de artă modernă din New York – viitorul „Guggenheim”, prin grija lui Duchamp (1927); iar

un foarte cunoscut poet, E.E. Cuning, scrie, în „Vannity Fair”, din martie 1927: „Nici un artist străin nu a fost vreodată atât de extatic îmbrățișat de elitele metropolei new-yorkez, ca Brâncuși; și nici o estetică nu a fost mai binevenită, în saloanele ezoterice ale inteligenței din Statele Unite; și nici o personalitate celebră, nu a fost mai furibund interpretată și reverberată”.

Ghemul Ariadnei, în cazul vechilor greci, a fost înlocuit cu zborul și căutarea „stăpânei”, „călăuzitoarei” – Măiestrei, din miturile – nu doar ale „țăranului de la Dunăre”, cum l-au numit francezii pe Constantin Brâncuși, ale „păstorului Carpaților” (James Joyce), ale vizionarului civilizației lemnului românesc, ale cărui inovații au schimbat tradiția europeană, academică, încă din timpul vieții sale.

„Coloana fără sfârșit este negarea Labyrinthului”, a afirmat sculptorul, la inaugurarea templelor de la Târgu Jiu. „Nu-l ajungem niciodată pe Dumnezeu. Dar drumul, călătoria noastră spre El, rămâne lucrul cel mai important!...”

Nu putem interpreta această cale a viziunilor sculptorului Constantin Brâncuși decât luminând-o cu o aporie a unui discipol („ucenic”), în arte și căutări ezoterice aparținând lui René Guenon (ale cărui cărți s-au găsit, mai târziu, în biblioteca lui Brâncuși); e în discuție filosoful André Feraud: „Simți, contemplând operele lui Constantin Brâncuși, atingându-te suflarea de gheață a Absolutului, revelația, de munte alpin, al mărețelor Adevăruri, izvorând direct din suflul popular!...”.

Nevizitând niciodată atelierele altor confrăți, în Paris, copleșit de propriile visuri – ale Carpaților lui, Constantin Brâncuși i-a fascinat pe contemporani, fiind statornic vizitat, el însuși, de „peste 200 de prieteni”, toți artiști, din emigrați sau diplomați, oameni de afaceri, negustori de artă, critici, colecționari, medici, avocați, istorici de artă, filosofi, admiratori ai modernității. Într-o clipă de euforie, vizitând Atelierul: Coloanele infinite, Domnișoarele Pogany, Peștii, Nou-născuții,

Spiritul lui Budha etc., vizitându-l pe Brâncuși, bătrân, Jean Arp, a afirmat, în fața unei asistențe numeroase, în Atelier:

- Iată-l pe sfântul nostru Nicolae! El e cel mai mare dintre noi toți!...

*

În această primăvară, receptăm, să sperăm, cu un îngăduit banchet al spiritului, în pofida tuturor austerităților sociale, Centenarul celei mai cunoscute opere, pe plan mondial, cu cea mai fascinantă circulație, de la muzee și case de licitații, până la colecționari: Măiastra, Pasărea de aur, Pasărea văzduhului (Pasărea în spațiu). Peste treizeci de sculpturi, în concepția serială în întreaga lume, ultima plecând chiar de la Londra, cumpărată, în 2005, de un cetățean (anonim) israelian, pentru marea Fundație Rockefeller, din Ierusalim. E cardinal să amintim, acum, și o sursă de genetică a inspirației brâncușiene, care nu a fost discutată, niciodată și care face ca Măiastra să fie mai veche decât știința și tehnica Aeronauticii, sau egală cu ea; e în discuție un episod cu totul tulburător, în conștiința unor ingineri, ce vor deveni celebriți internaționale, pionieri ai noii științe (și tehnici) a Aviației: Traian Vuia, Aurel Vlaicu și Henry Coandă. Întâmplarea, generică este istorisită de Coandă, în 1970, într-un interviu, după ce a acceptat invitația de a se reîntoarce, definitiv, în România; și e, în principiu, leagă de munca (lor) de „practicieni în sculptură”, la Rodin, în atelierul său de la Méudon. Țelul ascuns al lui Coandă nu era sculptura, ca artă, ci realizarea tehnică a unui proiect, „desemnat” pe o hârtie lungă, desfășurată sul, pe care încă nu îl arătase Maestrului. Într-o zi, l-au pârât niște ucenici greci, încât a trebuit să mărturisească; voia să studieze: cum ar putea să-și conceapă, în ghips și să-și toane, singur, „fuselajul”, pregătit în amănunt de mâinile sale, păstrând secretul, construind formele, pe fragmente, spre a le calcula și oferi spre turnare, în aluminiu, pentru invenția sa inginerască, unică: primul aparat de zbor cu reacție, conceput, gândit, construit și pilotat de el însuși.

Sculptorul Auguste Rodin i-a înțeles taina; iar Coandă a început pregătirea în ghips a formelor. Lucra alături de tânărul său compatriot, sculptorul Constantin Brâncuși...

Și, iată, astfel și evenimentul cel senzațional, despre care nu s-a vorbit niciodată; în perioada iulie-august 1908, Brâncuși cioplise, în marmură, acea dintâi Pasăre măiastră a sa! Vor urma, imediat, și turnări în bronz ale ei, după mulaje în ghips. În aceeași perioadă, necercetată amănunțit, până azi, toarnă și Henry Coandă „fusul”, „săgeata” avionului său, când tocmai lumea se învățase, se obișnuise cu aripile avântate și pânzoase de fluturași, pregătind susținerea în aer, plutirea și tractarea aparatelor de zbor, prin efortul elicelor).

Ușor bombată și pe urmă tot mai efilată, Măiastra lui Constantin Brâncuși odihnea vertical, pe acel soclu, la aceeași înălțime cu ochii și percepția privitorului, putând în orice clipă să țâșnească în sus!... Avionul cu reacție al inginerului Henry Coandă era și el ușor bombat, lung, fără elice și aripi și – orizontal (paralel, cu toate angrenajele sale – superficiei solului!...). Acestea sunt singurele diferențe: verticalitatea și orizontalitatea creațiilor, invențiilor; și faptul că cea dintâi este sculptură, iar cealaltă mașinărie tehnică, fusiformă. Cine a avut, oare, cel dintâi, ideea acestor „noutăți” ale erei aerodinamice și cosmice ale secolului XX, ale vitezei și ale revoluției formelor, chiar Design-ului industrial?... E aleatoriu să te mai întrebi, azi, după 100 de ani; însă esențial rămâne un lucru: amândouă sunt realizări ale unor personalități de seamă ale civilizației poporului român – reprezentări și „întrupări” de geniu ale miturilor Cerului românesc...

*

Brâncuși a cultivat, în Franța, întreaga sa viață, discreția, secretul, tăcerea, pe care le numea cu sinonime românești; iată unul: „Am trudit la Pasărea măiastră vreme de 40 de ani. Și într-o zi, am atins, istovind asupra ei, iată, TAINA cifrei unu!... Abia atunci am putut să o socotesc desăvârșită”.

Numeroși istorici de artă, critici și poeți parizieni, care erau membri ai secției „B'neibritz” a Marelui Orient al Franței, precum era André Salmon, Roger, Vitrac, Georges Valdemar au receptat legăturile operei brâncușiene cu Geometria – „proporția interioară”, măsura ascunsă – adevărul ultim”, „proporțiile interioare”, „numărul de aur”; „Neamul frățesc – intrând prin Poarta Sărutului” (expresie spusă scriitorului ardelean Miko Erwin, la Paris, în 1955): „Arta cea înnoitoare – mântuind Lumea” etc. Dar nimeni nu l-a depășit pe scriitorul Henry de Montherlant, care a afirmat, elogios, despre întregul Univers revoluționar brâncușian, în toamna lui 1945, vizitându-i Atelierul și participând, el însuși, după război, la regruparea forțelor Marelui ORIENT: „Constantin Brâncuși rămâne un înaintemergător, pe Calea regală a Artelor!... Creator de artă cu caracter divin!...

MIRCEA FLORIN ȘANDRU

Născut pe 20 aprilie 1949, la Făgăraș. A copilărit la Cârțișoara. A urmat școala generală Badea Cârțan, apoi Liceul Ion Codru Drăgușanu din orașul Victoria. Specializare în electromecanică la Universitatea Transilvania din Brașov. Cursuri postuniversitare la Facultatea de Ziaristică din București (1984-1986).

A călătorit și studiat în Statele Unite ale Americii (în 1974 la Washington D.C., iar în 1977 la New York). Fondator și redactor-șef al revistei studențești “Sigma”. Redactor la “Viața studențească” și „Amfiteatru” (1972-1983), coleg cu Ana Blandiana, M. N. Rusu, Dinu Flămând, Ion Cristoiu, Cornel Nistorescu, Mihai Tatulici ș.a. Apoi, publicist comentator și șef de departament la ziarul “Scânteia tineretului”, iar imediat după 1989, redactor-șef adjunct la “Tineretul liber”. Consilier parlamentar la Serviciul pentru Presă, Relații Publice și Imagine al Senatului României (1993-

2009), perioadă despre care va scrie în volumul “În centrul ciclului” (Editura Eminescu, 2012).

A realizat reportaje în multe locuri de pe glob (India, Pakistan, China, Mongolia, Sri Lanka, Ghana, Côte d'Ivoire, Liberia, Statele Unite ale Americii, Canada, Europa), parțial adunate în „Orașe suprapuse” (Editura Albatros, 1986).

A publicat volumele de versuri: “Elegie pentru puterea orașului” (Editura Eminescu, 1974); „Luminile orașului” (Editura Eminescu, 1975); „Melancolia” (Editura Eminescu, 1977); „Flacăra de magneziu” (Editura Eminescu, 1980); „Pași pe acoperișul fierbinte” (Editura Eminescu, 1988); „Legătura de sânge” (Editura Albatros, 1989); „Orbul la fereastră” (Editura Arvin Press, 2006); „Tu ești cea mai frumoasă” (Editura Eminescu, 2015); „Caut un loc curat” (Editura Nomina, 2016).

Poemele sale au fost traduse în mai multe limbi: engleză, franceză, germană, italiană, suedeză, spaniolă, rusă, maghiară, greacă, cehă, sârbă, slovenă, bulgară și albaneză.

De unde vii?

Din străvechile istorii toți urmașii te vorbesc
C-ai prins sevă-n timp de glorie de la trunchiul strămoșesc
De unde vii tu Liuda, prințesă cu sânge amestecat?
Din ce stepă, din ce munte, din ce palat de piatră?
Cine te-a aruncat prin acoperiș în fața mea
Ca să îmi vorbești într-o limbă veche?
Ce cauți tu în orașul acesta barbar
Și ticălos, și lipsit de orice frumusețe?
De ce ai coborât din turnul tău să suferi,

Să plângi sfâșietor, să râzi într-un fel straniu?
De ce îți porți picioarele tale celeste prin praful străzii
Mângâind muribunzii? De ce ai venit
Acum la spartul târgului, când toate putrezesc
Și vulturul poartă sânge pe gheare?
Ce cauți tu pe țărmul mlaștinii, când totul se surpă
Și doar un copac stingher în noapte luminează?
De ce nu ai rămas acolo, în aureola veșnicei dimineți,
Pururi tânără, și ai venit să te stingi odată cu mine?
O, tu, milă a sufletului, neprihănită sălbăticiune,
Floare subțire de cuarț care crește pe stâncă
Din ce zare ai apărut, cu sânge basarab, mușatin, paliak,
ruskii, etcetera?
Ce împărăție te-a trimis să luminezi cu trupul tău
Netrebnica noastră încăpere?
Păsările zboară peste catedrale
Și doar un fir sângieru duce la cer
Poți să-l apuci acum, cât mai ai timp
Ca să te întorci în imaculata nesfârșire
Acolo să-ți aduci aminte de mine: o milăi moi, o milăi moi
Și să-mi trimiți din când în când o cometă aurie.

Am prieteni puțini

Am prieteni puțini, sunt un singuratic, și ea îmi spune
Că e un semn rău, că trăiesc departe de lume,
În copilărie mi se spunea „Lupul”.
Stăteam pe malul râului și aruncam pietricele,
Citeam enorm, fumam în closetul școlii,
Noaptea, sub imensul frăgar, ascultam
Fojgăiala insectelor. Câte un tânăr murea
Acoperit de avalanșă, la munte.
Bărbații îi puneau brazi la mormânt și îi cântau,

La pomană pălinca făcea în cană mărgele.
Era ca la nuntă, dar eu, în colțul mesei, încrâncenat,
Îi priveam cu ochi sticloși și îmi doream
Să nu le mai văd fețele tâmpe.
Apoi la oraș, când beau bere și râgâiau,
Și erau fericiți și își apropiau de fața mea
degetele lor unsuroase,
Privindu-mă ca pe un animal ciudat,
Pe când eu trăiam o stare de scârbă.
Și azi umblu de unul singur noaptea pe străzi
Poate că am ceva sălbatic în priviri și mă apropii
cu teamă de oameni.
Am prieteni puțini și ea îmi amintește:
În copilărie ți se spunea „Lupul”.

Cântec pentru Ana

Nu mai e mult și voi trece dincolo,
În rămuriș va rămâne doar umbra, un clopot înstelat
În care am stat cu Ana nopți și zile. Dulce era gustul ei,
Sălbatic era trupul ei, adânci erau ochii ei, ochii ei negri.
Când se lăsa seara, când draperiile erau trase,
când focuri mici
Pâlpâiau în șemineu, îi desenam flori pe piele.
Parcă toate mă dor. Aud și acum forfota sângelui,
Cântecul ploii, coapsele ei frecându-se sub cearceaf,
Un sunet împurpurat strălucind în carnea ei
Și în carnea mea; o muzică venind de dedesubt,
un plânset venind
De deasupra. Un buchet de forșiția,
un arbust de ceai, o rodie,
Un coș cu nuci, un tort aniversar, fusta ei roșie
Uitată pe scrin, albeața trupului, de piatră.

Toate acestea trăiesc, sunt săpate în foc,
Cortexul meu fumegă; din cenușa lui un heruvim albastru
zboară spre cer,
Apa nopții se prelinge în picuri mici; o, eram tânăr,
o, eram tânăr.
Dar acum nu mai e mult și voi trece dincolo;
ființa se va despărți de ființă,
În rămuriș va rămâne doar umbra, un clopot înstelat,
În care am stat cu Ana, nopți și zile.

Îngerul pe gheața subțire

De ce m-ai părăsit, de ce m-ai părăsit? îi strigam
Îngerului care dansa pe gheața subțire,
Dar el nu auzea, era beat de lumină,
Era beat de muzică, era beat de iubire.

Eu al cui sunt, pe mine cine mă apără?
Cine va sta în preajma mea ca un scut?
Întrebam mereu, dar el nu spunea nimic
Și din când în când se făcea nevăzut.

Valsa nebun cu femeia aceea albastră,
O pământeană neînchipuit de frumoasă,
Ningea sălbatic peste gheața subțire,
Voiam să plec, dar nu mai știam drumul spre casă.

Când dintr-odată îngerul m-a privit,
A întrerupt dansul și a venit aproape de mine
M-a mângâiat pe față și doar atât mi-a spus:
Ține tu aripile și ai grijă de tine.

Doar tu mă înțelege

Isus a certat marea, Darius a cerut să fie biciuită,
Eu nu o rog decât să mă lase să o contemplu
O, de când privesc această mare verde,
Sărată, ca buzele iubitei mele, Annemarie.
La Vama Veche, într-un hamac, am uitat de mine
Și am crezut că sunt o ființă amfibie
Care noaptea se ascunde-n mare,
Iar ziua se întinde pe nisipul fin.
O, lumea-i largă, marea-i boltită dincolo de orizont,
Vapoarele dispar pe curbura verde de apă.
Iubita mea a plecat de mult într-un oraș carbonifer,
Unde și-a găsit un ceferist și stă ascunsă
Într-o gară mică. Așa că fii binecuvântată mare verde,
Doar tu mă înțelege, doar tu nu mă trădezi
Și mă primești în fiecare an să-ți simt pântecul,
Să fiu parte din tine,
Iar când voi muri să mă așezați pe un rug plutitor,
Să ard cu o flacăra albăstruie.

LAURA VEGA

Născută pe 12 aprilie 1950, în satul Popești-Vale din fosta com. Blidari (azi - com. Golești, jud. Vâlcea). Juristă, poetă, prozatoare, cercetătoare, publicistă. Statistician, apoi planificator și contabil (1970-1976) la IPIL "Vâlceana", CPL Râmnicu-Vâlcea și Primăria Municipiului Râmnicu-Vâlcea; inspector comercial la CJ Vâlcea (1976-1983). Între 1983-1985 a lucrat la Casa de Copii din municipiu.

A participat la diferite concursuri literare zonale (mai ales de poezie patriotică), la care a câștigat mai multe premii și diplome. Prezintă în mai multe antologii.

Volume publicate: “Țărnuțelul Aurului”, versuri, Ed. Litera, București, 1986; “Ecouri”, articole, reportaje, poezii, Ed. Almarom, Râmnicu Vâlcea, 1997; “Moștenirea Iancului”, versuri, Ed. Conphys, Râmnicu Vâlcea, 1998; “Tactica cercetării penale la fața locului a accidentelor de circulație în județul Vâlcea”, lucrare de licență, Ed. Conphys, Râmnicu Vâlcea, 1998; “În lumea scriitorilor”, memorialistică, Ed. Adriano, Râmnicu Vâlcea, 1999; “Sub semnul constelației Vega”, poezii, articole, Ed. Etnograph, Cluj-Napoca, 2003; “Infinitul din palmă. Viața medicului Gheorghe Marcu”, Editura Societății Scriitorilor Români, București, 2003; “Memoria lacrimii”, versuri, Editura Societății Scriitorilor Români, București, 2004; “Memoriile colonelului George Istrati”, proză, Ed. Elisavaroș, București, 2004; “Lacrima vremii: muguri de rouă”, proză și poezie, Editura Societății Scriitorilor Români, București, 2005; “Cartea copiilor năzdrăvani”, antologie de poezie pentru copii, coautor Florin Grigoriu, Ed. Elisavaroș, București, 2008; “O viață pentru o idee. Infinitul din palmă”, coautor Elena Agiu-Neacșu, Editura Societății Scriitorilor Români, București, 2010; “Sub constelația lirei”, antologie de poezie patriotică, Editura Societății Scriitorilor Români, București, 2010.

Un glonț cu numele ei

Era în august, în nouă
sute șaptesprezece
În lupte grele pe rouă
erau măcinați ostașii și copacii,
Iar semințele din fructe simțeau
tăișul vântului rece

Când soldaților le înfloreau
    în piept macii.
În pământ pe tăcere
    erau însemănțate vise,
Iar pe dealurile Secului, păscute,
    se rostogoleau țărani.
În brazde ne-implinite
    cădeau ucise
Speranțele rostogolite
    ca bolovanii.

Atunci le scrie cu dor
    ultima scrisoare
Ecaterina, părinților
    rămași acasă.
Cu răbdare, cu sânge
    și cu sudoare
Și cu iubirea ce plânge
    în sat rămasă...
Nu știa că pune capăt
    vitejiei prea bune,
Într-un soare-apune
    o căuta glonțul printre astre,
Dar ea în cuvinte
    turna înțelepciune
Ți dorul de părinte
    din adâncul lacrimii albastre.
Văzând atâta dușman,
    soldați mulți, neînduplecați,
S-a ridicat cu elan
    din tranșee și-a strigat:
„La luptă, băieți!
    Nu vă lăsați!”
Și-a ieșit în câmp,
    cu gândul împăcat.
Nu știi care sfinți,
    nu știi care zei,

Ciopliseră în glonț
numele ei...
Și-a adormit Ecaterina,
cu ochii aprinși de dor,
Iar unde a căzut, a țâșnit
apa vie de izvor.

Imn

Din străvechile istorii toți urmașii te vorbesc
C-ai prins sevă-n timp de glorie de la trunchiul strămoșesc,
Tu, pe vatra de lumină ai vegheat cu foc valah
Și-ai zidit noua grădină cu zidire de monah;

Ai scos mugurii din floare și le-ai dat miros de vrajă,
Pentru tine orice floare nu-i destulă încântare,
Brațul tău e stâncă prinsă lângă Cozia de mal,
Oltul, zarea necuprinsă o închide cu un val;

Dor de culmile bătrâne și de Mircea-duhul tău,
Anton Pann prin versu-i spune să trăiești, pământ al meu,
La Troian Magheru are tabără de neînfricați,
Dorul însuși e chemare și chemarea naște frați

Oltu-i martor la unire, are pieptul de vâlcean,
Să trăiești dreaptă zidire începută de Traian
E Unirea așteptarea ce-a rodit din mugur vis;
Întâi creangă peste Milcov, apoi codru-n munți s-a-nchis;

Refren

Cheamă Decebal din trunchiuri și Traian din rădăcini,
Cât Ardealul și Moldova, frați se află în vecini,
Și cât Țara Românească a fost vatra lui Mihai,
Despre care zice versul că „sărea pe șapte cai”!

Glorie limbii române

Pământul acesta în care
O brazdă înseamnă sudoare,
Mai are speranțe și vise
Și porți către mâine deschise,
    Și sânge vărsat în izvoare.

Trăiește Câmpia Română
Când sapa o strângem în mână,
Când arșița verii colindă
Cu tălpile goale prin tindă
    Cu buza pe-un ghizd de fântână.

Trăiește ogorul părinte,
Semințele-n brazdă-s cuvinte
Si cântece nasc din țărână.
E mamă Câmpia Română
    La suflet, la flori, la morminte!

Noi trecem cu pacea pe gură,
Cu pacea în pas și-n făptură.
Pământul de-ar fi să ne lege,
Recoltă de pace culege,
    Căci pacea înseamnă măsură.

Copil al Câmpiei Solare
Voința de pace vlăstar e,
Un trunchi s-anălțat peste lume
Coroană de stele s-adune
    În valuri și-n briză de mare.

Aici e un clopot albastru,
Clopotnița-roșu pilastru
Si galbenă-limba ce bate.
Bat gânduri de pace curate,
    Pământul refuză dezastru.

Bat clopote, zarea-i o treaptă,
Vibrează Câmpia-nțeleaptă,
Bat clopote, suntem o limbă,
Voința în noi nu se schimbă,
Căci clopot e inima dreaptă.

Trăiește Câmpia Română,
Când arșița veri colindă
Cu tălpile goale prin tindă,
Cu buza pe-un ghizd de fântână.
Pământul acesta în care
O brazdă înseamnă sudoare,
Mai are speranțe și vise
Și porți către mâine deschise,
Și sânge vărsat în izvoare.

Dor de Bălcescu

Când vremea de fructe apasă,
Mi-e dor de Bălcescu acasă,
De fruntea lui blândă, de fața
Ce-și scaldă în Olt dimineața.

Din lacrimi și sânge belșug,
E umbra Bălcescului plug
Și Oltul boltește lumină,
Sunt roadele verii grădină.

Istoria crește din grâne,
Bătrână-i, dar și mai bătrâne
Mormintele plâng în afară.

Mult dor de Bălcescu mă ară...

Cuvinte de aducere aminte

...Sublocotenentul Cătălina,
Ce ne aduce lumina,
Ne îndemna pe toți la luptă :
“-Hai băieți, că țara-i sfântă!”
Îi aud pe eroi cum ne șoptesc
Cuvinte ce-n statui iar se cioplesc.
Ea nu cunoștea ce-i frica.
Nu da un pas înapoi
Și ne-mbărbăta mereu:
“-Hai băieți, că sunt cu voi!”
Aud cuvintele venind dinspre statui.
Ale cu sunt? Ale cui?

Bob de rouă

Pe malurile moldave, când cerul coborâse
neaua pe întinsul Țării lui Ștefan,
Ecaterina, de grija răniților
își înhămasese bidiviii
gândurilor la sanie,
alunecând spre Dumitrești-Gălăței.
să fie alături de tăcerea suferinșelor
tinerilor răniți
de dorul patriei,
unde lumina era sfâșiată
de rânjetul
glonțului.

Prin corpul lor, ca sângele
clocoteau simbolurile istoriei,
dând peste margini
de rânjetul glonțului.

Sub mâna ei,
ca fugerul de nea,
se făcea un bob de rouă
prin care soldatul Țara vedea.

Ecoul unui cântec popular

Era mică și firavă,
Tunsă scurt, un băiețoi,
Luptătoare de ispravă,
Inimă!? Cât pentru doi.

Iubea țara cu ardoare
Și-a dat viața pentru ea,
Gingașă precum o floare,
Nu o uită nimenea.

VIOREL PADINA

Pseudonimul lui Viorel Abălaru. Născut pe 29 octombrie 1950, la Gura Padinii (Olt). Școala generală în localitatea natală, apoi liceul teoretic la Corabia. Facultatea de Drept a Universității din București.

Frecventează cenaclul "Amfiteatru", condus de Constanța Buzea și e membru fondator al "Cenaclului de Luni", condus de N. Manolescu; apoi, membru al Cenaclului "Numele poetului", al lui Cezar Ivănescu.

În 1980, redactează un "Apel către Europa", un apel anticomunist, pe care a vrut să-l trimită la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa de la Madrid, dar a fost interceptat de Securitate. Consecințele sunt povestite în volumul "Urmărit de Securitate (Povestea lui Ave)" (1990).

Trebuia să debuteze în 1982, cu volumul de versuri "Poemul de oțel" (Premiul de debut al Editurii Cartea Românească). Deși premiat, volumul nu va mai vedea lumina tiparului, pentru că autorul a refuzat să facă schimbările solicitate de cenzură. În 1987, Viorel Padina dă în judecată editura pentru nepublicarea volumului de versuri, evident, fără succes. Acesta va apare doar după schimbarea de regim, în 1991.

Din 2003, desfășoară o amplă activitate pe internet, pe bloguri și forumuri (cunoscut sub *nickname*-ul AVP). Parte dintre creațiile sale sunt accesibile pe internet: „Poemul de oțel, cu addenda”; „Epistolar iepocal”; „Publicistica de hârtie (publicistică, 1991-2003)”; „Planeta Ou” ș.a.m.d.

Mergem mai departe

Plin de amărăciune & mânie că textul meu rămâne irevocabil ocultat față de vechea generație, prin criptosecurista dizgrație, întrucât efemeridele concepute de oculta gestație din pânțelele castelului „care e” au cotropit istoriile critice și manualele, am vrut să opresc noile-mi cântece, însă apoi mi-am zis că limba în care s-a întâmplat să văd stelele merită să-mi sacrific pentru ea orice orgoliu personal, și basta, hotărând să continui, cât s-o mai putea, pe linia asta.

Că vei fi sau că nu vei fi lângă mine, frate și cognate, io oricum voi merge mai departe, din cânt în cânt, din an în an și din template în template, încercând să dezarhivez monadele sau nucile încă nespate ale limbii Ro, care o fi ea limba plugarului cu-ndemnuri pentru vite și-a fefelegei cu vocabularu-i de câteva cuvinte potrivite, însă e una din limbile în care Atomul Primar își scrie povestea în actual și mâine-poimâine pe pixelii din hardul total, așa cum altădată se inscripționa pe piele tăbăcită de cal sau de batal, iar dacă nu vei

înțelege să-mi fi alături, frate or confrate ideal, care-i problema, din moment ce excavatorul lexical va reveni cu proximal wall, manevrat de un alt lucrător nepereche din părintescul virtual?

Da, me, e clar că deocamdată suntem un neam cam precar, abia capabil să susțină țeava unui crin nițeluș mai fin, prin care poetul levantin – exempli gratia – își defulează visele de gracioasă fetiță, ce urma să devină, la scurt timp după ce ieși din borangicu-i de castă porumbiță, o banală viperiță, ca orișice actriță cu fundiță ce-ar juca un rol complex de scufiță violată de lupul culiță, urcând în topul poezilor Ro de la origini până la a enșpea coroniță de premiant, ce-i aduse o ediție ce se vinde flambant la o lume tot atât de pestriță ca aia ce achiziționa la chintal cărămizile porculescului iepocal, o mașinuță șmecheră și-un bilet de bal cică triumfal la vieana înaintașului titi-mihăiță, cel cardinal, și-atunci cum credeți voi, mhă, că boborul ista, care-n balada cu naționala mioriță rămase și fără glasul-i de fringilidă, și fără oi, iar în luptele de la băicoi nea niță își pierdu chiar și fudulu-i coi, ar putea să susțină, așa, fără ca estimp cineva să-i reconstruiască limba afină, o structură tot atât de dură & volialină ca un indescrribibil podoi, prin care vectorul ro mai de soi să dea o tură prin talpa tălpilor de moroi, să-și bage nasul prin orbitorul noroi din black holele hypermoi, să modifice șabloanele judecății de apoi, iar pe urmă să revină vesel precum apocalipticul didiloi cu știrea c-avem și noi, neamul ciobanului tulie radu teacă din carpații mehedinți, al tractoristului cu călcâie crăpate din las fierbinți și-al securistului spărgător de semințe & dinți un locșor acoloș, printre cele 144 de mii de clustere ale virtualității născătoare de părinți din părinți?

Nu, nu e musai să fii poetul poezilor or gânditorul cel mai eminent ca să percepi acest lucru literalmente evident, ci trebuie doar să ai o minte normală, însă lipsită de prejudecăți, de mentalitatea scientistă de mântuială or de învățatura fals pioasă ori fals academică, de veche școală, constatând, pur și simplu, că planeta-ou, cum îi zic eu, este o singularitate într-un univers în care toate celelalte lucruri observabile există în varii clase cu elemente repetabile și numeroase, inclusiv quasarii,

black-hole-le ori alte fenomene de o grandoare cosmică înfricoșătoare regăsindu-se în serii lungi & plictisitoare, peste tot, în metagalacticele sertare. A, că se presupune, doar, că pe undeva, cumva, în calea lactee sau în infinit, oriîncotrova în virtualitate, cum ar fi mai nimerit să se spună, ca-n mit, ar exista și alte terra nova pline ochi cu divinele minunății pe care le poate vedea, auzi, gusta, mirosi, pipăi or gândi până și-un copilăș sau un biet handicapat senzorial de pe-aci, din specia homo sapiens sapiens a planetei vii, asta e doar o simplă poveste cu omuleți verzulii. În virtualitate o exista tot ce se poate închipui, da, însă aici și acum discutăm de realitate și mai mult decât atât : vorbim de actualitate, de existența fără de care nu se poate nici simți, nici gândi, oricine sau orice ai fi, poți să te numești chiar și creatorul în personam, căci nici cel-din-care-emerg-toate n-ar putea exista decât într-un prezent perpetuu, așadar în propria-i actualitate. Or, dacă nimeni nu poate să demonstreze că s-ar găsi altundeva, strictamente la această oră și-n acest spațiu ce ne-nconjoară ca o gigantică oră, vreo minune mai mare decât planeta albastră, asta a noastră, din ale cărei supe primordiale nu doar c-au irumput deja efluviile-i or ființișoarele-i / cilișoarele-i vii, însă aceste entități pot inclusiv să-și arunce ochii spre ale trecutului or viitorului țării, reconstituind cu lumina minții ce-a fost, este și va fi în povestea ființei, atunci e de la sine înțeles că aici și acum nu e doar centrul lumii, cum credeau ptolemeicii și cum cred încă misticii, ci e chiar vârful săgeții timpului, fiind vorba, cum ar veni, chiar de-ale cosmosului germinativ chindii, dincolo de care nu mai există timp și spații, ci doar virtualitate fără sații.

Vorbim de pomul vieții (tree of life), care a germinat acum niște miliarde de ani din sămanța Atomului Primar, iar de-atunci crește, crește, crește, părănd că nu se mai oprește, doamne ferește, și care după ce a făcut tulpină, ramuri, frunze și flori, sub forma nebuloaselor, galaxiilor și-a altor încrengături de sori, a făcut și fructe, mai încoace, firește, sub forma planetelor țintuite în al gravitației clește, una dintre aceste fructe fiind chiar planeta albastră, asta a noastră, care cu colastra-i divină ne hrănește, cuibarită sub steaua care ne-

ncălzește și deci ne clocește, aloo, și din care – după miliarde de ani de prefaceri evoluționale – am ieșit noi, puișorii săi moi, la soare, muncindu-ne apoi să săltăm din germinativul noroi, prin generațiile de didiloi succesoare, ca să ne prefacem – la sfârșita sfârșiturilor – într-o entitate și mai mare, a cărei sămânță se va arunca, cumva, în metagalaxia înconjuratoare, până la stadiul omega, când sămânța germinatoare pornită cândva din punctul Alpha – singularitatea inițială – se va unifica într-un nou Atom Primar, deci într-o nouă singularitate, se pare. Ei bine, așa cum într-un pom există, după stadiu-i de floare și de legare, fructișoare încă acrite și alte fructe binișor pârguite, iar unele deja ușor îndulcite, n-așa? (până la deplina coacere), așa și-n pomul vieții pot coexista fructe – planete – în care viața organică e încă acrită, iar în altele viața e destul de pârguită, însă per total universal distanța dintre viețișoarele astea de pe-al coroanei metagalactice areal fructifero-temporal nu e totuși suficient de mare ca să putem spune că una sau alta e mai în stare de re-însămânțare (deci coaptă deplin, să zicem ca o caisă aromitoare). Cu alte cuvinte, extraterestrii ăia or exista, eu nu zic ba (ca si puzderia de fructe din grădinița mea sau a ta), însa ei nu pot fi mult mai avansați, în timpul evoluțional virtual, decât planeta-ou din sistemul nostru solar, și deci, până una alta, suntem singuri, halal... oops.

Planeta-Ou e stadiul cu totul nou al cosmosului germinativ în evoluția-i creatoare, e fructul or produsul miliardelor de ani ce-au trecut de la big-bangul care a generat realitatea înconjurătoare, fierbând-o și prefăcând-o succesiv în gigantice furnale, stadiu în care fenomenul uman – cum l-a numit un gânditor mai an – nu e scopul final al biosferei apărută la un moment dat lângă soarele-i minunat, ci e doar forma actualizată a softului ce-a plecat din Tatăl ca un nor de particule ultrasimplificat, când Atomul Primar a germinat, după care s-a hypersofisticat prin fierberile din căldările imensului hău pe care stă suspendat, hic et nunc, pământul său, și regăsibil ca un cod genetic în fiecare celulă din corpul și nu doar din ovulețul tău sau al meu, cod sau genom pe baza căruia, din supa minerală și organică aflată din belșug pe pământ, se

croiesc viețuitoare dotate cu văz, auz, miros, gust, pipăit, iar în plus – față de viețuitoarele de rând – cu gând, prin care ființa ce adastă în acest eon deocamdată destul de plătând își trăiește timpul prezent din sinele-i zis sfânt și-n același timp se dezvoltă ca puișorul în ou, într-un chip – repet – cu totul și cu totul nou, deci altcumva decât o făcuse în stadiu-i mineralo-nativ, generând viitorul conform aceluiași proiect germinativ din secunda hyprelină, însă decopertând virtualitatea cu-o altfel de lumină, mai precis cu lumina minții, care n-a mai existat în cosmosul trecut or ruinat, și care eon se va dezvolta de-aici încolo din ce în ce mai sofisticat & accelerat, crescând într-o progresie egală cu viteza acestei altfel de lumini la patratul tot mai încurbat, astfel că-n momentul când întreaga planetă-ou, alou, iar nu doar coaja-i biosferică în care s-a îmbrăcat, va fi eclozat într-un finis coronat local și parțial, cosmosul integral se va fi deplasat spațio-temporal spre stadiu-i omega predestinat tot atât de mult pe cât a făcut-o în toată epoca de altădat', de când AtomulPrimitiv a big-bangat.

<https://planetaou.wordpress.com/>

NICOLAE D. TOȘU

Născut pe 3 decembrie 1952, la Olteanca-Glăvile, județul Vâlcea. A absolvit liceul "Gib Mihăescu" din Drăgășani, ulterior lucrând ca fotograf și cameraman.

A publicat proză scurtă în revista Bibliotecii Județene „Antim Ivireanul” Râmnicu Vâlcea („Alegretto”); revista „Povestea Vorbei” („Trădătorul”); revista „Vâlcea Culturală” („Varză Creață”).

Palavre

Pe strada Ghiocilor din orașul Arad locuiește funcționarul tehnico-administrativ Eustache Mătrășescu, născut în același an cu mine. De curând, conducerea secției unde lucrează a hotărât să înființeze un post de „reglor”. Și pe acest post a fost trecut Eustache Mătrășescu.

Din motive strategice, conducerea secției a hotărât să-i dea lui Eustache Mătrășescu altă muncă: să observe zilnic ce se petrece în secție: cât de repede și de bine se muncește, cum au muncitorii privirea (luminoasă sau foarte luminoasă), să discute cu ei în pauza de masă etc. I s-a mai cerut lui Eustache Mătrășescu să consemneze în secret totul - și tot așa, până se va lua o decizie.

Ieri, pe ușa apartamentului său, frumos încrustat, pe o tăbliță cromată, sta scris: Eustache Mătrășescu - expert. Astăzi, Eustache Mătrășescu a schimbat tăblița cu alta, pe care stă scris: Eustache Mătrășescu - dramaturg.

Motivul pentru care a fost însărcinat Eustache Mătrășescu să consemneze aspecte din viața muncitorilor e clar. Sunt foarte curios să aflu ce titlu se va da piesei. În ce privește numărul de acte, alegerea este aleatorie. Atunci când nu este regulă, alipirea unui tablou principal poate crea echilibru spirit, fortifică ideea de bază, când aceasta este reflexul unei porniri generale: nouitatea.

Dar autorul! S-a omis autorul? N-a mai fost cerneală, s-a răsturnat (fără răsturnat) recipientul cu cerneală! A-u-to-rul! A-u-to-rul! Cine este Autorul?! Să fie pus la panoul de onoare și umplut de glorie! Nu numai brigada de artiști, nu este corect! A-u-to-rul! A-u... Cine?! Eustache Mătrășescu? Și-un grup de experți literari... Asta virgulă da!

Varză creață

Stimați tovarăși (hi-hi-hi), știm cu toții că unu plus unu fac doi. Desigur, operația de mai sus este invenție lingvistică, dar cuvintele pentru asta sunt - să ne înțelegem. Cum, inductiv, vizează infinitul, putem spune că invenția are un fond real și unul spiritual (bravo!). Dar! Nu întotdeauna unu plus unu fac doi. În cazul nostru, tovarăși, unu plus unu face mai mult de doi,

adică vreau să zic că toate au un secret care unora le scapă (vă rog, un pahar cu apă rece). Dacă m-aș opri aici, mulțumindu-vă pentru atenție, ați zice că sunt absurd și nu este nici momentul, nici locul (luați paharul înapoi). Repet, sau, mai bine zis, revin și zic că, în cazul nostru, unu plus unu face mai mult de doi. Asta pentru că am făcut economii, tovarăși (hop-hop). Aplicând „principiul patru al prosperității” (iată secretul). Cum? Simplu! Reducând și amânând sistematic plățile, măbind concomitent norma (foaie verde), demonstrând că ne putem situa printre fruntași prin mijloace proprii și metode simple de eficiență (tra-la-la, tra-la-la). V-am spus că e simplu (proștii de țărani nu observaseră). Alăturat, având în vedere secția de covrigi și gogoși, am hotărât să impunem activității noastre un ritm exagerat și să îndeplinim planul înainte de termenul propus, cu trei luni (entuziasmul crește în proporție geometrică, raportat la adâncimea gropilor – P. Țuțea).

Un lucru ar trebui să îl știți (vorbesc pentru cei care nu știu încă), anume, dacă vrei să faci ceva, poți face oricând, musai este ca atunci când ți-este sete, să ți-o astâmperi din mers, gustând – veni-va vremea să bei cu hârdăul! Faceți liniște, vă rog! Urmează punctul „b” al acestui principiu, referitor la investiții (tuse scurtă, pauză mare, comunicat important - e veche). Tovarăși, fiind vorba de termeni economici clari, noi intenționat i-am... Ce, s-a luat curentul? 3,2,1. A venit curentul! A venit curentul! Panegiricul continuă.

Observ că mulți, foarte mulți, vă uitați la noi ca... (formulările abuzate cu paranteze, ghilimele, ori terminate în... trei puncte, denunță un subiect vulgar). Mă uimește trocul emoțional realizat, tovarăși, și pot afirma, fără a risca prea mult, că extazul nu poate fi altceva decât rodul buimăcelii creatoare, însă vă cer să vă relaxați. Altfel, vorbele mele nu vor fi decât dalbe forme fără fond (!). Așa, așa, dumneavoastră zâmbiți, ați priceput, puteți și să hăhăiți, dar cu măsură; v-aș fi recunoscător (iată un caz evident de activare a fenomenului Feng).

Cu ani în urmă - prietenii mei știu - am fost îndrumat să dau la filozofie (vă rog să nu rețineți). În fond, toți suntem niște filozofi când începem să pricepem câte ceva din alfabetul existențial (!!), dar, ca să înțelegem un lucru, ne trebuie, mai întâi, bunăvoință (am zis-o, fir-aș al naibii, dar trebuia s-o zic).

Stimați tovarăși, să fiu mai clar: ceapeul nostru are mai multe ferme. La fiecare fermă există cel puțin un grajd și o magazie. Luăm „exemplul” de la ferma doi virgulă opt, tovarăși. Acoperișul, vă rog, trebuie reținut, acoperișul grajdului este din țigla. Mai multe țigle s-au măcinat, după cum ați fi observat. Apa curgea (de sus în jos?), prin tavan, pe zid și așa mai departe. Am luat de la poala acoperișului magaziei o țigla și am înlocuit una de pe grajd. Personal am acționat. Până la urmă, s-au luat de pe acoperișul magaziei atâtea țigle câte trebuiau înlocuite în partea cealaltă, iar în locu-le am pus pe cele cu pricina (mă rog, cam multă vorbă, treaba a mers repede).

Asta s-a petrecut în urmă cu doi ani... Vă rog, păstrați liniștea! Nu știu dacă ați auzit de acest principiu (pentru că nu ați avut de unde, sic!) O mică invenție, sau cam așa ceva...

Tovarăși, „nu mă sfiesc s-o afirm” (n.c): parte din țiglele transferate, dacă este corect zis, au căzut și de doi ani... Vă rog, nu plecați (stați așa), nu am terminat (ăsta, da, secret), vă rog, dumneavoastră... sunt lemne în zăvoi...

— Ce?!

— S-a răsturnat camionul cu Frunțași...

MARINELA BELU-CAPȘA

Absolventă a Facultății de Filologie, Universitatea Craiova, 1974. Profesor grad didactic I, specialitatea limba și literatura română, la Colegiul Național “Alexandru Lahovari”, la Grupul Școlar Forestier și la Colegiul Național “Mircea cel Bătrân” din Râmnicu Vâlcea.

A colaborat cu televiziunile locale pentru emisiuni culturale; a fost consilier artistic la Teatrul Municipal “Ariel” din Râmnicu Vâlcea; este membră a Forumului Cultural Vâlcean și vicepreședinte al Asociației seniorilor din învățământ, știință și cultură.

A tradit la editarea cărților: “Aproape totul despre examenul de capacitate și performanță școlară”, 2000, “Opere fundamentale ale literaturii române”, 2001, Ed. Nova. Craiova; a prefațat volumul antologic

“Zbor”, 2003, și volumul de poezii “Somn de fluture” de Sandra Brânzaru, 2008; a publicat articole de specialitate, proză scurtă și poezii în diferite reviste și în volume antologice; a debutat editorial cu volumul de proză scurtă “Pe aripile vieții”, Ed. Conphys, 2014.

În satul cu bunici

Mi-aduc aminte cu mult drag de vacanțele de vară, când mergeam la bunici, în satul de munte de pe malul drept al Oltului. Plecam de acasă cu noaptea în cap, ca să prind, cu mama, personalul de ora 4, un tren cu vagoane murdare și friguroase iarna, cu șoareci și coji de semințe vara. Părea un șarpe care se strecura alene printre pogoanele de grâu sau de floarea soarelui și se oprea în toate gările și haltele de la câmpie, încât credeam că n-o să mai ajungem vreodată la destinație. După ce schimbam un tren cu altul într-un nod de cale ferată murdar și plin de călători adormiți și ursuzi, peisajul se schimba. Devenea unul mai prietenos, mai cald, în zare desenându-se dealurile cu viile renumite ale Drăgășaniului. Apoi, după o vreme, în depărtare se profila conturul munților, pe care-i așteptam cu toată ființa mea.

Mai emoționată eram când ajungeam în gările de la Zăvideni și Ionești, pentru că pe lângă vagoane alergau tineri ce aveau în mâini coșulețe împletite din crenguțe de salcie sau viță de vie, în care puneau miez de nucă verde, mure, zmeură sau struguri, iar călătorii întindeau banii ca să le cumpere. Era bucuria lor, dar și a noastră..

— Nucile...! Strugurii...! Murele...! Pere moi...! strigau micii vânzători ambulanți, spre satisfacția mea, căci îmi puneam, încă de acasă, bani în buzunar ca să cumpăr repede câteva fructe de la ei. Ce gustoase erau merele și perele, afinele sau zmeura cumpărate la geamul unui tren, ce se urnea din loc, pufăind greu, semn că de-acum urca la munte, pe Valea Oltului cea salbatică și plină de taine!

Prin fața mea se perindau satele de munte cu bisericuțele lor albe, malurile Oltului încărcate de verdeață, apa râului limpede, brăzdată de jocul găștelor și al rațelor sălbatice, zidurile puternice ale Mănăstirii Cozia, cea mult cântată de poeți, stâncă numită Masa lui Traian, pe care, se spune, că ar fi poposit împăratul roman cu armatele lui, sau podul de fier de la Cornet, peste care trecea ușor trenul plin de călători. Nimic nu-i mai frumos decât o călătorie prin Țara Loviștei, ținut de poveste!

După opt ore de mers cu trenul, obosită, coboram cu mama într-o gară mare, așezată pe malul râului, ascunsă între munți, străjuită de câțiva nuci falnici. Cu bagajele în spate, trebuia să trecem peste un deal, pe o potecă șerpuită, printre ierburi înalte sau lanuri de porumbi, urcând cu greu printre bolovani, ca să ajungem la casa bunicilor. Strecurându-ne pe câteva ulițe strâmte, pline de praf și de pietre, salutându-i pe sătenii care ne urmăreau curioși, privind peste garduri, soseam la căsuța bunicilor care sta în soare, albă și primitoare.

Căsuța din poveste avea doar o singură cameră. Era o odaie cu o ușă mică, încât trebuia să te apleci când voiai să intri, ca să nu te lovești cu capul de toc, și cu două ferestre mici, cu perdelețe împletite de bunica, prin care abia vedeai curtea cea pietruită sau dealul din față. Bunicii, moșu Dinu și tâna Floricica, locuiau în căsuța aceea, deși alături aveau o casă mai mare, spațioasă, cu trei camere și hol, dar plăcerea lor și a mea era să stăm cu toții în odăiță. Acolo eram primită întotdeauna cu multă bucurie de către bunici și de numeroșii mei verișori.

Prima imagine care-mi apare de fiecare dată în fața ochilor, când mă gândesc la casa copilăriei mele, este chipul bunicului meu, o mână de bărbat, îmbrăcat cu ȋțari albi și cămașă cusută cu flori, care sta culcat după hornul din odaia cea mică, unde era mereu cald și tare bine. Moșu', cum îi ziceam noi, bătrân și bolnav, ne privea blând și visător și nu se supăra de gălăgia noastră, a celor mici. Acolo am crescut când eram doar un pui de om. Mă puneau într-o copăiță atârnată de un cui prins în tavan, pe care mama sau bunica o legăna, împingând cu talpa piciorului sfoara cea prinsă de marginea leagănului, ca să nu plâng și să adorm mai ușor.

Bunicul era un bărbat uscățiv, cu fața prelungă pe care trona o mustață mare, întoarsă în sus, de care mă cam speriam, pentru că mă gădila când vrea să ne pupe. Însă nu pot să uit ochii lui verzi și buni, cu care ne privea înțelegător când făceam câte o pozna, zâmbind arareori. Vorbea calm, ca orice muntean chibzuit. Deși era bolnav, moșu ținea cu strictețe socoteala putinelor cu brânză, a mieilor sau a pieilor de oaie, pe care băieții lui le vindeau la oraș.

Mi-amintesc cum, odată, când mama s-a certat cu tata și, supărată, a plecat de acasă și a venit să stea cu părinții ei, după principiul « plec la mama !», eu mă jucam liniștită prin odăiță, fără să știu ce se petrecea în jurul meu. Inocența copiilor e sfântă și odihnitoare pentru cei mari. După câteva zile de la evadarea noastră, a apărut în pragul casei tata și, când l-am zărit, am sărit, tare bucuroasă, în brațele lui:

— Tata, tata! și-l pupam cu drag.

— Aurico, o vezi pe fată cum se bucură în brațele omului ăsta?! Te duci tălică binișor la casa voastră, să ai grijă de copilul pe care l-ai făcut cu el. Acum mai trebuie să și suferi, așa e când te măriți...! Nu pleci pe drum, una-două, după cum ți se năzare! Iar tu, băiete, v-ați luat cu drag, purtați-vă cuviincios și creșteți-vă copila asta neastâmpărată cu mai multă grijă! i-a certat bunicul cu o voce tăioasă, venită de după sobă, unde sta chircit, de supărare și de durere.

Și așa, mama s-a întors cu mine acasă la tata, în satul de la câmpie, și n-a mai plecat niciodată, suportând de atunci toate câte i le-a făcut bărbatul ei cel harnic, iubitor de copii, dar iute la mânie, ca orice oltean.

Când m-am făcut mai mare, veneam singură în vacanțe la bunici, în cuibul de sub munte, unde-mi plăcea foarte mult, pentru că toți erau tare îngăduitori cu mine și, pe deasupra, aici aveam mulți veri, cu care mă puteam juca, cât era ziuica de lungă. Mă sculam dimineața sub razele calde ale soarelui și priveam cu nesaț muntele din fața casei, stâncile lui abrubte sau pădurile răcoroase pe sub care se zăreau turme de oi și de capre la pășunat.

Dar cel mai mult îmi plăcea să simt mirosul de fân cosit, stivuit în podul grajdului, sau să ascult susurul blând al unui pârâu ce trecea firav prin grădina casei.

În colțul dinspre uliță al ogrăzii, era un măr cu niște mere roșii, zemoase, pe care ne certam vara toți copiii. Era mărul discordiei, pentru că mereu ne amenința tâna să nu mai batem pomul cu bâte, ca să cadă merele, că puteam să ne lovim sau să-i rupem crengile. Însă noi așteptam ascunși după casă, tăcând mâlc, până ce ea se da după treburi și, pe furiș, iar aruncam cu bețe și cu pietre după fructele cele mari și roșii care grozav ne ispiteau.

— Mamă Floricico ! striga câte o vecină, vezi de draciiăștia de copii că-mi sparg vreun geam, Doamne ferește!

Auzind-o cum țipă, tâna ieșea din baracă, cu făcălețul de mămăligă după noi, iar noi fugeam la râu, râzând și scoțând limba la lelea cea pârâcioasă. Lângă odaia cea mică și plină de minunății, bunicii ridicaseră o baracă din lemne în care țineau uneltele și căruța, iar, în pod, suiau fânul necesar pentru hrana vitelor, a caprelor și a oilor, pe timpul iernii. La dreapta, într-un colț, aranjaseră o bucătărioară, în care mirosea a brânză de burduf, a piei de oaie și a fân cosit.

La asfințit, când se întorceau caprele de pe deal, ascultam cântecul tălăngilor, care umplea valea, parcă era o simfonie măiestrit compusă de mama natură, apoi așteptam să mulgă tâna caprele și mă bucuram când îmi da să beau laptele cald, nefiert și atât de aromat și de sănătos. Mare scandal era când se fierbea laptele în tuciul în care tâna făcuse deja mămăliga. Zarva pornea de la faptul că toți cei patru nepoți voiam, în același timp, să radem fundul tuciului pe care rămăsese un strat de mămăligă cu lapte puțin afumat. Tâna îmi lua mereu apărarea :

— Hei, calicilor, lăsați-o pe fată să radă tuciul că acasă, în Oltenia, la regățenii ei, nu are așa ceva ! Voi mâncați toată ziua, bată-vă bucuria să vă bată! Acu poftiți cu toții la mămăligă! Altădată nu vreți nici bătuți!

Băieții se bonsuflau, băteau din picioare și, în final, mă lăsau pe mine să rad tuciul. Se pare că atunci era laptele mai bun, când nu aveau parte de el!

Fiind vară, plecam de dimineață în vale, la râul cel mare, să ne scăldăm cu copiii, care făceau câte o groapă mai adâncă în care săreau, cu țipete de bucurie, de se auzeau în tot satul. Băieții ne alergau și ne stropeau cu apă, râzând de sperietura fetelor. Apoi începeau jocurile copilărești, încât uitam să ne mai întoarcem seara la masă. Trebuia să vină bunica după noi, să ne adune de pe drumuri. Eu eram mai timidă, mi-era frică de apă, nu știam să înot, stăteam deoparte și mă bucuram de zbenguiala prietenilor. Uneori începeam să le cânt, cocoțată într-un alun, și mă simțeam măgulită pentru că și lor le plăcea cum cânt oltenește, « ca la vale », ziceau ei.

Alteori, mergeam în livada bunicilor, la cules de prune sau la polog, adică la strânsul fânului cosit și uscat, pe care-l puneam în căpițe. Intr-o vară, era să dau de necaz. Pe poteca ce ducea la livada din Zăpădioare, strecurându-ne printre ierburi înalte, urzici și țepi, trebuia să trecem și peste mai multe obstacole. Erau niște bârne așezate de-a curmezișul potecii ca să delimiteze loturile oamenilor. Pe o astfel de bârnă dormea leneșă, la soare, o viperă și eu, nevăzând-o, era gata să pun mâna pe ea, vrând să mă sprijin de gard.

— Stai! Nu pune mâna! a țipat verișorul meu, care mergea în spate și știa ce pericole ne pot pândi, de aceea era foarte atent pe unde călcam. Am încremenit cu brațul în aer și mi s-a făcut rău, de frică, când am văzut o viperă frumoasă, liniștită, colorată cu un V alb pe cap și pe care aș fi atins-o dacă n-aș fi fost avertizată la timp.

Din ziua aceea nu m-am mai dus în livada din Zăpădioare, deși erau acolo niște pruni grozavi și un alun mare, în care-mi plăcea să stau cocoțată și să cânt. Însă mai mult îmi plăcea să aud ecoul care ducea melodia mea peste vale, până departe.

Cu mare emoție îmi amintesc de serile în care, fiind deja elevă la liceu, mă duceam cu verii mei la Căminul Cultural, la bal, unde dansam mult și eram tare fericită, pentru că la mine acasă tata nu mă lăsa niciodată să merg la dans sau la vreo altă petrecere a tinerilor din sat. « Fetele mari trebuie să stea cumiști acasă! », zicea el, de parcă mersul la dans ar fi fost cel mai mare rău de pe lume.

Duminica, mergeam cu fetele și băieții la plimbare pe șosea. După ce admiram Valea Oltului, cu dealurile ei împădurite, ajungeam într-un loc sălbatic, dar încărcat de istorie: la Ganga. Undeva sus, pe stânci, unde se mai vede și acum drumul din timpul împăratului Traian, acolo este încrustată în piatră albă o cruce ce amintește de vremurile îndepărtate. Jos, lângă drumul cel nou, curge, din peretele cel abrupt al stâncii, un izvor cu apă limpede, rece și bună, încât nu mă mai săturam bând.

De fiecare dată când veneam la bunici, mergeam să admir acel munte abrupt, pe care a mai rămas o urmă din viața strămoșilor noștri. Deseori mă gândesc la faptul că, prin satul bunicilor mei, s-au scurs hoarde de armate de-a lungul veacurilor, pentru că numai pe aici se putea trece din Țara Românească în Ardeal.

Câteodată, mama îmi povestea, cu o tristețe anume în ochi, câte au pățimit oamenii de pe aceste meleaguri în timpul celor două războaie mondiale!

— Maică, nemții au fost mai omenoși, mai curați, n-au făcut rău nimănui. Ei dădeau bomboane și ciocolată copiilor, și conserve de carne sătenilor. Rușii!? Rușii au fost brutali. Țștia intrau în curțile oamenilor, cu armele în mână, gata să tragă în oricine li s-ar fi opus, și le luau mâncarea din vatră. Mai rău era că oricând erau gata să violeze orice femeie mai tânără, întâlnită în cale.

Cu groază își amintea mama că, în toamna cu insurecția, o verișoară a ei, lelea Maria, era lăuză. Născuse un băiat cu câteva zile în urmă. Într-o zi, cam pe la prânz, un rus a intrat peste ele, în odăiță, și, văzând-o pe Maria culcată în pat, a amenințat-o cu arma, vrând s-o siluiască. Atunci, bunica, femeie dârză, l-a înfruntat pe rus. S-a așezat în fața lui, arătându-i copilașul din covată, care plângea, și l-a făcut să priceapă că femeia doar a născut. Mormăind, rusul a plecat, gesticulând a nemulțumire. Înțelegând că nu mai pot rămâne în sat, bunica a hotărât că trebuie să fugă cu toții în munte. Cu rucsacii în spinare și cu un copil mic în brațe, femeile au plecat, noaptea, la livada cu pruni, unde au stat ascunse, într-o colibă,

până ce au plecat rușii definitiv. Acasă a rămas doar bunicul, bătrân și bolnav, să păzească gospodăria de hoți.

Cât de frumoase erau zilele de iarnă în casa bunicilor! Cel mai mult îmi plăceau zilele dinaintea Crăciunului, când veneau flăcăii cu colindul. Plecau cetele de băieți de cu seară, unii de la un capăt al satului, alții de la celălalt capăt și, până dimineața, erau colindate toate casele. Acolo unde erau fete de măritat, cântau colinde speciale, spre lauda fetei celei harnice și frumoase și spre bucuria acesteia și a părinților ei. Băieții intrau în casă și cântau cu foc, iar la sfârșit erau răsplătiți de gospodari cu colaci, cârnați și vin, produse cu care organizau un bal mare, la care participa tot satul. Mese bogate, lăutari, voie bună, cântece și hore, totul emana bucuria de a trăi într-o lume a respectului și a bunului simț muntenesc. Cel mai mult mă încânta prezența femeilor frumoase, cu șorțurile lor negre, cămăși înflorate și basmale cu dantele, și a bărbaților cu ȋțarii lor albi, căciuli fumurii și cojoace mițoase. Așa mergeau duminica la biserică și seara la horă sau la vreo nuntă.

Tâna purta o cămașă cusută numai cu mărgele multicolore, lucrată de ea noaptea, la lampa cu gaz, înainte de a se mărita. Era tare frumoasă ia aceea și, uneori, pe ascuns, o scoteam din lada cu hainele cele bune și o îmbrăcam, admirându-mă în oglindă. Mult am dorit să mi-o dea mie, dar nu s-a putut, pentru că a vrut să fie înmormântată cu ea, spre dezamăgirea mea...

Ce imagine idilică! În zilele lucrătoare, treceau pe ulițe cirezile de vaci, turmele de oi și de capre, mânate la deal, la păscut. Apoi se auzeau muntenii care mergeau fie la cules de afine și zmeură, din vârful de munte, fie la cules de prune sau la strânsul fânului. Duminica și în zilele de sărbătoare, treceau oierii perechi-perechi pe ulițe, dând binețe și chemându-se, mai întâi la biserică, apoi la petrecere. Toți se cunoșteau, toți se ajutau la nevoie, toți se respectau.

Acum mai trec din când în când prin satul dintre văi și munți doar ca să pun flori și să aprind lumânări la mormintele celor dragi mie: bunicilor mei celor blânzi și buni, mamei mele, fraților și cumnatelor ei. Și cu multă nostalgie privesc la casele

tăcute în care trăiesc alți oameni, străini mie, la clădirea Căminului Cultural, acum în paragină, la valea secată și la ulița mare prăfuită, fără viață. Întotdeauna lacrimi amare îmi spală fața, căci timpul a trecut dureros de repede și mi-e tare dor de tot ce-a fost cândva, atât de senin și de pur în satul cu bunici...

Din volumul "Pe aripile vieții", Editura Conphys, 2014, pag. 42 - 50.

Contemporană

Casa bunicilor, bătrână și bolnavă,
Stă într-o rână, cu păienjeni la ferestre,
Lângă cireșul uscat, năpădit de omizi flămânde,
Ca niște politicieni nesătui.
Ușa scorojită,
Pereții huruiți,
Crăpați de ploaia igrasioasă,
Tavanul căzut peste dormea
Mâncată de molii,
Susținut doar de zidul din paiantă.
Soba de teracotă fără ușă,
În care se mai zărește un rest de cenușă,
Încălzind cândva camera bolnavă a bunicului.
Dulapul cu pahare ciobite, prăfuite,
Cu furculițe, linguri și cuțite ruginite,
Așteaptă gurile flămânde ale nepoților zurbagii.
Aragazul murdar, plin de grăsime râncedă,
Masa, pe care tăia măița cozonacul
Proaspăt scos din cuptor,
Acum doar lemn putrezit.
Fântâna fără ciutură,
Pătulul fără țigle,
Grajdul furat de indivizi misterioși,
Grădina năpădită de scaieți,
De turiță, de pir și de otrăvite bălării,

Gardul fără uluci,
Poarta ieșită din țâțâni,
Timpul oprit în loc...
Doar umbra amintirilor trece, oftând,
Pe poteca noroioasă
Ascunsă de ierburile uscate
De pe malul Oltului.

Destin albastru

De pe terasa pietruită,
îmbrățișată
de umbra desfrunzită
a bătrânului nuc,
privesc
spre lacul somnoros
care se scaldă
în lumina iernatică
a soarelui,
trimițând un strigăt primar
în fluxul istoriei.
De pe balconul cu migdale
dulci-amare
privesc în zare
și înțeleg că
venim pe lume
cu un rost anume,
că pașii cineva-i ghidează,
îi îmbărbătează
sau sancționează
pentru bucurii, nevroze –
drumul nu-i ornat cu roze.
Gândul măiastru
aleargă-n buiastru
și-n dansul valurilor
vede

cum lari zâmbesc afabil
spre senescența
destinului meu,
cam albastru mereu,
sărutat de-un curcubeu
în casa lui Dumnezeu.

În iureșul valsului

Jucărele zboară grele
peste patimile mele,
înălțate înghețate,
blestemate,
cu palmele încleștate,
peste dealul dorului,
pe umerii gândului,
în adâncul muntelui
de pe malul Oltului,
în iureșul valsului.

Râsetele-s în cascadă,
rochiile prin livadă,
învolănate, decoltate,
cu pere țuguiate,
cu obrazii ionatani,
mângâiați, sărutați
de doi frați pătați.

Un, doi, trei,
fete și flăcăi
volbură pe văi...

Jucărele ametește, despletite,
zboară
pe covorul gândului,
catifeaua dorului,

vișinie, arămie,
viața toată-i o beție,
cam sălcie,
la masa lui Bachus,
vioara lui Strauss.

Magie

Fulgi de nea se culcă
pe inima mea
prinsă-n vraja ghirlandei
din bradul împodobit cu multicolore iubiri.
Sprijinite de lună,
tăcutele angoase și nefericiri
se topesc
la gura sobei,
în parfum de smirnă
în noaptea de taină,
în magica lumină.
Peste vârful brazilor,
peste dealuri ninse,
în umbrarul munților,
pe-o sanie ușoară
ce-n văzduhuri zboară,
mângâiat de vântul șui
vine dorul călătorul,
aducând în sacii lui
trei alune,
gânduri bune,
și-un sărut,
așa,
ca la-nceput de An,
pomădat c-un praf de iubire
și c-un braț de fericire
pentru întreaga omenire...

Rugă în noapte

Pe linia infinită a Timpului
stau agățate
gândurile, dorurile,
toate
înmuiate în apa Iordanului.
Mori de vânt,
lilieci rătăciți
în faldurile catifelte ale nopții-s
privirile copiilor speriați,
așteptările bărbaților plecați.
Târându-se în jurul
zidurilor sfinte,
pe lângă morminte,
femeile
cu visul nebun
în sân,
cu speranțe – clăbuci de săpun
pe fruntea zbârcită,
pe unghia tocită,
pe credința abia trezită.
Heruvimi uitați,
îngeri alungați
din lună,
soarta lumii nu-i a bună.
Oul lumii germinează,
e-n travaliu
și nechează,
naște-un monstru
azi în căpăstru.

Mărite Doamne, ajută-ne,
în așteptarea Minunii,
să nu crape coaja lumii!

Păsările

Între cer și pământ
sunt ele,
păsările lui Aristophane,
care vin din adânc de vreme
și ne îmbrățișează visele,
utopicele vise
despre bunătate, înțelegere,
pace, fericire...
Universale vise.
Dragostea lor de viață
creează
între cer și pământ
propriul lor oraș,
orașul zborului spre nemurire.

Oare
oamenii acceptă
să piardă propriile lor puteri
și să acorde libertate deplină
păsărilor?

Eu ador libertatea păsărilor...!

VICTOR RĂDUCAN

Născut în localitatea Bulzești, județul Dolj, ca primul copil al soților Nicolae și Cornelia Răducan. Urmează învățământul primar și gimnazial în comuna natală. Este admis la Liceul Teoretic SM5, actualul Tudor Arghezi, concurența fiind impresionantă. Exigența profesorului de limba latină îl determină să renunțe la liceul de cultură generală, în favoarea unui liceu tehnic.

A absolvit Liceul Industrial „Electroputere”, Profilul Electrotehnic, apoi Colegiul Tehnic, secția „Montare și Reparații Mașini și Aparate Electrice”. A decedat la vârsta de 55 de ani.

A cochetat cu poezia din adolescență, citind clasicii literaturii române și universale. A scris poezii specifice vârstei tinere. La vârsta maturității, manifestă o reală pasiune pentru literatură și un vădit interes pentru cărțile de cultură generală. Opera sa cuprinde: cărți tehnice, creație și enciclopedii culturale.

„Moșatul” este una din cărțile de creație în care autorul evocă copilăria și atmosfera locului natal, printr-un mod particular de a contempla și traduce în limbaj universurile reprezentate. Natura cu tumultul și elementarul specific apare în toată plenitudinea ei și dă pe termen lung un fascinant culoar arhitectonic al vieții patriarhale, fără ca autorul să-și propună anume, spontaneitatea rămânând o dominantă a scrisului său: “Peisajul de toamnă al Bulzeștiului, cu frunze galbene și ploii risipite, îmi lua nădejdea jocului cu zmeiele și a cercului pe care îl conduceam cu atâta măiestrie, cu ajutorul unui vătrau. Picurii reci mă țineau în casă, cu nasul lipit de geam. Tristețea toamnei îmi dădea o anume stare de spirit. Florile mor toamna, dar mă întremam la gândul că vor învia cu fiecare primăvară. Nici nu ascultam prea mult muzica ploii și se pornea iarna care mă dezmiarda cu steluțele argintii și mă ținea ore întregi la săniuș. Țin minte ca astăzi iarna din 1954, când ninsoarea nu mai contenea, zăpada era cât casa, încât ajunsesem să zbor cu săniuța peste gard. Sărbătoarea Crăciunului îmi umplea inima de bucurie. Așteptam cu nerăbdare să îmbrac hăinuțe noi și să umflu bășica porcului.”

Poezia emblematică a volumului „Moșatul” este cea care dă titlul volumului, inspirată dintr-o întâmplare autentică: copilul cu părul lung până la șapte ani își asumă porecla și este mândru de ea.

Volumul este o interesantă frescă de viață rustică, contemplând copilăria și visele ei într-o curgere a existenței. În acest tablou al vieții de la țară, individualitatea nu se pierde, ci devine mai pregnantă, după propria-i mărturisire: „La ceas de amurg, amintirile se aștern una peste alta. Vârsta copilăriei rămâne cea mai frumoasă. Plăcerea de a mă juca era imensă, studiam îndeajuns mecanismul unei jucării pe care, în cele din urmă, o demontam din curiozitate.”

Prima parte este scrisă în proză și comunică dragostea față de locul copilăriei, trezind amintiri radioase. Însuflețit de o firească emoție a primelor experiențe de viață, Victor Răducan știe că orice lăstar devine ramură, contribuind la frumosul universal. În mijlocul acestui climat, aparent liniștit, fereastra copilăriei este deschisă larg către viață, vârsta inocenței nu înseamnă aici, doar joc și fantezie, ci un sporit filon de sensibilitate.

Partea a doua, scrisă în versuri, rememorează secvențe din copilărie cum ar fi: momentul tăierii moșului („Moșatul”), amintirea mamei („Mama”), disimularea tatălui („Izmene pe călător”), ironiile părinților („Mireasa din Napoli”), amintirea rudelor („Fratele bunicului”), a peisajului bulzeștean („Pe Delnița”, „Vis de iarnă”, „Seară de toamnă”), imaginea bunicilor („Album de familie”), a întâmplărilor hazlii („Plimbare”), a întrebărilor pe care și le pune orice copil, când începe să descopere lumea („Dilema”), nașterea surorii sale („Identitate”), verticalitatea pe care o avea de la o vârstă fragedă, schițată în poezia „Lecția de matematică”, psihologia puternică pe care i-o dezvoltă comunitatea în care s-a format, creionată în poezia „Unii și alții”, toate alcătuiesc un univers

inconfundabil. Atmosfera din casa părintească este surprinsă în poeziile „În prispă” și „Noapte de iarnă”.

Personalitatea se conturează printr-un continuu efort, supremele probleme existențiale sunt aduse în prim-plan cu o dezinvoltură fără margini.

Mărturisirile se succed, se deschid, vocile se interferează. Comunicarea ține de un joc al memoriei, un fel de joacă cu poezia. Victor Răducan are o viață interioară bogată, traversează etapele cunoașterii, descifrează semnele lunii, gândește și recrează prin poeziile sale universul copilăriei, conotațiile timpului și spațiului. Volumul „Moșatul” fixează propria-i efigie sufletească. Neliniștea existențială este omniprezentă în poezia sa. Memoria spațiului geografic în care s-a născut, hotărârea de a rămâne mereu el însuși, amintirile din copilărie constituie esența volumului „Moșatul”.

Un alt volum a lui Victor Răducan este de „Epigrame”, în care descoperim natura elementară a lucrurilor, o înțelepciune deschisă spre cele mai largi cruguri ale minții. Lașitatea, minciuna, hoția, viclenia, fudulia, lenea, egoismul și gelozia modifică relațiile interpersonale.

Autorul încearcă, prin caracterul satiric al epigramelor sale, să corecteze și să modeleze limitele omenești care par de nedepășit.

Epigramele lui Victor Răducan sunt un prilej al ascuțirii spiritului printr-un exercițiu delectabil, neîmplinirile având puțința compensării prin forța inteligenței sau a imaginației.

Aceste competiții-spectacol au grade diverse de concentrare a expresivității, epigramele fiind încărcate cu o forță de persuasiune.

Volumul „Enciclopedia distractivă și culturală de la A la Z” , scrisă cu pricepere și îndelungă răbdare, îmbogățește spiritual cititorul. Cartea nu plictisește, dimpotrivă, oferă un summum de informații din diferite domenii. Structurată în mai multe capitole: Cuvinte uzuale, Biologie, Religie, Astronomie-Astrologie, Maxime-Cugetări, Medicină, Expresii latine, Geografie, Muzică, Istorie, Artă, Literatură, amintita lucrare probează pe deplin spiritul enciclopedic al autorului.

“Caleidoscop cultural” este o carte care continuă și întregește spiritul enciclopedic a lui Victor Răducan, volumul oferind impresionante și utile segmente de cultură. Pornind de la afirmația lui Seneca, „Lung e drumul prin învățături, scurt și eficace prin exemple”, autorul este convins că dinamismul vieții economico-sociale nu permite o ritmicitate a lecturii din varii domenii. Autorul consideră că Enciclopedia și Caleidoscopul Cultural dezvoltă interesul pentru asimilarea unui sistem unitar de noțiuni, deoarece gândirea omului modern înregistrează selectiv doar „conceputele cheie”.

Capitolele celor două cărți sunt aprofundări, informații culturale și științifice, pe care le putem compara cu arcul multicolor al unui curcubeu peste timp.

Prin basmele „Pogonici cel Frumos”, „Pogonici în Țara Proștilor”, „Pogonici cel Înțelept”, „Pogonici în Țara Minunilor”, Victor Răducan a creat un personaj de basm, un om obișnuit ce capătă politețea prinților și discreția zefirului, având în vedere nenumăratele experiențe de viață și întâmplări la care este supus. Amintitele creații literare au caracteristicile basmului:

lupta dintre bine și rău, prezența cifrei trei, iar accentul este pus pe fabulos.

Imaginile de basm au coerența lăuntrică propice, împletirile de real și fabulos tind să capete densitate, în picurii de pe frunzele copacilor descoperim misterele și strălucirea boabelor de curcubeu. Basmele lui Victor Răducan prind rezonanțe profunde în lumea neîntinată a copilăriei, dar și în sufletul adulților.

Fiind convins că domeniul electricității a contribuit substanțial la lichidarea înapoierii economice și culturale de pe planeta noastră, Victor Răducan a scris un „Breviar Electricitate”, prin care familiarizează cititorii cu noțiunile fundamentale despre electricitate, având convingerea că sunt o componentă a omului care a pășit în mileniul III. „Breviar”-ul lărgeste orizontul de cunoaștere și contribuie la formarea personalității omului modern, asaltat de atâtea tehnologii. Mai mult, cartea are menirea să schimbe ușor mentalitățile care s-au decelat de-a lungul timpului. Potrivit afirmației sale, fiecare profesie cere vocație și dăruire, prin urmare, a sosit timpul ca fiecare să înțeleagă rolul celorlalți în societate. Cartea contribuie la însușirea elementelor teoretice din acest domeniu, cu precizarea că punerea în practică aparține specialistului.

Izmene pe călător

– Bună ziua, ori zisei?
Spun acum din partea ei,
Uite cum se întâmplă...
Ne întâlnirăm noi la moară,
Discutarăm într-o doară,

Zice că să-i dai răspunsul,
Să-i trimiți prin mine vorbă,
Rămâne cum ați vorbit
Sau cumva v-ați răzgândit?
Așa-mi spuse,
Așa-ți spui.

Moțatul

Ia moțul copilului!
Ieri cu buclă, azi cu coc,
Mâine despletit de tot,
Nu ți-e bine, vezi de treabă,
Tunde-l la zero degrabă!...
Eu... știind povestea care
M-a făcut cu părul mare
Am intervenit cu sârg:
- De ce să îmi taie coada
N-ai de lucru, măi femeie?
Porți de grijă buclei mele...
Sunt Moțat, asta se vede,
Ce-ai cu cine, ce mă crede?
Aveam șase ani jumate
Părul despletit pe spate.

Pe Delnița

Codrule, cu frunza lină,
Pe cărarea ta m-afund,
Vino, sufletul mi-alină,
Doruri multe mă pătrund...

Totul e în armonie,
O pasăre pe-o smicea.

Pregătește o simfonie,
Fermecând codrul cu ea.

Din volumul „Moșatul”.

Epigrame

Unui amic nonconformist

Amice, îmi place eleganța
Ce-o afișezi mereu,
În vorbe, dar în fapte
E vai de capul tău!

Unui palavragiu

Dac-un prieten sună,
Te-așezi la vorbă, frate,
Și cine să te-oprească?
Când spui verzi și uscate,
El te-a întrebat de-o carte
Și tu i-ai spus de Marte.

Din volumul „Epigrame”.

ANA ANDREESCU

A absolvit Facultatea de Filologie - Universitatea Craiova în anul 1973. Din 2003 este membră a Uniunii Scriitorilor.

Cărți de autor publicate: *Arta cărții* (1508 - 1652), ed. DU Style, 1997; *Cartea de colecție*, ed. Meridiane, 2000; *Arta cărții* (1508 - 1700), ed. Univers Enciclopedic, 2001(ediția a 2-a adăugită); *Arta cărții* (1508 - 1700), ed. Capitol, 2003 (ediția a 3-ia); *Cartea românească în veacul al XVIII-lea*, ed. Vremea, 2004; *Începutul călătoriei*, ed. Coresi, 2010 (carte pentru copii); *Minunata aventură*, ed. Curtea Veche, 2015.

Traduceri din franceză și engleză (Dan Frank, *Boema*, ed. Universal Dalsi, nominalizată la premiile URSS 2003; Marina Picasso, *Bunicul*, ed. Vivaldi, 2003; Gaetan Soucy, *Fetița care iubea prea mult chibriturile*, ed. Polirom 2004; Veronique Ovalde, *Mă cheamă Rose ca pe mama mea*, ed. Minerva, 2006; Claude Frisoni, *Necroloage spirituale*, ed. Paralela 45, 2007; Francois Mauriac, *Cuibul de vipere - Genitrix*, Polirom, 2009; Edward Said, *Orientalism*, ed. Amarcord, 1999; Michael Cunningham, *Capătul pământului*, ed. Vivaldi, 2006; John Updike, *Gertrude și Claudius*, ed. Paralela 45, 2006, premiul Asociației Scriitorilor din București 2007; Neil Jordan, *Umbra*, ed. Minerva, 2007; Victor Lavalle, *Extaz*, ed. Minerva, 2008 ; Tahsin Yutcel, *Zgârie nori*, ed. Vivaldi, 2009; Aifer Tunc, *Incidentul lui Aziz-bey*, ed. Vivaldi, 2010; D.W. Buffa, *Trandafirul negru*, ed. Rao, 2011; Bridget Asher, *Iubitele soțului meu*, ed. Curtea Veche, 2012; Martin Langfield, *Cutia răului*, ed. Rao, 2013; Jared Cade, *Răz bunare mortala*, ed. Rao, 2014.

Familia Bursuc

Două cărți de căpătâi avea Andrei. Cartea cu vrăjitori și Cartea cu spiriduși și cu ființe care trăiesc sub pământ. Din ele a citit el, pentru prima dată în viață, titlurile capitolelor scrise cu majuscule, cam prin luna iunie a anului 2014, la sfârșitul clasei pregătitoare, când știa deja tot alfabetul cu litere mari de tipar. Să nu mai vorbim de imaginile din cele două cărți. Andrei știa exact ce reprezintă fiecare, pentru că Bunica îi citea ce era scris sub ele cu litere mici de tipar. Era clar că tot ce scria în acele cărți îl pasiona, deși existau perioade mai lungi de timp în care uita de ele. De exemplu, în vacanțe, cărțile acestea rămâneau acasă, iar el mergea la bunici, unde erau alte cărți cu povești, cu animale de pe tot globul, cu băieți ștregari precum Habarnam, erau canalele cu desene animate la televizor... dar, mai presus de orice, acolo erau grădina și livada și mai era și gip-ul lui, cu care, de la vârsta de trei ani, făcuse mii de cărări prin iarbă, cât țineau vara și toamna. Niciun colțișor nu scăpase neexplorat. Andrei era stăpânul grădinii și al livezii.

În vacanța de vară, veneau în curte mulți băieți din casele de pe străzile dimprejur și se încingea o joacă pe cinste. Băieților le plăcea cel mai mult să joace fotbal pe iarbă. Băteau mingea, în special pe seară, când se mai lăsa răcoarea, și jucau fotbal până se însera de-adevăratelea și mingea nu se mai vedea. Abia atunci plecau băieții și abia atunci Andrei și Bunica intrau în casă și începeau pregătirile pentru culcare.

Într-o astfel de seară târzie, când luna și stelele se instalaseră bine pe cer, Andrei i-a spus bunicii că îi este frică să mai rămână în grădină, dar mai ales în livadă, după lăsarea întunericului. Bunica s-a mirat și, după ce i-a amintit de serile în care îl striga de zeci de ori până ce catadicsea el să vină înapoi din livadă, i-a amintit că niciodată, până în acest moment, el nu a dat semne că ar avea teamă de ceva și l-a întrebat dacă îi poate spune mai mult despre această frică.

— Bunica, vreau să mă culc acum pentru că mi s-a făcut somn... a refuzat, elegant, Andrei să răspundă.

— Bine. Vorbim altădată. Când vei dori tu. Bine? Noapte bună, a spus bunica.

— Noapte bună, a răspuns Andrei.

***

În dimineața următoare, domnul Bursuc s-a trezit foarte devreme, fără ajutorul ceasului deșteptător. De fapt, trezitul devreme era una din bucuriile tihnite ale domnului Bursuc. Își făcea cafeaua, mergând pâș-pâș prin casă, pentru a nu-i trezi pe ceilalți ai casei. Își turna cafeaua în ceașca lui albastră și se așeza în fotoliul de lângă fereastra dinspre grădină, cu o carte despre istoria neamului bursucesc pe genunchi. Citea numai dacă în grădină nu se petreceau evenimente captivante, precum ascensiunea pisicii Meme pe acoperișul magaziei. Traseul acesteia începea cu escaladarea nukului. Din nuc Meme trecea pe acoperișul înalt al magaziei, apoi de pe acoperișul înalt cobora pe acoperișul mai scund al garajului care adăpostea tractorașul, gip-ul lui Andrei, bicicletele și instrumentele de lucrat grădina. Sub streășina garajului, pe veranda coliviei lor suspendate de peretele acestuia, picoteau cei doi porumbei albi ai familiei. Domnul Bursuc își amintea cum lucrase Constantin o zi întreagă la construcția acestui apartament cu hol, două camere și verandă, foarte confortabil și spațios, destinat să devină căminul celor trei porumbei, doi albi și unul gri, rămași singuri pe lume în urma unor evenimente rămase parțial necunoscute domnului Bursuc. În această dimineață, grădina mustește de apă. A plouat cuminte, dar susținut, toată noaptea. Stratul de nori este încă compact, dar ploaia s-a oprit. Bineînțeles că nu mai ploua, altfel ascensiunea pisicii Meme nu ar fi fost posibilă. Pisicilor, se știe, nu le place ploaia. Interesant pentru domnul Bursuc este faptul că investigația lui Meme nu pare îndreptată asupra cei doi porumbei. Ea miroase cu de-amanuntul porțiuni din acoperișul scund, apoi urcă din nou pe acoperișul înalt și se îndreaptă spre coroana nukului care acopere, parțial, acoperișul înalt, dar...nu își începe coborârea, ci se întoarce și se urcă până pe coama acoperișului. Se așează pe burtă, pe coamă, cu etichetele atârându-i în lateral. Rămâne acolo, nemișcată. Minunat punct de observație! se gândește

domnul Bursuc. Privirile lui o părăsesc pe pisica Meme, pentru că sesizează o schimbare de decor în grădină. Două pete luminează din verdele ierbii proaspăt tunse și umede. Cei doi porumbei albi au coborât de pe verandă, în zborul lin al exercițiului lor de zbor matinal, și ciugulesc, foarte selectiv, câte ceva, printre firele de iarbă. Li s-a alăturat și porumbelul gri botezat Puiuț de către Andrei și poreclit Bucureșteanul. Stau toți trei, în triumfi, mai ciugulesc, mai beau câte o picătură de apă de pe iarbă, mai schimbă impresii despre vreme. Ce tihnă...suspina mulțumit domnul Bursuc. O a treia pată albă în peisaj este pisica albă din vecini, care se spală așezată pe stiva de scânduri de lângă magazie, sub nuc. Nici ea nu este interesată de cei trei porumbei. Este concentrată numai să-și facă toaleta de dimineață cu seriozitate. Fără nicio grabă. Tihnă... Câte o picătură de ploaie mai tulbură, ici-colo, limpezimea băltoacelor acumulate pe dalele aleilor. Frunzele se clatină ușor, ușor de tot. Mișcare abia bănuită. Pisica albă a depus armele. Doarme întinsă pe scânduri, sub nuc, protejată de streșina magaziei. Porumbeii au strâns rândurile, dar rămân tot pe iarbă. Pacea este deplină... O coșofană se așează pe acoperișul înalt al magaziei. Meme întoarce capul spre ea. Stop cadru. Coșofenele astea!... Meme se întoarce, se îndreaptă spre nuc și își începe coborârea. Domnul Bursuc știe că Meme merge în casă să-și ia micul dejun.

Domnul Bursuc ia o înghițitură de cafea din ceașca albastră și oftează mulțumit, cuprins și el de vraja tihnită a acestei dimineți. Gândul îl poartă spre momentul în care el și familia lui se instalaseră în acest loc. Când ajunseseră aici, în urmă cu un an, singura locuință disponibilă era cea aflată la rădăcina cireșului cel bătrîn, aflat în rândul de pomi cel mai apropiat de grădină. Fereastra casei era plasată între rădăcinile aeriene ale cireșului, înspre grădină - un adevărat punct de observație de la care domnul Bursuc era la curent cu tot ce se întâmpla în grădină, în curte și spre casă. Celelalte locuințe din livadă, cea de la nucul de lângă gardul dinspre est, cea de la mărul florina și cea de la gutui erau deja ocupate când ajunseseră ei aici. Erau destul de amarâți și de dezorientați în

acel moment. Și obosiți. Călătoria fusese una lungă...dar aceasta este altă poveste. Îi întâmpinase un elf de grădină care ieșise să culeagă niște fructe din coacăzul de lângă gardul dinspre nord. Elfii aceștia sunt foarte inteligenți și sensibili. Fără să pună vreo întrebare, elful înțelesese că ei aveau nevoie de ajutor.

— Dacă sunteți în căutare de casă, în livada noastră este o casă liberă. Vreți să o vedeți? a întrebat el

— Vrem să o ocupăm, oricât de mică ar fi. Nu avem casa, a venit, imediat, răspunsul domnului Bursuc.

Atât de simplu a fost.

Ultimii veniți aflat că elfii de grădină se instalaseră primii în acest loc. Ocupau casa de lângă gutui, cea mai apropiată de colțul nord-vest al proprietății, unde se aflau înmormântați cei trei căței Bobiță, Codiță și Fetița, care bătrâni fiind, plecaseră în lumea de dincolo. De acolo de unde se aflau, aceștia asigurau siguranța grădinii și a casei și niciun răufăcător nu a dat vreodată târcoale acestei proprietăți. Încă un argument pentru a te de așeza în acest loc. Casa de la nukul de pe hotar era ocupată de domnul Cârțiță. Ca să nu mai deranjeze grădina, acesta hotărâse să-și sape culoarele pentru aprovizionare și depozitare dincolo de gardul grădinii. Foarte înțelept, domnul Cârțiță! Dar, domnul Bursuc aflase că domnul Cârțiță se speriasse puțin și de nuielușele de alun pe care stăpânii le înfingeau în găurile de aerisire pe care, la început, domnul Cârțiță le făcea prin grădina de zarzavat. Acum, nimic nu mai tulbura armonia locului. În casa de lângă mărul florina locuiau Fricoșii, cu care domnul Bursuc nu avusese încă niciun contact.

Ei, dar familia domnului Bursuc a mai trecut prin niște emoții mari, la scurt timp după instalarea în casă. Era o zi de joi, pe la prânz, când lângă cireșul bătrân a început o tevatură nemaipomenită. Zgomot de ferăstrău, trosnete de crengi care cădeau pe pământ. Gândurile rele au dat năvală în mintea și în sufletul domnului Bursuc. Cireșul la rădăcina căruia se afla casa lui era bătrân. Sunetele pe care le auzea din locuința lui aflată la rădăcine cireșului celui bătrân îi spuneau că cineva taie cireșul. Întrebarea era de unde îl taie? De deasupra tulpinii sau de la rădăcină? Sau poate îi scoate și rădăcina, ca să planteze un cireș

tânăr în locul celui bătrân și uscat...și atunci, adio casa confortabilă...Clipele îi păreau ani domnului Bursuc. Apoi, zgomotele s-au potolit. Casa de la rădăcină nu suferise niciun neajuns. Numai că, după un timp, au început să se audă niște bocănituri, lovituri de ciocan care zguduiau trunchiul cireșului. Ceva de neînțeles...Abia spre seară tărăboiul s-a sfârșit. Și, abia după lăsarea intunerului, domnul Bursuc a putut ieși să vadă ce s-a întâmplat. Lucrurile stăteau așa: coroana uscată a cireșului dispăruse; pe trunchiul cireșului, la locul unde ar fi trebuit să înceapă coroana, se afla fixată o platformă cam de o jumătate de metru pătrat. La vreo 3 metri distanță de cireșul bătrân fusese plantat un alt cireș, tânăr. Avuseseră noroc. Cireșul bătrân rămăsese la locul lui, iar platforma construită pe trunchiul lui era garanția că nici nu va fi tăiat în viitor.

Cel care tăia coroana uscată a cireșului fusese bunicul, iar platforma la care Andrei ajungea cu ușurință, escaladând trunchiul, a devenit după aceea locul de unde Andrei vedea bine tot ce se întâmpla în grădină și în livadă, dar și peste gardul proprietății, în grădinile vecine. Și mai era și locul în care el se refugia când se întâmpla să se supere din cine știe ce pricină...

***

— Eu am o întrebare, se aude vocea domnului Bursuc. Ca ultimul venit în livadă, eu nu știu dacă nepotul Andrei obișnuia să se plimbe cu gipul lui până la cele mai îndepărtate colțuri ale proprietății. Întrebarea este el chiar se îndepărta așa de mult de casă?

— Da! Și eu am dovada! spune cel mai viteaz dintre fricoși, care venise și el la acesta adunare importantă, în ciuda faptului că era fricos.

—Dovadă? întreabă mai multe glasuri deodată.

— Da, dovadă. Știți că noi fricoșii suntem extrem de curioși. Ca să ne învingem frica, trebuie să cunoaștem în profunzime fenomenele vieții, deci este normal să fim curioși. Cum Andrei ne speria grozav când trecea în viteză cu jipul pe lângă mărul florina, unde se află casa noastră, am hotărât să spudiem mai bine bolidul lui de fier, care ne inspăimânta atât de tare. Zis și făcut! Pentru aceasta, am făcut fotografii și, priviți,

fotografia aceasta îl arată pe Andrei cu jipul lângă salcâm. Singurul salcâm este lipit de gardul dinspre apus al proprietății. Iar în această fotografie, este lângă gutui, spre colțul din dreapta al livezii. Așdar, da!, Andrei obișnuia să se plimbe până în cel mai îndepărtate locuri ale proprietății.

— Da, fotografiile sunt dovezi valabile, este de acord domnul Bursuc.

— Bună treabă, domnule Fricos, spune elful de grădină Vava, cel care de altfel, organizase această întâlnire de urgență a locuitorilor livezii. Acum, problema este că s-a întâmplat ceva, nu știm ce anume, și Andrei nu se mai bucură de locul acesta cum se bucura mai înainte.

— Poate că i s-a făcut frică, spune cel mai viteaz dintre fricoși.

— Frică de ce? intervine în discuție Puișor, porumbelul bucureștean, care, fără să participe la adunare, ciugulea de ceva vreme semințe de prin iarbă la doi pași de locul adunării și auzise fără să vrea discuția.

— Frică de ciori, răspunde fricosul. Nouă ne este foarte frică de ciorile acestea hoațe care vin și mănâncă fructele din pomi.

— Ah! exclamă Puișor. Sau poate de uliu! Nouă porumbeilor ne este foarte frică de uliu, adaugă el.

— De mine nu putea să se sperie, spune domnul Cârțiță, pentru că eu, când aud zgomotul gipului, mă ascund imediat în galeria cea mai apropiată. Știți că eu am un auz foarte, foarte fin.

— Dragii mei, intervine elful de grădină Vava. Nu există decât o singură soluție. Să mă apropii de Andrei și să-i citesc gândurile.

— Cum așa!!! Noi elfii nu trebuie să fim văzuți de oameni!, a exclamat elful de grădină Roro.

— Nu te îngrijora, elf Roro. Găsesc eu o metodă să mă apropii de el, fără ca el să mă vadă.

***

În noaptea următoare elful de grădină Vava nu a dormit deloc. A pus la cale un plan. Pisica Meme îi va fi de ajutor în ducerea la bun sfârșit a acestui plan. Elful Vava știa că pisica

Meme ieșea noaptea din casă pentru a merge la vânătoare de șoareci. Acesta era un punct nelipsit din programul ei zilnic. Așadar, elful de grădină Vava s-a făcut ghemotoc lângă ușa și, când ușa s-a deschis pentru ca pisica Meme să iasă, el s-a strecurat, nevăzut, înăuntru. Locul îi era total necunoscut. Dar avea bănuiala că Andrei dormea la etaj, pentru că îl vedea adesea privind afara de la fereastra înspre grădină, de la etaj. A găsit scara și a urcat. Avusese dreptate. Andrei dormea liniștit împreună cu nenumăratele lui plușuri. Înșirate de-a lungul unuia dintre pereți, dormeau și jucăriile lego, construite, desigur, de Andrei.

— Aha!, a exclamat în sinea lui elful de grădină Vava. Aceasta ar putea fi cauza. Are, deja, și alte preocupări. În afară de faptul că joacă fotbal cu băieții, tenis cu bunicul, merge cu bicicleta prin sat, se pare că este un constructor pasionat de lego. Păi, aceasta este o activitate foarte migăloasă și care îți ia mult timp. Da, da... cred că nu-i mai ajunge timpul și pentru cursele cu gîpul prin livadă și prin grădină...Dar, la să vedem ce visează, dacă visează ceva, în acest moment, hotărăște Elful Vava și se apropie de pat...

În visul lui, Andrei era la școală, stătea în bancă și se uita la mâinile murdare de cerneală ale lui Maximus. Hait! O picătură de cerneală...ba nu, mai multe picături de cerneală au căzut pe caiet... Tema la care lucra Maximus era compromisă!

— Da. Uitasem că Andrei este școlar...are deci și teme de făcut, s-a gândit elful de grădină Vava.

Elful de grădină a mai aruncat o privire asupra încăperii, în întregul ei, a coborât scara și s-a așezat ghemotoc lângă ușa de la intrare, în așteptarea momentului când pisica Meme va zgâria la ușă pentru a i se deschide să intre în casă. Atunci se va strecura, tot nevăzut, afară din casă.

***

Bunica îi usca părul lui Andrei, după ce acesta își făcuse dușul de seară. În asemenea momente, se întâmpla adesea ca cei doi să-și facă unul altuia confidențe, să mai povestească pățanii care le-au provocat mirare sau i-au intrigat... lucruri de felul acesta.

— Bunica, vrei să-ți spun de ce îmi este teamă să mai rămân seara prin livadă? întrebă Andrei.

— Ah, da, uitasem de asta, spune Bunica, dorind să pară dezinteresată. Povestește-mi.

— Eu cred că dincole de gardul din spate al grădinii locuiește un animal fantastic! începe Andrei.

— Ce spui!!!... Chiar așa?... s-a mirat Bunica. Ți s-a întâmplat să te întâlnești cu el? continuă ea.

— Nu. Dar i-am văzut capul. Știi unde? În tufișurile de lângă salcâm, răspunde Andrei.

— Când l-ai văzut? întrebă Bunica.

— Atunci când ți-am spus că-mi este teamă să mai rămân seara târziu prin livadă, răspunde Andrei.

— Da. Îmi aduc aminte, spune Bunica. Și cum arăta?

— Era roșu, cu coarne, cu ochi mari, cu bot și cu urechi, răspunde Andrei.

— Roșu? întrebă Bunica.

- Nu chiar roșu-roșu... Aș putea să spun roșietic, răspunde Andrei.

— Roșietic ca Cookey sau ca Moartea de foc? întrebă Bunica, dând exemple din cărțile și filmele de pe Cartoon Network familiare lui Andrei.

— Nu, roșietic mai spre maroniu și urechile erau ascuțite și albe în interior.

— Și ce crezi că făcea acolo? întrebă Bunica.

- Nu știu. Dar, când m-am apropiat cu gip-ul de gard, s-a speriat și a dispărut între tufișuri, răspunde Andrei.

— Andrei, ca să-mi fac o idee mai exactă, semăna cumva cu o capră? întrebă Bunica.

- NU!... Eu știu bine cum arată o capră! Nu era capră! Era un cap foarte mare, răspunde Andrei.

— Ei... am zis și eu. Așadar, s-a speriat de tine, spune Bunica.

— Da. răspunde Andrei.

— Înseamnă că era un animal fantastic sperios și că nu avea intenții rele, concluzionează Bunica.

—...da, poate că așa este, spune Andrei, nu prea convins.

— Știi ce? Haide să mergem amândoi până la locul acela! propune Bunica.

— Nu! respinge Andrei ideea, cu promptitudine.

— Nu în seara aceasta, spune Bunica. Oricum, este târziu și trebuie să ne pregătim de culcare. În altă seară, când o să dorești tu...Vrei? continuă Bunica.

— Mă gândesc, promite Andrei.

***

Într-adevăr, în zilele următoare, gândul lui Andrei a revenit des asupra poveștii cu Animalul fantastic și posibilitatea ca el să fi fost o capră. În acest context, și-a amintit de Cooky - păpușa de învățat limba engleză - care se mascase în monstru - cu ochi roșii, limbă verde, urechi violet și dinți negri - și își speriasse grozav prietenii, pe Daisy the Duck și pe Loulou the Canguroo. Și sperietura lui fusese destul de mare. Atât de mare încât nu-i mai venea să meargă cu gip-ul până la capătul livezii, cum obișnuia să facă de multă vreme, de când învățase să-și conducă jip-ul, adică de pe la vârsta de trei ani și jumătate. Dar el nu se speriasse degeaba. Animalul acela de dincolo de gard i se păruse înspăimântător. Mai ales ochii și privirea lui îl impresionaseră negativ pe Andrei. Și mărimea. În lumina împuștinată a amurgului, capul vietății parcă nici nu avea contur, parcă se destructurea devenind una cu întunericul ce se instala încet dar sigur. Brrr... Și-acum, când se gândește, Andrei are o senzație stranie.

***

— Salut, Andrei! se aude, dinspre poartă, glasul lui Matei prietenul din vecini și tovarășul lui de joacă. Vrei să ne jucăm?

— Daaa!... răspunde Andrei, sărind de pe leagănul care-i fusese tovarăș de meditație și alergând să deschidă poarta.

Matei este cu bicicleta. O aduce în curte, o culcă la pământ și, amândoi, revin la leagăn, se așează și încep să se legene alene.

— Știi ce-aș vrea să facem astăzi? întreabă Matei.

— Nu. La ce te-ai gândit? întreabă Andrei.

— Să o rugăm pe bunica ta să vorbească cu domnul Zota să ne ducă să ne arate Țapul, răspunde Matei.

— Țapul?!!! se miră Andrei. Ce țap? întrebă el.

— Țapul domnului Zota, răspunde Matei.

— Ce-i acela țap? întrebă Andrei.

— Mi-a spus bunica mea că este soțul caprei, răspunde Matei. Și mi-a mai spus că este uriaș și foarte, foarte puternic. Are coarne și este foarte războinic, răspunde Matei.

— Eu am fost la domnul Zota. Am văzut toate caprele și căprițele mici. Nu există niciun țap, cum îi spui tu, mare și fioros, spune Andrei.

— Când ai fost acolo? întrebă Matei.

— Mai demult, răspunde Andrei.

— Bunica mi-a spus că țapul a venit cam acum o lună, spune Matei.

— Da?... Haide să vedem dacă domnul Zota este în grădină și, dacă este, să-l strigăm și să-l rugăm frumos să ne ducă să vedem Țapul, spune Andrei, cuprins subit de o nerăbdare năvalnică.

Abia spre seară a avut domnul Zota timp să-i ducă pe băieți la staulul caprelor, ca să vadă Țapul.

— Uau! Ce mare și înspăimântător este! a exclamat Andrei. Acesta este un țap?...Are ochi mari și coarne și cap foarte mare...și este foarte înalt... Domnul Zota, Țapul umblă singur pe câmp? întrebă Andrei.

— Nu, nu iese din staul, răspunde acesta.

— Dar...mai există și alți țapi în afară de acesta...., meditează cu voce tare Andrei.

— Da, desigur, spune domnul Zota.

— Sunt sălbatici? întrebă Andrei.

— Există și țapi sălbatici, dar nu pe la noi, răspunde domnul Zota și, după câteva minute adaugă; la noi aici, mai are țap Moș Nae, păstorul, dar țapul lui este cam năzdrăvan. Mai săptămânile trecute s-a răzlețit de turma de capre și s-a pierdut. O noapte întreagă nu a dormit în staulul lui. S-ar fi putut să-l atace cîinii, dar a avut noroc, nu l-au atacat. Abia a doua zi, l-a găsit Moș Nae chiar în crângul din spatele grădinii tale, Andrei...

În mintea lui Andrei, gândurile se împliniră ca norii aducători de furtună. Se speriasă oare de un țap? Animalul

fantastic pe care-l văzuse el să fi fost un țap? Cam semăna cu Țapul domnului Zota. Să se fi speriat oare de țapul lui Moș Nae, păstorul? Andrei era copleșit de întrebări.

— Andrei, haide să mergem acasă la tine, spune Matei, de care Andrei uitase aproape cu totul.

— Da! Haide acasă!, răspunde moale Andrei.

Domnul Zota îi conduce pe băieții până la poartă. Ei îi mulțumesc frumos și, ajunși casă, au făcut un concurs de dat în leagăn. Cine ajunge mai sus, mai aproape de cer... Rezultatul concursului a fost incert...ca multe alte concursuri și întâmplări.

Seara din miercurea săptămânii aceleia, a fost una extrem de agitată pentru toți locatarii livezii și chiar și pentru locatarii casei. Motorul gip-ului a tulburat liniștea proprietății, mai ales a părții din spate a acesteia, cea de lângă gardul dinspre crâng.

Domnul Bursuc, elful de grădină Vava, domnul Cârțiță, porumbelul Puiuț și chiar și familia Fricoșilor erau cu toții afară din casele lor, lângă ușile de la intrare ale acestora, și urmăreau meandrele ample și slalomul bolidului condus de Andrei printre pomi. Andrei parcă voia să recupereze plimbările din serile în care gip-ul stătuse trist, cu motorul oprit, în garaj.

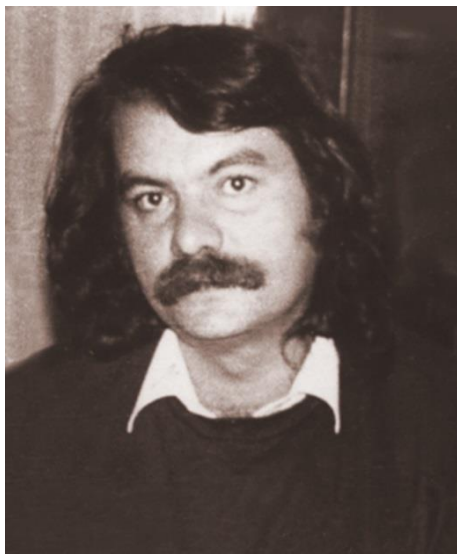
— Andrei! Andrei! se aude glasul Bunicii, care venea agale dinspre casă, pășind cu grijă prin iarbă, înspre livadă. Andrei, s-a făcut târziu. Este aproape întuneric. Haide, vino, să ne pregătim de culcare....

După ce gipul a fost parcat frumos și motorul lui a intrat în adormire, în văzduh dansau mii de simțăminte ce nu mai încăpeau în inimile locuitorilor locului, dar, peste toate suverană era bucuria. Viața reintrase în normal!

— Ne întâlnim mâine la ora cinci după amiază să luăm ceaiul împreună și să sărbătorim revenirea la armonie, le spune elful de grădină Vava celorlalți prieteni. Acum, noapte bună tuturor, a încheiat el.

ION STRATAN

Născut pe 1 octombrie 1955, la Izbiceni (Olt). A absolvit liceul în Ploiești, iar apoi Facultatea de Litere a Universității din București. A fost membru al "Cenaclului de Luni", profesor între 1982 și 1985, bibliotecar până în 1990, când devine director adjunct al revistei "Contrapunct".

A publicat volumele: "Cinci cântece pentru eroii civilizatori" (1983), „Lumina de la foc” (1990), „Lux” (1992), „Ruleta Rusească” (1993), „Desfacerea” (1994), „O zi bună pentru a muri” (1995), „Cântă zeiță mânia” (1996), „Mai mult ca moartea” (1997), „De partea morților” (1998), „Cafeaua cu sare” (1998), „Apa moale” (1998), „Crucea verbului” (2000), „Zăpadă noaptea” (2000), „O lume de cuvinte” (2001) ș.a.

A primit Premiul Uniunii Scriitorilor (1993) și
Premiul "Mihai Eminescu" al Academiei Române (1995).
S-a sinucis în 19 octombrie 2005, la Ploiești.

Pentameronul

ARGUMENT

De-aș apărea să vă cânt din liră - degeaba!
Coroana de urzici pe creștet mărește geniul și graba
Inflația scade geniul și grația.
Sun un muncitor. Muncesc cu
Spiritul. Vă scriu aceste rânduri rugându-vă
Să-l promovați pe elevul Popescu.

Suntem înconjuțați. Cu oameni noi, molecule de aer
Cu carne noi oamenii și noi cântecele cu vaer.
Cu acreală, noi, semințele de lămâie, cu coapse,
Noi, sexurile și noi, morții, cu tămâie.
S-a tras cortina de piatră, cortina de bronz
Și cortina de fier. Aplaudă un spectator prizonier.
Filatura, turnătorii mare e-n toi pentru ale
Conștiinței nevoi. Nu vreau să mă-ntorc la natură
Nu vreau. Vreau să fiu înțeles cu scârbă și ură
Vreau să-nțeleg veverița, isteața, care învârte
Pământul cu greața. Cândva nu era scris nimic.
A naște oameni și a scrie-i un tic. Nervos și obtuz.
Carne de pușcă în tanc sub obuz.
La început a fost cuvântul Cuvânt. Ce numea el
Dezgropă arheologii de vânt. Se scrie și era.
Fără mâna mea cu furunculi care căsca.
Am iubit mult tot mai aproapele până-am ajuns
Să mă iubesc doar pe mine. Și iată-mă uns.

UNU

Atunci priveam piatra și gheata
Mari și rotunde. Rotund și rotund
Totul. Pe frunte piatra. În gând
Piatra și gheata. Totul rotund.
În orizont se încălța cineva
Cineva îl lovea și-l crăpa.
Înăuntru mergea gheata mea
Încălțată în piatră și ea.
Am văzut și m-am încălțat în zi.
Am văzut și am stat printre cei mai
Vii dintre vii.

În mantia cu pietre și piele
Schimbate-ntre ele.
Safir cu atlas domolit cu granit
Schimbate de celtul scitit.

Schimbul de stele
Pe rele.
Schimbul de pietre
Pe vetre.

M-am adăpat cu ai mei la izvorul
Nr. 5 de amar. Celest insectar.

I-am spus lui Ucigă-l Toaca să-i ucidă
I-a ucis. A venit. M-a făcut primul rigă.
Am izbit pisici negre de zid
N-au zis pâs și-au murit.
I-am spus Tălpii Iadului
Încălță gheata. Sunt gata.

Am ciocnit cu otravă curara
Am băut fierea dracului, rara.

Am mutat în metale menhire
Cu acuplări peste fire.

Am spus soața cu tatăl
Pruncul e-n tine, mi-au spus
Arde-l și fată-l.

Cerul e gheața
În care diavolul
Își ține picioarele.

Mută argintul în cupru
Și pune-l la degetu-i

Marele.

DOI

Cuvântul lumină lumină.
Și a fost ziua mea.
Și-am iubit și-am băut
Scutit să port scut.

Mi s-a arătat carnea lui
Icoană-ntr-un altar s-o pui
La închinat. Și-am uitat.

Unghia lui era moale ca
Urechea omizii. Mi-a spus
Ion. Eu și tizii.

Și mi-a spus. Vederea să-ți fie
Epifanie.
Vestește și-așteaptă.
Ferește de faptă.
Am privit, mi-am uitat
Până brațele mi s-au încrucișat.
Până mi s-au făcut ca lui Budha.
Braț la braț cu caracatița uda.

Atunci lumina a cuvântat. Și-am fost
Albie de porci într-un sat
Să îl nasc și să-l pun
Într-un pom de Crăciun.

Albie de porci te fac
O, ce bucurie
Cu vărsat am să te-mbrac
Și lături o mie.

În alt sat
Am uitat.
A venit
M-a luat.

Am grăit între mine și el
Tigru sărind prin cerecel.
Am grăbit cu foc și am grăit cu ură
Să-l păstrez. Mi-a dat mura în gură.
Lam dat jos după ce-l dădusem oțet,
M-a sărutat. M-a lăsat să m-așed.

Nu mai știu. Nu mai știu.
M-au pus în sicriu. Eram viu.
Amândoi

Pierdusem pe Dumnezeu
El privea prin orbita mirată
A craniului meu.

N-am sculptat. N-am pictat.
Am iubit.
M-a uitat. M-a murit.

TREI

Aici lucrurile se încurcă. Memoria memoriei
Îmi dă, claie peste grămadă, de furcă, doar timbre
Pentru fiecare cuvânt, doar imagini și scene,
Desene fluturând sfâșiate în vârf de antene.
Nu se poate vorbi. Se poate descrie. Cam unu la mie.

Sus se văd zeii jucând la zaruri necazuri și haruri.
Am câștigat datorii. Să trăiesc printre vii.

Sugrum șarpele, să lupt cu gemenii. Ah, să-mi ajut
Fără voia mea semenii. Au dat poartă-n casă
Prin care să-mi treacă mireasă. Și eu să stau lângă pat
Orbit și legat. Să urlu, să cânt, să mor, să nu cadă.
Sugrum hidra lângă un zid. Zeii întreabă
- Nu-i mort, n-a murit?
Atunci feciorul este un stupid. Și ne-njură?
Grozav, coane. Parol, rezon, coane. Ce ură!!!
Să-i dăruim al bețiilor dar! Să ne-asculte, să-i dăm viziere
Panașe pentru munițiile-i lașe! Să-l avansăm soldat.
La instrucție să-l punem s-alerge
după plutonul de execuție,
Să-l împușcăm! La pase debile să-i punem ghiulea
Să voteze, de vrea, prin vot secret cu bile.

Mai știi și eu la ce gândeam?
Ce-i pasă păsării de ram? De rupi din
Codru-o rămurea, ce-i pasă codrului de ea?
Ave moriturus. Imperatores te salutant.
Măcar muream singurul. Astăzi sau mâine
Dar singuru, prostul. Nu ca un câine.
Prostește, făceam. Urechea, ca firul de microfon
Urca din amvon în amvon.
Și munceam. Mușchii creșteau din prea plinul
Îndatoririi. Umflam zepelinul.
Eram dine ce în ce mai roși și mai roșii
La cântat s-au lepădat de mine cocoșii.

Aici, unde noi am ajuns, este mai bine ca binele.
Egali în prostie. Aici este finele.

PATRU

Am să vă spun această odă, din păcate
De pe stradă. Acasă-s culcate în pat câteva
Minunate pisici. Voi vorbi chiar încet, să n-audă de-aici.
Puteam și puțeam. O, scârboasă putere
Și adevăr, veșnici trântori la miere.
O dată doar am respirat. M-am aflat
Rege în țara lui Por Împărat.
Am vrut să-nțeleptesc. Mi-a luat-o-nainte
Împăratul nemțesc. Am vrut desfrâuri
Dar s-a deschis sultanul la brâuri.
Am vrut forță armată. Gloria făcea semne
Sub duș după o sticlă mată, jivrată.
Și-am luat-o-ntr-acolo. Am ucis, am ucis
Până m-a trezit moașa cu biciul de vis.
Orb, învățam. Auzeam clopoței.
Vreau la doica. Ora s-a terminat.

Dar se-ntoarce doar Bonaparte
Siberianul cu troica.
Am călărit pe un ochi de himeră
A calului visat de o eră. Am
Ridicat piramide, netotul. Unul știa
Intrarea și apoi, totul.

-Tu, soare al țărmlui! - mi se spunea. Solul traducea
Din romana mea. - Ce zici? - You, son of the bitch!
I-am tras într-o țeapă de neagră lumină
Nu sunt ca mine - am spus. E o vină.
Am tras în țeapă bătrâni și fecioare
Lustragii, cusurgii. Femei despuiate
Ologi , cai și jerbe. Oștirile toate.
Pentru state, pentru etate. Pentru egală-mpărțire
A respirării la fire și la nefire.
Pentru un echilibru între bine și rău.
Zău!
Am tras țeapa în țeapă, după care
Am ars totul într-o iluminare.
Se făcuse dreptate. Dreptatea că sunt
Asta este. Vrusesem să cânt
Și să simt. Dar s-a făcut dreptate
Și-am tăcut și-am urât. Acuma se poate.

Vă par hidos fiindcă-s cel mai util
Țin în mână balanța cu talgere din creiere de copil.

CINCI

Deceniu
de geniu.
Sori
de urdori.

Cel mai slab va lupta
Cu sabia, pana și mitra
Heracle cu Hidra.

Ehei, înmulțiți, înăcriți
Lachei, gânduri de tablă menite
Să scrie-n sanscrite:
Pentru tine, Tanțo dragă
Am săpat o vară-ntreagă
La canalul care leagă
Dunărea de Marea Neagră.

Limbi de jeg. Lașitate. Cover
De reacții. Fără gură. Fără reacții.

Vicleni și mițoși. Sugaci, în etate
În stare de orice ebrietate.

Cadarul în vid, intrepid.

Raționali. Amanții de microscop
Priviți de aproape.

Mărturisesc. Pe voi, suflare născut
Descusută, vă îndrăgesc.

Suntem de Frumusețe
Lent, indolent
Vomitați.
În roata soarelui
Bețe.

Durere de sere.

Cel mai pur va putea să surâdă
Gorgonei cea hâdă.

Frumos este cerul
Senin sau mânios.

I-am ros soarele
Până la os.

Mărturisesc. Am scris totul
În beții, lupanare. Sunt Mațe-Fripte.
Privesc la comedie, plâng.
Curat murdar. Căldură mare.

AURELIAN TITU DUMITRESCU

Născut la 15 februarie 1956, în Caracal (Olt). Liceul în același oraș. A lucrat la Casa de Cultură a Municipiului Slatina și la Întreprinderea de Aluminii Slatina. Facultatea de Ziaristică din cadrul Academiei „Ștefan Gheorghiu”, absolvită în 1984.

Pentru o scurtă vreme, Adrian Păunescu îl angajează redactor la “Flacăra”, dar, în 1985, este mutat disciplinar la „Rebus”, apoi, în 1987, la „Filatelia” (secretar general de redacție). În martie 1990 a înființat revista “Europa”. În 1991, îl găsim secretar general de redacție, apoi redactor șef-adjunct la “Viața Românească”. Din aprilie 2000, a fost consilier în cadrul Secției Asistență Religioasă a Ministerului Administrației și Internelor.

Din 2013, inspector în cadrul Arhivelor Naționale.
A publicat peste 50 de volume de poezie, eseuri și publicistică, printre care: "Antimetafizica – Nichita Stănescu însoțit de Aurelian Titu Dumitrescu" (Editura "Cartea Românească", 1985); „Poeme” (Editura "Cartea Românească", 1989); „Încercare de înșurubare în real” (Editura "Litera", 1991); „Monologuri” (Editura "A.M.B.", 1991); "Mi s-a culcat moartea pe inimă" (1992); „Aproape tac, aproape plîng, aproape sunt” (Editura "Vinea", 1995); "Melanholia deșertăciunilor” (Editura "Vinea", 1996), "Antumele I și II" (Editura Vinea, 2006).

Piatra

Poteca lui desparte lumea în două,
el nu a cerut niciodată iertare.
Femeile se sperie de omul care zâmbește odată cu vârsta,
înjură cu vârsta, ucide cu vârsta.
Doar el nu are poreclă în satul umil de pescari,
doar despre el nu s-a spus nici măcar un cuvânt.

Nu se știe unde doarme, cu ce se hrănește,
nu i se cunosc obiceiurile, femeile cu care s-a iubit.
Când este văzut, este văzut doar de câte unul.
Locurile în care este văzut nu seamănă
cu locurile de pe insulă,
sufletul celui ce l-a văzut o dată se întoarce
acolo să se odihnească.

Și cât de fierbinte este nisipul
și dincotro bat valurile cu unghii de spumă
nu știe sufletul.
Dar stelele toate sunt deasupra aceluia țărni.

Nicăieri nu e mai curată lumina decât pe o piatră de râu

Îți străluceau cununiile la masa lungă de lemn,
albă erai ca un râu văzându-se printre pietrele cenușii
ale muntelui,
și piatra de dedesubt se vedea prin subțirimea ta.

I se vedeau culoarea, mușchii verzui, netezimea.
Eu, pe mal, te atingeam doar cu umbra,
piatra de dedesubt o priveam prin subțirimea ta.

Uitasem că sunt, uitasem că trebuie să cred,
netezimea pietrei mă înstrăinase,
piatra de dedesubt o priveam prin strălucirea ta.

Apeductul Cârlișul Mare, pe Olt.

GEORGE ROGOJINARU

Născut la Drăgășani, pe malul Oltului, la 22 aprilie 1956. Scriitor, pictor de icoane și pictor de biserici. Este absolvent al Liceului Industrial nr. 1, București (1976). A obținut premiul I la concursul național „Tinere Condeie” (1975); membru al cenaclului literar „Gib Mihăescu” din Drăgășani (1977-1986).

Deschide o expoziție personală de pictură la Drăgășani (1986). Absolvent al Școlii de Pictură Bisericească a Patriarhiei Române (1990); publică poezie și teatru în revistele „Forum V”, „Povestea vorbei” și „Casa cărții” - revista Bibliotecii Județene „Antim Ivireanul”.

Teatru – Tragi-melo-comi-dramă în 3 acte

Cum am scris „Teatru”?

Am tratat o temă foarte vastă, pe măsura ignoranței mele.

Personaje:

Prologul, Destinul, Viața, Noaptea, Un zvon, Alt zvon, Cortina, Critica, Reprezentația, Gloria, Fiasco, Absurdul, Epilogul, Un public numeros.

Actul I

Scena 1

(cortina nu se ridică, se aud numai vocile de după ea)

Prologul (cu tristețe):

– Dragi spectatori, piesa nu s-a scris.

Surpriză în sală, aplauze prelungite, râsete.

Scena 2

(neschimbarea decorului dintre scene nu se remarcă din cauza intervalului mare de timp dintre ele)

Destinul (jubilând):

– Bucurați-vă, s-a născut autorul!

Urale, cântece... sărbătoare.

Scena 3 (același decor)

Viața (veselă):

– Trăiți cu încredere, piesa se va scrie!

Bucurie, sărutări, lacrimi, aplauze seculare.

Scena 4 (de după cortină)

Noaptea (grav):

– Liniște... se scrie piesa. Visări, iluzii, speranțe.

(*sfârșitul actului I*)

Actul II

Scena 1 (de după cortină...)

Un zvon (în șoaptă):

– Cică nu s-ar mai fi...

Publicul (brusc):

– Cuuum? (suspanș, angoasă)

Scena 2

Alt zvon (repede):

– Pst! E aproape gata!

Publicul (ușurare):

– Aaaaa! (răsete, lacrimi, sughițuri)

Scena 3

Cortina (unduind):

– Pe curând!...

Pace, prosperitate, somn.

(*sfârșitul actului II*)

Actul III

Scena 1 (de după cortină)

Critica (sollo voce):

– Piesa este scrisă... piesa este... piesa...

Așteptare, nedumerire, crispare.

Scena 2 (cortina se ridică, se văd oglinzi)

Reprezentăția (Din spate se mișcă oglinzile strigând):

– Lume, lume!!! Lume, lume!!!

Revoluții, artificii, trădări...

Scena 3 (același decor)

Gloria (clamează):

– Uraaa!... trăiasc`!... uraa!... moarte autorului! uraaaa!

Publicul sparge oglinzile, cortina se lasă lent până-n final.

Scena 4 (cortina continuă să coboare, sclipesc cioburi)

Fiasco (sceptic):

– Aplaudați, să se termine farsa!

În sală – strigăte, huiduieli, lapidarea cortinei.

Scena 5 (de după cortină)

Absurdul (placid):

– *Acta est fabula!*

Tăcere, gâfâieli, leșinuri.

Epilogul (amabil):

– După spectacol, aplauzele își pierd valabilitatea.

Rumoare în sală.

Cade pe gânduri *Cortina*.

Din „Fifth International Anthology on Paradoxism”, Râmnicu-Vâlcea,
Editura Offsetcolor, 2006

Bunicul meu, podgoreanu'

Se primenea cu-n cântec după muncă,
era înalt și semăna cu munții;
purta-n spinare trei păduri și-o luncă
îi despletea pâraie-n steiul frunții.

Toamna citea din cronici vechi de frunze;
graiuri de cuci, de mierle, de prigorii
îi înfloreau în primăveri pe buze,
scriind cu sapa-n cartea cu podgorii.

Sădea și pomi precum zideau biserici
cei vechi slujindu-și zeii, dumnezeii –
columnne vii îi înălțară teii
urcați în timp mirositori și sferici.

Acum e cântăreț în strana ierbii
și-l poartă-n rădăcini mereu aproape
codrii umbroși, izvoarele cu cerbii.
Când greierii trag clopotele serii,
îngână psalmi cu murmur surd de ape
cădelnițând cu licuricii verii.

Îmi mai răsare uneori sub pleoape
din Oltul amintirii și-al nemorții
ca stânca sfâșiind semeț un val;
mi-aduce stele-n pălăria nopții
și piere-n nori călare pe un deal.

Arta

Pâine
flămândă.

Polonius către Laert

Ai grijă de copilul meu, copile!

Când moare de urât frumosul
chiar purul adevăr greșește:
ai crede că mărinimosul
pare zgârcit când nu primește.

Tăcerea a urât muțenia
din scutec: uneori, se știe,
e mai smintită cumințenia
decât lucida nebunie.

Mult adevăr spune minciuna
(curaj e-n spaima ei de frică);
la seama! cine-aleargă-ntruna
numai căzând se mai ridică.

Să uiți, ca să-ți aduci aminte,
închide ochii ș-ai să vezi
că n-ai fost orb – aste cuvinte
doar pe cuvânt să nu le crezi.

ILIE FÎRTAT

Născut pe 2 ianuarie 1959 în comuna Grădiștea, jud. Vâlcea. A absolvit Liceul Agroindustrial din Bălcești. Studii de biblioteconomie (1998-2002). Din 1997 și până în prezent este bibliotecar la Biblioteca Publică Locală Grădiștea.

În 2006 este propus Bibliotecarul Anului la nivel național de către ANBBPR, filiala Vâlcea. Din 2012 este membru în Comitetul de conducere al ANBBPR, Filiala Vâlcea. În 2007 obține o Mențiune la Concursul Național de Creație “Dumitru Mitrana”; 2014, Premiul special al juriului la Concursul Internațional de Proză Scurtă „România - catedrala din Carpați”. Diplome de excelență primite din partea unor instituții de cultură după cum urmează: Centrul Județean de Conservare și Promovare a Culturii Tradiționale Vâlcea, Biblioteca Județeană Vâlcea, Liga Scriitorilor din România, Filiala Vâlcea, C.I.C Vâlcea, Liceul Teoretic Grădiștea etc.

Din 2014 este membru în Liga Scriitorilor Români, Filiala Vâlcea. Este redactor revista *Memoria Slovelor*, revistă a Ligii Scriitorilor, Filiala Vâlcea. Este coautor a 3 cărți: *Grădiștea, file de istorie*, Craiova, 2004, Editura Rotomat, autori Fîrtat Ilie și Fîrtat Ioana; *Grădiștea, pagini de dor*, Rm. Vâlcea, 2007, Editura Offsetcolor, autori Fîrtat Ilie, Fîrtat Ioana și Fîrtat Georgiana Elena; *Monografia învățământului grădiștean, 1840-1989*, autori Fîrtat Ilie, Fîrtat Ioana și Fîrtat Georgiana Elena.

A publicat mai multe articole în diverse reviste și ziare (*Biblioteca, Casa cărții vâlcene, Memoria Slovelor, Cultura Vâlceană, Povestea Vorbei, Forum Vâlcean*), dar și online (Radio metafora, Confluente literare, Cititor de proză, Art-emis, Lohanul etc.).

Colaborări: „*Personalități vâlcene – În memoriam Petre Petria*”, Editura Rotipo, Iași, 2014, pag.107, 108,109, ediție îngrijită de Eugen Petrescu; „*Pârâienii Valahiei*”, Constanța Badea, Petronela Badea și Mihai Pârâianu, Pitești, Editura Paralela 45, 2014.

Hestia

Copil fiind, mergeam adesea în vacanța de vară la Cetate, în excursie, împreună cu profesorul de istorie. Aici, după o lecție autentică de istorie locală, presărată cu multe aplicații practice precum confecționarea unui arc cu săgeți, a unui adăpost din ramuri de stejar și furișarea în spatele dușmanului, încingeam un meci de fotbal, iar seara, ajunși acasă, ruși de oboseală după un drum atât de istovitor și după o partidă de fotbal epuizantă picam morți, uitând de foame și de sete.

Cu greu le venea părinților să creadă că odraslele lor, care nu intrau în casă până la miezul nopții, se culcă odată cu găinile!

Pentru că, vacanță fiind, ne strângeam în fiecare seară în ulița satului și ne jucam de –a v-ați ascunselea, hoții și vardști și alte jocuri pe care le inventam după vizionarea vreunui film de acțiune la Căminul cultural, toți copiii din mahala. De multe ori, câte un vecin mai cârcotaș, pe motiv că nu se poate odihni de hărmălaia stârnită de noi, ne mai lua în tăbârcă, ba ne mai făcea și de ocară a doua zi pe la părinți. Suportam morala, de multe ori făcută și cu nuiua sau alte pedepse pe măsura faptelor și seara, uitând de toate promisiunile făcute, o luam de la început cu și mai mult avânt.

Peste ani, cu frumusețea acelor clipe încă în suflet, am ajuns iar la Cetate. De data asta singur. Mi-am instalat cortul chiar în incinta cetății, hotărât să-mi petrec noaptea, o noapte frumoasă de vară, caldă și înstelată brăzdată de o lună argintie cât roata carului, pe unul din locurile cele mai dragi copilăriei mele. După ce am umplut termosul cu apă proaspătă de la izvorul ce-și poartă firicelul de apă chiar de sub cetate, am adunat câteva brațe de surcele din pădurea din apropiere pentru întreține un mic foc menit să alunge, peste noapte, eventualele animale sălbatice, dar mai ales țânțarii ce devin extrem de sâcâitori pe o astfel de vreme.

După isprăvirea acelor preocupări gospodărești, care au ocupat destul timp, deja instalându-se întunericul, am servit o cină frugală și am aprins focul, în fața cortului, într-o vatră improvizată din pietrele ce abundă în zonă. Am lăsat cortul deschis, închis doar cu plasa de țânțari, și în jocul fantastic de umbre creat de flăcările focului pe care am mai pus o buturugă cu gândul să țină focul viu cât mai mult, m-am lansat într-o plăcută contemplație a unei porțiuni destul de generoase de cer oferit de deschiderea cortului, cer încărcat de stele strălucitoare, lăsând frâu liber amintirilor ce mă năpădeau.

*

Cetatea se ridică maiestuosă pe culmea dealului, străjuind drumul ce vine de la cetatea Sucilor, Sucidava și urcă spre Sarmisegetusa, în inima munților. Cetatea, construită din valuri de pământ întărite cu piatră pe care au ridicat ziduri trainice de apărare din trunchiuri de stejari, în vremuri de

restriște, adăpostea poporul frumoasei regine Hestia, până trecea pericolul.

Hestia, prin venele căreia curgea sângele aprig al unor înaintași viteji ce străjuiseră culmea dealului de mai multe generații, nu reușise să-l convingă pe bătrânul ei tată că ea este la fel de puternică și de vitează ca oricare dintre flăcăii neamului, cu care nu ezita să se ia la întrecere în mânuirea armelor! Și nu de puține ori ieșea învingătoare, spre satisfacția acestuia. Dar viteazul Zoltes, se stinsese la o vârstă venerabilă cu inima strânsă că nu a fost milostivit de zeița Bendis cu un băiat care să-i ducă mai departe vitejia!

În zadar ceruse Zoltes în Sfatul Bătrânilor să fie ales un nou rege. În zadar le spunea că spre binele neamului trebuia ales un nou rege. Toți acești bătrâni războinici, sătui de câte văzuseră în viața lor tumultoasă l-au refuzat și cu toți au hotărât ca Hestia să-i conducă! Curajul, vitejia, înțelepciunea dar și frumusețea ei au atârnat greu la luarea acestei decizii. Prin toate aceste calități, Hestia se făcuse iubită de întregu-i neam. Această dovadă de dragoste din partea poporului pentru Hestia parcă a mai oblojit sufletul bătrânului Zoltes ușurându-i plecarea la strămoși în fața cărora urma să dea socoteală pentru faptele sale.

Dar zeița Bendis nu se arăta nici cu Hestia prea generoasă. În zadar încercaseră flăcăii s-o curteze, inima acesteia se arăta la fel de greu de cucerit ca și cetatea de pe culmea dealului. În van vorbise și bătrânul ei tată că i-avenit vremea măritişului și că trebuie să se așeze la casa ei, Hestia le răspundea tuturor, râzând că încă nu-i vremea trecută și că o să facă și pasul acesta atunci când vor hotărî zeii.

*

Era o iarnă cumplită. Crivățul sufla cu putere troienind nămeții. Stejarii trosneau sub greutatea zăpezii. Lupii, urlau prin deșisuri. Bătrânii spuneau că nu văzuseră în viața lor o iarna mai căinoasă ca asta. Sufereau de frig și animalele, nu numai oamenii! Ca să se mai încălzească, dar să le și ferească de atacul lupilor, care pe o astfel de vreme deveniseră foarte îndrăzneți, noaptea le închideau în cetate.

Hestia, frumoasa regină getă, după ce s-a sfătuit cu bătrânii, în înțelepciunea-i recunoscută, a hotărât ca întreaga suflare să părăsească cetatea și să ia drumul muntelui să se adăpostească în Peștera. Peștera le mai oferise și în alte vremuri de restriște adăpost. De câte ori nu ascuseseră acolo copiii, femeile și bătrânii când cei care se vânturau prin lume după pradă veneau peste ei! Se ascundeau până când erau aruncați în praful drumurilor pe care veniseră de către luptătorii viteji ai neamului. Hestia poruncise să se facă târgi din prăjini de lemn legate de cai pe care să se pună proviziile, copiii, bătrânii și bolnavii. Tinerii și bărbații în putere, înfășurați în blănuri de oaie, conduc turmele de oi, boi, vaci și cai. Din Cetate pornește spre munte o lungă coloană. În frunte animalele mari, să deschidă pârtia, urmate de turmele de oi, apoi caii cu proviziile, iar oamenii în putere încheiau coloana.

În acele vremuri, zei erau mai aproape de oameni, de nevoile și suferințele lor. Zebeleizis, zeul fulgerelor și tunetelor, ce-și avea sălașul în subteranele muntelui, întruchipat într-un bărbat chipeș, cu barbă neagră și stufoasă, o zărește pe frumoasa Hestia în mijlocul poporului său. Inima acestuia se topește. O stare de neliniște necunoscută până atunci pune stăpânire pe zeu. El care stăpânea puterea fulgerelor și tunetelor, el care stăpânea focul universului ajunsese să fie mistuit de foc. Dar de un alt fel de foc. Focul dragostei! Acel foc ce nu-i ocolește nici pe oameni nici pe zei! Cei atinși de acest foc din oameni devin zei iar din zei devin oameni! Să fi fost mâna lui Bendis?

*

Pădurea răsună de chiotele și strigătele de bucurie ale unui popor ce petrece. Fluierele se întreceau în doine și hore iar oamenii băteau pământul cu picioarele, în ritmul acestora, în jocuri vioaie. Cei mai în vârstă, făcând în ciudă perechilor de flăcăi și fete, conduceau jocurile. Printre ei se mai sumenea câte un unchiaș cu câte-o babă spre deliciul celor de pe margine. În jurul unor mese întinse pline cu bucate, poporul petrecea la nunta reginei lor. Pentru că Hestia făcea pe voia zeilor și poporului său. Își dăruise inima chipeșului Zebeleizis.

Zebeleizis rămâne alături de frumoasa lui regină, Hestia, să poarte de grijă poporului lor. El, printre altele, îi învață pe oameni să folosească focul. De acum încolo, iernile, oricât de aprige vor fi, vor putea fi petrecute mai ușor.

Regina Hestia și zeul Zebeleizis dăruiesc poporului lor conducători puternici, cu dragoste de oameni ce vor fi pavăză cetății și împrejurimilor. De milenii, din generație în generație, poporul i-a venerat ca pe zei, zeița Hestia și zeul Zebeleizis.

*

Luna scaldă cu dărnicie poiana cu lumina-i argintie. Un strigăt răgușit se aude în noapte nu departe de cortul meu. Mă trezesc și-mi trebuie câteva secunde bune să mă dezmeticesc din visul avut și să realizez unde sunt. Încă-mi sunt vii în minte sunetele de fluier și doinele din vis. Se aud iar acele țipete, de data asta realizez despre ce este vorba. Deschid ușor plasa de țânțari a cortului și ies tiptil din cort. Nu departe de mine, în mijlocul poienii, un cârd de căprioare pășteau liniștite sub atenta supraveghere a unui superb țap! Din când în când, rotindu-și capul să cuprindă toată poiana cu privirea, mai slobozea în noapte câte un țipăt. Eco-ul lui se spărgea în valea adâncă a cetății de stejarii poleiți în argint, stejari ce căpătau forme umane ca și cum vechii locuitori ai acestor locuri se porniseră într-un dans fantastic.

ELENA DICAN

Născută la 18 mai 1959, la Drăgașani, jud. Vâlcea. Studii gimnaziale la Școala Generală Godeni, jud. Argeș (1966–1974). Liceul “Alexandru Odobescu”, Pitești (1974–1978). Facultatea de Planificare și Cibernetică Economică – A.S.E. București.

A debutat cu o carte de memorii, “Între perfectul simplu și perfectul compus” (lansată în 24 ianuarie 2014, la Rm. Vâlcea). A urmat “De m-aș fi numit Șeherezada” (lansată în 02 iunie 2016, la Bookfest București). Ambele carti au fost editate de editura *ePublishers*.

Răspuns

Pentru Veronica devenise destul de limpede, pe măsură ce timpul trecea, că diversele ideologii, de la dreapta la stânga și de pe unde s-or mai fi situat, nu-l interesau aproape deloc pe Doru. Așa cum era, de câtăva vreme, lămurită cu ideologiile de partid, în general. Când, încă, mai avea speranțe, căzuse și ea în plasa de a crede că totul era foarte bine delimitat. Că, dacă ai un crez, pe acela îl urmezi. Până când observase cum, pentru cei mai mulți, fie pentru cei afiliați politic, fie pentru cei neafiliați, chiar pentru persoanele aparent fără interese de soiul acesta, ideologia partinică nu era decât un paravan mutat de colo - colo în funcție de finalitatea de moment. Ceea ce multora li se părea îndreptățit, legitim și, oricum, justificat și justificabil. Atunci îi încolțise în minte ideea că, pentru foarte multă lume care se zbătea în apele învolburate ale politicii, schimbarea de acum un sfert de secol nu însemnase altceva decât dorința celor de azi de a accede la privilegiile celor de ieri. De aceea convingerile însemnau atât de puțin pentru o mare parte dintre acești oameni, cocoțați în funcții. Scopurile cinice nu se nasc niciodată din idealuri, ci doar din calcule reci. Dar nu doar lor, aspiranților, li se putea aplica, cu temei, întregă această teorie. Veronica nu avea cum să nu remarce că restul societății, într-o măsură îngrijorător de consistentă, urma conduita aleșilor, fie că aceștia se aflau în vârful piramidei, fie că ocupau mijlocul sau baza ei. Rezistența opusă față de ceea ce părea a fi încercarea de nimicire a scării autentice a valorilor rămăsese infimă. Ea însăși, această scară, devenea, o dată cu trecerea vremii, tot mai greu de identificat. Deriva părea să intereseze puțină lume. Iar cinismul, obiect al dezaprobării în vremurile în care solidaritatea, deși era limpede acum că fusese doar de conjunctură, funcționa, acest cinism începea să se întindă ca o plagă și era transformat, pe nesimțite, din obiect al oprobiului, în calitate. Și, în toată învolburarea asta în care o parte dintre oameni se străduiau din răspuțeri să ocolească în loc să înfrunte derivatele de orice fel, o nouă așa-zisă scară a valorilor se instaura și orice încercare de împotrăvire, cât de mică, era catalogată, în cel mai bun caz, ca fiind desuetă. În cel

mai rău caz, și asta nu se-ntâmpla de puține ori, te păștea verdictul implacabil de nostalgic comunist.

Toate lucrurile astea Veronica le vorbea doar cu Adriana. La telefon sau când se întâlneau. Rezonau perfect în opinii. Fără ca vreuna dintre cele două femei să fi avut, fie și în cel mai ascuns colț al sufletului, vreo nostalgie după vechiul regim, amândouă simțeau amărăciunea pentru faptul că schimbarea, atât de așteptată și de dorită, nu însemnase ceea ce crezuseră ele. Și, ca ele, atâția alții. Veronica știa că ar fi fost de prisos să întrebe ce credea Marius despre discuțiile lor. Veronica era convinsă că cei doi soți rezonau și aici, așa cum rezonau în orice problemă importantă. Nu avea niciun fel de îndoială în privința asta. Și nu se înșela.

Într-adevăr, Doru, și nu doar el, se pricepea de minune să mimeze interesul față de o anumită ideologie. Nu-i scăpase nici lui faptul că cei mai mulți mimau. Talentul lui Doru de a negocia cu oricine și acela de a se purta îndatoritor cu orice om aflat în stadiul de potențial învingător convergeau, armonios, spre atingerea țelurilor pe care bărbatul ei și le propusese. Lui Doru nu-i erau străine nici alte lucruri, altfel n-ar fi putut accede. Prin urmare, bărbatul Veronicăi se străduia din răspuțeri și se pricepea foarte bine să devină util. Eforturile depuse de Doru pentru a deveni indispensabil erau remarcabile. Evident, din aceeași strategie făcea parte și maniera în care se manifesta, concret, abilitatea lui de a fi "săritor" când și unde trebuia. Veronicăi îi venise, uneori, să-l întrebe dacă nu e din cale-afară de obositoare disponibilitatea lui exagerată de a face atâtea piruete, dar își înfrânase, de mai multe ori, curiozitatea.

Atâtea curiozități își înfrânase Veronica în legătură cu Doru, încât ajunsese acum, la bătrânețe, să fie mulțumită că nu mai avea bucuria de altădată pentru a-l întreba. Dar nici el nu mai avea sănătatea care să-i permită să poarte lesne o conversație. Deși nu despre sănătatea lui Doru fusese vorba până acum. În toți aniiăștia, de când erau împreună, atât de mulți că peste vreo trei ani se împlineau, iată, cincizeci, nu asta-l împiedicase pe bărbatul ei să poarte cu ea conversații consistente.

E-adevărat, de când cu boala, Doru obosea repede, iar doctorii îi recomandaseră moderație inclusiv în ceea ce privea exprimarea verbală. Pentru o vreme, cel puțin.

Firește, până s-ajungă director, Doru urmase facultatea. Schimbările din țară îl prinseseră cam pe la jumătatea celui de-al cincilea deceniu de viață, de fapt cu vreo trei ani până să-mplinească cincizeci, dar cu facultatea nefăcută. După ce-și retrăsese cererea de înscriere la școala de partid, care acum i-ar fi stat în cale sau așa i se păruse lui, Doru începuse să se gândească serios să facă o facultate de profil. Nu fusese singurul, era o adevărată îngrămădeală la vremea aceea. O adevărată aspirație colectivă. Un fel de frenezie ce cuprinsese o parte semnificativă a oamenilor pe care îi știa Veronica. Nici ea nu făcuse, de altfel, excepție. Unii luau anii de facultate de la capăt dacă n-apucaseră să-i facă, alții își completatu studiile pe care le terminaseră deja, astfel încât să le ofere perspective profesionale corespunzătoare propriilor feluri. Doru se gândise bine, cu studiile făcute și înscriindu-se în partidul potrivit ar fi avut incomparabil mai multe șanse să primească o funcție. Nu una oarecare, una destul de importantă. Părea că nu se schimbase nimic după acel decembrie al speranțelor. Multă lume gândea în acești termeni. Singura variabilă era numărul de partide. În rest, o mare parte dintre constantele anterioare se păstrasera. Veronica bănuia că Doru nu se gândise chiar de la început să devină director general, probabil nici el nu mersese cu gândul atât de departe. Dar exploatasă bine oportunitățile, cum el însuși spunea uneori, și ajunsese acolo unde multor persoane, când ajung, li se pare că locul pe care-l ocupă se datorează exclusiv meritelor proprii. Nici lui Doru nu i-ar fi trecut prin cap să creadă altceva despre propria persoană.

Anii aceia, când Doru urmase cursurile facultății, fuseseră destul de obositori pentru Veronica. Calculatoarele nu erau răspândite peste tot, așa cum erau acum. Lucrai cu capul și cu mâinile. Nici nu-și mai amintea Veronica câte nopți pierduse fișând notițele lui Doru, sistematizându-le, încercând să le pună în ordinea firească. Uneor chiar le rescria, să-i fie lui Doru mai ușor, să nu piardă vremea cu descifrarea scrisului. Fiindcă notițele se luau în grabă la cursuri și, de multe ori, erau aproape

ilizibile. Iar Doru învăța și de pe cursurile altora, n-avea întotdeauna timp să se prezinte el însuși la cursul respectiv. Zicea că dimineața îi era greu să se trezească, deși acasă se trezea devreme. Veronica își pusese niște semne de întrebare, dar nu cercetase și nu întrebasese nimic despre ce mai făcea Doru la București, în cele câteva săptămâni din an când își lua concediu fără plată pentru studii, de nu ajungea la toate cursurile. Nu avusese nimic concret, vreodată, în sensul ăsta și preferase să tacă decât să-l nedreptățească...Totuși, în general, Doru fusese destul de conștiincios cât studiasse, cu toate absențele lui de la unele dintre cursurile care se țineau dimineața...Numai că, de multe ori, Doru, după ce îi explica Veronicăi cu ce l-ar putea ajuta, adormea. Iar ea rămânea să termine ce avea de lucru. Nu știa ea atâta chimie câtă învăța Doru atunci, în facultate, dar unde nu se descurca își lua drept ajutor cursurile tipărite. Nu trebuia să inventeze ea teorii, definiții și formule. Trebuia doar să le transcrie corect și să sistematizeze cursurile. Școala de laborante și lucrul de, deja, ani buni în combinat, o ajutaseră să se familiarizeze cu formulele și cu materia. Nu reprezentau pentru ea ceva total necunoscut. Rigurozitatea Veronicăi, în tot ce se apuca să facă, o ajutase și de data asta. La faptul că activitatea o acaparase cu totul, atâtea zile și atâtea nopți, Veronica nu se mai gândea. Iar Doru nu avusese a se plânge nici măcar de o literă din cursurile transcrise și sistematizate de Veronica așa cum - știa și Doru bine asta - doar ea era în stare. La propriu căzuse Doru din picioare într-o dimineață, cu un an în urmă. Norocul lui fusese că-l găsisse ea destul de repede. Mersese doar până la biserică și apoi la piață și nu întârziase prea mult. Că nu întârzia prea mult de felul ei, oriunde s-ar fi dus. De când se știa, Veronica nu avusese vreme să piardă timpul. Acum, când se gândea, se-ntreba dacă fusese real sau doar o impresie. Asta, cu lipsa de timp, cu care se confruntase întreaga ei viață. Iar convingerea ei, după atâția ani, era că n-o ajutase cu nimic alergătura asta, cursele astea aproape permanent contra cronometru. De câtăva vreme, destulă, nu mai puneă preț pe felul ăsta de grabă. Dar, în virtutea inerției, se comporta aproape la fel și acum. Nu rămânea niciodată undeva mai mult decât trebuia. Sau decât i se părea ei că e necesar să rămână.

Dacă prăbușirea lui Doru s-ar fi întâmplat cu o zi înainte, probabil că șansa lui n-ar fi fost aceeași. Fiindcă Veronica, deși grăbită, cum era mereu, fusese nevoită să-și piardă timpul cu două agenții bancare. N-ar fi renunțat, însă, nici în ruptul capului, să trimită către doi dintre finii ei, studenți, suma pe care se angajase să le-o trimită lunar. La o anumită dată. Nimerise într-o zi aglomerată, dar se străduise să nu-și piardă răbdarea și se așezase, conștiincios, la coadă. Știa că acești copii nu s-ar fi descurcat fără banii pe care îi trimitea "nășica". Adică ea, Veronica, ea era "nășica". Nu-și imagina cum le-ar fi explicat ea lor că s-a speriat de o amărâtă de coadă și a amânat. De-aia își zicea că Doru fusese norocos că necazul nu se întâmplase cu o zi înainte, deoarece, cu toată graba ei, în ziua de dinainte Veronica ar fi întârziat. Așa că, atunci când se întâmplase, se-ntorsese la timp din piață și de la biserică. Îl găsisse întins pe jos și sunase imediat la salvare. Salvarea venise repede, că acum existau fel de fel de opțiuni, nu ca până înainte cu un sfert de secol și chiar câțiva ani buni după aceea, când doar statul venea cu o ofertă, și aceea ca vai de mama ei! Acum existau condiții mult mai bune, mai ales dacă aveai posibilitatea și alegeai să plătești serviciile. Veronica avea posibilitatea, așa că sunase la cel mai bun serviciu privat de ambulanță. Veniseră imediat cu o salvare dotată ca un spital și Doru avusese parte, de la început, de cele mai bune îngrijiri. Când se întâmplase cu Doru, ea era diagnosticată, deja, de două luni, dar nu-I spusese asta bărbatului ei. Cu atât mai puțin trebuia să afle el acum, în starea în care se afla. Cine știe ce tulburări i-ar fi adus panica în care, sigur, ar fi intrat, din disperarea că Veronica nu va mai putea să-l îngrijească! Boala ei era, din fericire, într-o fază incipientă. De aceea, numai dacă cineva ar fi fost foarte atent, în mod special, ar fi sesizat o oarecare dificultate în felul în care Veronica apucase de pe masă telefonul mobil. Și ar mai fi observat încleștarea puțin nefirească a degetelor pe aparat, atunci când Veronica îl ridicase de pe masă, privise numărul și constatasese că era cel de la care aștepta să fie sunată. Dusese telefonul la ureche și, după ce apăsase tasta de apel, rostise cu voce joasă, dar destul de apăsător: "Alo?", cam în același timp cu vocea care o apelase...

Din volumul „De m-aș fi numit Șeherezada”, ePublishers, 2016

Așteptare

Gheorghîța nu știa nici ea de ce credea că, dacă o să se-ntâmplesse, asta o să fie într-o sâmbătă sau într-o duminică. Nu într-o altă zi a săptămânii. I se părea că sărbătoarea n-ar mai fi fost atât de mare dacă ceea ce aștepta ea să se petreacă ar fi avut loc luni, sau marți, sau miercuri, sau joi. Nici măcar vinerea nu socotea ea că era zi de întâmplări din astea. Numai dacă ar fi fost vreo sărbătoare, ceva. O zi de mers la biserică, cum ar fi fost Sfântul Ilie sau Sfânta Maria. Fie că ar fi fost Sfânta Maria Mare, fie că ar fi fost Sfânta Maria Mică! În zile din astea – da, ar fi avut și lucrurile o noimă! Totuși, la început de septembrie, când cădea Sf. Maria Mică, era încă vară și afară era, de obicei, destul de cald. O zi de felul ăsta, cu lumea mergând la biserică și împărțind, pentru cei plecați de tot, din mâncarea pregătită aproape numai pentru asta. O zi din asta în care, după ce ar fi terminat treburile, toți vecinii s-ar fi strâns la maidan! Da, în privința asta Gheorghîța era lămurită, o zi de sâmbătă sau o zi de sărbătoare ar fi fost chiar nimerită! Ar fi justificat, în mintea femeii, orice eveniment frumos de pe lume.

De-aia vinerea lua albia din magazie, unde-o ținea toată săptămâna, când n-avea nevoie de ea. Apoi fierbea apa într-un cazan, pe pirostrii. Vara, în curte. Iarna, în bucătărie, în vatră. Dar, obligatoriu, vinerea își spăla părul. De fapt, își făcea baie din cap până-n picioare. Din punctul ăsta de vedere, Gheorghîța era un pic diferită de consătenii săi care, aproape fără excepție, programau ziua pentru îmbăiat sâmbăta. De când se știau ei, aia era ziua în care era musai ca lumea să-și curețe întreg trupul. Ziua de duminică trebuia să-i prindă curați, cu haine la fel de curate, că mergeau, de dimineață, la biserică. Lucrul ăsta se mai întâmpla doar în ajunul zilelor de mari sărbători. Atunci oamenii transferau activitățile zilei de sâmbătă zilei din ajunul sărbătorii. Așa făcea și Gheorghîța, cu toate că ea ieșise un pic din tipare și începea ritualul obligatoriu de vinerea. Nu se rezumase la ziua de sâmbătă sau la ziua din ajunul sărbătorilor, ca restul lumii. Dar lumea nu știa cum proceda Gheorghîța, că n-avea de unde să afle. Așa că sâmbăta Gheorghîța avea grijă doar de trup, părul și-l păstra strâns în două cozi învârtite pe după cap, după ce și-l

spălase din vreme, vinerea. La locul lui, cum îl purta de obicei. Apoi îl acoperea cu basmaua ale cărei colțuri le înfășura, strâns, pe după gât și le înnodea la ceafă. Dacă era cald, nu se mai îmbrobodea așa. Atunci trecea basmaua peste urechi, dar colțurile tot la ceafă le înnodea. Însă de trup avea grijă și sâmbăta, și duminica. Nu doar fiindcă așa se obișnuise de mică. Convingerea ei că, dacă ar fi fost să se întâmple, doar sâmbăta sau duminica s-ar fi putut întâmpla sau, cel mult, într-o zi de mare sărbătoare, era de nestrămutat. Totuși, sigur nu putea să știe nici ea, n-avea cum. De-aia se gândea că ar fi fost bine să fie prevăzătoare. Nu avea, totuși, certitudinea că lui i-ar fi trecut prin cap să facă socoteli de felul celor care-i tulburau ei gândurile.

Deși întreg ritualul ăsta se petrecea și iarna, Gheorghiuța era convinsă că, pentru a fi așa cum credea ea și cum, de altfel, i-ar fi plăcut, era musai ca afară să fie și cald. Fie primăvară târzie, fie vară, fie toamnă, devreme. Poate că de-aia, când venea primăvara, se-nviora. Iar când toamna trecea și frunzele copacilor erau, deja, aproape toate, una cu pământul, sufletul ei începea să semene cu frunzele alea. Se făcea veșted, ca ele.

Dar primăvara era altfel, primăvara venea cu gânduri noi pentru Gheorghiuța. Gânduri pline de bucurie. Privea în sus, spre cer, cu mâna pusă streășină la ochi, la potopul de berze care se-ntorceau din țările alea, îndepărtate și calde și își amintea cum le privise toamna trecută. Ar fi spus că la fel, dar ea știa bine că nu era așa. Nu avea cum să privească berzele primăvara, în înaltul cerului, în același fel în care le însoțise, cu privirea, toamna. Ele plecau toamna cu așteptarea ei, cu tot, iar primăvara se întorceau cu dorul ei. Îi plăcea să le urmărească și să observe cum se așeza fiecare pe unde putea. Unele își făceau cuiburi rămânând pe loc, acolo, în satul Gheorghiuței. Gheorghiuța se-ntrebase de multe ori cum de știau ele, berzele astea, unde să rămână? De ce rămâneau doar unele și altele plecau? Erau, și ele, împărțite în familii? Ea credea că da, altfel nu se putea! Da' de jelit, când le murea, pe drum, soțul sau soața, or fi jelit și ele? Și cu privire la asta dădea Gheorghiuța răspuns afirmativ. Numai că, își zicea ea, jeleau în timp ce zburau mai departe. Jeleau urmându-și calea, că aia le era datoria, să-și ducă, până la capăt, drumul. De la care berzele astea, așa, lipsite de apărare, cum se înfățișau ele lumii, părea că

nu se abăteau. Era limpede, știau că aveau un drum de dus. Și îl duceau.

Dar asta nu era singura dilemă pe care-o avea Gheorghiuța. Mai era cel puțin un lucru pe care nu-l înțelegea. Despre păsările călătoare, în general, cum aflase la școală că le zice, nu doar despre berze. Câtă școală făcuse și ea, adică patru clase primare! Dacă acolo, unde plecau ele, în țările alea, era mereu cald, de ce nu rămâneau în zările îndepărtate câtă viață aveau ele? De ce se fățâiau de colo-colo? Că în depărtările alea, unde se spunea că pleacă berzele și celelalte păsări numite călătoare, nu aveau ierni pe care să le înfrunte. Și ar fi scutit și drumul ăsta lung și obositor, în care atât de multe dintre ele pieriau. Gheorghiuța avea și un răspuns, unul singur. Că Dumnezeu le învățase pe ele, pe berze, și pe ălelalte păsări, să călătorească așa. Că p-aici era casa lor adevărată și că li se făcea dor. Dumnezeu, de bună seamă, hotărâse astfel! Ca să fie, peste tot, o rânduială. Și, pe seamă, fără drumurile astea, unul dus, toamna, unul întors, primăvara, nu se putea. Nu se putea fiindcă așa se gândise Dumnezeu că e bine și le lăsase și lor dorul. Lor, păsărilor. Iar Dumnezeu nu așeza niciodată lucrurile anapoda. Aveau și păsările astea ceva de înfăptuit, altfel nu le-ar fi lăsat Cel de Sus să se plimbe așa, de colo-colo. Sau să fi fost vreun blestem? Gheorghiuței nu-i convenea gândul ăsta, din urmă, așa că nu prea îi dădea importanță. Blestemele, credea ea, n-au nicio putere în fața lui Dumnezeu. Și ce rău să fi făcut mândrețile alea de păsări ca să aibă cineva inima să le blesteme? Ce om să fi fost ăla?

Gheorghiuța era convinsă de bună rânduiala asta lăsată de Dumnezeu. Altcineva, în locul ei ar fi crâcnit și apoi, poate, ar fi rostit, rușinat, "Doamne, iartă necredinței mele!". Dacă ar fi știut, dacă ar fi ajuns pînă acolo cu înțelegerea și cunoașterea. Altcineva, adică altul care să fi trăit viața Gheorghiuței.

Fiindcă despre ea, despre Gheorghiuța, nimeni n-ar fi putut spune că făcuse, vreodată, ceva care nu se cădea. Vreme de peste douăzeci de ani, cât durase așteptarea, Gheorghiuța nu se abătuse de la reguli, nu încălcase vreuna. Muncea la câmp, în bătătură, în casă. Vinerea își făcea baie, ca toată lumea. Mai exact ca toată lumea la sfârșit de săptămână, că restul oamenilor din sat sau, mă rog, cei mai mulți, se ocupau sâmbăta de curățenia trupezască.

Numai Gheorghiuța fixase pentru lucrul ăsta două zile, dintre care una în avans. Sâmbata și duminica sau în zilele de sărbătoare, după masă sau mai spre seară, își ocupa locul pe maidan, în fața porții. Casa ei era așezată chiar pe maidanul ăsta. Nu doar a ei, dar a ei dădea taman spre șosea. Mai jos, la vreo cinci metri, la baza maidanului adică, trecea șoseaua. Netedă, asfaltată. Era o șosea importantă. Aflase și Gheorghiuța că îi zicea șosea națională, dar nu știa foarte bine ea ce însemna asta. Înțelegea doar că era o șosea mai de Doamne-ajută, că se și vedea! Nu degeaba treceau toată ziua pe ea fel de fel de mașini! De la alea mici, până la alea mai mari. Basculante, camioane, ce-or mai fi fost! Acolo, sus, pe maidan, în dreptul porții, se așeza Gheorghiuța. Încet-încet se adunau și ceilalți. Câteodată stăteau așa, răsfițați, pe iarbă, că aveau unde, să tot fi avut maidanul ăsta cam treizeci-patruzeci de metri în lungime! De fapt, era chiar mai lung, treizeci-patruzeci de metri măsoară doar porțiunea din maidan care căpătase, fără ca protagoniștii să aibă habar, destinația și funcțiunea de poiană a lui Iocan. Alteori îi vedeai strânși în pâlcuri, după cum le venea. Criteriile închegării micilor adunări ad-hoc nu erau ușor de dibuit, dar părea că grupurile se formau în funcție de cum era interesat, fiecare, de subiect. Erau și unii care nu aderau la niciun grup. Îi vedeai presărați, din loc în loc, pe întreg maidanul. Aceștia păreau a fi mult mai interesați de formarea unei viziuni de ansamblu asupra subiectelor abordate și nu interveneau decât atunci când li se părea că aveau ceva important de comunicat. Că doar d-aia ieșiseră ei la drum, cum îi ziceau șoselei, să mai vadă lumea și să mai schimbe o vorbă între ei, nu să stea singuri, precum cucii!

Chiar, se gândea Gheorghiuța, cucii stăteau singuri, așa, ca ea? Nu că ar fi fost singură de tot, că avea copilu'. Și pe taică-său, și pe maică-sa. Adică o vreme îi avusese și pe cei doi din urmă, dar apoi se prăpădiseră amândoi. Doar un bărbat drag n-avea lângă ea. Nu pe oricare, știa ea pe cine. Nici cucii n-or fi avut un suflet drag alături, d-aia s-o fi spus despre ei că sunt singuri? Poate că nici nu era adevărat, ce, stătuse cineva după cucii ăștia, să vadă dacă sunt singuri sau nu? Da' oricum ar fi fost, oamenii din sat chiar nu mai văzuseră așa ceva. Orice om, orice muiere, dacă ar fi pățit ce pățise Gheorghiuța, ar fi luat-o pe alt drum.

Poate nu pe ăla acceptat de către toată lumea care pe la ei, ca și prin alte părți, își făcea cunoscută opinia prin ceea ce de-o veșnicie se numea și părea că încă o veșnicie tot așa o să-i rămână numele - gura satului. Poate pe unul mai puțin drept, deși nu chiar strâmb de tot, că și p-ăla tot gura satului l-ar fi răsucit pe toate părțile! Că nici asta, cu drumul prea strâmb, nu i-ar fi plăcut lumii! Unul mai de mijloc, așa, dar nu ăsta, prea greu, după cum credeau cei mai mulți. Nu ăsta, anevoie de străbătut, pe care apucase Gheorghiuța.

Că, se gândeau oamenii, Gheorghiuța asta ar fi făcut bine dacă și-ar fi găsit și ea un bărbat! Atunci când se gândeau ei la asta, adică numai câteodată și asta cine știe cum! Că, în rest, aveau, și ei, alte treburi. Da' era greu de ea așa, își ziceau unii dintre ei, din când în când, în mintea lor. E greu, așa, fără nici un pic de ajutor, că nici pe ăi bătrâni nu-i mai avea Gheorghiuța lângă ea. Numă' că Gheorghiuța nu se lăsase îmbiată de nimic și alesese, fără să fi-ntrebat și fără să fi cerut sfatul cuiva, calea asta, de se numea așteptare. Ce, Doamne iartă-mă!, o mai fi așteptat, ce așteptare, că totul are, până la urmă un capăt! Ce așteptare, pe cine mai aștepta femeia asta după atâta vreme? Că toate aveau rostul lor, chiar și așteptarea, chiar și răbdarea se sfârșea o dată și o dată! Nu era vorba că oamenii n-ar fi înțeles, înțelegeau și ei, dar numai până într-un anumit punct. Adică să fi așteptat, și ea, Gheorghiuța, un an, doi, cinci, acolo, dar atâția?! O viață de om?!

Numai că Gheorghiuța nu știa ce gândeau și nici ce vorbeau oamenii despre ea atunci când aveau ei răgaz și când își aduceau aminte. Putea să-și închipuie și chiar o făcea uneori, dar de interesat, n-o interesa prea tare. Alteori înțelegea din vorbele lor ce era de înțeles, chiar dacă nu-i pomeneau numele, chiar dacă ei aveau grijă să lase impresia că se referă la cu totul și la cu totul alte situații sau persoane. Dar Gheorghiuța se ferea, în astfel de împrejurări, să exprime vreo opinie sau să dea vreun răspuns. Deși, de multe ori, părea că toată vorbăria asta spre ea se îndrepta. Dar își vedea de treaba ei. Așa sunt oamenii peste tot! Vorbesc, că d-aia sunt oameni! Spun, și ei, ce cred! N-o făceau din răutate, da' nu erau ei în stare să priceapă întreg sufletul ei. De înțeles, ea se înțelegea bine cu toți. Nici nu purtase ceartă cu vreunul, nici nu ținuse supărare pe cineva. Semăna cu maică-sa,

Florica, pe care oamenii din sat o îndrăgiseră mult, așa de așezată și la locul ei fusese! Florica nu se supăraseră pe nimeni niciodată. Sau, cel puțin, și dacă s-o fi supărat, nu adusese la cunoștința nimănui lucrul acesta. Mereu o-nvățase pe Gheorghiuța că e tare ușor să începi o ceartă, mai greu e să ieși din ea după ce ai pornit-o! Pricupuse și Gheorghiuța lucrul acesta. Și nu-i fusese prea greu să-l priceapă, că moștenise sufletul maică-sii. Bland și neînștare să păstreze în el prea multă vreme cine știe ce obidă.

Taică-său, Mitică, Dumitru Ionete pe numele lui adevărat, fusese mai repezit, mai aspru și mai aprig, așa, dar nici pe departe nu fusese un om rău. Doar un pic mai ursuz și mai greu de înduplecat. Din cauza firii lui erau ei s-o și pățească atunci, demult. Nu chiar imediat după război, mai încoace, după ce începuseră să le fie luate pământurile ca să facă oamenii mari, de la conducere, colectivul ăla. Că tot fuseseră vorbe, da' mai nimeni nu crezuse sau nu voise să creadă. Cum să fi crezut oamenii așa ceva, că abia ce li se-mpărțiseră, și lor, niște pământuri?! Se mai căpătuiseră și ei! O dată după primul război mare când regele își ținuse promisiunea și-i împroprietărise, cât de cât, acolo. Apoi mai primiseră ceva pământ după ăstălalt război, ăsta de-al doilea, doar vreo câțiva ani trecuseră de-atunci, de când se terminase războiul și de când primiseră și ei pământurile astea. Cum se făcea, acum iar să-l dea înapoi?! La ce li-l mai dăduseră dacă acum li-l luau îndărăt? Cine-i păcălise așa de tare pe ei?

De-aia, la început nu dăduse nici un om nicio bucată de pământ. Nu prea credeau ce auzeau, li se părea, așa, că era o glumă, că voiau unii să-i sperie. Cum să rămână ei fără pământuri? Că de-acolo le venea toată hrana, cu ce să fi trăit? Nu credeau pe nimeni în stare de asta. Că nici boieroaica, cât fusese ea de boieroaică!, nu se atinsese de pământurile lor! Ba îi mai trimitea și pe la școli pe copiii din sat! Nu prea mulți, vreo câțiva trimitea. P-ăia de le plăcea cartea mult de tot. Aveau d-ăștia de-aici, de la ei, unii se făcuseră învățători, alții profesori. Vreo doi-trei ajunseseră ingineri. Unii lucrau pe la birouri, pe te miri unde. Nu toți ăia care merseseră la școli rămăseseră aici, în sat. Puțini, da' tot era ceva. Drag cine știe ce nu le prea fusese lor nici de boieroaică, da' acu' ar fi fost în stare să jure că boieroaica n-ar fi îndrăznit se se atingă de vreo palmă din pământul pe care-l

căpătaseră. De auzit, auziseră și ei că se schimbase regimul, știau lucrurile astea pe care le știa aproape toată lumea. Mai și văzuseră în câteva rânduri niște domni în costume și pantofi de oraș sau cu cizme cu carâmbul înalt, cu haine de piele pe ei și cu șepci pe cap, stând acolo, în fața primăriei. Care, și ea, începuse să fie botezată altfel de la o vreme. Da' oamenilor le era mai greu să zică Sfatul Popular și ziceau, în continuare, primărie, cum se-nvățaseră ei de-atâta vreme! Domnii ăia noi, cu haine de piele, șepci și, uneori, cizme, niciodată nu ziceau altfel decât sfatul popular. Lor și unora dintre ăia mai tineri care nu știau prea multe despre primărie și despre alte lucruri care se-ntâmplaseră demult, nu le era greu să zică după modelul nou. Doar ăia mai bătrâni nu se puteau dezvăța și-i ziceau cum apucaseră, adică primărie, nu altfel! Iar cu intrarea în colectiv fusese cam așa că, până la urmă, aproape toți își dăduseră seama că nu era deloc o glumă. Nici pe departe! Dar parcă n-ar fi vrut să creadă! Dumitru Ionete credea că ce începuse să se-audă era adevărat, că d-aia i se-nnegurase chipul de câtăva vreme. Da' să-și dea pământul nu vrusesse. Se căznise, o vreme, să-l păstreze.

De semnat începuseră să semneze unul câte unul. Atunci când pricepuseră că nu era vorba despre nicio joacă și că nu au de ales Cedaseră rând pe rând la argumente pe care istoria avea să le consemneze. Nu istoria aia minicinoasă făcută de cei ce le luau pământurile, aia consemna altceva, ci aceea care se apropia cel mai tare de adevăr. Așa că numai doi oameni în tot satul ziseseră nu. Tatăl Gheorghîtei, Dumitru Ionete, zis Dumitru al lui Onete și-un văr de-al lui mai de departe, unul de stătea mai pe la marginea satului, Gheorghe Ionete, zis și Gheorghe al lui Vrabete. Că în acte îi chema pe amândoi la fel, Ionete. Numa' că pe unul Dumitru și pe altul Gheorghe. Da', dacă te luai după poreclă, n-aveai cum să-i încurci.

Din volumul „De m-aș fi numit Șeherezada”, ePublishers, 2016

Oltul furios

CARMEN-MARIA SIMA

Născută la 8 ianuarie 1962, la Corabia, județul Olt. Este absolventă a Facultății de Filologie a Universității din Craiova (1982- 1986). În perioada 1986 – 1992 este profesor la Școala cu clasele I-X din Pietrari, jud. Vâlcea. Între anii 1992 – 1996 a fost profesoară la Grupul Școlar Industrial din Băile Govora, jud. Vâlcea. Apoi, din 1996 până în 2000 a lucrat la Școala cu clasele I-VIII nr.4 din Râmnicu-Vâlcea, iar din 2000 și până în prezent își desfășoară activitatea la Școala cu clasele I-VIII nr. 5 din Râmnicu-Vâlcea.

Cărți: Sindile, Carmen, *Pasiuni asimetrice*, Râmnicu-Vâlcea, Editura Conphys, 1994, 74 pag.; Glăman, Valerica; Sima, Carmen; Glăman, Valerica, *Limba și literatura română pentru elevi și părinți*, Rm.-Vâlcea, Editura Offsetcolor, 2002, 264 pag.; *Elemente de teorie literară. Exerciții*, Rm.-Vâlcea, Editura Offsetcolor, 2007, 318 pag.; *Compuneri. Îndrumări, modele, exerciții*, Rm.-Vâlcea, Editura Silviana, 2010, 86 pag.

Coautor la următoarele volume: Goian, Maria-Emilia; Predescu, Ion; Sima, Carmen ...*Limba și literatura română. 35 de teste pentru Capacitate...*, Pitești, Editura „Paralela 45”, 2002, 152 p.; Goian, Maria-Emilia; Predescu, Ion; Sima, Carmen ...*Limba și literatura română. Teste pentru examinarea națională*, 2004, Pitești, Editura „Paralela 45”, 2003; 152 p.; Goian, Maria-Emilia; Sima, Carmen; Trușcă, Luiza, *Teste pentru limba și literatura română*, Pitești, Editura „Nomina”, 2005; 192 p.; Goian, Maria-Emilia; Sima, Carmen ...*Limba română. Teorie și exerciții*, Pitești, Editura „Nomina”, 2006; 144 p.; Goian, Maria-Emilia; Predescu, Ion; Sima, Carmen ...*Limba și literatura română. Teste naționale 2007*, Pitești, Editura „Nomina”, Pitești, 2006; 160 p.; Goran, Vasile; Predescu Ion; Sima, Carmen ...*Sugestii de rezolvare pentru proba de limba și literatura română, sesiunea 2007*, Pitești, Editura „Nomina”, 2007; 160 p.

Este coordonator al revistelor școlare *Excelsior*, *Mărțișor*, și al cărților cuprinzând creații ale elevilor: “Zăpada mieilor” (2006) și „Metaforele geometriei, geometriile metaforei” (2007). Este fondator al revistei școlare *Ludoteca* – publicație a elevilor Școlii Nr. 5 Râmnicu-Vâlcea, care apare semestrial, din 2011.

Pasiuni asimetrice

Nu mă pot hotărî. Nu știu dacă voi arde cartea – scrisoare (în fond, orice carte mi se pare o scrisoare fără formulă de adresare) sau dacă ți-o voi dedica. Ninge continuu de câteva zile. O izolare perfectă în cuibul de dealuri. Zac înzăpezite itinerarele memoriei.

Mi-a fost destinat un timp cu totul nepotrivit ca să-ți vorbesc despre cum mi-am râșnit, în atâtea săptămâni, cu cafea arsă, puterea de a decide. Mă ghemuiesc asupra fâșiei de hârtie pe care o zgârii mărunț, fără niciun plan acum, fragmente de carte. Și cu toată ninsorea, în față și în urmă nu este decât o deznădejde secetoasă. Mi-ar fi mai ușor dacă, măcar pentru o clipă, ne-am inversa rolul, ca să privesc această compunere din perspectiva ta. Mă tem, oare, că vreodată vei reacționa ca doamna aceea, care-și dădea prea multă importanță, amintindu-și că „unul, săracu’ de el”, îi trimisese, în tinerețe, „o scrisoare de dragoste de opt pagini?” povestea și râdea zgomotos: „... închipuiți-vă, o scrisoare de opt pagini! Ce numai nu-mi scria în ea! Dar parcă aveam timp să-l iau în seamă...” Și era atât de mândră să ne demonstreze că fusese iubită în tinerețe preț de opt pagini și poate mai mândră de glorioasa înălțime a nepăsării de la care respinsese literatura nefericitului îndrăgostit și de care își permitea acum râsul acela vulgar, risipit fără rețineră în tot largul sălii de festivități. Nu-ți vei purta și tu râsul („Ei, asta nu-i nimic, mie mi-a scris o carte!”) ca pe un trofeu, într-un cerc de prieteni? Atâta timp cât înaintez cu luciditate în ridicolul actului meu sau nu pierd înțelegerea că pasiunile asimetrice sunt condamnate de conștiințele comune (dar tu ești omul ieșit din comun!) la dizolvarea în ridicol, nu m-ar afecta cu nimic. Mi se pare că pasiunile mi s-au dovedit asimetrice toate; cred că iubesc această scriere, dar ea mi se refuză, iubesc și cuvintele, dar le iubesc nerostindu-le, vreau să-mi apropii personajul, dar el se depărtează și mă respinge. Nici nu m-ai întreat: „Și cum vrei să intitulezi cartea?”, întrebare ce urmează de obicei după afirmația: „Încerc să scriu o carte despre...” Cartea n-aș vrea s-o intitulez nicicum – să aibă prima copertă albă, fără ilustrații, fără autor, fără titlu... sau să fie o carte fără coperti. Sau să aibă, cel puțin, prima copertă ruptă.

Fără coperti, cartea ar putea semnifica și ponosirea (chiar prin abordarea pentru o singură dată înainte) a temei, a ideilor pe care ea tinde să le sedimenteze, degradarea, prin îndelungată întrebuințare, a cuvintelor.

Nimeni n-ar admite o asemenea abatere de la obișnuit... să încerc să-i găsec totuși un titlu! Dificil... înainte mă opream la câte o sintagmă, o scriam pe o bucată de carton și o distrageam imediat, fiindcă nu purta niciun cifru, nu exprima nimic – nici formula seninătății tale izvorâte din sensibilitate și inteligență, nici latura unduios-celofanică a firii mele indecise. Așa am descoperit însă incantația unui joc nou: caligrafiez titluri pe foi de carton și le dau foc, apoi strivesc printre degete, reducând la cenușă, fâșiile creponate și negre de hârtie carbonizată. Și e atât de suavă cenușa titlurilor arse... Să mă gândesc la titlu... să elimin posibilitatea ca el să fie un centru de greutate al conținutului? Dacă ar indica atitudinea mea față de text, atunci ca semn al perpetuei nemulțumiri și al sancționării cuprinsului, titlul ar suna neutru: „Scrisoare” sau „Compunere”...

Dacă va mai trece timpul și voi mai reflecta și nu le voi mai arunca în foc, voi putea să alcătuiesc un inutil album de coperti și de titluri. Să confrunt albumul cu o agendă de adrese ale cunoscuților; mi le-au lăsat ca pe niște aripi de furnică în care să suflu când voi avea nevoie de un sprijin. Aș putea să-i consult, să stabilim titlul și să răstorn conținutul, ca să fie o carte pentru gustul tuturor. Dar va fi o carte măcar pentru gustul meu? Cartea mea nu mă va mulțumi niciodată. Poate că niciuna dintre cunoștințele mele nu va putea citi, din plictiseală, ceea ce am scris eu. Dacă filele pistruiate de litere se vor putea constitui într-o carte, atunci mi-o vor defini, din politețe: „E o carte care se citește greu”, ca să nu spună: „Maculatură!” Dar tu?

Să alegem... un titlu din Bacovia?

O Șeherezadă modernă

Titlul volumului de proză scurtă al Elenei Dican, *De m-aș fi numit Șeherezada*, apărut la București, la editura *eLiteratura*, în 2016, conturează un bogat orizont de așteptare și pregătește, totodată, efectul de surpriză oferit cititorului invitat, de data aceasta, nu în universul de vrajă orientală ci, dimpotrivă, în plină actualitate, ferm axată pe problemele de viață ale omului contemporan. Ceea ce are însă comun cu celebra culegere de basme spuse de Șeherezada este capacitatea autoarei de a incita curiozitatea cititorului, arta dozării suspansului și, în unele secvențe, tehnica inserției, având în vedere că fiecare narațiune cuprinde nu numai „povestea” protagoniștilor, ci și „poveștile” oamenilor cu care li se intersectează destinul.

Cartea reunește cinci narațiuni: *Răspuns*, *Așteptare*, *Alegerea*, *Dorință*, *O viață demnă*, tratând tema vieții aflate între cele patru puncte cardinale ce îi determină cursul: dorința, alegerea, așteptarea, răspunsul. Nu cumva orice *dorință* sau aspirație implică o *alegere*, urmată de *așteptare* și, bineînțeles, de un *răspuns*? Și, rescriind titlurile în ordine inversă nu încercăm încă o apropiere de cărțile orientale care se citesc de la dreapta la stânga, de la sfârșitul (nostru) la început? Dar trebuie să ne dăm seama că orice *răspuns* va genera alte *dorințe*, *alegeri*, *așteptări*, iar existența umană își va continua cursul încă o mie și una de zile și de nopți... Iar dacă o *mie* este un cuvânt sinonim cu infinitul, cum aprecia Jorge Luis Borges, a adăuga o zi sau o noapte la această infinitate înseamnă a întări ideea de permanență.

Sunt cinci secvențe de proză realistă, în care faptele sunt relatate de o voce narativă, din exterior, însă, de fiecare dată, naratorul se solidarizează cu punctul de vedere al personajelor,

pătrunzând în orizontul lor intim fără însă a se confunda cu acestea. Iar atenția nu se concentrează numai asupra întâmplărilor propriu-zise, reconstituite din substanța impalpabilă a amintirii, ci, mai ales, asupra interiorității personajelor evocate. Cu alte cuvinte, se sondează interioritatea ființei, idee expresiv formulată în narațiunea *O viață demnă: Ochii ei nu mai priveau atât de mult în exterior, în lumea de afară. Ziceai că se-ntorseseră așa, cumva, pe dos, și priveau mai mult în interior, înlăuntrul ei. Înspre suflet, cum ar veni.* (p. 161) Astfel, atenția este egal distribuită între „suflet” și relațiile individului cu istoria, între „suflet” și relațiile interumane.

Chiar unul dintre centrele de interes ale cărții îl constituie modul în care omul comun percepe schimbările istorice și sociale: *Aurica străbătuse, astfel, până acum, trei regimuri, adică pe ăla burghezo-moșieresc, pe ăla comunist și pe ăsta de i se zicea democratic în care își ducea zilele azi, aflat în plină desfășurare în acest deceniu al vieții ei, al optulea, a doua jumătate. Ei nu-i displicuse niciunul în mod special, nici chiar ăla burghezo-moșieresc.* (Dorință, p.128) Important este că, indiferent de regimul politic sau de orânduirea socială, omul rămâne ferm în convingerile și în conduita sa: *Însă, peste toate, Aurica era convinsă că omul sfințește locul, cum auzise ea că spuneau ăia de învățaseră mai multă carte decât apucase să învețe ea. Că îți e bine sau îți e rău nu după cum era puterea aia de sus, de la conducere, ci după cum era omul, după cum se gospodărea el. După cum era de vrednic să facă lucruri.* (Dorință, p.141)

Și aici, arta narativă constă, înainte de toate, în modalitatea de a exprima adevăruri și experiențe esențiale în limbajul simplu al personajelor: *Și de frunțașii colectivizării i se urâse, oameni din sat, d-aici, de la el, care încercaseră să-l îmbrobodească cu vorbele lor, când el știa că cei mai mulți dintre*

ei abia se mai țineau pe picioare de supărare că le luaseră pentru colectiv aproape toate tarlalele. Prea puține le mai rămăseseră. Una vorbeau, alta era în sufletul lor. Că, uite, constatase Dumitru, uite, așa e omul pe Pământul ăsta! Nici el nu știe cine e de-adevăratelea... (Așteptare, p.60)

Este deosebit de interesant felul în care oamenii percep și exprimă schimbările determinate de noi fenomene sociale, cum ar fi „exodul” la oraș al celor din mediul rural, în anii industrializării, sau, mai târziu, „exodul” românilor în țările din Occident. O pagină din narațiunea intitulată *Așteptare*, ce relatează vizita la oraș a unui văr al Vetei lui Mierloi, păstrează savoarea mirării drumeților popsiți la Hanul Ancuței, în fața lucrurilor minunate văzute de negustorul lipscan: „*E frumos, țață Vetă, la bloc, e frumos, acolo toate îți vin în casă, și apa, și căldura... Și e, țață Vetă... au ăia o curățenie de poți să lingi pe jos, că nu ț-ă scârbă. [...]Da' știi, țață Vetă, că ei nu beau așa cum bem noi?*” își dăduse Costică drumul de tot la vorbă, că-i și cam plăcea, semăna cu mă-sa, doar că nu era muiere. „*Da' cum beau?*” sărise Veta curiosă, să știe și ea cum trăia lumea la oraș... „*Păi nu beau așa, cu ulcica... pun vinul în pahar cam de două dește și dup-aia, dup-aia toarnă sifon peste vin până se umple paharu'...*” „*Ce toarnă?*” ceruse Veta lămuriri suplimentare. „*Ce toarnă, Costele, peste vin?*” „*Toarnă sifon, țață Vetă, sifon, apă d-aia, dă-ți înțapă limba...*”. Sau, într-o altă pagină – de data aceasta întâmplările sunt situate pe o altă treaptă temporală – se consemnează impresiile lui Trică al lui Onică, plecat să lucreze în Occident, în eforturile sale de adaptare, convins că „*nu puteai rămâne în urma timpurilor*”: *Nici englezii nu i se păruseră a fi oameni răi. Nu, n-ar fi putut spune așa ceva. Nici pe departe. Erau chiar grijulii dacă li se părea lor că ești într-un impas și-și ofereau, necondiționat, ajutorul. Îl plăteau bine pentru ce muncea, n-ar fi câștigat într-un an în țară cât câștiga într-o lună*

muncind la străini. Erau cumsecade, dar de amestecat, nu s-ar fi amestecat. Cu ei, cu emigranții. (O viață demnă, p. 165)

Un alt centru de interes îl constituie relațiile interumane: relațiile dintre soți, dintre părinți și copii, relațiile dintre membrii unei comunități. Iată ce gândește, spre exemplu, mama Sofica din *Alegerea* despre reușita relației conjugale: „...*Dacă i-e milă de nevastă bărbatului, dacă i-e milă de bărbat femeii, la suferință... dacă nu se milesc unu' de altu', omul și femeia*”, zicea mama Sofica, „*dacă nu se milesc și nu se-ngrijesc unu' de altu' la suferință, atunci poci să spui că niciunu' n-a avut noroc. Nici ăla care-ndrăgește, nici acela care nu-ndrăgește...*” (p.84) În patru dintre povestiri personajele principale sunt femei cu o experiență bogată de viață: Veronica (*Răspuns*), Gheorghiuța (*Așteptare*), Marina (*Alegerea*), Aurica (*Dorință*). Acestea, aflate într-un moment tensionat al existenței, impus fie de așteptarea unui răspuns sau a unei persoane dragi, fie de luarea unei decizii, rememorează scenele esențiale din viața lor, analizând cu luciditate nu numai evenimentele ori comportamentul celor apropiați, ci și propriile reacții, fapte, trăiri: *Marinei nu-i fusese nicio clipă străin ce se întâmpla cu ea. Aproape că se autodiagnosticase. Mai degrabă un defect profesional decât o consecință a cunoștințelor de psihologie din facultate care, iată, n-o ajutau la nimic. [...] Nu se simțise niciodată atât de pierdută și, cu toate că își explica, teoretic, toate stările și chiar știa la ce să se aștepte, fusese în zadar. Furie, nesiguranță, neîncredere, comparații, autoînvinuire, acuzații. Pe toate și le explica, le înțelegea. Numai că le înțelegea, cumva, la nivel mintal. Și nivelul ăsta, mintal, n-avea cum să ajungă la suflet. (Alegerea, p.119)* De asemenea, se poate remarca o reprezentare complexă a personajelor, observarea din mai multe unghiuri (din perspectiva altor personaje și a naratorului), unghiul personal părănd uneori insuficient. Așa se întâmplă în

cazul Veronicăi, din *Răspuns: Așa spunea el (Doru) despre nevastă-sa, că era foarte stângace când trebuia să prezinte un succes. Dacă ar fi fost după ea, nici nu ar fi adus vorba despre vreo realizare. Era, de altfel, adevărat că Veronica nu iubea emfaza nici măcar în ceea ce-o privea și ar fi fost în stare să strice tot vorbind despre tocmai înfăptuitul succes al lui Doru, oricare ar fi fost, într-un fel cât se poate de firesc. Teama lui Doru era că, de fapt, Veronica ar fi diminuat tot farmecul. Plus dimensiunea celei mai recente realizări, fiindcă nevastă-sa avea obiceiul să prezinte lucrurile exact, fără să le scoată din matca lor.* (p.34)

Iar trăsăturile definitorii ale personajelor feminine evocate, evidențiindu-se mai ales în relațiile familiale, sunt devotamentul, altruismul, răbdarea, înțelegerea, sinceritatea, dăruirea de sine. Este impresionantă așteptarea Gheorghii, protagonista nuvelei *Așteptare*, al cărei soț își părăsise familia în urmă cu douăzeci de ani, încrederea ei în reîntoarcerea bărbatului, pregătirea atentă, concentrată a femeii, săptămână de săptămână, de a-și primeni casa și sufletul în speranța reîntâlnirii cu cel drag. Și când, în final, „miracolul” se întâmplă, Gheorghia i se adresează cu simplitate și discreție, fără urmă de reproș, fără să aștepte recunoștință, ca și când despărțirea nici n-ar fi existat: „Să-ți pui ceva dă mâncare”, continuase Gheorghia, văzând că Georgică e tot mut. „Oi fi flămând, vii dă dăparte” zise iar, la întâmplare, că n-avea de unde să știe cât fusese drumul pe care îl făcuse Georgică până să răsară aici, în bătătură. (p. 77) Și finalul narațiunii, ce plasează iubirea sub semnul veșniciei, apare ca o deschidere spre altceva, ca o traversare în altă dimensiune, aflată dincolo de hotarele vieții: *Și tot așa avea să fie până în ziua în care Gheorghia și Georgică, cu gândul la duimul de zile în care făcuseră asta, vor fi urcat, pentru ultima dată, potecile, căutând poieni și pajiști nimerite să ascundă dezmierdări fierbinți. Fiindcă acolo, pe dealurile dintre*

vii, mai aproape de acoperișul lumii, Gheorghîța și Georgică își vor fi trăit, cu adevărat, prima și ultima iubire... (Așteptare, p.78)

Sunt poveștile unor oameni care își găsesc cu ușurință corespondent în viața imediată, iar autoarea este o Șeherezadă modernă, cu o înclinație specială de a descoperi trăsăturile ce înnobilează ființa umană. De aceea n-ar fi o exagerare dacă am încheia lectura cărții cu același elogiu pe care Șahriar îl aduce Șeherezadei, eroina celor *O mie și una de nopți*: *O, Șahrazada, ce splendidă e această istorie!... Ce admirabilă e! Tu m-ai instruit, o! învățato și discreto, și m-ai făcut să aflu evenimentele ce li s-au întâmplat altora și să consider cu atenție vorbele regilor și ale popoarelor din trecut, ceea ce li s-a întâmplat extraordinar și miraculos sau numai demn de reflexiune. Și într-adevăr, ascultându-te timp de o mie și una de nopți, rămân cu un suflet profund schimbat, voios și îmbibat în fericirea de a trăi. E tocmai ceea ce ne dăruiește cartea Elenei Dican: încrederea în demnitatea și frumusețea vieții, un suflet deschis spre înălțimea valorilor umane.*

Volumul nu conține fapte eroice, ridicate pe treapta irealității, dar se poate vorbi despre un eroism al supraviețuirii, într-un context constrângător, prin păstrarea nealterată a integrității morale.

OVIDIU DINCĂ

Născut în anul 1963, în Râmnicu Vâlcea. Este absolvent al facultății de Științe Economice din Craiova, promoția 1987. În perioada facultății a frecventat cenaclul „Victor Anestin” și a fost redactor la ziarul centrului studențesc. În 1990 s-a implicat în noi colaborări, în presă, la ziarul „7 zile” din Râmnicu Vâlcea, la studioul de radio din Craiova (1991-1992) și la TV Valcea 1 (1996-1998).

Publică poezie și articole în *Cultura Vâlceană*, *Boema*, *România Literară*, *Povestea Vorbii*, *Cronos*, *Nomen Artis*, *Oglinda literară*. Este redactor al revistei *Negru pe Alb*. Publică constant în antologiile siteului *Noduri și Semne*.

În 2012 a publicat volumul de poezii “Roșu Alternativ”. În 2014, îi apare cel de-al doilea volum, „Amintirile Toamnei”. Este membru al Societății Culturale “Anton Pann” din localitatea natală. În activitatea literară este încurajat de familie și prieteni, și, mai ales, de soția Tatiana, care îl însoțește în zborul literar.

Uimire

În noaptea aceasta îți voi împleti părul cu flori
și-ți voi unge creștetul cu mir
până când visele vor prinde contur
să împlinească iubirea
și dacă nu va fi suficient
îți voi înlăcrima frământările trupului cu uimire
pentru seninul clipelor noastre de tandrețe
voi caută să aflu din cuvinte tocite
numele noastre unite de amorul târziu
pe care amândoi îl plângem

Camera cuvintelor

camera aceea se umplea de cuvinte
tavanul se vopsea în culoarea amurgului
literele mici se lipeau de buzele vineți ale timpului
idei născute din aluatul lecturilor
se poticneau în metafore
câte un cuvânt sărea coarda topindu-se
în ecoul serii ca o apă dintr-o cișmea veche
ce inundă așteptarea
silabele circulau libere

în tăcerea dintre slove
în jurul mesei picioare tinere așteptau

Cutia cu păpuși

trebuie să fac ordine
în cutia cu păpuși
în fiecare zi se adaugă secunde noi
peste trupul acestora
îngropându-le în neaua proaspătă a uitării
se scurge nemiloasă uitarea în ochii de păpușe
părul le arde peste oceanul de aer
în permanență cad stele în noaptea
albastră a cuvintelor

Vântul

eu vântul
cândva călătoream în larg către zorile ascunse
poposeam în târguri și piețe publice
soarele se vindea pe zâmbetul cadânelor de mir
din penumbră se umplea coșul cu fructe
mai ales mere
dimineața răsărea dintre plopi și fântâni
cu grabă priveam
la zborul peștilor
peste ape și poduri
chemam pescarul
și ascuns într-o undiță mă preumblam pe deasupra
apelor
să dezbrac tacticos nerăbdarea de a mă naște
până la capătul lumii

Fuga

cu privire la ape
este o chestiune de ore
să trec fugar și haotic puntea
locuiesc în întrebarea cu răspuns închis
sub strat de zăpadă mi se pregătește
desfrunzirea
pot duce pe umerii goi orele târzii
ale nopții
în cuptorul neîncăpător al somnului
să transcriu pe portativ fuga
cu eleganță pot fi pradă
să pic în mrejele vânătorului răbdător
acum dorm lângă tine iubito
și totul miroase a fân proaspăt

Imagini compuse

mama între perne roșii
zâmbește
cu umerii cuprinși
de lumina tabloului
nu mă născusem încă
peste două toamne începeam să alerg
pe culoarul lung urmărit
de surâsul de icoană al dimineții
se înălța zborul spre cosmos
din cameră galbenă cu samovar
în spatele camionului scuturat
la fiecare articulare a caldarâmului
am pedalat pe tricicleta cu îngeri
la noua locuință tata strângea la timp furtunul

prin care țâșneau gaze
iepurele bolnav de la otrava din iarbă
tremura în cornișa timpului
în timp ce eu întinam caietul de matematică
cu tema pentru acasă
se dovedea existența spațiului extraterestru
la ore fixe peștii din bucătărie primeau hrană în borcanul
de murături încet deveneau toxici
rafala vântului a spart visele în cioburi mici
atunci au apărut păsările din balcon
să mute secundele în colivii de metal
pe care mama le curăța sânguincios

Portret

sunt atât de împrăștiat
încât pașii mi se rătăcesc
în așteptarea oaspeților
din zilele comune
ascunși de sunetele stridente
ale străzii
în oglindă mă dezic
de firele albe și de neliniște
pierd clipe în fața spaimei
de a deschide ochii
și de a număra stropii de ploaie
ce-mi inundă umerii
sunt atât de uituc
încurc toate zilele de naștere
am dubii și în privința zilei mele
în jurul căreia se numără anii
în care mai pot visa
iar visele

asemeni unor blânde făpturi
mă privesc înotând
până la îndepărtatele zări
unde călare pe liniștea zilei
învăț să număr
clipele în care mă pot regăsi

Sărutul

Lasă-mă să-mi curăț oasele albite de teamă
să deschid ușa dulapurilor din care să fugă
iepurii maronii ce s-au hrănit din morcovi
răsăriți nu se știe cum tocmai din scândura
dulapurilor
apoi lasă-mi dulapurile cu ușile deschise
să pot aerisi interiorul viselor
adunate în colțuri apăsate de greutatea cuvintelor
și doar uneori adu un lighean mare
în care să încapă tot sângele trandafirilor
cu care vrei să pedepsești sărutul
de acum

CONSTANTIN I. GEANTĂ

Născut pe 15 ianuarie 1964, în orașul Călimănești. A absolvit Facultatea de Istorie–Filozofie, Universitatea din București, în 1991. De asemenea, a susținut masteratul în Management Educațional în cadrul Facultății de Asistență Socială și Psihologie, Universitatea „Petre Andrei” din Iași, în 2009.

Este profesor titular de Istorie – Cultură Civică la Școlile din Călimănești, Sălătrucel și Gura Văii. În ce privește activitatea culturală, a fost președinte al Cenaclului „A. E. Baconsky” din Călimănești, membru în Cenaclul „A. E. Baconsky” din Călimănești între anii 2000-2010, membru în Asociația Națională Cultul Eroilor, între 2010 -2014 „Liga Scriitorilor din România” din Cluj, filiala Rm. Vâlcea între 2010 -2014; membru în Forumul Cultural din Călimănești. Este Membru în Societatea Culturală „Anton Pann” din Râmnicu Vâlcea.

A publicat volumele: *Imnuri barbare*, la Editura Offsetcolor din Râmnicu Vâlcea, în 2008; *Iubirea mea din veșnicie* la Editura Offsetcolor din Râmnicu Vâlcea, în 2008; *Putera cuvântului*, Editura Silvana din Râmnicu Vâlcea, 2009; *Zei și nisipuri*, Editura Silvana, Râmnicu Vâlcea, 2009; *Parabolele neantului*, Editura Silvana, Râmnicu Vâlcea, 2009; *Perlele uitării*, Editura Rotipo, Iași, 2015.

În colaborare cu Elena Deaconu: *Oameni și lucruri*, Editura Silvana, Râmnicu Vâlcea, 2009; *De pe meleagurile Sălătrucelului*, Editura Silvana, Râmnicu Vâlcea, 2009.

Alte scrieri: postfață la volumul *Frumusețea poeziei nipone* de Adina Al. Enăchescu, Editura Societății Scriitorilor Români, București, 2010, intitulată *„Adina Enăchescu și poezia niponă”*; prefață la Al. Florin Țene *„Răbdarea pietrei”*, poeme, Semănătorul, Editura online, ianuarie 2011, intitulată *„Răbdarea pietrei sau ființarea prin poezie”*.

Colaborator la: Petrescu, Eugen, *„Personalități vâlcene – volum aniversar-scriitorul Mihai Sporiș la 60 de ani”*, Editura Petrescu, Râmnicu Vâlcea, 2011, cu studiul *„Omul care trebuie”*; Petrescu, Eugen, *„Personalități vâlcene – in memoriam Petre Petria (1934-2013)”*, cu studiul *„Maestrului Petre Petria in memoriam”*.

Apare în: Dejeu, Anda, *„Liga scriitorilor români. 200 de autori. Dicționar bibliografic, vol.I”*, Editura Dacia XXI, 2011, la paginile 161-162; *Enciclopedia județului Vâlcea, localități urbane*, coordonator Ion Soare, Editura Fortuna Râmnicu Vâlcea, 2012, la pagina 890; *Airmări culturale volum antologic*, coordonator Elena Buțu, Editura Sitech, Craiova, 2014, la pag. 93 -112.

Este fondator al revistei *Mirajul Oltului*, a fost redactor șef la revista *Memoria slovelor* (numerele 2-4) și și revista la *Bujori de școală* (nr. 1 -4).

A publicat poezii, articole și materiale (cca. 300) în reviste de cultură, cotidiene și săptămânale de informare precum: *Agora literară* și *Carpatica* (reviste sub egida LSR), *Povestea vorbei* (revistă de cultură, a societății Culturale „Anton Pann” Rm. Vâlcea), *Renașterea* (revistă de Spiritualitate Creștină a Arhiepiscopiei Râmnicului), *Cultura vâlceană* (bilunar de cultură), *Cozia – Info* (săptămânal de informare al orașului Călimănești), *Ardealul literar* (revistă cu răspândire națională), *Info Puls* (cotidian publicat la Rm. Vâlcea), *Memoria slovelor* (revistă a LSR, Filiala Vâlcea), *Actori pe scena educației* (revistă de cultură și educație), *Mirajul Oltului* (revistă independentă de literatură, știință, artă și învățământ), *Bujori de școală* (revistă școlară), *Educatorul* (revistă în învățământul preuniversitar vâlcean), *Abordări pedagogice* (revistă școlară), *Nova Didact* (revistă de informare opinie și cercetare pedagogic) ș.a.

Blaga, dimensiune a conștiinței românești

Parcă ieri răsunau pașii săi pe străzile Clujului. Parcă ieri giganticii săi pași trezeau rezonanțe cosmice, dar noi, prea mici, nu puteam să îi înțelegem. Profetul era printre noi, dar noi nu puteam urca nebănuitele trepte până la el, ca să deslușim tainele Unicornului prin Verbul său. Prea mărunți, nu puteam urca templul, prea îndepărtați nu ne puteam apropia de „Curțile dorului”. O, câte revelații ne erau refuzate, o câte esențe se ascundeau!

Blaga, dimensiune cosmică a trebuit să urce în absolut ca noi să ne apropiem de el, a trebuit să transcendă bariere în drumul său spre un Anonim Mister, ca noi să percepem un fulger de granit.

Blaga, era cu noi, dar nu îl percepeam. Era cu noi, dar nu îl înțelegeam. L-am fi ucis ca pe Zamolxes dacă ar fi vrut să ne îndrume spre edenul ființării absolute.

Ca Manole, el s-a avântat în absolut. Tragică revelație, Faust dobândește mântuirea, Dante ajunge în Empireu, iar din străfunduri răzbate o rezonanță nesfârșită „ O tată, o mare Anu, a pierit Enkidu...” Dar cine este Enkidu? Enkidu suntem noi, Ghilgameș, este căutarea sa pentru că el nu poate fi decât Uta-Napistimu.

Anii care ne despart de moartea sa sunt ca o veșnicie! Prin inefabilul operei sale ne regăsim în paradisul mioritic.

Blaga nu mai este, dar este în schimb spațiul blagian, spațiul mioritic, avântul nicean și dionisiac, voluptatea goetheană a unui neam, izbăvit prin arderea unui Prometeu valah.

Blaga, planează peste noi, tutelar și apăsător, bând și enigmatic, ca un Gebeleizis al luminilor organice.

Apropierea de Blaga, este apropierea de un templu elen, de măreția piramidelor egiptene, de avântul nemăsurat al coloanelor indiene, de infinirea într-o pagodele chinezești și de inițierea într-o templele aztece și incașe.

Blaga este tutelara noastră potență creatoare, este căutarea și dorul infinit al unduirilor sufletului românesc.

Din panteonul spiritualității noastre, unde alături de Eminescu privește Luceferi, cu Brâncuși se înalță în încrețit devenind zbor al păsării de aur, cu Enescu prin Oedip învinge Sfincșii vremurilor, cu Grigorescu privește într-o tragică splendoare deplasarea carului românesc dinspre veșnicie înspre vremelnicie și invers, ne privește cu un surâs enigmatic. De aici parcă ne spune că: orice căutare poartă potența salvării, căci

„salvat de rău e duhul” care va străbate „văzduhul”, iar cel ce cu sârg se va strădui poate să fie „mântuit”. Dar mântuirea presupune existența într-o ființă românească, iar Blaga a fost un mare român, român, în sens adânc, adică deschizător de sensuri în orizonturile unui neam care poartă în sine dorul de absolut.

Pentru existența noastră viitoare se impune un lucru: să pregătim ființa noastră pentru apropierea misterului blagian, deci să primim „transcendentul care coboară”.

Dintotdeauna....

Soției mele Elena – Gabriela

Te-am iubit
Dinainte de a mă naște,
Pe când jumătățile noastre
Se căutau în eonul dragostei.

Te-am iubit
De când ne pierdeam
Printre funigeii jucăuși,
Sau alergând printre zefiri,
Când printre acorduri fugare
Unduiam în cântece de ciocârlie.

Te-am iubit
În zumzetul mării,
În freamătul pădurii,
Purtat de alizee târzii,
Când, ațipind în jalea naiului,
Iubirea mea renăștea
În acorduri de caval.

De mână printre stele,
Sau îmbrățișați
Printre pulberi argintii,
Te pierdeam regăsindu-te
În susurul izvorului,
În freamătul ierbii,
În unduirea coralilor
Și în visele târzii.

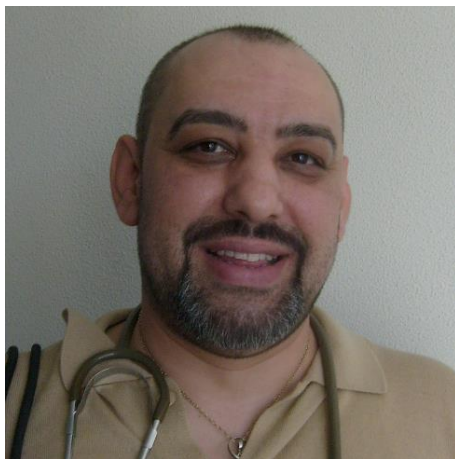
Te regăseam
Pe treptele timpului
Când privighetoarea,
În faptul zilei..., al serii
Murmura și ea iubirea mea.

Peste veacuri,
Noi
Vom adia în doine
Purtați pe strune de chitară
Când melancolicul bard,
Va ațipi murmurând
Legenda Dragostei,
Legenda noastră.

Te-am iubit dintotdeauna....

RĂZVAN IONIȚESCU

Născut în orașul Târgu Cărbunești, județul Gorj, la 22 august 1976. A copilărit bună bucată de vreme, plus vacanțele școlare, în comuna Bumbesti, satul Ponoare și în comuna Polovragi, localități apropiate, obișnuind încă de pe la 9 - 10 ani să facă „naveta” dintr-un loc în altul, pe jos, pe malul Oltețului.

Gimnaziul la liceul „Vasile Roaita” din Râmnicu-Vâlcea, apoi clasa a IX-a la „Nicolae Balcescu” și ultimii trei ani de liceu, din nou la „Vasile Roaita”. A urmat Facultatea de medicină la Craiova, stagiul de inițiere un an la Vâlcea, rezidențiatul „Neurologie pediatrică” un an la București, renunțarea la el, un nou rezidențiat „Medicină internă” la București, 5 ani, apoi un nou rezidențiat „Reumatologie” la București, o serie de competențe, un stagiu în „Sexologie”, iar din 2008 - medic la Râmnicu-Vâlcea până azi, trecând prin mai

multe clinici: „Incarmed” Călimănești, „Rapitest” Râmnicu-Vâlcea și, actual, Spitalul Județean de Urgență Râmnicu-Vâlcea.

În 2008, a publicat trei volume de poezii: „Prima Toamnă”, „Decepția Curiozității” și „Drum în cer”, sub denumirea singurei mele scrieri – „Tratat de psihostomie sau disecții cu un bisturiu aprins”. Cele trei volume au fost editate la ARVIN PRESS, București, și au fost lansate la Casa (Uniunea) Scriitorilor, București.

Clipele vieții

Tinerețea:

Când Viața îți dăruie Tot ce poate Ea,
Dacă ești om, îi ceri întotdeauna mai mult!
Când “mai mult” e imposibilul
Pe care n-ai cum să-l primești,
Dacă ești om, te simți nedreptățit
Și nu poți să-nțelegi!
Iar atunci când chiar ai totul
Și-n Adevăr nu ai nimic,
Dacă ești om,
Tot îți mai vine să mai ceri un pic!

Maturitatea:

Clipele grele când se-abat asupra-ți,
Când moartea-ți cere birul iubiților din jur,
Când ia bunicii, frații și mamele și tații,
Dacă ești om,
Renegi pe Dumnezeu!
Renegi și Viața, chiar și dorința de-a trai,
Dacă ești om,
Renegi speranța și rostul de-a mai fi...

Zilele trec, renaște-un altu-n tine,
Ce nu ești Tu și nici un altu-n sine,
E cineva, cu rost de continuare,
Un “va urma” pe care nu-l mai doare,
Traiești așa, murind câte puțin,
Daca esti om,
Nici moartea nu-ți mai pare!

Senectutea:

Și-mbătrânești, că doar ești chibzuit,
Îngropi atâția semeni câți ți-a fost născocit,
Cu pași agale ții rându-l la pomeni,
Cu carnea flască și-n gând numai păreri,
Cifotic, veșnic adolescent,
Fără să știi dacă ești repetent,
Cutezi să nu întrebi nimic despre nimic,
Dacă ești om,
Nu mai ești nici un pic!

Vocea: Dar dacă ai copii la rându-l tău?
Mai e valabil asta? Se poate și mai bine?
Se poate și mai rău?
— Ah, voce proastă!
La tinerețe, când ai copii, ai Totul,
Nu-ți pasă de nimic!
Dar de ești om,
Tot îți mai vine să mai ceri un pic!
Maturitatea trece cu copii...instantaneu!
Iar bătrânețea-i dulce, ca banu' la ovreu!
Nimic nu te mai doare și vrei ca să traiești
O mie de ani poate, nepoții să-i privești!
Vocea: Dar de-ți pierd copilul?
Ce poți să mai gândești?
— Nenorocită voce, în Iad să putrezești!

Tomnatica iubire

În fiecare toamnă
Încep să vestejesc
Odată cu natura
Albastrului ceresc.
... Mă-ntreb...
Lumină, noapte...
Frig sau Dumnezeu,
Al cărui glas ești tu?
Al cărui glas sunt eu?

Viața... fără verb

Un deal, o vale,
Un copac bătrân,
O zi de sărbătoare.

Paharul plin, paharul gol,
Amarul chin,
Amarul dor.
... Atâta domn – un rid de clown!

O zi de sărbătoare,
Un copac bătrân,
Un deal, o vale.

MĂDĂLINA BĂRBULESCU

Născută pe 9 mai 1989, în satul Cîrstănești, comuna Oteșani, județul Vâlcea. A fost eleva Grupului Școlar „C-tin Brâncoveanu” (profil filologie). Urmează, apoi, studiile Facultății de Relații Internaționale și Studii Europene a Universității din Sibiu (2010) și un master în “Managementul Studiilor Europene” la Universitatea din Sibiu (2012). Din 2014, urmează cursurile Facultății de Litere (Română-Engleză), a Universității din Pitești. Din 2013 face Studii geofilosofice și culturale din cadrul organizației AGEAC.

A cochetat cu poezia încă de la vârsta de 9 ani (prima poezie fiind dedicată mamei), dezvoltând ulterior o pasiune pentru literatură și creație. A scris sporadic până la vârsta de 16 ani, urmând o lungă perioadă de inactivitate scriitoricească.

Studiile geofilosofice și culturale din cadrul organizației AGEAC s-au relaționat cu muza sa interioară, reclădind cărămidă cu cărămidă năzuința spre cunoaștere și arta de a crea. Astfel, sub incidența unor intense trăiri interioare, de natură spirituală, la finele vârstei de 24 de ani, a reînceput să redea stih cu stih frânturi de sentimente, gânduri, aspirații, împletite în simbolistica învățăturii gnostice.

Debutează literar în revista *Cultura Ars Mundi* în 2014. A publicat în: *Cultura Vâlceană, Povestea Vorbii, Anton Pann, Forum V., Cultura Ars Mundi, Revista Memoria Slovelor, Confluente Literare, Radio metafora, Linia 1*. Prezintă în antologiile: *Primăvara, Vara, Toamna* și antologia poetică de dragoste *Fiori de Taină*, alcătuite de Puiu Răducan; coautor al antologiei de poezie *Monede și Monade*, ș.a.

Quo vadis, Domine?

Îmi e frică de lumină,
Ieri, ai deschis nesfârșitul
și ai luat din neștiutul lui
un daimon pentru mine.
Căci eu, devota-Ți, pierdusem cheia
de la cufărul cu suflete.
Amândoi știam că o rătăcisem
în palatul de păpuși.
Mă certai deseori
că iubesc prea mult păpușile,
că le port în cuget ca pe niște nestemate
adâncite în carne de atâta adorație.
Îmi spuneai că ele sunt cenușă și umbră
poleite cu ochii mei, cu sângele-mi
și cu tot gândul meu pățimaș;

îmi spuneai că de-aș fi o Kalahamsa,
ele ar fi undele de apă vie
pe fața cărora aș pluti;
și de aș contempla masa îngerilor,
s-ar preface în petale de lotus,
ca să-mi fie baldachin de lumină;
iar de aș fi o lumânare în viața de apoi,
ele ar fi candelabrul pe care mi-aș lăsa
ultima filă a testamentului de ceară;
că de-aș fi nesfârșitul, ele s-ar sfârși
pentru a ajunge ca mine;
că sunt înșelătoare ca ceața
ce se împrăștie nestingherit pe caldarâm.
Și totuși... nu înțelegeam
de ce iubitele mele păpuși
sunt ocnașele disprețuirii Tale...
Așa că... le-am admirat în taină
de pe treptele Templului-Inimă.
Le vedeam cum colindă grațios
odăile palatului în straiile lor
de brocart, cu șaluri de cașmir,
cum se arcuiesc pe note de liră și vioară,
fascinată fiind de fericirea lor închipuită;
auzeam ca prin vis cum mă ademenesc
să fiu păpușarul lor,
să-mi împilduiesc suflarea cu a lor,
iar ele o să împartă cu mine
povara păzitorului de suflete.
Am început să cobor treptele,
crezând că atunci când mă voi întoarce
Tu vei fi acolo, așteptându-mă.
„Poate sunt și eu o păpușă, gândeam,
un rod al mărginirii lui mâine,
o zbatere a firii lui ieri,
și nu un avatar al timpului Tău!”
Am crezut că minunea lumii
s-a născut în palatul de păpuși...

și m-am contopit cu jocul lor așa cum
zădărnica se contopește cu păcatul.
Am conținut ceasuri... ceasuri întregi,
până am văzut pustiul că urcă
pe treptele Templului,
pustiul cu cele șapte vedenii ale sale.
„Cine ar fi crezut că
daimonul Tău e pustiul meu?!”
Atunci, am știut că venise împlinirea vremii
și te-am chemat,
am stăruit în chemarea ta
tot drumul întoarcerii,
dar nu ai răspuns;
plecaseși... plecaseși
știind că eu rătăcisem cheia
cufărului cu suflete...
Cu cazna mea am început
să ucid păpușile,
am nimicit chiar și pustiul,
iar el mi-a rodit Calea.
„Quo vadis, Domine?
Quo vadis, Domine?
Dintr-o mie care Te urmează,
unul este al Tău!”, strigat-am.
Și-am plecat în căutarea Ta,
din nou...

Și moarte cum treci...

În șoapta asta le voi robi pe toate
și le-oi uita... zdrobite
și le-oi uita... zdrobite
și-ngropate
în patima durerii, cu onor.
Prin șoapta asta, mă ucizi și tu

cu mila și migala unui Dumnezeu;
Ma biciuie fantoma
celor întâmplăte
și crucea vesperală ce îmi apăru
purta lavaliera unui pustiitor;
Și moarte cum treci...
cu pasu-ți de prior
pribegesti prin tânga rugii
căt-re Domnul șoaptelor,
ce se lasă atât de greu,
Lumină rătăcită-n carne,
talmudic să-mi întoarne
misteriul lui Orpheu;
Și moarte cum treci...
crezând că Dante sunt chiar Eu!

La pescuit pe barajul de la Rusănești de pe râul Olt

MIHAIL ROGOJINARU

S-a născut la 20 august 1989, în Drăgășani. Fiul lui George și al Aureliei. Absolvent al Colegiului Tehnic Energetic (2010); absolvent al Facultății de Litere a Universității din Pitești, specializarea Română-Engleză (2013); studii de master la Facultatea de Litere a Universității din Pitești (Traductologie-Limba Engleză, Tendințe Actuale ale Limbii și Literaturii Române, ambele absolvite în 2015); doctorand în anul al doilea la Facultatea de Litere a Universității din Pitești, specializat pe memorialistica detenției comuniste.

Publică recenzii și articole de specialitate în revista facultății - „Studii de filologie” - și în revista locală Forum V din Râmnicu Vâlcea începând cu anul 2011.

Fantasme

Stai și-ascuți cum pe afară urlă monștri-nfometaji,
dau târcoale care-ncotro, umblând iute, ne-nfricați,
încât orice fel de gânduri, ce în minte se ivesc
nu pot fi acele vise care dulce izbăvesc.

Acum totul e-ncordare și pare sfârșit de lume,
iar de ești atent o clipă, înțelegi fără-ndoială –
vântul te strigă pe nume.

Serenity's touch

There are times when everything stands still
and all you do seems somewhat clear.
Throughout these days our strenght is found,
so we can face the tempests and each black cloud.

Photograph

Yes, I can laugh and I can smile,
without a single sign of fear,
like all those clowns which we encounter,
that try to fool us with their cheer.

Confusing regrets

If silence is present and words are so few,
as winter approaches and nothing seems new,
than it's clear that one moment, deep in our past,
was wasted forever and stillness shall last.

Persistence

We think nothing stays, that things aren't forever,
but why can't we see and understand better,
that words can't be murdered and wish not to die,
as they remain always, like whispers that fly ?!

Sinful ignorance

Forever we crave those moments of bliss,
which seldom appear and often are missed.
They come when we're busy, pursuing a goal,
a dream sometimes distant, covered with snow.

Destructive perseverance
With questions that plead for an answer,
preserving one drop of faint hope,
my days slide away so much faster
as I see my dear wish fade in smoke.

Temptation's grasp

Burning clouds of misty madness,
breaking down my just defences,
creeping through and climbing fences,
tearing, gripping, diving restless.

Still believe in what is right,
always there for doing so,
but there're whispers in the night
and I have to stop their glow.

Bibliografie selectivă

- [1] *** Academia Republicii Populare Romîne: *Dicționar Enciclopedic Român*. București: Editura Politică, 1962-1964
- [2] *** Academia Română: *Dicționarul General al Literaturii Române*, vol VI (L-T). București: Editura Univers Enciclopedic, 2007
- [3] *** *Enciclopedia Județului Vâlcea*, vol. I, *Prezentare generală*, coordonator prof. dr. Ion Soare. Râmnicu-Vâlcea: Editura Fortuna, 2010
- [4] *** *Enciclopedia Județului Vâlcea*, vol. II, *Localitățile urbane*, coordonator prof. dr. Ion Soare. Râmnicu-Vâlcea: Editura Fortuna, 2012
- [5] *** *Personalități vâlcene*, coordonator Eugen Petrescu. Iași: Editura Rotipo, 2014
- [6] George Achim: *Chipurile Oltului*. Rm. Vâlcea: Ed. Ghiozdan, 1995
- [7] Ana Andreescu: *Minunata aventură*. București: Editura Curtea Veche, 2015
- [8] Alice Botez: *Cartea realităților fantastice*. Ediție îngrijită de Fabian Anton. București: Editura Curtea Veche, 2001
- [9] Ion Codru-Drăgușanu: *Peregrinul transilvan*, ediție îngrijită de Romul Munteanu, București, Editura de stat pentru literatură și artă, 1956
- [10] Aurelian Titu Dumitrescu: *Aproape tac, aproape plîng, aproape sunt*. București: Editura Vinea, 1995

- [11] Eugen Ionescu: *Note și contranote*. București: Humanitas, 1992
- [12] Virgil Mazilescu: *Va fi liniște, va fi seară*. București: Editura Cartea Românească, 1979
- [13] Nicolae Paul Mihail: *Potirul Sfântului Pancreațiu*. București: Editura Eminescu, 1971
- [14] Petre Pandrea: *Brâncuși. Pravila de la Craiova*. București: Editura Vremea, 2010
- [15] Constantin M. Popa: *Clasici și contemporani*. Craiova: Editura Scrisul românesc, 1987
- [16] Lucian Predescu: *Enciclopedia României. Cugetarea*. București: Editura Saeculum, 1999
- [17] Ilie Purcaru: *Carte despre olteni*. Craiova: Editura Scrisul românesc, 1987
- [18] Dinu Săraru: *Clipa*. București: Editura Eminescu, 1976
- [19] Ion Soare: *Izvoare arhivistice vâlcene*. Râmnicu Vâlcea: Ed. Conphys, , 1996
- [20] Damian Stănoiu: *Necazurile părintelui Ghedeon*. București: Editura Minerva, colecția Biblioteca pentru toți, 1974

Scriitori antologați

vol. 1

Valeriu Anania
Bogdan Amaru
Nicolae Bălașa
Ștefan Dumitrescu
Dumitru Gherghina
Virgil Ierunca
Gib Mihăescu
Alexandru Oprea
Petrache Poenaru
Ioan Șt. Popa
Irineu Popa

Marin Popescu-Diculescu
Elena Adriana Răducan
Dinu Săraru
Florentin Smarandache
Beatrice Silvia Sorescu
George Sorescu
Ion Sorescu
Marin Sorescu
George Țărnea
Al. Florin Țene

vol. 2

Barbu Paris Mumuleanu
Haralamb Lecca
Dumitru Caracostea
Ion Minulescu
Alexandru Busuioceanu
Mihail Drumeș
Pan M. Vizirescu
Dragoș Vrânceanu
Ion Marin Iovescu
Ștefan Roman
Vasile Andronache
Ion M. Saimac
Petru Pistol
Daniela Adina Dumitrescu
Marian Malciu
Dumitru Velea

Gheorghe Stancu
Margareta Mariana Saimac
Elisabeta-Silvia Gîngu
Ion I. Părăianu
Paulian Buicescu
Felix Sima
George Achim
Ilie Gorjan
Teofil Preda
Simion-Petre Cichirdan
Gheorghe (Puiu) Răducan
Victor Păun
Marinela Preoteasa
Marian Pătrașcu
Aurel N. Furtună
Constantin Dincă

Vasian Mircescu
Ion Nălbitoru
Elena Agiu-Neacșu
Eugen Petrescu
Ligya Diaconescu
Nicu Cismaru
Cristina Nălbitoru
Dumitru Zamfira
Zenovia Zamfir

Ilorian Păunoiu
Dan Mitrache
Mircea Băduț
Laura O'Neale
Dragoș Gheorghe Călinescu
Elena Natalia Călinescu
Mariana Ciucă
Florina Dinu
Andreea Cristina Călinescu

vol. 3

Ion Codru-Drăgușanu
Alexandru Macedonski
Damian Stănoiu
Petre Pandrea
Eugen Ionescu
Alice Botez
Nicolae Teică
Nicolae Paul Mihail
Costea Marinoiu
Dinu Săraru
Ion Soare
Doru Moțoc
Virgil Mazilescu
Ion Cârstoiu
Dumitru Mesia-Onescu
Nicolae Vlăduț
Marin Mincu
Gheorghe Sporiș
Ion Micuț
Viorel Padina

Constantin Zărnescu
Mircea Florin Șandru
Laura Vega
Victor Răducan
Ana Andreescu
Ion Stratan
Aurelian Titu Dumitrescu
Mircea Monu
Nicolae D. Toșu
Marinela Belu-Capșa
George Rogojinaru
Elena Dican
Ilie Fîrtat
Carmen-Maria Sima
Ovidiu Dincă
Constantin I. Geantă
Răzvan Ionițescu
Mădălina Bărbulescu
Mihail Rogojinaru

Popasuri scriitoricești este o serie antologică dedicată scriitorilor care s-au născut în spațiul geografic al Oltului, sunt sau au fost trăitori în acest areal ori au alte legături cu râurile Olt și Olteț, plaiuri natale ale antologatorului.

ISBN 978-606-707-141-2

